

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK HALK EDEBİYATI BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

KIBRIS TÜRK MASALLARI
(DERLEME - İNCELEME)

Hazırlayan
Türkân Özokutan
2501020632

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Şeyma GÜNGÖR

İstanbul 2005

ÖZ

Bu tezde, altı köy, iki kasaba toplam sekiz yerleşim yerinde derlenen kırk dokuz masal metni çeşitli yönlerden incelenmiştir.

Tezin giriş kısmında masalın tanımı, masalların tasnifi, masalın diğer nevilerle ilgisi, Halkbiliminin tanımı ve tarihçesi, masalların kaynakları, masalların inceleme metotları, Türk masallarına genel bir bakış, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde masallar hakkında yapılan çalışmalar içerikleri ile birlikte verilmiştir. I. Bölümünde çalışmamızda bulunan 49 masal metninin motif sırası verilmiştir. II. bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan ortak unsurlar, Saim Sakaoğlu'nun Gümüşhane ve Bayburt Masalları adlı eseri örnek alınarak incelenmiştir. III.bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan eşyalar, bitkiler, yiyecekler, mevsimler ve astronomi terimleri verilmiştir. IV bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan yapı ve formeller, Stith Thompson Halk Edebiyatı Kataloguna göre motif numaraları verilmiştir. V. Bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan adet ve inanmalar incelenmiştir. Değerlendirme kısmında tüm tezimizde ortaya çıkan sonuçlar tablolarla vermeye çalışılmıştır. Metinler Bölümünde ise tezimizde incelediğimiz masallar hiçbir düzeltme yapılmadan Kıbrıs Ağzı ile olduğu gibi verilmiştir. Bu sebeple de tezimiz dil çalışmalarında kaynak olabilecek bir yapıdadır.

Sonuç kısmında ise ve değerlendirme kısmından hareketle elde ettiğimiz sonuçlar maddeler halinde sunulmuştur.

ABSTRACT

This thesis examines 49 tales texts which are collected from 6 villages and 2 towns and these tales are examined in various ways.

In the introduction section of the thesis, the definition of tales, the classification of tales, the relationship between tales and other kinds, the definition of history of Folktale, the sources of tales, methods of analyzing tales, a general view of the Turkish tales, and the studies that have been carried out in Turkish Republic of Northern Cyprus. In the introduction section, the patterns of 49 tales are given. In chapter 2; common aspects in Turkish Cypriot tales are examined through considering the work of art of Saim Sakaoglu; Gümüşhane and Bayburt Tales. In chapter 3; goods, plants, food, seasons and terms of astronomy which take place in Turkish Cypriot tales are examined. In chapter 4; the structure of Turkish Cypriot tales are given motif numbers based on the Stith Thompson, the types of the Folktale. In chapter 5; traditions and beliefs of Cyprus Turkish tales are examined. In the analysis section, results of the study are given through tables. In chapter texts; tales are given by Cypriot accent without making any changes. Therefore, this thesis can be used for other language studies.

In the conclusion part, results of the study are presented in the light of analysis chapter.

ÖNSÖZ

Tezimizde, (49 adet) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet’inde derlenmiş masal metni incelenmiştir. İncelenmiş olan metinlerimiz iki yıl gibi uzun bir sürenin sonucunda, altı köy, iki kasaba olmak üzere sekiz yerleşim yerinden, on dört kaynak kişi ile görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Tezimizin amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yok olmakta olan masal metinlerini derlemek ve çeşitli yönlerden incelemektir. Tezimizde Saim Sakaoğlu’nun Gümüşhane ve Bayburt Masalları adlı çalışmasından büyük ölçüde yararlanılmıştır. Masal metinlerimizde bulunan motifler, Stith Thompson Motif Katalogundaki numaralarıyla verilmiştir.

Tezimizde bulunan masal metinlerini mümkün olduğu kadar farklı kişi ve yerleşim yerlerinde derlemeye çalıştık. Dikkatimizi çeken nokta ise kaybetmeye başladığımız kaynak kişilerimizdir. Bu kişiler bizim değerlerimizi, kültürümüzü taşıyan hazinelerimizdir. Bunu göz önünde bulundurarak bu kişilerden derlemeler yapılmalıdır. Unutulmamalıdır ki bir millet kültürüyle, diliyle, gelenek görenekleriyle yaşar, bu yönlerden zayıflayan bir toplum her yönden kolayca elde edilebilecek bir duruma gelir. Öncelikle İstanbul Üniversitesi’ne girmem için beni teşvik eden Prof. Dr. Kâzım Yetiş’e, Doç. Dr. Musa Duman’a, İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nün değerli öğretim üyelerinin tümüne ilgi ve alâkalarından dolayı ve Halkbilimini bana sevdiren Doç. Dr. Özkul Çobanoğlu’na, Kaynaklara ulaşmamda bana yardımcı olan Konya Selçuk Üniversitesi Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Ali Berat Alptekin’e ve asistanına teşekkür ederim.

Bu tezi hazırlarken çalışmalarımızı her yönden destekleyen “Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı Başkanı”mız hocam Doç. Dr. Şeyma Güngör Hanımefendi’ye teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Bunun yanında tezimin her safhasında yardımlarını esirgemeyen bana her zaman destek veren Zeki Akçam’a teşekkür ederim.

Sonuç olarak beni yalnız bırakmayan her konuda desteklerini esirgemeyen
aileme ve eşıme minnetlerimi sunmak istiyorum.

Türkân ÖZOKUTAN

Gazi Magosa

18/9/2004

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Öz.....	iii
ABSTARACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	xix
KISALTMALAR.....	xxi
GİRİŞ.....	1
1-MASAL NEDİR.....	1
1.1.MASAL TASNİFİ.....	4
2-MASALLARIN DİĞER NEVİLERLE İLGİSİ.....	11
2.1 Masal ve Destan.....	11
2.1.1. Masalın Destan ile İlgisi.....	11
2.1.2. Masal ile Destan Arasındaki Farklar.....	12
2.2. Masal ve Efsane.....	12
2.2.1 Masal ve Efsane İlgisi.....	12
2.2.2. Masal ile Efsane Arasındaki Farklar.....	13
2.3. Masal ve Halk Hikâyesi.....	13
2.3.1. Masalın Hâlk Hikâyesi ile İlgisi.....	13
2.3.2. Masalın Hâlk Hikâyesi ile Farklı Noktalar.....	14
3 .HALKBİLİMİNİN TANIMI VE TARİHÇESİ.....	15
3.1.TÜRK HALKBİLİMİ ÇALIŞMA KADROSU.....	15
4. MASALLARIN KAYNAKLARI.....	19
4.1.Mitoloji Okul.....	20
4.2. Hindoloji Okulu.....	20

4.3. Antropoloji Okulu	21
5 .MASALLARI İNCELEME METOTLARI.....	22
5.1. Tarihi Coğrafi veya Fin Metodu.....	22
5.2. Piskoanalitik Halkbilimi Kuramı.....	24
5.2.1. Wilhelm Wund Okulu	24
5.2.2. C.G. Jug Okulu.....	25
5.3 Performans Teori.....	26
5.4. Proop. Metodu.....	27
6.TÜRK MASALLARINA GENEL BİR BAKIŞ.....	29
6.1.Kıbrıs Türk Masalları ile İlgili Çalışmalar.....	33
6.2.Çalışmamızda kullanılan Yöntem.....	36
BİRİNCİ BÖLÜM.....	38
KIBRIS TÜRK MASALLARININ MOTİF SIRASI.....	38
İKİNCİ BÖLÜM.....	85
2.1.TEMLER.....	85
2.1.1.İyilik.....	85
2.1.2.İyiliklerin ödüllendirilmesi kötülüklerin cezalandırılması.....	85
2.1.3.Kötülük	86
2.1.4.Kötülüklerin cezalandırılması.....	87
2.1.5.Yükselme.....	89
2.1.5.1.Kurnazlık Yükselme.....	89
2.1.5.2.İyilikle Yükselme.....	89
2.1.5.3.Çalışma ile yükselme.....	89
2.1.5.4.Tesadüfen Yükselme.....	90
2.1.6.Güç Bir İşin Başarılması.....	90
2.1.7.Aşk.....	91
2.1.8.Kurnazlık.....	91
2.1.9.Evlilik.....	93
2.1.10.Kader ve Sabır.....	95
2.2. KAHRAMANLAR.....	97
2.2.1.İnsanlar.....	97
1.1.Statülerine Göre İnsanlar.....	99
2.2.1.1.1.Saray ve İdare Adamları.....	99
2.2.1.1.1.1.Padişahlar.....	99
2.2.1.1.1.1.1.İyi Olanlar.....	99
2.2.1.1.1.1.2.Kötü Olanlar.....	100
2.2.1.1.1.2.Padişah Kızları.....	101
2.2.1.1.1.3. Padişah Oğulları.....	101
2.2.1.1.1.4.Vezirler.....	102
2.2.1.1.1.5 Kral.....	102
2.2.1.1.1.6. Sadrazam.....	103
2.2.1.1.2.Din Adamları.....	103

2.2.1.2.1.Papaz.....	103
2.2.1.2.2. Cami Hocası.....	103
2.2.1.3.Halk Tabakasına Mensup Olanlar.....	104
2.2.1.3.1.Halk Tabakasında Rastlanan bazı Tipler.....	104
2.2.1.3.1.1.Kocakarı.....	104
2.2.1.3.1.2.Gelin.....	104
2.2.1.3.1.3.Yarım Akıllı.....	104
2.2.1.3.1.4.Keloğlan.....	104
2.2.1.3.1.5.Rençper.....	104
2.2.1.3.1.6.Çoban.....	105
2.2.1.3.1.7. Köse Dayı.....	105
2.2.1.3.1.8.Yahudi.....	105
2.2.1.3.1.9.Sarışın Kız.....	105
2.2.1.3.1.10.Şaban.....	105
2.2.1.3.1.11.Ağa.....	105
2.2.1.3.1.12.Fellah İsa.....	105
2.2.1.4.Zenginler-Fakirler.....	105
2.2.1.5.Hizmet Edenler.....	106
2.2.1.5.1.Halayık.....	106
2.2.1.5.2.Arap.....	107
2.2.1.5.3.Hizmetçi.....	107
2.2.1.5.4.Irgat.....	107
2.2.1.5.5.Cellât.....	108
2.2.1.6.Meslek Sahipleri.....	108
2.2.1.6.1.Oduncu.....	108
2.2.1.6.2.Ekmekçi.....	108
2.2.1.6.3.Bahçıvan.....	108
2.2.1.6.4.Çoban.....	109
2.2.1.6.5.İşçi.....	109
2.2.1.6.6.Polis.....	109
2.2.1.6.7.Kahveci.....	109
2.2.1.6.8.Ayakkabıcı.....	109
2.2.1.6.9.Terzi.....	109
2.2.1.6.10. Fırıncı.....	110
2.2.1.6.11.Tüccar.....	110
2.2.1.6.12.Çamaşırcı.....	110
2.2.1.6.13.Hamal.....	110
2.2.1.6.14.Postacı.....	110
2.2.1.6.15.Kuyumcu.....	111
2.2.1.6.16.Müteahhit.....	111
2.2.1.6.17.Pırasacı.....	111
2.2.1.6.18.Tellâl.....	111
2.2.1.6.19.Ebe(Hemşire).....	111
2.2.1.6.20.Güğümcü.....	111
2.1.6.21.Mühendis.....	111
2.2.1.6.22.Dilenci.....	111
2.2.1.6.23.Kâhya.....	112

2.2.1.6.24.Balıkçı.....	112
2.2.1.6.25.Avcı.....	112
2.2.1.6.26.Kaptan.....	112
2.2.1.6.27.Tayfa.....	112
2.2.1.6.28.Doktor.....	112
2.2.1.6.29.Dülger.....	112
2.2.1.2.Niteliklerine ve Cinsiyetlerine Göre İnsanlar.....	113
2.2.1.2.1.İyi Kadın Tipi.....	113
2.2.1.2.2.Kötü Kadın Tipi.....	113
2.2.1.2.3.Kötü Erkek Tipi.....	113
2.2.2.Gerçeküstü Varlıklar.....	114
2.2.2.1.Cinliler.....	114
2.2.2.2.Dev.....	115
2.2.2.3.Zümrüt Anka Kuşu.....	115
2.2.2.4.Melek.....	115
2.2.2.5.Tılsımlı Maymun.....	115
2.2.2.6.Tılsımlı Kız.....	116
2.2.2.7.Yedi Başlı Ejderha.....	116
2.2.2.8.Hazret-i Hızır.....	116
2.2.2.9.Cin.....	116
2.2.2.10.Ecinli.....	116
2.2.2.11.Derviş Baba.....	116
2.2.2.12.İhtiyar.....	116
2.2.2.13.Yeşil Melek.....	117
2.2.3.Hayvanlar.....	117
2.2.3.1.Ehli Hayvanlar.....	117
2.2.3.1.1.İnek.....	117
2.2.3.1.2.Kaz.....	117
2.2.3.1.3.At.....	117
2.2.3.1.4.Köpek.....	118
2.2.3.1.5.Eşek.....	119
2.2.3.1.6.Koç.....	119
2.2.3.1.7.Kuzu.....	119
2.2.3.1.8.Koyun.....	119
2.2.3.1.9.Öküz.....	120
2.2.3.1.10.Kedi.....	120
2.2.3.1.11.Keçi.....	120
2.2.3.1.12.Deve.....	120
2.2.3.1.13.Tekke.....	120
2.2.3.1.14.Horoz.....	120
2.2.3.2.Orman Hayvanları.....	120
2.2.3.2.1.Tilki.....	120
2.2.3.2.2.Gara Böcü.....	121
2.2.3.2.3.Fare.....	121
2.2.3.2.4.Kurbağa.....	121
2.2.3.2.5. Maymun.....	121
2.2.3.2.6.Yılan, ilanzavri, gurduda, karınca, akrep, böğ.....	121

2.2.3.2.7. Geyik.....	122
2.2.3.2.8. Eşek Arısı.....	122
2.2.3.2.9. Yaban Atı.....	122
2.2.3.3. Kuşlar ve Kümes Hayvanları.....	122
2.2.3.3.1. Kuş.....	122
2.2.3.3.2. Karga.....	123
2.2.3.3.3. Güvercin.....	123
2.2.3.3.4. Tavuk.....	123
2.3. ÇEVRE.....	123
2.3.1. Geniş Mekânlar.....	124
2.3.2. Dar Mekânlar.....	125
2.3.2.1. Dar Açık Mekânlar.....	125
2.3.2.1.1. Pazar.....	125
2.3.2.1.2. Dağ.....	125
2.3.2.1.3. Deniz.....	125
2.3.2.1.4. Çarşı.....	126
2.3.2.1.5. Ova.....	126
2.3.2.1.6. Armutluk.....	126
2.3.2.1.7. Bahçe.....	126
2.3.2.1.8. Dere.....	127
2.3.2.1.9. Havuz.....	127
2.3.2.1.10. Çeşme-su.....	127
2.3.2.1.11. Tarla.....	128
2.3.2.1.12. Köy.....	128
2.3.2.1.13. Mahra.....	128
2.3.2.1.14. Ova.....	128
2.3.2.1.15. Ormanlık-Orman.....	128
2.3.2.1.16. Harmanlık.....	129
2.3.2.1.17. Panayır.....	129
2.3.2.1.18. Göl.....	129
2.3.2.1.19. Bostan.....	129
2.3.2.2. Dar Kapalı Mekânlar.....	130
2.3.2.2.1. İkametgâhlar.....	130
2.3.2.2.1.1. Saray.....	130
2.3.2.2.1.2. Ev.....	130
2.3.2.2.1.3. Apartman.....	131
2.3.2.2.1.4. Konak.....	131
2.3.2.2.1.5. Okul.....	131
2.3.2.2.1.6. Kulübe.....	131
2.3.2.2.1.7. Hamam.....	131
2.3.2.2.1.8. Kuyu.....	132
2.3.2.2.1.9. Oda.....	132
2.3.2.2.1.10. Zindan.....	132
2.3.2.2.1.11. Mandıra(Ahır).....	132
2.3.2.2.1.12. Bina.....	132
2.3.2.2.1.13. Tuvalet.....	133
2.3.2.2. İşyerleri.....	133

2.3.2.2.1.Kahvehane.....	133
2.3.2.2.2.Otel.....	133
2.3.2.2.3..Bakkal.....	133
2.3.2.2.4.Han.....	133
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	133
3.1.KIBRIS TÜRK MASALLARINDA EŞYALAR.....	134
3.1.1.Mangal.....	134
3.1.2.Düdük.....	134
3.1.3.Sabır Taşı.....	134
3.1.4.Yüzük.....	134
3.1.5.Küpe.....	134
3.1.6.Mücevher.....	134
3.1.7.Bilezik.....	135
3.1.8.Halhal.....	135
3.1.9.Araba.....	135
3.1.10.Küp.....	135
3.1.11.Fayton.....	136
3.1.12.Halka.....	136
3.1.13.Gelinlik.....	136
3.1.14.İpek Şalvar.....	136
3.1.15.Köstekli Saat.....	136
3.1.16.İp.....	136
3.1.17.Basma.....	136
3.1.18.Boblin.....	137
3.1.19.Çırpı.....	137
3.1.20.Topuz.....	137
3.1.21.Hazine.....	137
3.1.22.Masa-Sandalye.....	137
3.1.23.Davul-Zurna.....	138
3.1.24.Ufak(Küçük) Kebap Fırını.....	138
3.1.25.Ateş.....	138
3.1.26.Tulum.....	139
3.1.27.Ferman.....	139
3.1.28.Gazete.....	139
3.1.29.Taş.....	139
3.1.30.Toprak Tencere.....	139
3.1.31.Sofra.....	139
3.1.32.Altın-Elmas-Para-İnci.....	140
3.1.33.Peşkir-Mendil-Çember-Çarşaf.....	140
3.1.34.Süpürge.....	140
3.1.35.Testi(Desti).....	141
3.1.36.Toplu İğne.....	141
3.1.37.Tabak-Tepsi.....	142
3.1.38.Bardak.....	142
3.1.39.Sini.....	142
3.1.40.Maşrappa.....	142
3.1.41.Değnek.....	142

3.1.42.Keman.....	142
3.1.43.Dolap.....	142
3.1.44.Şamdanlık.....	143
3.1.45.Urba.....	143
3.1.46.Çorap.....	143
3.1.47.Garyola (Demir Yatak).....	143
3.1.48.Beşik.....	143
3.1.49.Post.....	143
3.1.50.Hançer.....	143
3.1.51.Sandık.....	143
3.1.52.Tabut.....	143
3.1.53.Ok.....	144
3.1.54.Boynuz.....	144
3.1.55.Çanta Sepet.....	144
3.1.56.Sabun İlif.....	144
3.1.57.Tarak.....	144
3.1.58.Şişe.....	144
3.1.59.Kılıç.....	145
3.1.60.Saç Teli.....	145
3.1.61.Ayakkabı.....	145
3.1.62.Bıçak.....	145
3.1.63.Anahtar.....	145
3.1.64.Kazık.....	146
3.1.65.Önlük.....	146
3.1.66.Kaval.....	146
3.1.67.Çadır.....	146
3.1.68.Oyuncak.....	146
3.1.69.Varel.....	146
3.1.70.Torba.....	146
3.1.71.Pantolon-Gömlek.....	146
3.1.72.Elbise.....	147
3.1.73.Etek.....	147
3.1.74.Heybe.....	147
3.1.75.Bohça.....	147
3.1.76.Çatal-Bıçak.....	147
3.1.77.Mermer.....	148
3.1.78.Kazan.....	148
3.1.79.Bağızlık(Gerdanlık, Kolye).....	148
3.1.80.Sandık.....	148
3.1.81.Pudra Kırmızılık(Ruj).....	148
3.1.82.Buhur Kına.....	148
3.1.83.Çarşaf.....	148
3.1.84.Çamaşır Teknesi.....	148
3.1.85.İslim.....	148
3.1.86.Yatak-Yorgan-Yastık.....	148
3.1.87.Seyfol Koltuk.....	149
3.1.88.Halka.....	149

3.1.89.Fayton.....	149
3.1.90.Mektup.....	149
3.1.91.İşık.....	149
3.1.92.Tezgâh.....	149
3.1.93.Kibrit Kutusu.....	149
3.1.94.Av tüfeği.....	150
3.1.95.Toka.....	150
3.1.96.Köfün	150
3.1.95.Humayun-Kapot bezi.....	150
3.1.96.Gergef.....	150
3.1.97.Çıkırık-İplik.....	150
3.1.98.Gemi.....	150
3.1.99.Heykel.....	150
3.1.100.Takke.....	150
3.1.101.Değirmen.....	150
3.1.102.Odun.....	150
3.1.103.Dağarcık (Meşin Torba).....	151
3.1.104.Tel	151
3.1.105.Yumurta Kabuğu.....	151
3.1.106.Ayna.....	151
3.1.107.Teneke.....	151
3.1.108.Balta	151
3.1.109.Tavuk Saksısı	151
3.1.110.Halı.....	151
3.1.111.Altın Kafes.....	151
3.1.112.Kırbaç.....	152
3.1.113.Şiş.....	152
3.1.114.Kibrit.....	152
3.1.115.Kömür.....	152
3.1.116.Kapı.....	152
3.1.117.Çivi.....	152
3.1.118.Camekân.....	152
3.1.119.Altın Pabuç.....	152
3.1.120.Kutu	153
3.1.121.Eşarp.....	153
3.1.122.Mum.....	153
3.2.Bitki ve Yiyecekler.....	153
3.2.1.Ekmek.....	154
3.2.2.Yemek.....	154
3.2.3.Peksemet.....	154
3.2.4.Elma-Portakal-Armut.....	154
3.2.5.Un.....	154
3.2.6.Yumurta.....	155
3.2.7.Su-Et.....	155
3.2.8.Yağ-Bal.....	155
3.2.9.Kahve.....	156
3.2.10.Ceviz.....	156

3.2.11.Fındık.....	156
3.2.12.Fıstık.....	157
3.2.13.Leblebi.....	157
3.2.14.Pasdelli.....	157
3.2.15.Helva	157
3.2.16.Bidda.....	157
3.2.17.Buğday.....	157
3.2.18.Badem.....	157
3.2.19.Medine Hurması.....	157
3.2.20.Tuz.....	158
3.2.21.Çay.....	158
3.2.22.Hurma.....	158
3.2.23.İçki.....	158
3.2.24.Baf Sakızı.....	158
3.2.25.Şeker.....	158
3.2.26.Bulgur.....	158
3.2.27.Kebap.....	159
3.2.28.Golifa.....	159
3.2.29.Ardıç Ağacı.....	159
3.2.30.Çam Ağacı.....	159
3.2.31.Mersin Ağacı.....	159
3.3.32.Gül Ağacı.....	159
3.3.33.Elma Ağacı.....	159
3.3.34.Zeytin Ağacı.....	159
3.3.35.Bakla.....	159
3.3.36.Ağaç.....	160
3.3.37.Günnasır-Yasemin.....	160
3.3.38.Zerdali.....	161
3.3.39.Nar.....	161
3.3.40.Fesleğen(Feslikan).....	161
3.3.41.Saman.....	161
3.3.42.Kemik.....	161
3.3.43.Turunç.....	161
3.3.44.İncir.....	161
3.3.45.Ot.....	162
3.3.46.Gül.....	162
3.3.47.Domates.....	162
3.3.48.Karpuz.....	162
3.3.Mevsimler ve Astronomi Terimleri.....	162
3.3.1.Ay-Güneş.....	162
3.3.2.Yaz-Kış.....	162
3.3.3.Dünya.....	162

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1.KUZEY KIBRIS TÜRK MASALLARINDA YAPI VE FORMELLER

4.1.1.Başlangıç Formeli.....163

4.1.2.Bitiş Formeli.....	165
4.1.2.1.Basit Bitiriş.....	165
4.1.2.2.Kişisel Bitiriş.....	165
4.1.2.3.Özetleyen Bitiriş.....	167
4.1.2.Çeşitli Formel Unsurlar.....	168
4.1.2.1.Sayılar.....	168
4.1.2.1.1.Üç Sayısı.....	168
4.1.2.1.2.Yedi Sayısı.....	168
4.1.2.1.3.Kırk Sayısı.....	169
4.1.2.1.4.Kırk Bir Sayısı.....	169
4.1.2.1.5.Beşer sayısı.....	170
4.1.2.1.6.Otuz Dokuz Sayısı.....	170
4.1.2.2.Renkler.....	170
4.1.2.2.1.Kırmızı.....	170
4.1.2.2.2.Beyaz.....	170
4.1.2.2.3.Siyah(Gara).....	170
4.1.2.2.4.Mavi.....	170
4.1.2.2.5.Ak.....	171
4.1.2.3.Zaman ve Yer Formelleri.....	171
4.1.2.3.1.Zamanla ilgili Olanlar.....	171
4.1.2.3.2.Yer İle İlgili Olanlar.....	171
4.1.2.4.Güzellik Formelli.....	172
4.1.2.5. Değer Belirtme Formelli.....	173
4.1.2.6. Benzetme Formelli.....	173
4.1.2.7. Dörtlükler.....	173
4.1.2.8. Karşılıklı Cevap Şeklindeki Dörtlükler.....	175
4.1.2.9. Beyitler.....	176
4.1.2.10.Anlatıcının Kendi Yorumları Kendinden Kattıkları.....	176
 4.2.STITH THOMPSON’UN HALK EDEBİYATI KATOLOĞUNA GÖRE KIBIS TÜRK MASALLARI’IN İNCELENMESİ.....	 179
A-Mitolojik Motifler.....	179
B-Hayvanlar.....	181
C-Yasaklar.....	185
D-Sihir.....	186
E-Ölüm.....	192
F-Harikulâdelikler.....	193
G-Devler.....	198
H-İmtihanlar.....	200
J-Akıllar ve Aptallar.....	202
K-Aldatmalar.....	205
L-Kaderin Ters Dönmesi.....	205
M-Geleceğin Tayini.....	209
N-Şans Kader.....	210
P-Cemiyet Hayatı.....	212
Q-Mükâfatlar ve Cezalar.....	215
R-Esirler ve Kaçaklar.....	216

S-Anormal Zulümler.....	217
U-Hayatı Tabiat.....	218
V-Din.....	219
X-Mizah.....	220
Z-Çeşitli Motif Gurupları.....	221

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.1.KIBRIS TÜRK MASALLARINDA ADET VE İNANMALAR.....225

5.1.1.Düğün.....	225
5.1.1.1.Düğünde Yeme İçme Geleneği.....	225
5.1.1.2.Düğünlerde Davul Zurna Çalma Geleneği.....	225
5.1.1.3.Düğüne Davet Etme.....	226
5.1.1.4.Düğünde Mum Yakma.....	226
5.1.2.Zerde Pilavı.....	227
5.1.3.Çeyiz.....	227
5.1.4.Gelin Hamamı.....	227
5.1.5.Nikâh.....	227
5.1.6.Kına Gecesi.....	227
5.1.7.Nişan.....	228
5.1.8.Herkesin Yaptığının Cezasını Çeker İnancı.....	228
5.1.9.Misafire Saygı ve Eşin Dostun Önemi.....	228
5.1.10.Kurban Kesme.....	227
5.1.11.Beddua.....	228
5.1.12.Bereket.....	228
5.1.13.İnanış.....	229
5.1.14.Şükretmek.....	229
5.1.15.Kahve İkram Geleneği.....	229
5.1.16.Murada Ermek.....	230
5.1.17.Kısmet.....	230
5.1.18.Alın Yazısı.....	230
5.1.19.Büyü.....	230
5.1.20.Hoca Nikâhı.....	230
5.1.21.Küçük Kebap Fırını.....	230

DEĞERLENDİRME.....231

SONUÇ.....246

METİNLER.....247

1.Tilki.....	248
2.Padişahın Kardeşi.....	250
3.Oduncu ve Padişah.....	251
4.Padişah ve Üç Oğlu.....	255
5.İki Arkadaş.....	257
6.Altın Araba.....	260
7.Padişah.....	261
8.Keloğlan.....	262
9. Köpek ile Tilki.....	265
10.Döblekçi.....	268

11. Gara Böcü.....	272
12. İleri Çengi.....	275
13. İki Gız Gardaş.....	282
14. Beş Erkek Gardaş.....	285
15. Dihtilicik	287
16. Hüsn-ü Yusuf.....	289
17. Mersinner Güzeli.....	292
18. Padişah ve Üç Oğlu.....	294
19. Padişahın Kızı.....	303
20. Tahirnan Zühre.....	307
21. Yeşil Melek.....	313
22. Gayle Maraz.....	320
23. Neydim, Ne Oldum, Ne Olacağım?.....	323
24. Zümrüt Anka Kuşu.....	325
25. Basdellicik.....	331
26. Padişah ve Üç Oğlu.....	332
27. Değirmenci.....	335
28. Canı Yanan ne der Babacığım?(Gece Gelen Efendi).....	338
29. Köse Dayı.....	341
30. Allahda Çok Babacığım.....	344
31. Şaban.....	350
32. Pıratsacı'nın Garısı.....	355
33. Basdellicik.....	359
34. Padişahın Gelini.....	361
35. Dünya Güzeli'nin Feslikanı.....	363
36. Üç Turunçlar.....	372
37. Balıkçı.....	376
38. Duz Gadar Severim.....	378
39. Hasan Oğlu Mısırlı.....	381
40. Salmanım Oğlum Saldırdım Oğlum.....	384
41. Muradına Nail Olmayan Dilber.....	386
42. Padişah'ın Gızı.....	389
43. Akıllı Tüccar.....	391
44. Değirmencik.....	394
45. Habis.....	397
46. Eşeğin Devecik.....	399
47. Hiycarcı Güzeli.....	400
48. Padişah Kızları.....	406
49. Siddileyla.....	411
SÖZLÜK.....	415
KAYNAK KİŞİLER	444
YAZILI KAYNAKLAR.....	449

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kuzey Kıbrıs Türk Masallarında Ortak Unsurlar Tablosu.....	231
Tablo 2. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Saray ve İdare Adamlarının Tablosu.....	233
Tablo 3. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Din Adamları Tablosu.....	234
Tablo 4. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Halk Tabakasına Ait İnsanların Tablosu.....	235
Tablo 5. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Zengin ve Fakir İnsanların Tablosu.....	236
Tablo 6. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Hizmet Eden İnsanlar Tablosu.....	237
Tablo 7. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Niteliklerine ve Cinsiyetlerine Göre İnsanlar Tablosu.....	238
Tablo 8. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Ehli Hayvanları Tablosu.....	239

Tablo 9. Kuzey Kıbrıs Türk Masallarında Kuşlar ve Kümes Hayvanları Tablosu.....	240
Tablo 10. Kuzey Kıbrıs Türk Masalarında Gerçeküstü Varlıklar Tablosu.....	241
Tablo11. Kuzey Kıbrıs Türk Masallarında Dar ve Açık Mekânlar Tablosu.....	242
Tablo 12. Kuzey Kıbrıs Türk Masallarındaki İkametgâhlar Tablosu.....	243
Tablo13. Kuzey Kıbrıs Türk Masallarında İş Yerleri Tablosu.....	244

KISALTMALAR

c.	: Cilt
bs.	: Baskı
s.	: Sayfa
S	: Sayı
A.e.	: Aynı eser
a.g.e.	: Adı geçen eser
AaTh	: Anti Aarne-Stith Thompson'un "The Types of the Folktale"
bkz.	: Bakınız
çev.	: Çeviren
haz.	: Hazırlayan
İst.	: İstanbul
K.K.T.C.	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
K.T.E.V.	: Kıbrıs Türk Eğitim Vakfı

No. : Numara

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

yay. : Yayınlayan

Y.Ö.K. : T.C. Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

I. MASAL NEDİR?

Masal üzerine pek çok kimse bir şeyler söylemiş ve tarifler yapmışlardır. Masal kelimesinin daha iyi anlaşılabilmesi için sözlük ve ansiklopedilerdeki tariflerini vermenin faydalı olacağı kanaatindeyiz .

Prof. Pertev Naili Borotova göre masal: “Masal nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan, kısa bir anlatı.”¹

Bilge Seyidoğlu: “Halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu, bir varmış bir yokmuş gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda yedi içti, muratlarına erdiler yahut onlar erdi muratlarına biz çıkalım kerevetlerine, gökten üç elma düştü, biri anlatana biri dinleyene, biri de bana gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekân kavramıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türü kastedilmektedir.”²

Ferit Develioğlu masalın tarifini şöyle yapar: “Terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.”³

İslam Ansiklopedisi masal tarifini şöyle yapar: “Aslında iştikakına göre Habeşçe mesl, messâle: Aramice masla ve İbranice masal gibi mukayese ve karşılaştırma ifade eder.”⁴

¹ Pertev Naili Boratav, **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İst.1969, s. 80

² Bilge Seyidoğlu, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, c. 6, İstanbul 1985, s.149.

³ Ferit Develioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Ankara 1985, s.747

⁴ **İslam Ansiklopedisi**, Masal maddesi, c. 6, İstanbul 1985, s.2216

Türk Dili Edebiyatı Ansiklopedisine göre masal: “Masal Kelimesi ile Halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu bir varmış bir yokmuş gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda yedi içti muratlarına erdiler, yahut onlar erdi muratlarına biz çikalım kerevetine, gökten üç elma düştü biri anlatana biri dinleyene biri de bana gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekân kavramlarıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türü kastedilmektedir.”⁵

Şükrü Elçin: “Bilinmeyen bir yerde, bilinmeyen şahıslara ve varlıklara ait hadiselerin macerası, hikâyesi”⁶

Oğuz Yorgancıoğlu’na göre masal: “Boyutunu bilemediğimiz bir geçmişte insanoğlu bugünkünden çok daha gelişmiş bir bilim, kültür ve teknoloji düzeyine ulaşmıştı. Bugün bilemediğimiz sebeplerden insanlık büyük bir felakete uğradı. Çok az insan kurtuldu. Kurtulanlar o teknolojinin yarattığı alet ve araçları kullanmasını biliyorlardı sadece. Nasıl yaptıklarını bilmiyorlardı. Nasıl tamir edeceklerini de bilmiyorlardı. Bozulanları-kırılanları yerine koyamadılar. Bu sebeple zaman aşımı içinde isimleri dışında bu araçlardan eser kalmadı. Yeni nesiller yalnız isimlerini duydukları varlıkları-aracıları atalarının hayal ürünleri olarak kabul ettiler. Yaşanmış ama kendilerinin şahit olmadığı o geçmiş yaşama da masal deyip geçiştirdiler.”⁷

Türk Dil Kurumu’nun çıkardığı Türkçe Sözlükte masal şöyle tarif edilir: “Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen, olağan dışı olayları anlatan hikâye.”⁸

Fatma Hanım Veliyeva göre masal: “Masal gerçek ve gerçek dışı olayları, kahramanlarla birlikteki yaşamdaki dostları, aldatmaları, oyunları, ilgileri, kaçmaları, kovalamaları düşmanlıkları, sevgileri, aşkları, saygıları v.b noktaları gözler önüne

⁵ **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** , Dergah Yay., İst. 1986, c.6, s.149

⁶ Şükrü Elçin, **Halk Edebiyatına Giriş**, 5. bs. , Ankara, Akçağ Yayınları, 1998, s. 368.

⁷ Oğuz Yorgancıoğlu, **Masallar**, Mağusa 1998, s.6

⁸ T.D.K. **Türkçe Sözlük**, 9.b., 1998, s.1510, c.2.

seren bir hazine dolusu sandıktır. Bu hazineden herkes kendi yaşına uygun olan dersi ve ihtiyacı olan bilgiyi, sevgiyi alır.”⁹

Ali Fuat Bilkan’a göre masal: “Masal, gerçekle ilgisiz, tamamen hayal ürünü olan anlattıklarını inandırmak iddiası bulunmayan bir anlatım türüdür.”¹⁰

Saim Sakaoğlu: “ Kahramanlarından bazıları hayvanları ve tabiatüstü varlıkları olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyenleri inandırabilen bir sözlü anlatı türüdür.”¹¹

Erdoğan Saraçoğlu’na göre masal: “Masal, genellikle halkın yarattığı ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların ya da olağanüstü varlıkların başından geçen olağandışı olayların anlatıldığı Anonim Halk Edebiyatı Ürünüdür”¹²

Ana Britanica Ansiklopedisine göre masal: “Olağanüstü öge, kahraman ve olaylara yer veren öykü”¹³

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisinde masal tanımı şöyle verilmektedir: “Bütününü hayal ürünü olan, genellikle olağanüstü olaylara, zaman, zaman da doğaüstü varlıklara (cin, peri, dev, ejderha vb.) yer verilen, olayları çocuklukla belirli olmayan bir yerde (masal ülkesinde), belirli olmayan bir zamanda (evvel zaman içinde) geçen ve ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa anlatılarak sürüp giden bir anlatı türü.”¹⁴

Bu çalışmayı yapmaktaki amacımız şu ana kadar Kıbrıs Masalları üzerine böyle bir çalışmanın yapılmış olmaması ve Halk Edebiyatı alanında bu konuda büyük bir

⁹ Fatma Hanım Veliyeva, **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi**, K.K.T.C 2000, c.IV, s.41

¹⁰ Ali Fuat Bilkan, **Masal Estetiği**, 1. bs. , İstanbul, Timaş Yayınları, 2001, s.13.

¹¹ Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane ve Bayburt Masalları**, 2. bs. , Ankara, Akçağ Yayınları, 2002, s.4 (1. bs. ,1973).

¹² Erdoğan Saraçoğlu, **Kıbrıs Ağız**, Lefkoşa 2004, s.173

¹³ **Ana Britanica Ansiklopedisi**, c.15, s. 403

¹⁴ **Büyük Larousse**, Milliyet yayınları, İstanbul, c.15, s.7841.

eksiklik yaşanmasıdır. Ayrıca birçoğu kaybolmaya yüz tutmuş masalların, gelecek nesillere aktarılmasını sağlamakta bu çalışmamızı yapmaktaki amaçlarımızdandır.

1.1. MASALLARIN TASNİFİ

Masallar üzerindeki çalışmalar önceleri sadece metinlerin ortaya konulması şeklinde gelişmişti. Fakat bu metinlerin incelenme konusu olduğu zaman yararlanmayı kolaylaştırmak için bazı tedbirlerin alınması gerekiyordu. Farklı ülkelerden derlenen masalların benzer masalların bir araya gelmesi halinde hepsinin ortak bir ad veya numara ile anılması, o masallardan yararlanmanın kolaylaştırılması gerekiyordu.¹⁵ Masalların tip ve motif indekslerini demek olan bu çalışma tekniklerinin günümüzde çoğunlukla kullanılanları, metin merkezli kuramlardan olan Fin ekolü tarafından ortaya konmuştur.¹⁶ Bugün Anti Arne tarafından hazırlanıp¹⁷ ve Stith Thompson tarafından geliştirilen “masal tip indeksi” halkbilimi analizlerde kaynak olarak kullanılmaktadır. Stith Thompson 1926-1927 yılları arasında gereken ilave ve değişiklikleri yaparak 1928 yılında ingilizce olarak **Types of the Folktale** adını taşıyan eser neşreder.1964 yılında ikinci baskısı ile dahada genişleterek yayımlar.¹⁸ Anti Aarne'nin tasnifine göre masallar ana başlıklara ve kollara ayrılmaktadır.

1. Hayvan Masalları 1–299

- 1–99 Vahşi hayvanlar
- 100–144 Vahşi hayvanlar ve evcil hayvanlar
- 150–199 Vahşi hayvanlar ve insan
- 200–219 Evcil hayvanlar
- 220–249 Kuşlar
- 250–274 Balıklar

¹⁵ Sakaoğlu, age.,s.52.

¹⁶ Ayşe Arzu Yılmaz Ertizman, “Türk Masalları İle İlgili Kitapların Halkbilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi”, İstanbul üniversitesi, Yüksek Lisans tezi, 20003.

¹⁷ Anti Arne, *Verzeichnis der Märchen typen mit Hilfe von fachgenossen Ausgearbeitet*, Helsinki, 1910.

¹⁸ Stith Thompson, *The Types of Folktale*, 2.bs., Helsinki, 1964.

275–299 Öteki hayvanlar

2. Asıl Masallar

A-Sihirli Masallar: 300–749

300–399 Tabiatüstü rakip

400–459 Tabiatüstü veya sihirli zevce (zevc) veya diğer

İlgili kimseler

460–499 Tabiatüstü vazife

500–559 Tabiatüstü yardımcı

560–649 Tabiatüstü eşya

650–699 Tabiatüstü muktedir olma hali veya bilme

700–749 Diğer tabiatüstü haller

B-Efsane Tarzındaki Masallar 750–849

C-Kısa Hikâye Tarzındaki Masallar 850–999

D-Aptal Dev Masalları 1000–1199

3. Fıkralar

1200–1349 Edepsizlik

1350–1439 Evli kimselerin lâtifeleri

1440–1524 Kahraman olan bir kızın (kadının) lâtifeleri

1525–1874 Kahraman olarak bir erkeğin lâtifeleri

1525–1639 Kurnaz adam

1640–1674 Tesadüf suretiyle mutluluk

1675–1724 Aptal

1725–1874 Papazların lâtifeleri

1875–1999 Yalan masalları

Bu katalogda 1999 no. Bulunmasına rağmen 540 tip bulunmaktadır. Daha sonra genişletileceği düşünülerek yeni tipler için boş bırakılmıştır.

Stith Thompson tarafından geliştirilen ve bugün kullanılan hali ise ayrıntısıyla şöyledir. (Aa Th):

1. Hayvan Masalları: 1–299

1–99	Vahşi Hayvanlar
1–69	Tilki (Bazen Çakal): Akıllı Hayvanlar
30–35	Çukurun içinden kurtuluş
70–99	Tilkinin Dışındaki Diğer Vahşi Hayvanlar
100–149	Vahşi ve Evcil Hayvanlar
150–199	Vahşi Hayvanlar ve İnsan
200–219	Evcil Hayvanlar
220–249	Kuşlar
250–274	Balıklar
275–299	Diğer Hayvanlar ve Objeler

2. Asıl Halk Masalları: 300–1199

A. Sihir Masalları: 300–749

300–399	Tabiatüstü Rakip
300–399	Devin Yenilişi
400–459	Tabiatüstü veya Sihirli Zevce veya Diğer İlgili Akrabalar
400–424	Karı
425–449	Koca
450–459	Erkek veya Kız Kardeş
400–499	Tabiatüstü Vazifeler
460–462	Sorular
500–559	Tabiatüstü Yardımcılar

	500–503: Yün Eğiren Kadınlar
	505–508: Müteşekkir Ölü
	510–559: Yardımcı Hayvanlar
560–699	Sihirli Objeler
	560–568: Kahramandan Sihirli Nesneler Çalınır
	Fakat o Bunların Geri Alınmasını Zorla Sağlar
	610–619: Sihirli Çareler
	650–699: Tabiatüstü Kabiliyet ve Malumat
700–749	Diğer Tabiatüstü Masallar
	705- 712: Karıyı veya Evlenmemiş Kişiyi Sürgüne Göndermek

B. Dini Masallar: 750–849

750–779	Tanrı Mükâfatlandırır ve Cezalandırır
780–789	Gerçek Gün Işığına çıkar
800–809	Cennetteki İnsan
810–814	Şeytan İnsana Söz Verir

C. Romantik Masallar: 850–999

850–869	Prensle Evlenilir
870–879	Genç Kız veya Kadın, Kahraman Prensle Evlendirilir
880–899	Sadakat ve Masumiyet
900–904	Kurnaz Karı İyi Bir İnsan Olu
920–929	Nükteli Hareket ve Sözler
930–949	Kader Masalları
950–969	Hırsız ve Katiller
970–999	Diğer Romantik Masallar

D. Aptal Dev Masalları: 1000–1199

1000–1029	İş Kontratı
1030–1059	Âdemoğlu ve Dev Ortaklık Kurar

1060–1114 Dev İnsan Mücadelesi
1115–1129 Kahramanı Öldürme Teşebbüsler
1145–1154 Korkutulan veya Dehşete düşürülen Dev
1170–1199 İnsan Ruhunu Şeytana Satar

3. Fıkralar (Şakalar ve Anekdotalar): 1200–1999

1200–1346 Mankafa Hikâyeleri
1350–1379 Evlilik Hikâyeleri
1380–1404 Akılsız Karı ve Koca
1405–1429 Aptal Adam ve Hanımı
1430–1439 Aptal Çiftçiler
1440–1449 Kadınlar Hakkında Hikâyeleri
1450–1474 Bir Kariya Bakmak
1475–1499 Yaşlı Bakireler Hakkında Fıkralar
1500–1524 Diğer Anekdotalar ve Kadın
1525–1640 Erkekler Hakkında Hikâyeleri
1641–1674 Şanslı Kazalar
1575–1724 Aptal Adam
1725–1774 Mezhepler, Dinler ve Vaizler Hakkında Şakalar
1775–1799 Papaz ve Zangoç
1800–1849 Dini Emirler Hakkında Diğer Şakalar
1800–1809: Günah Çıkarma Hücreler Hakkında Şakalar
1850–1874 Diğer Halk Gurupları Hakkında Şakalar
1875–1889 Yalan Masalları
1890–1999 Avcı Masalları

4. Zincirlemeli Masallar (Formülle Başlayan Masallar): 2000–2399

2000-2199	Zincirlemeli Masallar 2000–2013: Numaralara ve Objelere Dayanan Masallar 2019–2020: Evliliği İçine Alan Masallar 2025–2028: Bir Şeyi Yemeyi İçine Alan Zincirler
2200-2249	Hileli Masallar
2250-2299	Bitmemiş Masallar
2300-2399	Diğer Zincirleme Masallar

5. Sınıflamaya Girmeyen Masallar: 2400–2499.

Yine Anti Aarne’ de olduğu gibi bazı numaralar daha sonra bulunabilecek tipler için boş bırakılmıştır. Çalışmada, masalların tip numaralarının yanı sıra, varyantlarına, kısa açıklamalarına ve önemli motiflere de yer verilmiştir.

Masalların tip ve motif tespitleri üzerine yapılmış olan iki çalışma: Bunlardan birincisi Türk masal araştırmaları sahasında tip ve motif tespiti ile önemli bir yeri olan Pertev Naili Boratav’ın Wolfram Eberhard ile birlikte hazırladığı 378 Türk masal tipini içeren Typen **Türkischer Volksmärchen**¹⁹ (TTV) adlı eserdir. Eserde 378 masal tipinin motif sıraları, masalların yayılma alanları ve belirgin motifleri sıralanmıştır. Bu eserde “Fıkralar”a yer verilmemiştir. TTV’de yer alan masallar 23 başlık altında toplanmıştır.

1. Hayvan Masalları: 1–22
2. Hayvan ve insan: 22–33
3. Hayvan veya Bir Ruh İnsana Yardım Eder: 34–82

¹⁹ Wolfram Eberhard- Pertev Boratav, **Typen Türkischer Volksmärchen**, Wiesbaden, 1953.

4. Tabiatüstü Bir Ruh veya Hayvanla Evlenme: 83–109
5. İyi Ruh veya Evliyalarla Yaşama: 110–122
6. Kaderin Hâkimiyeti: 123–142
7. Rüya: 143–145
8. Kötü Ruhlarla Yaşama: 146–168
9. Sihirbazlar: 169–184
10. Bir Kız Sevgili Bulur: 185–196
11. Bir Erkek Sevgili Bulur: 197–222
12. Fakir Kız Zenginle Evlenir: 223–238
13. Kıskançlık ve İftira: 239–255
14. Hor Görülen Koca Kahraman: 256–258
15. Zina ve Baştan Çıkarma: 259–280
16. Acayip İcraat ve Olaylar: 281–289
17. Acayip Davalar: 290–301
18. Realist Masallar: 302–310
19. Acayip Tesadüfler: 311–316
20. Komik Hikâyeler: 317–322
21. Aptal Tembel Erkekler ve Kadınlar: 323–338
22. Hırsız ve Dedektif: 339–349
23. Akıllı Hilekâr veya Cimri Erkek veya Kadınlar: 350–378

Masal metinlerinin tespiti üzerine yapılmış olan başka bir çalışma da yine Stith Thompson'a ait olan 6 ciltten oluşan **Motif Indeks of Folk- Literature**'dür²⁰ (Motif-Indeks). Bu index'de motifler ana paragraflar halinde sıralanmıştır. Her paragraf ondalık sisteme göre bölünür, bölümler A'dan Z'ye kadar devam eder. Her harf masal bölümlerinin büyük kategorilerini gösterir.

²⁰ Stith Thompson, **Motif Indeks of Folk-Literature**, 6 c., Helsinki, 1932-36, 2bs., Indiana, 1955-58

A. Mitolojik Motifler

B. Hayvanlar

C. Yasak

D. Sihir

E. Ölüm

F. Harikulâdelikler

G. Devler

H. İmtihanlar

J. Akıllılar ve Aptallar

K. Aldatmalar

M. Geleceğin Tayini

N. Talih

P. Cemiyet

Q. Mükâfatlar ve Cezalar

R. Esirler ve Kaçaklar

S. Anormal Zulümler

T. Cinsiyet

U. Hayatın Tabiatı

V. Din

W. Karakter Özellikleri

X. Mizah

Z. Çeşitli Motif Grupları

2. MASALLARIN DİĞER NEVİLERLE İLGİSİ

Masallın, bazı nevilerle yakın ilgisi olduğu gibi, birbirlerinden kesin çizgilerle ayrıldıkları noktalar da mevcuttur.

2.1. MASAL VE DESTAN

2.1.1. MASALIN DESTAN İLE İLGİSİ:

Masal kahramanı olarak bilinen perilerin yaşayışına benzer bir hayat süren destan kahramanları vardır. Oğuz Kağan Destanı'nda bu tip kahramanlar görülür.

2.1.2. MASAL İLE DESTAN ARASINDAKİ FARKLAR:

1. Masal konularının çeşitli olmasına karşılık destan konularında kahramanlığa fazla yer verilir. Çoğunlukla milletlerin mazisindeki önemli olaylar ve büyük kahramanlar etrafında teşekkül eder.

2. Masal kahramanlarının hayalî olmalarına karşılık destan kahramanlarını biz tarih sayfalarında bulabiliriz. Oğuz Kağan gibi.

3. Destanlar daha hacimli olurlar. Pek çok olayın anlatıldığı destanların hacimleri de uygun olarak geniş bir yer kaplar.

4. Destanlar manzum olurlar, masallar ise mensur olurlar. Masallarda manzum kısımlar yok denecek kadar azdır.

5-Masalların benzerlerine başka milletlerde de rastlandığı halde destanlarda rastlanmaz. Destanlar millîdir, bir millete aittir.

2.2. MASAL VE EFSANE

2.2.1. MASALIN EFSANE İLE İLGİSİ

1. Masal ve efsanede olağanüstü olaylara yer verilir. Aynı anda iki yerde görülen evliya ile sihirli fesiyle görünmez hale gelen masal kahramanı arasında fazla bir fark yoktur.

2. Masal ve efsanedeki bazı kahramanlar, ellerinde olağanüstü güçler olan kimselerdir. Masaldaki sihirli sofraya ile karı şeker yapan inanış aynıdır.

3. Gerek masal, gerek efsane hayal ürünleridir. Her ikisi de hayal ürünüdür.

2.2.2 MASAL İLE EFSANE ARASINDAKİ FARKLAR

1. Masaldaki olayların gerçek olduğunu kabul etmek mecburiyeti olmadığı halde efsanedeki olayın gerçekte cereyan ettiği kabul edilir.

2. Efsaneler zamana ve zemine bağlanırlar hâlbuki masalların zamanı ve zemini belirsizdir. Masallar için “evvel zaman içinde” bir “masal ülkesi”nde geçtiği söylenebilir.²¹

2.3. MASAL VE HALK HİKÂYESİ

2.3.1. MASALIN HALK HİKÂYESİ İLE İLGİSİ:

1. Kahramanları benzerdir. Masallarda rastladığımız kahramanlarla halk hikâyelerinde rastladığımız kahramanlar arasında bariz benzerlikler vardır. Evlât çoğunlukla tektir, o da bazen yıllar sonra dervişin verdiği bir elma ile olur. Kahramanlar güzellik ve yetiştirme tarzlarıyla da benzerlik gösterirler.

Halk hikâyesi kahramanlarından Köroğlu’nun masal ve masal kahramanlarından Keloğlan’ın halk hikâyesi kahramanı olarak karşımıza çıktıkları vakidir.

2. Çevre farklıdır. Hikâye kahramanlarının yaşadığı memleketler bellidir. Masal kahramanlarının yaşadığı memleketler belirsizdir.

3. Tabiatüstü varlıklar yönünden de bu iki tür arasında benzerlikler vardır. Uçan atlar, sihirli elmalar gibi.

²¹Sakaoğlu, a.g.e., s.9-11

4. Hayvan kahramanlara masallarda olduğu gibi halk hikâyelerinde de rastlanır. Kerem'in ceylanlarla konuşması, gibi.

2.3.2. MASALIN HALK HİKÂYESİ İLE FARKLI NOKTALARI

1. Halk hikâyelerinde konunun ağırlığını aşk teşkil eder: aşk, olayların merkezidir. Kahramanlık hikâyeleri varsa da sayı bakımından fazla bir yekün teşkil etmezler.

2. Masalların kısa hacimli olmalarına karşılık, halk hikâyeleri daha uzundurlar. Sadece, bir çerçeve masala bağlı olan masallar daha uzuncadır. Bu arada pek çok masalın tek motifli olduğunu da unutmamak gerekir.

3. Pek az masalda manzum kısımların bulunmasına karşılık hemen hemen bütün halk hikâyelerinde manzum kısımlar vardır. Bilhassa âşıkların hayatları üzerine tasnif edilen halk hikâyelerinde bu durum daha barizdir: konuşmalar umumiyetle manzum olur.

4. Yaşayan insanların hayatları halk hikâyelerinde konu olarak ele alındıkları halde böyle bir durumla masallarda karşılaşamayız.

Emrah, Köroğlu gibi yaşamış kahramanlar sayı bakımından bir hayli fazladır. Türk masallarında bazı padişahların kahraman olarak görülmeleri ise bir istisnadır.

3. HALKBİLİMİNİN TANIMI VE TARİHÇESİ

“Halkbilimi veya “Folkloristik” en geniş anlamda bir tanımlanışıyla insan davranışlarını ve geleneklerini çalışarak, objesi olan insanı daha iyi anlamaya ve onun hakkında daha derin bir bilgiye kavuşmak amacıyla on dokuzuncu yüzyıl başlarında ortaya çıkan bağımsız bir bilim dalıdır.”

“Yaygın olarak kabul edilen iki başlangıç tarihi vardır. Birincisi, Almanya’da Grim Kardeşlerin, 1812 yılında “Ev ve çocuk Masalları” adlı sözlü gelenekten derleyerek oluşturdukları masal kitaplarını yayınlamaları: İkincisi ise bilim dalının adı olarak uluslararası bir kullanıma erişmiş olan folklor “Folk-Lore” teriminin 1846 yılında İngiliz William John Thoms tarafından icat edilip, Atheneum adlı dergiye Ambrose Merton müstear adıyla gönderilerek yayınlanmasıdır. Folklor kelimesinin kökenini “folk”=halk ve “lore”=bilim sözcükleri oluşturmakta ve birleşik olarak “halkbilimi” anlamına gelmektedir. Son zamanlarda uluslararası literatürde, gerçek anlamını yitirmeye başlayarak yanlış kullanımlarının çoğalması nedeniyle “folklor” (foklore) terimi yerine “folkloristik” (folkloristics) teriminin kullanımı yaygınlaşmıştır.”²²

3.1. Türk Halkbilimi Çalışma Kadrosu:²³

- I. Köy, Kasaba ve kent yaşamı (monografiler)
- II. Yerleşim, yerleşim türleri
 - 1.Sürekli yerleşim
 - 2.Geçici yerleşim
- III. Barınak- konut (Halk Mimarisi)
 - 1.Tipler
 - 2.Yapım teknikleri ve kullanılan araç-gereç

²² Özkul Çobanoğlu, **Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s. 5.

²³ Çobanoğlu, **A.e.**,s.32-35.

- 3.Ev eşyası: türleri, yapımı, kullanılışı
- IV. Aydınlanma, ısınma
 - 1.Işık elde etme: ışık araç ve gereçleri
 - 2.Isı elde etme: ısı araç gereçleri
- V. Taşıtlar- taşınma teknikleri
 - 1.Kara taşımacılığı
 - 2. Deniz taşımacılığı
 - 3. Hava taşımacılığı
- VI. Ekonomi Türleri
 - A.Hayvancılık
 - 1.Bakımı, beslenmesi, korunması
 - 2. Çobanlık
 - 3.Hayvansal ürünlerin elde edilişleri
 - 4.Hayvancılıkla ilgili araç-gereçler
 - B.Tarım-rençperlik
 - 1.Ekme, biçme, ürün alma
 - 2.Tarım araç ve gereçleri
 - C. Avcılık
 - 1.Av türleri (kara, deniz avları)
 - 2.Tarım araçları ve teknikleri
 - D. Arıcılık
- VII. Halk Ekonomisi
 - 1.Üretim
 - 2.Tüketim
 - 3.Pazarlama
- VIII. Beslenme-Mutfak-Kiler
 - A.Besin türleri
 - 1.Hayvansal besinler
 - 2.Bitkisel besinler
 - B.Besin elde etme. Hazırlama, koruma
 - C.Mutfak düzeni
 - D. Kiler depo, mahzen

- E. Yemek çeşitleri
- F. Sofra düzeni
- VIII. Ölçme, tartma, hesaplama birimleri: zaman ve mesafe kavramları
- IX. Halk sanatları ve zanaatları
 - 1.İşleme, örme, dokuma, basma işleri
 - 2.Ağaç, taş, maden, toprak, cam, deri, işleri
 - 3.Halk resmi
- X. Giyim-Kuşam
 - 1.Erkek giyim
 - 2.Kadın giyim
 - 3.Çocuk giyim
 - 4.Günlük giyim
 - 5.Törensel giyim
 - 6.Meslekleri ve yaş guruplarını belirleyen giyim-kuşam
- B. Süsleme
- XI. Halk bilgisi
 - A.Halk hekimliği- halk baytarlığı
 - B. Halk meteorolojisi- halk takvimi
 - C.Halk hukuku
- XII. Halk İnançları: töreler, âdetler, gelenekler, görenekler
- XIII. Geçiş dönemleri
 - 1.Doğum
 - 2.Çocuk
 - 3.Evlenme
 - 4.Ölüm
- XIV. Bayramlar- karşılamalar- uğurlamalar
 - 1.Dinsel nitelikli bayramlar
 - 2.Yerel nitelikli bayramlar
 - 3.Karşılama ve uğurlamalar
- XV. Kalıp hareketler (tavırlar, jestler, mimikler) Kalıp sözler ve sesler
 - 1.Günlük yaşamla ilgili olanlar
 - 2.Törensel yaşamla ilgili olanlar

3. Isık alma, çağırma, ses ıkarma
- XVI. Dernekler, kuruluşlar, dayanışma ve yardımlaşma
 1. Esnaf dernekleri
 2. Dinsel kuruluşlar
 3. Cinse ve yaşa dayalı örgütler
 4. Komşuluk
- XVII. Dinsel- büyüsel içerikli inançlar, işlemler
 1. Ziyaretler, yatırlar, türbeler, mezarlar
 2. Fal, rüya yorumu, gelecekten haber verme
 3. Büyücölük: türleri, teknikleri
- XVIII. Halk edebiyatı
 1. Destanlar
 2. Efsaneler
 3. Memoratlar
 4. Masallar
 5. Halk Hikâyeleri
 6. Halk şiiri
 7. Halk türköleri
 8. Fıkralar
 9. Atasözleri- Deyimler
 10. Tekerlemeler
 11. Bilmeceleler
 12. Alkışlar-kargışlar
 13. Ağıtlar
 14. İlâhiler
 15. Mâniler
 16. Aile Sagaları
 17. Mitler
- XIX. Halk tiyatrosu (geleneksel tiyatro)
 1. Ortaoyunu

- 2. Karagöz
- 3. Kukla
- 4. Meddahlık
- 5. Seyirlik köylü oyunlar
- XX. Halk müziği ve müzik araçları
- XXI. Çocuk oyunları ve oyuncakları
 - 1. Temsili nitelikteki oyunlar
 - 2. Beceri ve yeteneği amaçlayan oyunlar
 - 3. Oyuncak türleri ve nitelikleri
- XXII. Halk eğlenceleri: sporlar
- XXIII. Adlar
 - 1. Asıl adlar
 - 2. Soyadları
 - 3. Lâkaplar-Takma adlar
 - B. Yer, su, dağ, köy, meydan, cadde, sokak, ev adları
- XXIV. Uygulamalı halkbilimi

4.MASALLARIN KAYNAKLARI

“Masal araştırmacılarının ilgisini çeken konulardan biri, belki de başlıcası masalların kaynağı meselesidir. 170 yıldan beri üzerinde durulan bu konuyla ilgili olarak çeşitli görüşler ileri sürülmüş ve konu tartışmaya açılmıştır. Bugün de aynı konuyu tartışmak, belki masal araştırmalarının geleceği için hâlâ bir şeylerin söylenebileceği anlamına gelecektir.”²⁴

Bilge Seyidoğlu, Stith Thompson’nun “The Folktale” adlı eserinde faydalananak masalların kaynağını açıklamıştır.

²⁴ Saim Sakaoğlu, **Masal Araştırmaları**, Ankara.1999,s.4.

4.1. Mitoloji Okulu:

Bu okulun temsilcisi Max Müller (1820- 1900) , Riga vedalardaki eski Hint ilah tabirleri üzerine araştırmalar yapar ve “Karşılaştırmalı Mitoloji Bilimi”ni kurar. Masal ile mitoloji arasındaki benzerliğe dikkat eden mitolojistler, masalın mitolojiden çıkmış olacağını ileri sürerler. Max Müller Hindo-Avrupa milletlerinin mitolojilerini incelemiş ve kaynak olarak Hindistan’ı göstermiştir.

G.W. Cox Müller’in bu metodunu geliştirir ve bazı masal araştırmalarında kullanır. Cox, Aryan milletlerinin kahramanları arasındaki benzerlikleri araştırmış ve hepsini bir tek ortak bir kaynağa bağlamıştır. Güneş Tanrısını mücadelesi ve mitolojik kahramanların savaşları güneşin karanlıklarla mücadele edip yenmesine benzetilir. Cox uzak bir benzetme yaparak, Grek mitolojisinin temelde diğer milletlerinkiyle aynı olduğunu iddia eder.

Bu okula mensup olanların “Güneş-Tanrı” mitleri üzerinde ısrar etmelerinden dolayı ikincisi isimleri “Güneş Mitolojistleridir”.

4.2. Hindoloji Okulu:

Bu okula mensup olanlar masalların kaynağını Hindistan olarak kabul ederler. 1838 yılında ilk defa olarak Loiseleur Deslongehanus, Hindistan’ı Avrupa masallarının kaynağı olarak gösterir. Thedor Benfey (1809–1881) bu görüşü genişleterek 1859 da bastırdığı Pançatantra’nın önsözünde masalların kaynağı hakkındaki yazısında Hindoloji okulunun temel prensiplerini açıklar.

Benfey Aesop masalları dışında batıya geçmiş tüm masalların kaynağını Hindistan olarak gösterir. Aesop masalarını Grek kökenli olarak kabul eder. Hindistan’dan batıya geçen masallar üç kanaldan geçmişlerdir.

1–10.yüzyılda önce bazı masallar sözlü gelenekle yayılmıştır.

2–10. yüzyıldan sonra İslâmiyet'in tesiriyle yazılı kaynaklardan Bizans, İtalya ve İspanya'ya geçenler

3–10. yüzyılda Çin, Tibet yoluyla Moğollara geçen Budizime ait malzemeler Moğollar vasıtasıyla Avrupa'ya geçmiştir. Avrupa'ya tesir eden edebi kaynaklar İranlıların Tuti Name'si, Arap ve İsrail Yazmalarıdır. Sözlü geleneğin etkisi özellikle İslav masallarında görülür.

4.3. Antropoloji Okulu:

“Edward Taylor (1832–1917) tarafından ortaya atılan ve Andrew Lang tarafından geliştirilen bu nazariyeye göre masallar ilkel hayatın kalıntısıdır. Lang, M.Ö. 13'üncü asra ait Mısır masallarında bulduğu motiflerin Herodot ve Homer de de bulunduğunu göstermiştir”

Antropolog James Frazer ve Mac Culloch, Avrupa ve Asya masallarında bulunan motiflerin ilkel toplumlarda da bulunduğu düşüncesinden yola çıkarak ilkel arasında bunların paralellerini topladılar. Sonuçta masal motifleri, âdet ve inanmaların Amerikan Kızılderilileri, Avustralya ve Güney Amerika kabileleri arasında aynı olduğu görülür. Avrupa köylüleri arasında mantıksız sayılan şeyler ilkeller için kullanılan ve anlamı olan şeylerdir.

“Antropoloji okulu bütün insanların aynı kültür sahasından geçerek aynı yollardan ilerleyip bugünkü seviyeye geldiğini kabul eder . Fakat bu yönden gelen tenkitlere cevap veremez. Hindoloji okuluna mensup Cosquin'le Lang arasında bir müddet devam eden münakaşalardan sonra Lang, motiflerin gezebileceğini bir kültürün diğerinden alış verişi yapabileceğini kabul etmiştir.”²⁵

²⁵ Bilge Seyidoğlu, “Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar”, “Atatürk Üniversitesi yay, Ank.1975,s.31.

5. MASALLARI İNCELEME METOTLARI²⁶

Masal araştırmalarında kullanılan çeşitli metotlar vardır. Bunların başlıca dört grupta toplayabiliriz.

1-Tarihi-Coğrafi metot veya Tarihi- Coğrafi Fin Metodu.

2-Psikoloji Metodu.

3-Antropoloji Metodu.

4-Propp Metodu.

5.1. Tarihi Coğrafi Metot:

Amaç: Bu metodun amacı, belli bir yer ve zamanda bilinçli olarak yaratılan herhangi bir folklor ürününün, özellikle de bir masalın ilk yaratıldığı şekli yani urformu’nu ve bunun oluş zamanı ile oluştuğu coğrafi mekânı ortaya koyabilmektir.

Kuramın temsilcileri ve yayınlamış oldukları çalışmaları:

Grimm Kardeşler, **Çocuk ve Aile Masalları**, 1812: H. Grundving (1824–1883), **Danimarka Baladları**, 1853–1858: Francis J.Child (1825-1896), **Yaygın İngiliz ve İskoç Baladları** (The English and Scottish Popular Balada): Jörghen Moltke ve P. Asbjörger, **Nörveç Masalları**, 1840: Elias Lönnrot (1802-1884), **Kalavela Destanı**, 1835: Julius Krohn ve Kaarle Krohn (1863-1933), **Kalevela’nın Kaynakları**, 1884, **Kalevelan Toisinnot**, 1888: Kaarle Krohn (1863-1933), **Halkbilimi Yöntemi**, (Die folkloristische Arbeits- Methode) 1926: Alex Orik (1864-1917), **Halk Anlatılarının Epik Yasaları**, 1909: Anti Aarne (1867-1925), **Masalların Tip Katoloğu** (The Types of the Folktale) 1910: Anti Aarne- Stith

²⁶ Bu başlık altında yer alan bilgilerin hülâsa edildiği kaynak için bkz. Ertizman, **age.**, s. 25-33.

Tompson (1885-1976), **The Types of the Folktale**, 1928, Stith Thompson **Halk Edebiyatının Motif İndeksi** (Motif Index of Folk Literature) 1932-1936: Wolfram Eberhard-Pertev Naili Boratav, **Typen Türkischer Volksmärchen**, 1953.

İşleyişi:

- a. Bu Kuram sözlü edebiyat ürünlerinin , belli bir kültürü kaynak olarak göstermeden kökenini ve yayılmasını açıklamaya çalışmıştır.
- b. İlk olarak yaratılan bir masal suya atılan bir taşın suya düştüğü noktadan itibaren yer ve zaman boyutları içerisinde daireler çizerek genişlemiş ve yayılmıştır.
- c. Masal yaratıldıktan sonra dalga gibi gittikçe genişleyerek değişik yolculuklar yaparak yayılmıştır.
- d. Bu yayılmanın nedenleri ticaret, sözlü gelenek, yazılı ve basılı metinler etkili olmuştur.
- e. Ele alınan bir masalın tüm varyantları değişik coğrafyalardan toplanmış. Kendine has yöntemler kullanmak suretiyle yeniden kurulması ve böylece ilk şekli(urformu) kurulmaya çalışılmıştır.
- f. Böylece masalın ilk şekli bulunacak ve ilk şekliden toplanan son varyantına kadar anlatımdaki değişiklikler ortaya konacaktı. Böyle çalışmanın nedeni her masalın kökeni ve anlamı konusunda önyargısız bir yaklaşım ortaya koymak olduğu belirtilmektedir.
- g. Bu masalların araştırmacılar tarafından kullanılması ve ilk şeklin bulunması için:
- h. **Anti Aarne Masalların tip katoloğu, Stith Thompson ise Halk Edebiyatı'nın Motif İndeksi'ni** hazırlamışlardır.
- i. Alex Olirik Masaların evrensel yapısını çözmek amacı ile “Epik Kanunlar Teorisini” hazırlamıştır.
- j. Bu kuram anlatıları sadece metin olarak ele alıp incelemiştir insan faktörü göz ardı edilmiştir.

5.2. Piskoanalitik Halkbilimi Kuramları

Bu başlık altında toplanan kuramlar üç okuldan oluşmaktadır. 1) Wilhelm Wundt Okulu, 2) Sigmund Freud Okulu.

5.2.1 Wilhelm Wunt Okulu

Amaç: Wilhelm Wundt ve takipçileri halk bilimi ürünlerinin kaynağını, düş, imge, hülya gibi psikolojik oluşumlarla açıklamaktadır.

Kuramın Temsilcileri ve Yayınlamış Oldukları Çalışmalar: Wilhelm Wundt **Milletlerin Psikolojisi**, 1912.

İşleyiş:

- a. Değişik milletler arasındaki dini ve edebi olgular arasındaki benzerlikleri toplumsal veya sosyal psikolojiye göndermede bulunarak açıklamışlar fakat hiçbir zaman mitlerin ve diğer edebi olguların yaratılış meselesine girmemişlerdir.
- b. W. Wundt “Milletlerin Psikolojisi” adlı eserinde değişik toplumların mit ve masallarını tahlil ederek pek çok dini ve edebi olguların insan zihninin spesifik psikolojik şartlarında ve adeta rüyanın yaratılışına benzer bir şekilde yaratıldığı sonucuna varmıştır.
- c. Wundt’un takipçisi Von der Leyen bu fikri bilinçaltı ve yarı bilinçaltı terimlerini kullanarak neredeyse bütün halkbilimi unsurlarının tek yaratılış nedeni olarak genellemiştir.

5.2.2. C.G.Jung Okulu:

Amaç:Freud'un öğrencisi olan C.G. Jung daha sonra Freud ve takipçilerinin "Piskoanaliz okulu" olarak bilinen adını tamamen cinsel simgelere dayandığı söylenebilecek olan kuramsal yaklaşımlarını reddederek "analitikal piskolojik" adıyla bilinen kendilerine has ayrı bir okul oluşturmuşlardır. Jung ve Freud, mitleri ve peri masallarını simgeleme yöntemiyle yorumlamaktadırlar. Freud'un yaklaşımına özgü cinsel terimler olarak değil metafizik terimlerle açıklamışlardır.

Kuramın Temsilcileri ve Yayınlamış Oldukları Çalışmalar:

C. G. Jung **Ufo: Tanımlanmayan Uçam Objeler** (Unidentified Flying Objects): Joseph Campbell (The Hero With a Thousand Faces), 1949, **Tanrı'nın Maskeleri** (Masks of God), 1959

İşleyiş:

- a-** Freud da olduğu gibi burada da bilinçaltı anahtar kavram olarak kullanılmıştır. Jung da bilinçaltı kavramı "birey" den "ırk"a çevrilmiştir. Jung'da Freud gibi peri masallarını ve mitleri rüya ve fanteziler eşitlemektedir.
- b-** Halk masalları metinlerindeki çeşitlenmeyi bilinçaltı ruhta var olan benzer mit ve mit öğelerini tekrar tekrar üreten "motifler", "yavru imgeler" ya da "ilk örnek" adını verdiği birleşenlerle açıklamıştır.
- c-** Jung, düşlerde ve hayallerde olduğu gibi mitlerde ve halk masallarında da kişiliğin karanlık yönlerini temsil eden gölge figürler ve olaylar görmüştür.

5.3. Performans Teori:

Amaç: Folklor geçmişin ürünü değildir aksine dinamik iletişimsel süreçtir. Bu kuram hem geçmişe hem de şu ana yönelik kültürel olguları araştırabilecek bütüncül bir yaklaşımla kültürü incelemeyi amaçlamıştır.

Kuramın Temsilcileri ve Yayınlamış Oldukları Çalışmalar: Alan Dundes **Sözel doku, Metin ve Bağlam** (Texture, Texture and Context) 1964: Roger Abrahams, Dan Ben-Amos, Richard Baumann **Performans olarak Sözel Sanat** (Verbal Art as Performance) 1975: Keneith Goldstein.

İşleyişi:

- a- Daha önceki kuramlar derleme yaptıktan sonra metni alıp incelemekte ve metin üzerinde çalışmakta idiler.
- b- Bu kuram iki unsur içermektedir. Bunlardan birincisi: folklorun gerçekleştirilişi veya icrası, ikincisi: icracı, sanatın formu, dinleyici veya izleyici ile birlikte icranın geliştirildiği ve bu olaya etki eden çevrenin bir bütün olarak ele alınması.
- c- Kurama göre folklor, anlatan ve dinleyen arasında geleneksel bir anlatı yoluyla kurulan iletişim biçimidir. Yani folklor sosyal bir olaydır ve canlı icraları incelemektedir, dinamiktir. Dolayısıyla bu kuram tek bir anlatı ve olay üzerinde yoğunlaşmamıştır.
- d- İcra anında gerçek anlamsal bir çerçeve oluşmakta ve icracı dinleyiciye kendini bazı yollarla ifade etmektedir. Bunlar: dolaylı anlatım, şaka, taklit, aktarma ve alıntılama. Bu unsurlar icracı dinleyici ile arasında kurmaktadır.
- e- İcra ustalıkla kullandığı sanatsal dili işlemektedir. Bu işleyiş şu şekildedir: özel kodlar, mecazî dil, paralellik veya koşutluklar, özel yarı dilbilimsel yapılar, özel formüller, geleneğe başvuru, performans yalanlama. Bu yöntemlerle icranın yönü, şekli v.b. unsurlar değişmektedir.

- f- Bu kuramın öne sürdüğü diğer önemli nokta metin, sözel doku ve bağlamdır. Kurama göre folkloru şekillendiren ve teatral bir yapı haline getiren bu üç unsurdur. İcra anındaki bağlam metnin oluşmasına, değişmesine: sözel doku icra anındaki sanatsal dilin yapılanmasına, metne ve dinleyicilere aktarılmasına sebep olmaktadır.
- g- Dolayısıyla her metin yeniden yaratılmakta ve orijinal olmaktadır.
- h- Kuramla birlikte halk kavramında da değişiklik olmuştur. Daha önceki düşünceye göre halk: cahil, taşralı, okuma yazma bilmeyen kişilerden oluşmakta idi. Bu kuramla birlikte halk: en azından ortak bir faktörü paylaşan herhangi bir insan grubu şeklinde yeniden tanımlanmıştır.
- i- İnsanlık varoldukça yeni gruplar ve faktörler ortaya çıkacaktır. Bu grupların da kendine has değerleri, yaşam biçimleri ve kültürü olacaktır. Bu teoriye göre folklor, materyalleri bir yerden bir yere taşınan , farklı şekillerde yorumlanan ve kültürler arası yaratmalardır.

5.4. Propp'un Yapısal Anlatı Çözümleme Yöntemi:

Amaç: V. Proop, Antti Aarne'nin yaptığı gibi halk masallarının masallardaki kişiliklere ve diğer içerik kriterlerine göre sınıflandırmanın yanlış olduğunu düşünmüştür. Çünkü onun tespitlerine göre, masalın bir başka versiyonunda bir canavar, bir ejderha, bir dev ya da bir ayı aynı eylemi yerine getirmektedir. Fakat eylem sabit kalmaktadır. Bu tespitten ve tenkitten sonra, “masalın bütün özelliklerinin yapısal incelenmesi, tarihsel incelenmesinin yapılması için zorunlu bir koşul” olarak kabul eden ve “biçimsel yasallıkların incelenmesi, tarihsel yasallıkların incelenmesini belirler” çıkarımını savunan, V. Proop, masalları yapı özelliklerine göre analiz ederek masallarda sabit ve değişken unsurlar olduğunu ortaya koymuştur. Proop bunları “fonksiyon” olarak adlandırmıştır. Ona göre masal kahramanlarının eylemleri birbirinin aynısıdır. Bundan hareketle de, Proop, fonksiyonların bir masal kahramanından bir diğer masal kahramanına aktarıldığı sonucuna varmıştır. Masallarda şahıslar ve çevre değişken unsurlardır. Proop, yöntemini masalda aslı veya sabit unsurlar üzerine kurarken, fonksiyonlara , yardımcı olan dört grup element

tespit etmiştir. 1.Olaylar arasında irtibat sağlayan bağlayıcı unsurlar, 2.Hareketlerin maksat ve nedenleri 3. Masal kahramanlarının ortaya çıkış şekilleri, 4. Masal kahramanlarının vasıfları.

Kuramın Temsilcileri ve Yayınlanmış Oldukları Çalışmalar: Viladimir Proop (1895–1970), **Masalın Biçimbilimi** (Morfogija Skazki) 1928, **Olağanüstü Masalların Tarihsel Kökenleri** 1946, **Destansı Rus Şiiri** 1955.

İşleyiş:

- a- V. Propp’un üzerinde çalıştığı masallar “peri masalları” veya “olağanüstü masallar” olarak adlandırılan masallardır.
- b- V. Proop masallarda görünürdeki çeşitliliğin altında yatan tek biçimlilik özelliğinden hareketle halk masalların karşılaştırmıştır.
- c- Binlerce masala ortak olabilecek işlevsel birimler bulup ortaya çıkarmak veya halk masallarının yapısını düzenleyen değişmez yasaları belirlemek ve böylece masalın kökeni sorusuna sağlıklı bir cevap verebilmek için önce masalın ne olduğunu ortaya koyulması gerekli bir yaklaşım olacaktır.
- d- Antti Aarne’nin masalları masallardaki kişiliklerden hareketle sınıflandırması yerine, kendi yapısal yöntemine göre sınıflandırmasını amaçlamıştır.
- e- Masalların yapısını belirleyen önemli kavram fonksiyondur. Masalları yapı özelliklerine göre analiz ederek masallarda sabit ve değişken unsurlar olduğunu ortaya koymuştur. Propp’a göre masalların sabit unsurları şahısların icra ettikleri hareketler ve aksiyonları bunları fonksiyon olarak adlandırması.
- f- Proop peri masalarında 31 tane sabit unsur veya “fonksiyon” vardır. Bu fonksiyonlar masalın yapısını belirler.
- g- Her fonksiyona bir harf ile sembol haline getirilerek çözümü kolaylaştırmaya çalışılmıştır.
- h- Bu fonksiyonlar arasında geçişi sağlayan yardımcı unsurlar yer almaktadır.

6. TÜRK MASALLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Türk halk kültürünü yansıtan sözlü anlatımlar içerisinde en anlamlı olanlardan biri de masallardır.

“Türk kültürü içerisinde müstesna bir yer işgal eden masallarımız, Cumhuriyet Dönemi’ne kadar hayal ürünü, boş laf, uydurma söz olarak telakki edilmiştir. Ancak yabancı araştırmacıların faaliyetlerinden sonra masalların boş laf, safsata olmadığı şuuruna varılmış ve masallar derlenip yazıya geçilmeye başlanmıştır.”²⁷

“Türk masalları ise, 18.yüzyılın sonlarında, batılı araştırmacıların ilgisini çekmeye başlamıştır. “Türk masalları üzerine yayınlanmış en eski derleme, Fransa Kralı XVI. Louis’nin çevirmen ve yazmanı M. Diegon’a aittir. Nouveaux Contes Turets Arabes(1781,Yeni Türk ve Arap Masalları) adlı bu yapıtın ikinci cildinde, üç Türk masalı yer alır. V. Radlov’un Türk ve Halk Edebiyatı’nda yaptığı derlemeleri içeren 10 ciltlik Proben der Volksliteratur der Türkischen Stamme (1866–1907, Türk Kavimlerinin Halk Edebiyatından Örnekler)adlı yapıtıyla, Macar Türkolog İ. Kunos’un 1887 1907 arasında, beş cilt olarak yayınlanan masal kitaplarında da, Anadolu ve Rumeli’den derlenmiş çok sayıda masal bulunmaktadır. Türk masallarını derleme yayınlama ve inceleme çalışmaları, Cumhuriyet Dönemi’nde yoğunlaşmış Ziya Gökalp, Eflatun Cem Güney, Tahir Alangu ve Naki Tezel derledikleri masalları, edebi bir biçim vererek yayınlamışlardır. Başta Pertev Naili Boratav olmak üzere Mehmet Tuğrul, Warren Walker, Barbara Walker ve Ahmet Edip Uysal gibi yazar araştırmacılar da Türk masalları üzerine derlemeler ve incelemeler yapmışlardır. Borotov, W. Eberhard’la birlikte hazırladığı Typen Türkischer Volksmarchen (1953, Türk Halk Masallarının Tipleri) adlı çalışmada, 2500 Türk masalını inceleyerek 378 masal tipine yer verir.”²⁸

²⁷Nedim Bakırcı , “Niğde Masalları”, s.17, Niğde 2000. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

²⁸ Muhsine Yavuz Helimoğlu, “İnsanlığın Ortak Düş İrmakları Masallar”,Folklor ve Edebiyat Dergisi, Kasım-Aralık 1997, S. 2, s.73–74

1971 yılında Saim Sakaoğlu. “Gümüşhane Masalları / Metin Toplama ve Tahlili” adlı bir doktora çalışması hazırlar. Bu çalışma iki yıl sonra Ankara’da yayımlanır.²⁹ Bu eser, Gümüşhane ilinde derlenmiş 70 masal metni ve bu masalların incelenmesiyle hazırlanmıştır.

Bilge Seyidoğlu, 1972 yılında “Erzurum Halk Masaları Üzerinde Araştırmalar” adıyla bir doktora çalışması hazırlar. Bu eser, 1975 yılında yayımlanır.³⁰ Bu çalışma Erzurum’dan derlenen 72 masal metnini ve bu masalların incelemesini içermektedir.

Ali Berat Alptekin, Saim Sakaoğlu yönetiminde masallarla ilgili “Taşeli Platosu ve Masallarında Motif ve Tip Araştırması” adıyla bir doktora tezi hazırlar.

1983 yılında Saim Sakaoğlu, Kıbrıs Türklerine ait 21 masalı “Kıbrıs Türk Masaları” adıyla yayımlar.³¹ Eserde, 21 masal metni ve bir “Sonsöz” yer almaktadır. Sonsöz bölümünde metinlerin kaynakları hakkında bilgi verilmektedir. Bu çalışmadaki masallar Kıbrıslı öğrencilerin bitirme tezlerinden alınmıştır.

1990 yılında Esmâ Şimşek “Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması” adıyla bir doktora tezi hazırlar.³² Bu çalışma 70 masal metnine ve bu metinlerin Thompson metoduna göre motif ve tip yapısı bakımından incelenmesine yer verilmiştir.

1991 yılında Mehmet Yardımcı, Malatya masallarını içeren “Yaşayan Malatya Masalları / Metinler ve İncelemeleri” adlı bir yüksek lisans tezi hazırlar. 1996 yılında yayımlanır.³³

²⁹ Sakaoğlu, a.g.e.

³⁰ Seyidoğlu, a.g.e.

³¹ Saim Sakaoğlu, “Kıbrıs Türk Masalları”, Ank. 1983.

³² Esmâ Şimşek, “Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması”, Elazığ 1990. (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

³³ Mehmet Yardımcı, “Yaşayan Malatya Masalları / Metinleri ve İncelemeleri”, Malatya 1996.

Ali Berat Alptekin, “Hayvan Masalları” adıyla 1991 yılında bir kitap yayımlar. Bu eserde: iki tekerleme ve 77 hayvan masalı metnine yer verilmiştir. Ayrıca kitabın sonunda metinlerin alındığı kaynaklar ve kaynak şahıslar hakkında bilgi verilmiştir.”³⁴

1992 yılında Muhsine Helimoğlu Yavuz “Cigaramın Üstünde Bir Topal Karınca” adıyla bir kitap hazırlar. ³⁵Bu eserde Anadolu’nun çeşitli yerlerinden derlenmiş 88 masal metni yer almaktadır. Aynı yıl “Kim Uyur Kim Uyanık” adıyla ikinci masal kitabını yayımlar.³⁶

1993 yılında Rasim Deniz, “Kayseri Masalları” adlı bir yüksek lisans tezi hazırlar.1996 yılında basılmıştır.³⁷

1994 yılında Muhsine Helimoğlu, “Şahmaran” adıyla bir masal kitabı yayımlar.³⁸

1995 yılında Yılmaz Önay tarafından “Van Masalları Üzerine Araştırma” adlı doktora tezi hazırlanır.³⁹

1999 yılında Saim Sakaoğlu, “Masal Araştırmaları” adıyla bir kitap yayımlar.⁴⁰ Bu eserin “Giriş” bölümünde masalın tanımı, masalların kaynakları, sınıflandırma çalışmaları, yabancı kültürlerin önemli masal kitapları, Türk masalları ve masalarda kullanılan kalıp sözler / formeller üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde tip, motif ve formel, eski kaynaklarda masal, Tanzimat’tan Milli Edebiyat’a masal ve değişik konular gibi başlıklar altında değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci bölümde bibliyografyalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde Türkiye’den ve Türkiye dışından derlenen metinler verilmiştir. Dördüncü bölümde ekler kısmından sonra masal

³⁴ Bakırcı a.g.e.

³⁵ Muhsine Yavuz Helimoğlu, “Cigaramın Üstünde Topal Karınca”, Ank. 1992.

³⁶ Muhsine Yavuz Helimoğlu, “Kim Uyur Kim Uyanık”, Ank. 1992.

³⁷ Rasim Deniz, “Kayseri Masalları”, Ank.1996.

³⁸ Muhsine Yavuz, Helimoğlu, “Şahmaran”, Ank.1994.

³⁹ Yılmaz Önay, “Van Masalları Üzerine Araştırma”, Van 1995. (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

⁴⁰ Saim Sakaoğlu, “Masal Araştırmaları”, Ank. 1999.

derleyicilerinin kısa bilgileri verilmiş ve masal derlerken sorulacak sorular kitabın sonunda bulunmaktadır.

2000 yılında Fırat Üniversitesi'nde R. Eda Eser "Türk Masallarında Çocuk Motifi"⁴¹, Suzan Çelik "Türk Masallarında Ölüm ve Yas"⁴² ve Çiğdem Çorbacı "Türk Masallarında Yardımcı İhtiyar"⁴³ adlarıyla bir yüksek lisans tezi hazırlamışlardır.

2000 yılında Niğde Üniversitesi'nde Nedim Bakırcı "Niğde Masalları"⁴⁴ adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlar. Bu tezde Niğde'den topladığı 50 masal metnine yer verir.

2000 yılında Yılmaz Akgün "Trabzon Masalları Üzerine Bir Araştırma"⁴⁵ adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlar.

2002 yılında Saim Sakaoğlu "Gümüşhane ve Bayburt Masalları" adıyla bir kitap yayımlar.⁴⁶ Bu kitap 1971 yılında yayımlanmış olduğu "Gümüşhane Masalları/ Metin Toplama ve Tahlili" adlı kitabının ikinci baskısıdır. İsim değişikliğinin sebebi ise 1989 yılında Gümüşhane ilinin ikiye bölünüp bir bölümünün Bayburt adıyla yeni bir il olarak ayrılmasıdır. Masalların yüzde kırk ikisi Bayburt ilinden alınmıştır. Sadece Gümüşhane adıyla anılmasının haksızlık olacağı düşünülerek isim değişikliği yapılmıştır.

⁴¹ R. Eda Eser, "Türk Masallarında Çocuk Motifi", Elazığ 2000. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

⁴² Suzan Çelik, "Türk Masallarında Ölüm ve Yas", Elazığ 2000. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

⁴³ Çiğdem Çorbacı, "Türk Masallarında Yardımcı İhtiyar", Elazığ 2000. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

⁴⁴ Bakırcı, a.g.e.

⁴⁵ Yılmaz Akgün, "Trabzon Masalları Üzerine Bir Araştırma", Van 2000. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

⁴⁶ Saim Sakaoğlu, "Gümüşhane ve Bayburt Masalları" Ank. 2002

2002 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde Cihat Karasu "Bolu Masalları Üzerine Bir Araştırma"⁴⁷ Bir yüksek lisans tezi hazırlar. Bu çalışmada Bolu'dan derlediği 70 masal metnine yer vermektedir.

6.1. KIBRIS TÜRK MASALLARI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1973 Yılında Hüseyin Ziya, "Templos (Zeytinlik) Köyü Masallar"⁴⁸ adlı Bir bitirme tezi hazırlar. Bu çalışma Viladimir Prop'un masal yapısını çözümleyen kurama göre incelenmiştir. Bu tezde otuz altı tane masal metni bulunmaktadır.

1983 Yılında Saim Sakaoğlu, "Kıbrıs Türk Masalları"⁴⁹ adlı bir kitap yayımlamıştır. Kıbrıslı Üniversite öğrencilerinin, Kıbrıs Ağzı üzerine yapmış olduğu bitirme tezlerindeki, masalları bu kitapta toplamıştır. Masalları Türkiye Türkçe'sine çevirerek yayımlamıştır. Her masalıda hangi tezden aldığını belirtmektedir.

1995 Yılında Ayşen Dağlı, "Her Şey Olacağına Varır Ülkesi"⁵⁰ adlı bir kitap yayımlamıştır. Bu çalışmada tek bir masaldan oluşmaktadır. Yer şiirle anlatımlar vardır. Kaynak kişi hakkında hiçbir bilgiye sahip değiliz. Çocuklara yönelik bir masal kitabıdır.

1996 Yılında Ayşen Dağlı, "Mantık'ın Gülleri ve Karıncaları"⁵¹ (Bizim masallarımız 3.) adlı bir kitap yayımlamıştır. Bu çalışmada Mantık'ın Gülleri ve Karıncaları adlı tek bir masalda oluşmaktadır. Bu çalışma şiirle başlamaktadır masallın iç kısımlarında da yer yer şiirle anlatımlar vardır. Kaynak kişi ve nasıl derlendiği hakkında hiçbir bilgiye sahip değiliz. Yer yer resimlendirmeler vardır. Çocuklara yönelik bir masal kitabıdır.

⁴⁷ Cihat Karasu, "Bolu Masalları Üzerinde Bir Araştırma", Van, 2002 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

⁴⁸ Hüseyin Ziya, "Templos (Zeytinlik) Köyü Masalları", Atatürk Üniversitesi, 1973 (Bitirme Tezi)

⁴⁹ Saim Sakaoğlu, "Kıbrıs Türk Masalları", Ank. 1983

⁵⁰ Ayşen Dağlı, "Her Şey Olacağına Varır Ülkesi", K.K.T.C. 1995

⁵¹ Ayşen Dağlı, "Mantık'ın Gülleri ve Karıncaları", K.K.T.C. 1996

1997 Yılında Zehra Çırak, “Kıbrıs Türk Masalları İncelemesi”⁵² adlı bir çalışma yapar. Bu çalışmada yirmi beş masal metnini incelemiştir. Her masal metninin sonunda, kaynak kişilerinin isimleri, meslekleri, yaşları, masalları kimden öğrendikleri, eğitim durumları ve ikâmet ettikleri yerler hakkında bilgilere rastlamaktayız. Yine masal metninin altında bu bilgilerin yanında her masal metnini kaset ile derlediği bilgisine rastlamaktayız. Fakat bağlamla ilgili hiçbir bilgiye rastlamamakta.

Kıbrıs masalları ile ilgili tezler hemen hemen yok denecek kadar azdır. Biz çalışmamızda sadece iki taneye rastladık. Masal metinlerine halkbilimi ilgili kitaplarda derleme metinler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1997 Yılında Ayşen Dağlı, “Yaşatan Gözyaşları” adlı bir kitap yayımlamıştır.

1997 Yılında Mustafa Gökçeoğlu, “Cihan Şah” (Kıbrıs Türk Masalları)⁵³ adlı kitap yayımlamıştır. Cihan Şah adlı tek bir masaldan oluşan bu kitap Türkiye Türkçesi ile yazılmıştır. Yer, yer resimlerde bulunan bu kitap, çocuklara yönelik bir masal kitabıdır. Masalın kimden, nereden derlendiği hakkında bilgi yoktur.

1997 Yılında Mustafa Gökçeoğlu, “Bir varmış, iki Yokmuş”⁵⁴ adlı kitap yayımlamıştır. Lefkoşa, Gönyeli, Yeni Erenköy, Değirmenlik, Cihangir, Dağyolu ve Tuzla yerleşim yerlerinden derlenen yirmi masal Kıbrıs Ağzından Türkiye Türkçe’sine çevrilerek verilmiştir. Masalların derlendiği yer, derleme tarihi, kaynak kişinin işi, eğitim durumu, yaşı hakkında bilgi vardır. Fakat masallar Türkiye Türkçe’sine çevrildiğinden dolayı metinlerin orijinaliği konusunda şüphelerimiz vardır. Masal metinlerinde ise kaynak kişi hakkında hiçbir bilgiye rastlamamaktayız.

⁵² Zehra Çırak,”Kıbrıs Türk Masallarının İncelenmesi”, Çukurova Üniversitesi, Adana, 1997

⁵³ Mustafa Gökçeoğlu,” Kıbrıs Türk Masalları”, Lefkoşa, 1997

⁵⁴ Mustafa Gökçeoğlu, “Bir varmış, iki yokmuş”, Lefkoşa, 1997

1998 Yılında Oğuz Yorgancıoğlu, “Masallar”⁵⁵ adlı bir kitap yayımlamıştır. Bu çalışmada yazar derlemiş olduğu yüz on üç masala yer vermiştir. Sadece derleme niteliğindedir. Masalların çoğunda kaynak kişinin adı ve soyadına, yaşına ve yer ismine rastlamaktayız fakat bu yer isminin derlendiği yer mi? Yoksa kaynak kişinin doğduğu yer mi? olduğu hakkında hiçbir bilgiye rastlamamaktayız. Bazı masallarında da sadece ad ve soyadı vermiş, bazı masal metinlerinde ise kaynak kişi hakkında hiçbir bilgiye rastlamamaktayız. Derleme şekli ile ilgili bilgide yoktur. Bundan da yola çıkarak masal metinlerinin orijinaliği konusunda şüphe duymaktayız.

1999 Yılında Ali Berat Alptekin, “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Anlatılan Hayvan Masalları Üzerine Bir Araştırma”⁵⁶ adlı bir çalışma yapar, bu çalışmasında incelediği on hayvan masallının Stith Thopson Motif katalogundaki numaralarını ve motif sıralarını verir.

2000 Yılında Mustafa Gökçeoğlu, “Masal Ağacı-1”⁵⁷ (Kıbrıs Türk Masalları) adlı bir kitap yayımlamıştır.” Külücü Fatma” hariç hepsi sözlü kaynaktan derlenmiştir. Derlemiş olduğu masalları Türkiye Türkçe’sine ile dikte etmiş ve bu çalışmada. “Sarıl İpim Sarıl Topuzum (s10), Tencere (s22), Pekmezcinin Büyük Kızı (s31), Yedi Duvaklı (s45), adlı masallar vardır.

2000 Yılında Mustafa Kemal Sayın, “ Deli Gardaş ile Akıllı Gardaş Meselli”⁵⁸ adlı bir kitap yayımlamıştır. Bu çalışmada kullanılan metoda ilk kez rastlanmıştır. Parçalar halinde derlenen masal metni birleştirilmiş ve bölümlere ayrılmıştır. Tek bir masal üzerinde bu çalışma yapılmıştır, masalla tamamen müdahaleler olmuştur.

⁵⁵ Oğuz Yorgancıoğlu, “**Masallar**”, Gazi Mağusa, 1998

⁵⁶ Ali Berat Alptekin, “**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Anlatılan Hayvan Masalları Üzerine Bir Araştırma**”, Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, S.8, Güz 1999

⁵⁷ Mustafa Gökçeoğlu, “**Masal Ağacı-1**”, Girne, 2000

⁵⁸ Mustafa Kemal Sayın, “**Delli Gardaş ile Akıllı Gardaş Meselli**”, Girne, 2000

2002 Yılında Mehmet Ertuğ, “Pire Kadın, Bit Hanım”⁵⁹ adlı bir kitap yayımlamıştır. Bu çalışmada yazar tek bir sözlü kaynaktan yapmış olduğu derlemedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı , talim terbiye kurulu tarafından ilkokullarda okutulması için izin yazısı vardır. Tek bir kaynak kişiden yapılan bu derleme Türkiye Türkçesine çevrilmiştir. Kaynak Kişinin sadece adı soyadı, doğum yeri ve doğum tarihi verilmiştir. Metin orijinaldir bir varyantı farklı araştırmacı farklı bir kaynak göstererek yayınladı.

2004 Yılında Şevket Öznur “Beşi Bir Yerde Kıbrıs Masalları”⁶⁰ adlı bir kitap yayımlamıştır. Bu çalışmada beş tane masal yer almaktadır. Bu çalışmada yer alan masalların kaynakçası hakkında bilgi verilmemektedir. Kitap çocuklara yönelik resimlerinde yer aldığı bir masal kitabıdır. Metinler Türkiye Türkçesi ile yazılmıştır.

2004 Yılında Pınar Atun tarafından “Su’nun Maceraları-I Sihirli Çiçek”⁶¹ adlı bir kitap çıkartılmıştır. Tek bir masaldan oluşmakta olup, çocuklara yönelik bir masal kitabıdır. Kaynak kişi hakkında herhangi bir bilgi yoktur, metin Türkiye Türkçesi ile yazılmıştır.

6.2. ÇALIŞMAMIZDA KULLANILAN YÖNTEM

Çalışmamızda bulunan 49 masallı, 8 ayrı yerleşim yerinden derledik. Bunların altısı köy, iki tanesinde kasaba 14 kaynak kişi ile görüşüldü, masallar bizzat ses kayıt cihazı ile derlendi, metinler orjinal şekli ile tezde verilmiştir. Masal metinlerinde hiçbir düzeltme yapılmadan kaynak kişimizin ağızdan çıktığı şekliyle aktarılmıştır. Daha sonra yapılacak olan dil çalışmalarında tezimizde bulunan masal metinleri kaynak olabilecek yapıdadır. İsimsiz masallara, içeriğe uygun olarak tarafımızdan isim verilmiştir. Masal metinlerimiz, motif sırası verildikte sonra kahramanlar, çevre, meslekler, gerçeküstü varlıklar, çevre, eşyalar, bitki ve

⁵⁹Mehmet Ertuğ, “Pire Kadın, Bit Hanım”, Lefkoşa, 2002

⁶⁰ Şevket Öznur, “Beşi Bir Yerde Kıbrıs Masalları”, Rüstem Kitapevi yay., Lefkoşa, 2004.

⁶¹ Pınar Atun, “Su’nun Maceraları-I Sihirli Çiçek”, Samtay Vakfı, Lefkoşa, 2004.

yiyecekler, meslekler ve astronomi terimler, yapı ve formeller, Stith Thompson'un Halk Edebiyatı Kataloguna göre motif numaraları incelenmiştir. Masal metinlerimizin daha iyi anlaşılması için tezimizde bir de sözlük bölümüne yer verdik.

BİRİNCİ BÖLÜM

KIBRIS TÜRK MASALLARININ MOTİF SIRASI

Tezimizde 49 metni Anti Aarne- Stith Thompson tasnifinin en son şekline esas olarak sınıflandırılmıştır. Bu masalların sayı olarak dağılışı şöyledir.

1.Hayvan Masalları	: 3 tane
2.Asıl Halk Masalları	:44 tane
3.Fıkralar	:1 tane
4.Zincirlemeli Masallar	:1 tane

Metinlerimizin her birinin bu bölümlerden hangisine girdiği aşağıda gösterilmiştir. Çoğunluğunu “Asıl Halk masalları” teşkil eder. Fıkraların az olmasının nedeni ise anlatıcısı olan çocuklarla sadece bir derleme yapılmış olmasıdır. Zincirlemeli Masallar ise Türk Masalları arasında çok azdır. TTV’ de 20-31 numaralı masallar bu tipin örnekleridir.

Tasnifte her gruba giren masalların numaraları aşağıda gösterilmiştir.

1.Hayvan Masalları:1,9,11

2.Asıl Halk Masalları:

2,3,4,5,6,7,8,10,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,
32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,43,44,45,47,48,49

3-Fıkralar:46

4-Zincirlemeli Masallar:42

Bu bölümde tezimizdeki 49 masalın her biri için aşağıdaki yol takip edilecektir.

1-Masalın adı

2-Masalı anlatanın adı ve bulunduğu yer

3-Masalın temı

4-Masalın motif sırası

BİRİNCİ MASAL

1-Tilki

2-Zehra Kaymak, Gazi Mağusa

3-Emanete ihanet edenlerin başına gelenler.

4-Motif sırası:

1-Bir Tilki çöpte bulduğu bir dikenı yaşlı bir teyzeye verir, o da dikenı yakar.

2-Bunun üzerine tilki, teyzenin mangalını alır.

3-Başka bir yaşlı kadına mangalı verir, onunda ineği mangalı ezer.

4-Tilki, bu yaşlı kadının ineğini alır.

5-İneği düğün sahibine bırakır, onlarda ineği kesip yerler.

6-Tilki, bunların gelinini alır.

7-Düdük çalan bir adam görünce adama gelini verir, adamın düdüğünü alır.

8-Düdüğü çalarak başından geçenler anlatarak gezer.

İKİNCİ MASAL

1-Padişah

2- Muharrem Akim, Çay Önü- Gazi Mağusa

3-Herkesin kendi yaptığından sorumlu olması.

4-Motif sırası:

1-Padişahın veziri, kardeşidir

2-Vezirin yüzü hiç gülmez padişahın yaptığı zulümlerden dolayı.

3-Padişah kardeşinin güldüğü yeri bulması için arkasına birini takar.

4-Padişahın kardeşi, pazarda dolaşırken her hayvanın kendi bacağından asılı olduğunu görünce güler.

5-Bunu padişaha söylerler, vezirin neden güldüğü ortaya çıkar.

ÜÇÜNCÜ MASAL

1-Oduncu ve Padişah

2- Muharrem Akim, Çay Önü- Gazi Mağusa

3-Kıskançlıkla bir yere varılamaması

4-Motif sırası:

1-Fakir bir kadın padişahın yanında çalışır, kocası da odunculuk yapar.

2-Oduncu bir kaz alır çocuklarının yemesi için, fakat bu kazı padişaha hediye olarak götürür.

3-Padişah bu kazı oduncudan onlara paylaşmasını ister, bu paylaşımı çok beğenir, oduncuyu ödüllendirir.

4-Oduncunun komşusu kıskanır ve kendi kocasını da saraya gönderir.

5-Padişah onun da getirdiği kazı paylaşmasını ister, ama beğenmez onu cezalandırır.

6-Bu sefer saraya ceza yiyen adamın karısı, gider ve nedenini sorar.

7-Oduncuyu da komşunun kocasını da, Padişah saraya aynı gün davet eder, onlardan yumurtaları paylaşmalarını ister.

8-Oduncunun paylaşırma şekli hoşuna gider onu ödüllendirir, diğer adamı yine cezalandırır.

DÖRDÜNCÜ MASAL

1-Padişahın üç oğlu

2- Muharrem Akim, Çay Önü- Gazi Mağusa

3-İnsan kalbini, sevgiyi kazanmanın her şeyden üstün olması.

4-Motif sırası:

1-Padişah üç oğlu arasında varlığını paylaşdırmak ister.

2-Oğullarına altın verir ve her gittikleri yerde ev yaptırmalarını ister.

3-Birinci oğlu her gittiği yerde ev yaptırır.

4-İkinci oğlu altınları yer.

5-Üçüncü oğlu her gittiği yerde bir dost edinir.

6-Padişah en küçük oğlunun yaptığını çok beğenir.

7-Padişah en küçük oğluna, canından bıktığında kendini asması için bir iple, bir halka verir.

8- Oğlu da o raddeye geldiğinde ipi bağlar ve kendini asar.

9-Halka kopar padişahın oğlu altınlar içinde kalır.

BEŞİNCİ MASAL

1-İki Arkadaş

2-Muharrem Akim, Çay Önü- Gazi Mağusa

3-Arkadaşına zara veren arkadaşın hak ettiği cezayı bulması.

4-Motif sırası:

1-İki arkadaş iş bulmak için başka memlekette yola çıkar.

2-Yolda acıkırlar, biri ekmeğini saklar arkadaşınınkini yerler.

3- Ekmeği biten yine acıkır, fakat ekmeğini vermez. Arkadaşının gözünü çıkartır, aç olan arkadaş da kendi gözünü yer.

4-Bir gözü kör olan yine acıkır, arkadaş yine ekmeğinden vermez, diğer gözünü de çıkartır, o gözünü de yer.

5-Adam kör olur, arkadaş da onu bırakır, kaçır.

6-Kör adam zeytin ağacına çıkar, devlerin konuştuklarını duyar.

7-Gözleri açılır, Bağdat'a su getirir, hazine bulur, otel yapar.

8-Arkadaş da bu otele gelir, daha önce kör olan adam onu kör eden arkadaşına başından geçenleri anlattır. Fakat ikisi de birbirini tanımamazlıktan gelirler.

9-Arkadaşını dinler, o da zeytin ağacına çıkar, devler tarafından öldürülür

ALTINCI MASAL

1-Padişah

2-Faize Yoncacı Türkmen köy-Gazi Mağusa

3-Yaşlı bir kadını zekâsını kullanarak cevap verip ödül kazanması.

4-Motif sırası:

1-Padişah çarşıya bir altın araba yollar.

2-Bunun kıymetini bilecek kişiyi arar.

3-Yaşlı bir kadın arabanın kıymetini belirleyecek zekice bir cevap verir.

4- Padişah yaşlı kadını ödnlendirir.

YEDİNCİ MASAL

1-Padişah

2- Faize Yoncacı Türkmen köy-Gazi Mağusa

3-Çocukların evin neşesi olması.

4-Motif sırası

1-Bir padişahın hiç çocuğı yoktur

2-Komşusundan kakhaha sesleri duyar merak eder.

3-Komşusunda bir altın elmaları olduğunu ve onunla neşelendiklerini anlar.

4-Padişah da altın elma yaptırır ama neşelenemezler.

5-Padişah altın elmanın çocuk olduğunu anlar.

SEKİZİNCİ MASAL

1-Keloğlan

2- Muharrem Akim, Çay Önü- Gazi Mağusa

3-Padişahın küçük kızını isteyen Keloğlanın, tabiatüstü güçler sayesinde padişahın kızını alması.

4-Motif sırası:

1-Padişahın üç kızı evlenmek ister.

2-Bu üç kızın da şartlar var, ilk ikisinin şartlarını erkekler tarafından yerine getirilmez, padişah onları hançere vurur.

a-Birinci kız ceviz kabuğunda gelinlik ister.

b-İkinci kız bademin içinde gelinlik ister.

c-Üçüncü kız fındığın içinde gelinlik ister.

3-Üçüncü kızı isteyen keloğlandır, kız bundan fındık kabuğunda gelinlik ister.

4-Keloğlan yerine getireceğini söyler.

5-Keloğlan bir rüya görür, bu rüyada suyu kesen bir dev vardır.

6-Gider devi bulur, hançerler, yorulur bir ağacın altına yatır, Zümrüt Anka kuşu ona gölge yapar.

7-Zümrüt Anka kuşu kuyruğundan ona iki tane tüy verir, bu tüylerin ona yardımcı olacağını söyler.

8-Rüyasında yine devin gelip suyu kestiğini görür, gider devi yine hançerler dev kaçır bir kuyunun içine iner.

9-Padişahın kızının isteğini nasıl yerine getireceğini düşünür tüylerden birini yakar, kuş yardımı gelir.

10-Kuşun yardımı ile ateş altındaki yere iner, yaralı devi öldürür.

11-Yukarı çıkmak içinde diğer tüyü yakar, kuş gelir yukarı çıkartır.

12-Kuş ona fındık içindeki gelinliğin bir beyaz atın boynundaki bende olduğunu söyler, at gelir Keloğlan atın boynundaki beni alır.

13-Ülkesine döner, Bağdat suya kavuşur padişah Keloğlana kızını verir.

14-Padişah Keloğlan ile kızına düğün yapar, evlendirir.

DOKUZUNCU MASAL

1-Köpek İle Tilki

2- Muharrem Akim, Çay Önü- Gazi Mağusa

3-Kendini akıllı sanan tilkinin sonunda kendi kendini öldürmesi.

4-Motif sırası:

1-Tilki ile köpek arkadaş olurlar.

2-Birlikte armutluğa gideler, köpekler tilkinin kuyruğunu koparırlar.

3-Tilkinin arkadaşları tilkinin kuyruğu ile dalga geçerler.

4-Tilki helva kâğıdı bulur ve o kâğıdın padişahın fermanı olduğunu söyleyerek tüm tilkileri armutluğa götürür, tilkiler köpeklerin saldırılarına uğrar.

5-Diğer tilkilerden kaçır, mağraya sığınır, oduncunun suyunu içir.

6-Oduncu sinirlenir mahranın başında tilkiyi öldürmek için bekler, tilki korkudan dışarı çıkmaz, açlıktan yavrularını yer.

7-Oduncu beklemekten vazgeçer ve mahranın ağzına su kabağını bağlar.

8-Tilki çıkar ve dışarıda su kabağının olduğunu görünce sinirlenir, kabağı denize götürür boğmaya çalışırken kendi kendini boğar.

ONUNCU MASAL

1-Döblekçi

2-Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Döplek çalıp eğlenen bir ailenin padişahın tüm engellemelerine rağmen döpleği bulup çalması.

4-Motif sırası:

1-Padişahı ile vezir tebdili kıyafet gezerken, torbadan kapılı bir ev görürler merak edip içeri girerler.

2-İçerde bir adam ile kadının döplek çaldıklarını görürler.

3-Kadın ile adam, padişah ile veziri derviş baba zannedelerler, o gece evlerinde misafir ederler, döplek patlayıncaya kadar çalarlar.

4-Padişah adama ne iş yaptığını sorar, boyacılık yaptığını öğrenince ertesi gün boyacılığı yasaklar.

5-Adamın ertesi gece yine evine giderler, yine döplek çaldıklarını görürle, yine misafir olurlar döplek patlayıncaya kadar çalarlar.

6-Padişah, bugün ne iş yaptığını sorar, odun yardığını öğrenir ertesi gün odun yarmayı yasak eder.

7-Ertesi gece yine adamın evine gider misafir olur ve döbleği yine patlayıncaya kadar karı koca çalarlar.

8-Padişah, ne iş yaptığını sorar, küfe taşıdığını öğrenir, küfe taşımayı yasak etmez.

9-Ertesi sabah padişah döplek çalan adamı vezir yapar saraya, bütün gün çalıştırır ödemez.

10-Adam gece evine parasız döner, vezir olarak verdikleri kılıcı satar döpleği alır o gece de çalar.

11-Padişah ile vezir yine misafir olur, bugün ne iş yapıp para kazandığını öğrenir.

12-Ertesi günde padişah adamı temiz kalpli olduğundan dolayı ödüllendirir, adamı ölünceye kadar rahat yaşattır.

ON BİRİNCİ MASAL

1-Gara böcücük

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Gara böcünün koca arayıp fare ile evlenmesi ve başından geçenler.

4-Motif sırası:

1-Gara böcü, koca aramaya yola çıkar.

2-Yolda çobanı görür, çobanı koca olarak almaz, yolda çobanı görür, çobanı koca olarak almaz, yolda rençperi görür, onu da koca olarak almaz.

3-Yolda fareyi görür, onu koca olarak alır.

4-Fare karnını doyurmak için düğüne gider, kara böcüye de yemek getirmeye söz verir fakat unuttur orada kalır.

5-Gara böcü, farenin arkasına düşer.

6-Gara böcü at çukurlarına düşer, farenin de aklına gelir gara böcü, fare yola çıkar.

7-At çukurlarından kara böcüyü çıkarmaya çalışır, kara böcü küstüğünden gelmez, fare de onu ezer geçer.

ON İKİNCİ MASAL

1-İler Çengi

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Hiçbir kötülüğün cezasız kalmaması.

4-Motif sırası:

1-Padişah ışık yakmayı yasak eder.

2-Padişah veziriyle birlikte gece dolaşmaya çıkar, bir evde ışık yandığını görür.

3-Işık yanan eve giderler, oradaki üç kız kardeşin konuşmalarını dinlerler.

a-Büyük kız padişahın ekmekçisi ile evlenmek ister.

b-Ortanca kız padişahın ahçısı ile evlenmek ister.

c-En küçüğü padişah ile evlenmek ister.

4-Padişah kızları istedikleri ile evlendirir, küçük kızı da kendisi alır.

5-Padişah sefere çıkar, karısı doğurduğu zaman iskele başına müjdecı yollamalarını ister.

6-Padişahın karısı erkek çocuğu doğurur, kız kardeşleri kıskançlıklarından çocuğun yerine köpek yavrusu koyarlar.

7-ocuğu bir sepete koyup nehre atarlar, Derviş Baba bulur büyütür.

8-Padişahın karısı ikinci sefer hamile olur, erkek çocuğu doğurur, padişah yine sefere gider, kız kardeşleri yine köpek yavrusu koyarlar.

9-ocuğu yine bir sepette koyup yine nehre atarlar, yine Derviş Baba bulur büyütür.

10-Padişahın karısı yine hamile olur, kız çocuğu doğurur, padişah sefere çıkar kız kardeşleri çocuğun yerine köpek yavrusu koyarlar.

11-ocuğu sepette koyup nehre atarlar, Derviş Baba bulur üçüncü çocuğu da büyütür.

12-Padişah döndüğünde karısını bir betona gömer kafasını dışarıda bırakır.

13-Çocuklar Derviş Baba ile kalırlarken, padişah ile karşılaşırlar. Oğlanlar padişah ile arkadaşlık kurar.

14-Kötü kız kardeşler çocukların yaşadığını anlar ve çocukları öldürmek isterler.

15- Kızı kandırırlar, kız da ağabeylerini İleri Çengi adında bir kuş bulmaları için gönderir.

16-İki ağabeyside dönmeyince kız ağabeylerini aramaya çıkar, erkek kılığına girer kuşu tuzağa düşürür ağabeylerini kurtarır, büyülu kuşta büyüden kurtulur, eski kız haline döner.

17-Eski haline dönene kız onlara her şeyi anlatır, onlarda annelerini kurtarmak için plan yaparlar.

18-İleri Çengi'nin yardımı ile her şey ortaya çıkar, padişah her şeyi anlar, annelerini de kurtarırlar.

19-Kötü kalpli teyzeleri de her birinin ayaklarını yaban atına bağlarlar birer çirpi vururlar.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL

1-İki Gız Gardaş

2-Dudu İlman, Aslan Köy

3-Allah'ın büyüklüğüne inananın mutlaka kazanması.

4-Motif sırası:

1-Fakir olan kız kardeş, zengin olan kız kardeşinin yanında ekmek yaparak geçimimni sağlar

2-Fakir olan üzerinde biriken unları eve götürür, silkeler ve çocuklarına ekmek yaparak karınlarını doyurur.

3-Bir gün fırına üzümlü ekmek isteyen biri gelir, fakir kız kardeş nasıl yapıldığını bildiğini söyler, zengin kız kardeş işime karışıyorsun bahanesi ile kız kardeşini işten kovar.

4.Fakir kız kardeş üzümlü ekmeği yapar, isteyen kişiyi bulur ve ekmeği verir.

5-Bulup üzümlü ekmek verdiği insanların teşviki ile üzümlü ekmek yapmaya başlar.

6-Zengin kız kardeşin tavırları yüzünden, Allah onu cezalandırır işleri kötüye gider.

7-Allah'a sığınan fakir kız kardeşin işleri iyiye gider.

8-Fakir kız kardeşten Allah'a sığınarak taşları bakla yapmasını isterler, onunda yapar.

9-Fakir kız kardeşten ne dilerlerse o da Allah'a sığınarak yerine getirir.

10-Zengin kız kardeşin düşkün duruma düşer ve fakir kız kardeşin yanına sığınır.

11-Gökten altınlar yağar eli, ayağı tutmayan zengin kız kardeşin diliylede olsa altınları toplar.

12-Fakir olan kız kardeş üç tane kızını, yedi tane oğlunu evlendirip hepsine ev yapar.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL

1-Beş Erkek Kardeş Masalı

2-Dudu İlman- Aslan Köy

3-Beş kardeşten en büyüğünün Allah'ın adına kurban olması.

4-Motif sırası:

1-Öksüz kalan beş erkek kardeşlerin en küçüğü akıl verir, önce küçükler evlenir.

2-En büyük kardeş yaşı geçtiği için evlenmez ve bir çobanın yanında çalışır.

3-Çoban onu çok sever ve kızını ona verir.

4-O da Allah sığınır, şükreder ve “adına kurban olayım” der.

5-Gerdek gecesi oğlan ölür.

ON BEŞİNCİ MASAL

1-Dihtilicik

2-Durmuş Eloğlu-Aslan Köy

3-Dihtirli adında bir kahramanın devleri yenmesi ve kral olması.

4-Motif sırası:

1-Bir kadın mahrada Dihtirli adında bir çocuk doğurur.

2-Çocuk doğar doğmaz konuşmaya başlar, o mahrada çıkarlar.

3-Dihtirli bir dev bulur bu dev köyün kızlarını kaçıran devdir, bu devi öldürür.

4-İki dev daha bulur biri dağları biri çamları kavuşturur bunları da döver.

5-Krallarının bir kuyu içinde olduğunu söylerler, onu öldürürse kralın o olacağını söylerler.

6-Aşağıya ineceği zaman diğer iki dev cuma günü dövüşerek iki koçun geleceğini, birinin siyah, birinin beyaz olduğunu söylerler.

a-Beyaz koça binerse yedi kat yukarı çıkacağını söylerler.

b-Siyah koça binerse yedi kat yer altına ineceğini ve hiç çıkamayacağını söylerler.

7-Dihtirli aşağıya iner kaçırılan kızları kurtarır, devler ipi keser kuyuda kalır.

8-Aşağıda devi öldürür, yanlışlıkla siyah koça biner.

9-Kuyudan kurtulur, diğer devleri de öldürür Dihtirli kral olur.

ON ALTINCI MASAL

1-Hüsn-ü Yusuf

2- Durmuş Eloğlu-Aslan Köy

3-Hüsn-ü Yusuf adında bir gencin elma içinden çıkan bir kız ile evlenmesi ve başından geçenler.

4-Motif sırası:

1-Bir kadının bir hizmetçisi vardır.

2-Kadının çocuğu olmaz, fakat meyve yiyince çocuğu olur.

3-Çocuk büyüyünce o meyveyi bulmaya gider.

4-Bir elma ağacı bulur ondan iki tane keser.

a-Birinci elmayı keser bir kız çıkar “ah su” der ölür.

b-İkinci elmayı su kenarında keser, bir kız çıkar “ah su” der, kızı suyun içine atar.

5-Kızla birbirlerini severler, oğlan köye gidip gelinceye kadar kız ağacın üstüne çıkar saklanır.

6-Hizmetçi su doldurmaya gelir ağaçta kızın yansımasını görünce kendini zanneder, su kabını kırar su götürmez.

7- Ağaçtaki kızı fark eder, kızı kandırır ağaca çıkar, kıza toplu iğne batırır güvercin haline dönüşür kız.

8-Oğlan gelince kızı farklı görür fakat anlamaz, hizmetçi ile evlenir.

9-Kız oğlana her şeyi anlatır, kızla kaçamak görüşürler.

10-Oğlan kızı süpürge haline dönüştürür.

11-Kız hamile kalır kızı, oğlan annesinin yanına gönderir.

ON YEDİNCİ MASAL

1-Mersinler Güzeli

2- Durmuş Eloğlu-Aslan Köy

3-Mersin ağacı kovuğunda yaşayan bir kızın birine âşık olması ve intihar etmesi.

4-Motif sırası:

1-Mersinler Güzeli mersin ağacı kovuğunda yaşar, ağa denilen zengin bir adama âşık olur.

2-Gece ağanın evine gizlice girip ağanın yemeklerini yer, ağayı öpüp kaçar.

3-Bir gece Mersinler Güzeli Ağaya yakalanır, ağaya onu sevdiğini söyler.

4-Ağayı alıp mersin ağacının kovuğuna getirir.

5-Ağa Mersinler güzelini sevdiğini halde başka birine nikâhlı olduğu için, mersin ağacından kaçar.

6-Mersinler Güzeli, kafasına koyun postu giyip, keşiş kılığına girer, oğlan onu tanımaz.

7-Oğlan düğünden sonra keşışı de yanına alır evine gider.

8-Oğlan gerdeğe girer Mersinler Güzeli kendini asar, oğlan anlayınca Mersinler Güzeli'nin olduğunu o da kendini asar, gelinde bu olaylara dayanmayıp kendini asar.

ON SEKİZİNCİ MASAL

1-Padişah ve üç oğlu

2-Ali Yanık, Cihangir- Lefkoşa

3-Ne olursa olsun her insanın bir kısmeti olması.

4-Motif Sırası

1-Padişah üç oğlunu evlendirmeye karar verir.

2-Ok attırır ok kimin evine giderse o ailenin kızı ile oğlanlarını evlendirir.

a-Büyük oğlanı sadrazamın kızı ile evlendirir.

b-İkinci oğlanı vezirin kızı ile evlendirir.

c-Küçük oğlanın oku kaç kere atı ise, ok kaybolur.

3-Küçük oğlan okunu aramaya çıkar.

4- Oku bir ağaca saplanmış şekilde bulur, ağaçta da bir maymun seker, oynar.

5-Maymun oğlan kısmeti olduğunu söyler.

6-Maymun, maymun kılığında sihir yapabilen güzel bir kızdır.

7-Maymun kılığından çıkan kızı, padişahın oğlu ailesi ile tanıştırır.

8-Oğlan kızın maymun kılıfını yakar, kızda bir güvercin olup uçar gider.

9- Oğlan kızı armaya çıkar, kızı bulur, kız devlerin evlatlık aldığı bir çocuktur.

10- Kız, dev olan annesinden oğlanı öldürmeyeceğine dair söz aldıktan sonra oğlanı annesine gösterir.

11-Dev anne oğlan, şartlarını yerine getirirse oğlanı yemeyeceğini söz verir.

a-Evin yarı süpürülmüş, yarı süpürülmemiş olmasını ister.

b-Bir küpü göz yaşı ile doldurmasını ister.

c-Köpeğin karnının tok olmasını, selam vererek gelmesini, eşeğinde gülerek gelmesini ister.

12-Kızın zekice yardımları ile oğlan bunları yapar.

13-Dev anne, kız kardeşinde olan kemanı getirmesi için oğlanı gönderir.

14-Kızın yardımları ile oğlan dev annenin kurduğu bu tuzaktan da kurtulur.

15-Kızı annesi devle evlendirmek ister, düğün yapar.

16-Kız, padişahın oğlu ile kaçır, annesi yakalamak için elinden geleni yapar fakat yakalayamaz.

17-En sonunda dev anne vazgeçer kızı ile oğlanı rahat bırakır.

18-Padişah, düğün yapar, dev annede güzel bir kadın kılığına girer yaptıklarından pişman olur düğüne gelir.

19-Dev anne, padişahın karısını da, kendi kocasını da öldürür, padişah ile evlenir.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL

1-Köse Dayı

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Köse Dayıya yapılan kötülüğün cezasız kalmaması, zekiliği sayesinde köylüyü cezalandırması.

4-Motif sırası

1- Köse Dayı ve öküzleri ile çift sürer ve buradan aldığı para ile geçinir, köylüler onu kandırır, öküzleri kesip yemek isterler, her günde Köse Dayıya sıra ile yemek vereceklerini onu aç bırakmayacaklarını söylerler.

2-Köse Dayının öküzlerini keserler, yerler Köse Dayıya sadece derileri kalır, Köse Dayı ertesi gün yemek tabağını alır kapılarına gider yemek ister kimse yemek vermez.

3-Köse Dayı derileri satmak için yolla çıkar bir hana gider, orada bir Yahudi görür derileri ona satar aldığı para ile çocuklara oyuncak alır, başka bir hana gider oradan da çocuklara oyuncak alır, köye geri döner.

4-Köse Dayı parayı derileri satarak kazandığını ve çok parası olduğunu söyler, öküzünü satan köylü derilerini alır satmaya götürür, elleri boş dönerler.

5-Sinirlenen köylüler Köse Dayının damına çıkarlar ve köse dayının evine pislerler, Köse Dayıda bir varil koyar köylünün pisliği ile doldurur, varilli alır, yolla çıkar bir handa Yahudi bir tüccar ile karşılaşır, padişah hediye götürdüğünü söyler, Köse Dayı uyuyunca Yahudi varili alır kaçar, Köse Dayıya da tüccarın arabası kalır.

6-Bu sefer Köse Dayıyı gören evinin tuvaletini boşaltan, varillere doldurur, padişaha hediye vermeye götürür, padişah bütün köylüyü sürgün eder.

7-Köylü çok kızar Köse Dayıyı bir torbaya koyar deniz kenarına götürürler dövdükten sonra denize atacaklardır, fakat değnek almayı unutunca hep beraber geri dönerler Köse Dayıyı torbanın içinde orada bırakırlar.

8-Oradan geçen bir çoban Köse Dayıyı bulur, Köse Dayı kendisini çok güzel bir kızla evlendirmek istediklerini fakat istemediği için onu torbanın içine koyduklarını söyler, çoban “kızı ben alırım” der ve torbanın içine girer.

9-Köse Dayı çobanın koyunlarını alır, köye döner, çobanı da Köse Dayı diye köylüler dövüp denize atarlar. Köse Dayıya koyunları nereden bulduğu sorulunca “denizde sizin attığınız yerde buldum” der, bunu duyan köylüler koyun bulma umudu ile kendilerini denize atarlar ve boğularak ölürlər.

OTUZUNCU MASAL

1-Allah'ta Çok Babacığım

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Babasının aldığı hediyelere teşekkür etmeyen kızın başına gelenler ve sonunda doğru yolu bulması.

4-Motif sırası:

1-Padişah kızına, her hediye alıp getirdiğinde “Allah da çok babacığım” dediği için canı sıkılır ve kızını sokağa atar. Kızı da bir kocakarının yanında yaşamaya başlar.

2-Kız yaşlı kadının tembel oğlunu çalışmaya yollar ve oğlan devamlı çalışmaya başlar, çalışmak için Hacıların kafiləsi ile gider, giderken yolda suyu biter ve kuyuya inip Arap'ın sorularına doğru cevap verince Arap suyla birlikte üç nar verir ve oğlan dışarı çıkar, narları kıza gönderir.

3-Narların içinde mücevher çıkınca, mücevherleri bozdurup saray yaptırır ve oğlan gelir, oğlanı çeşitli konularda yetiştirir, oğlana bir baston verip balkona oturtur.

4-Padişah ile oğlan dolaşırken oğlan padişahı eve çağırır. Padişah akşama yemeğine gelince kız, padişaha en çok sevdiği tatlıdan yapar ve padişah kızını hatırlayınca kız babasının karşısına çıkar.

5-Kız padişaha her şeyi anlattır ve padişah her şeyini oğlanla kıza bırakır.

OTUZ BİRİNCİ MASAL

1-şaban

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Her şeye inan şaban'nın başına gelenler.

4-Motif sırası:

1-Padişah ile vezir hacca gitmeye karar verince kızlarını da birlikte bırakırlar kızları gezerken bahçeye giderler. Bahçenin ortasında ne olduğunu merak eden vezirin kızı mermeri kaldırıncı merdiven görürler ve merdivenden inerler.

2-Yeraltında ağasının tutuğu kuşları temizleyen bir oğlan görürler, adının şaban olduğunu öğrenirler ve birlikte orayı gezerken şaban'ı orada gördükleri kazanın altına kapatırlar, ağası gelince şabanı çıkarır, ertesi gün şabanı dolabın içine kapatırlar, sonraki gün sarhoş ederler.

3-Vezirin kızı unuttukları mücevherleri almak için yaşlı kadın kılığına girerek gidip şaban'ı kandırır ve alır.

4-şaban çamaşırcı kılığına girip kızların yanına gider, kızlar şaban'ı kandırıp bütün çamaşırları yıkatırlar. Gece de yatınca değnekle vururlar, ertesi gece iğne batırırlar.

5-Şaban gidince kızlar yaptıklarına pişman olurlar ve vezirin kızı Şaban'ı, Padişahın kızı da ağasını alıp evlenirler.

OTUZ İKİNCİ MASAL

1-Pırsacı'nın Garısı

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Elindeki ile yetinmeyen bir kadının başına gelenler, fakat şansı yerinde gitmesiyle zengin olması.

4-Motif sırası:

1-Her gün pırasa yiyen adam usanır ve etle yemek ister, kadın da adam et getirecek diye gidip komşusuna söyler ancak adam et getirmez. Kadın altın bilezik alamaya karar verir ama onu da getirmeyerek, halhal almaya, kolye almaya sonra da ev almaya karar verir ama hiç birini almaz.

2-Kadın, adam ev alacak diye evi satar ve evsiz kalınca caminin yanında yattığı sırada telalin birinin ev sattığını duyar evin anahtarını alır parayı ertesi gün vereceğini söyler, evde içi altın dolu bir kuyu bulur. Bu altınlardan oraya güzel bir saray yaptırır.

3-Kocasını da alır ve bolluk içinde yaşarlar.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL

1-Baklacık

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Komşusunu kıskanan kadının sonunda hak ettiği cezayı bulması.

4-Motif sırası:

1-Kocası ile birlikte yaşayan yaşlı bir kadın bir bakla bulur, bu baklayı diğer bakla günden, güne büyür kocaman bir ağacı olur, yaşlı kadın üzerine çıkmaya karar verir.

2-Ağacın üzerine çıktığında güneş ile ayın kavga ettiğini görür, güneş ile ay yaşlı kadına bir soru sorarlar yaşlı kadın cevap doğru verince onu ödüllendirirler içi altın, mücevher dolu bir çanta verirler.

3-Yaşlı kadının komşusu kıskanır o da bakla ağacına çıkar fakat sorulan soruya yanlış cevap verince, güneş ile ay ona içi yılanlarla, böceklerle dolu olan bir çanta verir, kadın evine dönünce zengin olma umudu ile torbayı açar, böcekler, yılanlar onu sokar ve ölür.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL

1-Padişah'ın Gelini

2-Hasan (Recep) Saygılı Türkmen Köy-Gazi Mağusa

3-Ne yapılırsa yapılsın alın yazısının değiştirilememesi.

4-Motif sırası:

1-Padişah ile vezir gezerken bir çingene kadının çocuk doğurduğunu ve bu çocuğun alnında padişahın kızı ile evleneceğinin yazılı olduğunu görürler.

2-Padişah çingeneden çocuğu satın alır, vezir çocuğu bir mahraya götürür bıçağı karnına saplar ve öylece orada bırakır, çocuğu mahrada bir çoban bulur çocuğu iyileştirir.

3-Çoban bir gün vezir ile padişahı evine yemeğe çağırır, vezir bıçağını orada görür ve çocuğun ölmediğini anlarlar, padişah ölmeyen çocuğa eline bir mektup vererek saraya gönderir, mektupta çocuğun derhal öldürülmesi yazmaktadır.

4-Oğlan saraya gider, padişahın kızı oğlanı görünce âşık olur, babasının yazdığı mektubu değiştirir oğlan ile evlenir.

OTUZ BEŞİNCİ MASAL

1-Dünya Güzeli

2- Hasan (Recep) Saygılı Türkmen Köy-Gazi Mağusa

3-Her kötülüğün geçte olsa ortaya çıkması.

4-Motif sırası:

1-Padişah halkının kendini ne kadar sevip sevmediğini ölçmek için günün birinde ıstık yakmayı yasaklar, veziri ile gece kontrole çıkar, evin birinden ıstık sızdığını ve üç kız kardeşin tezgâhın başında hâllı dokuduklarını görürler.

2-a-Üç kız kardeşten büyüğü, “padişahın oğlu beni alsa bir kız çocuğu dünyaya getiririm” der.

b-Ortanca kız padişahın oğlu beni alsa bir oğlan çocuğu dünyaya getiririm der.

c-Küçük kız, “padişahın oğlu beni alsa bir kız bir de oğlan iki çocuk dünyaya getiririm” der.

3-Padişah bunları duyar ertesi gün saraya kızları çağırır ve sorar kızlar konuşmalarını anlatırlar, küçük kızı oğlana gelini olarak alır.

4-Padişah ölür padişahlık oğluna kalır, padişahı savaşa çağırırlar, padişah hamile, karısına ebe bulur kız kardeşleri kızı kıskanır. Padişah eşi doğumu yapar, teyzeleri çocukları alırlar, çocukların yerine iki tane köpek yavrusu koyarlar, çocukları da dağın birine atarlar.

5-Padişah savaştan döner karısını ceza olarak dört duvar ortasına gömer kafasını dışarıda bırakır giden, gelen tükürür.

6-Çocuğu olmayan çobanın biri çocukları bulur besler, büyütür. Çoban bir gün panayıra gidecektir, çocukta gider çocuk babasından gizlediği para ile bir at alır, at yolda giderken konuşur üç tane kıl sökmesini ve başı sıkıya düştüğünde yakmasını böylece imdadına yetişeceğini söyler.

7-Çobanla karısının konuşmalarını oğlan duyar ve gerçek anne babası olmadığını anlar, oğlan kız kardeşine de bu olayı anlatır, evden kaçarlardı oğlan kılın birini yakar at imdadına yetişir onları istedikleri yere götürür.

8-Oğlan bir inşaat mühendisi bulur, padişahın sarayının karşısına saraydan daha da güzel bir ev yaptırır. Padişah merak eder ebeyi gönderir ebe gider kızı bulur çünkü oğlan avdadır, kıza söyler ki: “ağabeyin sana dünya güzelinin feslikanın bulsunda onunla eğlen canın sıkılmasın.”

9-Ağabeysi gelince kıza sorar eve kimin geldiğini kız anlatır ve ağabeysinden dünya güzelinin feslikanın ister.

10-Oğlan hazırlığını yapar aramaya çıkar, çeşitli tehlikelerden geçer, oğlan dünya güzelinin feslikanın getirir. Ertesi gün oğlanı görünce padişah ve ebe ölmediğini anlar, bu sefer ebe yine kızın yanına gider ve ağabeysinden Dünya Güzelinin saçlarını istemesini söyler.

11-Amaçları ise kızın ağabeyisini öldürmek kızı kendine eş olarak almak ister, kızı olduğundan habersizdir. Kız bu sefer ağabeysinden dünya güzelinin saçlarını ister.

12-Oğlan dünya güzelini gider bulur, dünya güzeli ile evlenir dünya güzeli her şeyi bilmektedir. Padişah ve ebe oğlanın yine ölmediğini anlar, padişah akşam yemeğine çağırır onları, fakat saraya gitmek için gömülü olan kadının suratına tükürmeleri gerekmektedir bunu kabul etmezler ve yemeğe gitmezler.

13-Ertesi günü kadının suratına tükürmeden geçeceklerini söylerler, padişahta kabul eder, daha sonra kadını gömülü olduğu yerden çıkartmasını padişahdan isterler.

14-Dünya güzeli baştan sona her şeyi anlatır kız kardeşlerinin hanımına yaptığı kötülükleri, karısının gerçekte köpek dünyaya getirmedeğini, padişahta iki kız kardeşi ağır şekilde cezalandırır.

OTUZ ALTINCIMASAL

1-Üç Turunçlar

2-Zehra Kaymak Gazi Mağusa

3-Kısmetin önüne geçilememesi

4-Motif Sırası:

1-Padişahın oğlu gece rüyasında üç turunçları görür, bu turunçlardan birinin kısmeti olduğuna karar verir.

2-Rüyasında gördüğü yaşlı kadını bulur, üç turunçların yerini sorar, yaşlı kadının tarifi ile üç turunçların yerini bulur.

3-Yaşlı kadın üç turunçları su yanında açmasını söyler, bu turunçların içinde güzel kız bulunmaktadır, oğlan dayanamaz su yanına gelmeden önce birini sonra diğerini açar kızların ikisi de ölür.

4-Üçüncü turuncu su yanında açar içinden çok güzel bir kız çıkar “su” der ve sudan içer, oğlan kızın saçına bir toka takar ve bu tokayı çıkarttığı takdirde kuş olacağını söyler.

5-Padişahın oğlunun konuşmasını evdeki hizmetçi duyar, hizmetçi oğlana âşiktir kızın başındaki tokayı çıkartır ve kızın yerine geçer, oğlan ile evlenir.

6-Kuş olan kız, evlerinin yakındaki ağaca devamlı gelip onlara beddua etmektedir, kuşu tutup keserler kuştan akan kanlardan bir ağaç oluşur, rüzgârda ağaç sallandıkça beddua etmektedir, bu sefer kızın yerine geçen hizmetçi ağacı kestirir.

7-Kesilen ağaç dallarını yaşlı bir kadın ısınmak için alır dalları yaktığında içinden kız çıkar, olup biteni yaşlı kadına anlatır.

8-Kızın yerine geçen hizmetçi kızın başından toka düşer, eski haline dönüşür, oğlan gerçeği anlar ve bir yarışma düzenler, yaşlı kadın yarışmaya gider bütün olup biteni anlatır, oğlan kızı bulur kırk gün, kırk gece düğün yaparlar.

OTUZ YEDİNCİ MASAL

1-Balıkçı

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Padişahın kızının balıkçıya âşık olması.

4-Motif sırası:

1-Padişahın kızı bir balıkçıya âşık olur, her gün o balıkçının balıklarını satın alır.

2-Balıkçı, kızın niyetini anlar, balıkçı ile padişahın oğlu evlenirler, balıkçı padişahın kızından büyüklenmeyeceğine dair söz alır.

3-Balıkçı ile kız bir gün bir düğüne gitmek için hazırlandıkları sırada padişahın kızı sözünde durmaz büyüklenir, balıkçı buna dayanamaz kaçar.

4-Balıkçı başka bir ülkeye gider, oranın padişahının otuz dokuz tane dilsizi vardır, balıkçıda oraya kırkinci dilsiz olur.

5-Padişahın kızı balıkçıyı aramaya çıkar o ülkeye gider kırkinci dilsizin kocası olduğunu söyler, o ülkenin padişahı inanmaz bahse girerler.

6-Kız bahsi kaybeder kızın başı kesileceği zaman kocası dayanamaz ve konuşur kızı kurtarır, bir daha büyüklenmeyeceğine dair söz verir, mutlu yaşarlar.

OTUZ SEKİZİNCİ MASAL

1-Duz gadar severim

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Babası tarafından kovulan kızın evlenip sadette ulaşması ve babası ile barışması.

4-Motif sırası:

1-Padişah üç kızını çağırır ve kendisini ne kadar çok sevdiklerini sorar, biri şeker kadar, biri dünyalar kadar, biride tuz kadar der.

2-Tuz kadar severim diyen kızını öldürmeleri için emir verir, kıza kıyamazları kızı ormanda bırakırlar.

3-Kız ormanda bir ağacın üzerine saklanır oradan geçen başka bir ülkenin padişahının oğlu kızı görür, oğlan kızı kendi ülkesine götürür kızla evlenir, üç tane çocukları olur.

4-Kız babasını özler fakat oğlan biraz daha sabretmesini söyler, kızın babası da günün birinde veziri ile birlikte derviş kılığına girer ve kızının olduğu ülkeye gider.

5-Padişahın oğlu karısının babası olduğunu anlar yemeğe çağırır, yapılan yemekleri tuzsuz yapar babası tuzun değerini anlar.

6-Kız ortaya çıkıp kendisini babasına tanıtır, babası özür diler mutlu yaşarlar.

OTUZ DOKUNCU MASAL

1-Hasan Oğlu Mısırlı

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-İnsanların maddiyata göre dostluk kurması.

4-Motif sırası:

1-Padişahın kızı ile tüccar evlenir, tüccar eş dost yedirmekten iflas eder.

2-Tüccar hangi arkadaşında yardım isterse, istesin kimse yardım etmez. Karısı kocasının arkadaşlarının hanımlarından, yardım ederler.

3-Tüccar kendini kötü hisseder ve başka memlekete iş aramaya gider. Orda tellalın birinin ev sattığını duyar kendini zengin olarak tanıtır ve evi alır.

4-Eve giren kişi ancak bir gece kalabilmektedir, ertesi gün başı kesik bulunur, tüccar buna rağmen o evde kalır.

5-Gece tüccara bir cin görünür ve tüccara altınlar veriri ve kendisini azat etmesini ister, tüccarda şart koşar karısını, çocuklarını ve bir tüccarın sahip olacağı kadar eşya getirirsen azat ederim der.

6-O memleketin tüccarları, adamla ilgilenirler misafir ederler. Cin tüccara karısını, çocuklarını ve istediklerini getirir oradaki tüccarlar bu aile ile daha çok ilgilenirler.

7-Tüccarın kızını da o memleketin tüccarlarını oğlunun biri ister evlendirirler, cinde azat edilir.

KIRKINCI MASAL

1-Salmanın Oğlum Saldırdım Oğlum

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Çocukların çok korkutulmaması.

4-Motif sırası:

1-Kadının biri her gün su doldurmaya gider, bir gün yorulur oğlunu gönderir oğlu giderken su dolduracağı testiye kırar.

2-Oğlan eve gelmeyince kadın meraklanır kız kardeşini gönderir, kız kardeşi bulamaz geri döner gelir.

3-Kadın bu sefer diğer oğlunu gönderir o da bulamadan geri döner gelir.

4-Kadının perişan halini gören bir çocuk, kadına oğlunu gördüğünü söyler, çocuğun tarif ettiği yere giderler çocuğu bulurlar.

KIRK BİRİNCİ MASAL

1-Muradına Nail Olmayan Dilber

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Kısmetin önüne geçilmemesi

4-Motif sırası:

1-Anne kız nakış işlerlerken bir kuş konar kıza kırk gün ölü bekleyeceğini ondan sonra muradına ereceğini söyler.

2-Kız bu kuş devamlı dinlemekten usanır, annesi ile yola çıkar başka bir ülkeye gitmek için, yolda susarlar bir saray görürler kız saraya girer annesi dışarıda kalır.

3-Kız o sarayın içinde çıkamaz otuz dokuz gün sarayın içindeki bir ölüyü bekler, kırkıncı pencereden cariye satan bir gemi görür, bir tane cariye alır.

4-Kız kırkıncı gün cariyeyi yerine bırakıp bahçeye çıkar, ölü o anda uyanır ve kırk gün kendisini bu cariyenin beklediğini sanıp dirilen oğlan cariye ile evlenir kızı da yanında hizmetçi yapar.

5-Oğlan sefere çıkacaktır karısına ve hizmetçisine isteklerini sorar, karısı mücevher ister kızda sabır taşı.

6-Oğlan bunları getirir karısı mücevherleri takar takıştırır, kızda herkes uyuyunca sabır taşını karşısına alır başından geçenleri anlatır, sabır taşı dayanamaz patlar.

7-Oğlan kızın sabır taşı ile konuşmalarını duyar gerçeği anlar, cariyeyi bırakır kız ile evlenir onu da cezalandırır.

KIRK İKİNCİ MASAL

1-Padişahın kızı

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Padişahın konuşamayan kızını, onu konuşturan adam ile evlendirmesi.

4-Motif sırası:

1-Padişahın kızı konuşamaz çaresi bulunamaz, adamın bir bu kızı konuşturabileceğini söyler.

2-Adama kıza masal anlatır ve sorular sorar, kızı konuşturmayı başarır.

3-Oğlan, kız uyurken ağzından bir yılan çıktığını görür, yılanı öldürür bu yılan kızın konuşmasını engellemektedir.

4-Padişahın kızı konuşmaya başlar padişah kızını konuşturan adam verir evlenirler mutlu yaşarlar.

KIRK ÜÇÜNCÜ MASAL

1-Akıllı Tüccar

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Tüccar olmak isteyen bir adamın çabalaması ile isteğine ulaşması.

4-Motif sırası:

1-Adamın biri elindeki öküzü satıp tüccarlık yapmaya karar verir.

2-Yola çıkar yolda elinde tekkeyle gelen bir adam görür, öküzü verir tekkeyi alır.

3-Yolda giderken başka bir adam görür adamın horozunu alır tekkeyi verir.

4-Başka bir adam rastlar yolda tekkeyi verir, adamın takkesini alır.

5-Adam yolda susar bir kuyuya su içmek için eğilir, oradan geçen tüccar kafilesinin atlarını ürküttür.

6-Adama kızarlar ve ne iş yaptığını sorarlar o da tüccar olduğunu öküzü verip, horozu aldığını, horozu verip tekkeyi aldığını, tekkeyi takkeyi aldığını söyler.

7-Adama inanmazlar adamın karısına sormaya karar verirler karısı bunları doğrularsa adama bir tüccarın sahip olduğu kadar mal vereceklerini söyler, eğer doğru değilse karısını elinden alacaklardır.

8-Karısı bunları doğrular adamı mal sahip olur istediği tüccarlık mesleğine sahip olur mutlu yaşar.

KIRK DÖRDÜNCÜ MASAL

1-Değirmencik

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Yaşlı kadının ve torunun değirmenine sahip olmak isteyen padişahın cezasını bulması.

4-Motif sırası:

1-Bir yaşlı kadının, torunu süpürürken bir bakla bulur bu baklayı eker bakla büyür gökyüzüne çıkar, çocuk bakla ağacının üzerine çıkar.

2-Gökyüzünde kış ile yazın kavga ettiğini görür, kış ile yaz hangimiz iyiyiz diye kıza sorarlar.

3-Kız her ikisinin de iyi olduğunu söyler, yaz hediye olarak değirmen verir kış da küçük bir tavuk verir.

4-Değirmenden ne dilerlerse onu pişirip önlerine koyar, padişahı yemeğe çağırırlar, padişah değirmeni çalar yerine başka bir değirmen koyar.

5-Yaşlı kadın bunu anlar, tavuk değirmeni almak için padişaha gider, almayı başarır yaşlı kadın ve torunu değirmenine kavuşur.

KIRK BEŞİNCİ MASAL

1-Habis

2- Ayşe Ergüven, Gazi Mağusa

3-Kıskançlığın cezalandırılması.

4-Motif sırası:

1-Kadının birine kocası et alır, kadın eti pişirmek için üflerken gaz çıkartır kocasından utanır, yer yarılıp içine girmek ister.

2-Yer yarılıp içine girer habisler padişahına şikâyet eder kadın kocasının yanında gaz çıkardığı için çok utandığını söyler, kadına bir torba altın verilir.

3-Komşusu kadının sahip olduğu altınları görünce kıskanır kendide sahip olmak ister, zorla gaz çıkartır.

4-Komşusu da yer yarılır içine girer, habisler padişahına şikâyet eder, zorla gaz çıkartıldığı anlaşılnca padişah ona yılanlar, böceklerle dolu bir torba verir kadın cezasını bulur.

KIRK ALTINCI MASAL

1-Eşecik ile Devecik

2-Taylan Yanık, Cihangir Köyü-Lefkoşa

3-Yapılan herhangi bir kötülüğün eninde sonunda cezalandırılması.

4-Motif sırası:

1-Eşek ile Deve tel örgülerle kesik olan bir bahçeye girmeye karar verirler.

2-Eşek bahçeye girer fakat deve boyundan dolayı giremez, yaralanır eşek onu orada bırakıp kaçar.

3-Yaralı deveye bahçe sahibi bir yıl kadar bakar.

4-Deve iyileşir, bir süre sonra eşek ile karşılaşır.

5-Deve eşiği dere kenarına götürür, üzerine bindirir, deve sallanmaya başlar üzerinden eşek düşer ve boğulur.

KIRK YEDİNCİ MASAL

1-Hiyarcı Güzeli

2-Yıldan Onur Küçük Kaymaklı-Lefkoşa

3-Kısmetinin önüne geçilmemesi.

4-Motif Sırası:

1-Bir Padişahın hiç oğlu yoktur, oğlu olduğu zaman bir oluktan yağ akıtmayı, bir oluktan bal akıtmaya yemin eder.

2-Padişahın oğlu olur, dediğini yapar. Herkes yağ, bal doldurup evine taşır fakat yaşlı bir kadın olukların azaldığı zaman dolduramaya gelir.

3-Padişahın oğlu yaşlı kadına acır yaşlı kadına iyilik olsun diye bir altın atar. Oğlan attığı altın yaşlı kadının şişesini ve yumurta kabuğunu kırar. Yaşlı kadın oğlana hiyarcı güzelinin peşine düşesin diye beddua eder.

4-Oğlan hiyarcı güzelini aramak için yola çıkar, yolda uyuduğu yerde rüyasında yaşlı bir adam görür, yaşlı adam ona yol gösterir, saçından kestiği üç saç telini oğlana verir. Baş sıkıştığında bu üç saç telinin yardıma geleceğini söyler.

5-Yaşlı adamın dediklerini yapar, başı sıkışınca üç saç telini yardımına gelir, üç tane hiyar bulur.

6-Hiyarın ikisinde keser içinden “su, su” diyen kızlar çıkar. Üçüncü hıyarı havuz başında keser. Hiyarın içinde çok güzel bir kız çıkar.

7-Oğlan kızı ağaca çıkarır, saraya düğün alayı kurmak ve gelinlik getirmek için gider.

8-Sarayın hizmetçisi de havuzu su doldurmaya gelir, suda ağaçtaki kızın aksini görünce kendini zanneder ve hanımından güzel olduğunu düşünür.

9-Ağaçtaki kız, halayığın kendinin güzel olduğunu görünce gülmeye başlar. Halayık kızı görür ve nasıl çıktığını sorar.

10-Halayık bütün denemelerine rağmen ağaca kızın yanına çıkamaz. Kız saçlarını uzatır ve onlara tutunarak halayık ağaca çıkar. Halayık kızın başına iğne sokar ve kızı güvercin haline çevirir ve kızın yerine geçer.

11- Oğlan, halayığı hiyarın içinden çıkan güzel kız sanarak alıp saraya götürür ve onunla evlenir.

12- Kız güvercin olarak sarayın bahçesine gelir ve devamlı halayığa beddua eder. Bir gün oğlan güvercini yakalar altın kafese koyar.

13-Halayık kıskanır güvercini oğlandan kesmesini ister. Oğlan güvercini keser, halayık güvercini yer fakat bir damla kan akar, o kandan bir gül ağacı oluşur.

14- Gül ağacı büyür ve halayığın penceresinden içeri girer, halayığın yüzünü çizer ve bu gül ağacında kesmesini ister.

15-Padişahın oğlu çok üzüldüğü halde gül ağacını keser, odunlarını fakirlere dağıtır. Bir parça odun kalır onu da yaşlı bir kadına verirler, kadın odunu parçalarken içinden kız çıkar ve yaşlı kadının kızı olmak ister.

16- Padişahın oğlu gül ağacını kestikten sonra çok hastalanır, herkes ona çorba götürür, kızda ona çorba götürür padişahın oğlu kızı tanır, halayığı cezalandırır, muratlarına ererler.

KIRK SEKİZİNCİ MASAL

1-Padişah ve Kızları

2-Yıldan Onur Küçük Kaymaklı-Lefkoşa

3- Padişah sahip olduğu üç kızını evlendirmek istemesi, kızlarının ok atmasını istemesi oklar nereye giderse kızlarını onlarla evlendirmek istemesi.

4-Motif Sırası:

1-Bir padişahın üç kızı vardır, kızlarını evlendirmek ister ve onlardan birer ok atmalarını, ok kimin başına giderse onlarla kızlarını evlendireceğini söyler.

a-Büyük kızının attığı ok vezirin büyük oğlunun başına gelir.

b-Ortanca kızın attığı ok vezirin ortanca oğlunun başına gelir.

c-Küçük kızının attığı ok eşeğin üstüne gelir, padişahın isteği üzerine üç kez atmasına rağmen üçünde de eşeğin üstüne gelir.

2- Kız kısmetinin eşek olduğunu ve onunla evleneceğini söyler. Kız eşeğin yanına gider, eşek ona yeşil melek olduğunu ve kimseye söylememesi gerektiğini söyler.

3- Eşek kıza bu sırrı eğer yanlışlıkla birine söylerse, bir altın pabuç yaptırmasını ve onu buluncaya kadar pabuçların altının delineceğini, onu altın dağında bulamayınca, gümüş dağına, gümüş dağında bulamayınca, cevahir dağında bulacağını söyler.

4-Padişahın küçük kızını gün aşırı biri gül atar, büyük kardeşinin düğününde kız yine bir oğlan gül atmaya devam eder. Diğerleri kızla sen eşekle nikâhlısın başka birine bakamasın diye alay ederler.

5-Kız dayanamaz ve bu oğlanın eşek yani yeşil melek olduğunu söyler. Oğlan bunları duyunca ortadan kaybolur. Kız eşeğin yani yeşil meleğin dediklerini hatırlar. Altın pabuç yaptırıp yollara düşer.

6-Altın ve gümüş dağa bakar oğlanı bulamaz. En son cevahir dağına bakar oğlanı bu dağda bulur. Yeşil melek bir dev kadının oğludur, kız bu dev kadının evine gider ve oğlan pabuçların altının delik olduğunu görür.

7-Dev anne kızı yemek için tuzağa düşürmek ister, çeşitli isteklerde bulunur.

a-Kızdan evi yarı süpürüp, yarı süpürmemesini ister.

b-Bir küpü gözyaşları ile doldurmasını ister.

c-Dev anne kız kardeşinin evine kızın gitmesini ve oradan bir kutu almasını ister.

8- Oğlanın yardımcıları ile dev annenin istekleri yerine getirilir. Düğün kurulur, kızla oğlan için dev anne ve teyze kızı yemek için tuzak kurarlar. Kız ve oğlan dev anne ve teyzeden kaçarlar.

9-Oğlan kendini ve kızı çeşitli kılıklara sokarak dev annenin elinden kaçarlar. Dev anne “karın hamile olunca beni çağırmayınca karın doğuramasın” diye beddua eder.

10-Dev anne onları kovalamaktan vazgeçer ve teyzesi kovalamaya başlar. Oğlan en son olarak ejderha kılığına girer, kızı ağaç kılığına sokar. Ejderha olan oğlan, ağaç olan kızın üstüne sarılır ve dev teyzeye saldırır. Dev teyze baş edemeyince bırakıp kaçar.

11- Oğlanla kız evlenirler kız hamile kalır, kız sancılanır doğum yapamaz. Oğlan dev annesini çağırır ve dev anne yardımcı olur kız doğum yapar. Mutlu bir yaşam sürerler.

KIRK DOKUZUNCU MASAL

1-Siddileyla

2-Yıldan Onur Küçük Kaymaklı-Lefkoşa

3-Kızın kara köpeğe vermek zorunda kalan bir annenin tekrar kızına kavuşması.

4-Motif Sırası:

1-Kadının birinin hiç çocuğu yoktur, bir kızım olsun da kara köpeğe vereceğim diye dua eder.

2- Kızı olunca da kara köpeğe vermeye kıyamaz. Kara köpek her gün kızın önüne çıkar ve annesine verdiği sözü hatırlatmasını söyler. Kız annesine söyler, kadın artık dayanamaz ve kızı kara köpeğe verir.

3- Kara köpek kızı ağaca bağlayıp odun bulmaya gider amacı kızı yemektir. Oradan geçen bir deve kervanı kızı görür ve kurtarır.

4-Kızı kurtarıp ormanın içindeki bir kulübeye bırakır. Kulübede üç oğlan yaşamaktadır. Kız oğlanların evini temizler, yemek yapar ve oğlanlara kız kardeşleri olmayı teklif eder, oğlanlarda kabul eder.

5- Kız bir gün evde yemek pişirirken ateşi biter, dağda duman görür duman takip eder. Ateşin olduğu yeri bulup ateşin sahibi kadınından ateş ister, kadında verir. Kadın ona pişirdiği yiyecekten kızın eteğine koyar kız eve giderken eteğindeki yiyecekleri döker.

6-Ateşin sahibi olan kadın kara köpeğin annesi dev karısıdır. Kız yolda giderken iz bıraktığından kara köpek kızın evini bulur.

7- Siddileyla'dan kapının altından küçük parmağını uzatmasını ister ve emer kız bayılır. Akşam eve oğlan kardeşleri döner kızı ayıltırlar kız olanları kardeşlerine anlatır.

8-Oğlanlar kara köpeğe tuzak kurarlar, kara köpeği vururlar kara köpek yaralanır, bir damla kan yere damlar.

9-Ertesi gün Siddileyla evde iş yaparken kan damlası çivi olur ve kızın ayağına batar, kız bayılır. Akşam kardeşleri eve gelir fakat kızı uyandıramazlar, kızın öldüğünü düşünürler. Kızı bir camekân yapıp onun içine koyarlar. Kızın annesi oradan geçerken kızın kendi kızı olduğunu anlar, ayağının altındaki çiviye fark eder ve kız hapsirarak uyanır. Kadın kızına kavuşmuş olur.

İKİNCİ BÖLÜM

2-KUZHEY KIBRIS TÜRK MASALLARINDA ORTAK UNSURLAR

2.1.TEMLER

2.1.1.1. İyilik

2.1.1.2. İyilerin ödüllendirilmesi, kötülerin cezalandırılması

2.1.1.3. Kötülük

2.1.1.4. Kötülerin cezalandırılması

2.1.1.1. İyilik: 4 masalda rastlanır.

13 numaralı masalda fakir kadın unu olmadığı halde üzerinden silkelediği unlardan ekmek yapar ve canı çeken kadının evini bulup götürür.

14 numaralı masalda çoban hayvanlarına iyi bakan iyi yürekli oğlanı kızı ile evlendirir.

19 numaralı masalda padişah kendi kızının öldürülmesini ister fakat bu isteği cellat yerine getirmez.

26 numaralı masalda padişahın üç kızını, devden koruyan bir kocakarı vardır.

2.1.1.2.İyilerin Ödüllendirilip- Kötülerin Cezalandırılması: 2 masalda rastlanır.

4 numaralı masalda padişah iyi olan küçük oğlunu ödüllendirir, kötü olan büyük ve ortanca oğlu cezalandırır.

24 numaralı masalda küçük oğlan yılanın kuşları yemesini engeller, yılanı öldürür. Anne kuşta küçük oğlanın evine gitmesine yardımcı olur.

2.1.1.3. KÖTÜLÜK:16 masalda rastlanmaktadır.

13 numaralı masalda fakir kız kardeşi zengin olan kız kardeş döver, ekmek fırınından un almasını engeller.

18 numaralı masalda dev kadın padişahın karısını ve kendi kocasını öldürür.

19 numaralı masalda padişah kızını vezirine emanet eder fakat vezir kıza sarkıntılık yapar. Yine aynı masalda vezir kendini kurtarmak için padişahın kızına iftira atar.

20 numaralı masalda kocakarı padişahın kızı Zühre'ye beddua eder. Aynı masalda padişah Tahir'in annesini ve babasını zehirleyerek öldürür.

23 numaralı masalda kötü kalpli kraliçe kralın kızını öldürmek ister.

24 numaralı masalda kuyuya inen en küçük oğlan, kuyudan çıkamaya çalışırken en büyük ağabey ipi keser.

25 numaralı masaldaki kocakarının pastellisini yiyen çocuklar küpün içine pislerler.

26 numaralı masaldaki dev, köyün suyunu kesmekte ve her seferinde bir kızı yemektedir.

27 numaralı masaldaki değirmenci yanında çalışan fakir kadının un kırıntılarını almasını engeller.

29 numaralı masaldaki köylüler Köse Dayıyı kandırırlar, öküzlerini kestirtirler ve ona bakacaklarına söz verdikleri halde bakmazlar.Yine aynı masalda köylüler, Köse Dayının evinin damını delerler ve o delikten içeri pislerler.

34 numaralı masalda vezir, alnında padişahın kızı ile evlenecek yazılı olan çingenenin oğlunu öldürmek ister.

35 numaralı masaldaki padişahın karısını kız kardeşleri kıskanırlar, padişahın karısının doğurduğu bebeği köpek yavrusu ile değiştirirler ve kızın köpek doğurduğunu söylerler.

39 numaralı masalda padişah kızı ile evli olan tüccarı, eşi dostu yer ve iflâs etmesine neden olurlar.

44 numaralı masaldaki padişah kocakarının değirmenini çalar.

46 numaralı masalda eşek, deveyi telli bahçeye bilerek sokar deve yaralanır.

49 numaralı masaldaki kara köpek çocuğu yemek ister.

2.1.1.4. Kötülerin cezalandırılması:15 masalda rastlanmaktadır.

1 numaralı masalda Tilki'nin emanetine sahip çıkamayanlar, Tilki tarafından cezalandırılırlar.

2 numaralı masalda halkına zulüm eden padişah, kardeşi Harun Reşit tarafından cezalandırılır.

3 numaralı masalda padişah, kıskanç komşuyu cezalandırır.

5 numaralı masalda arkadaşını dağ başında gözünü çıkartıp bırakan adam daha sonra cinliler tarafından öldürölür.

9 numaralı masalda Tilki yaptığı kötölüklerin cezasını bulur.

13 numaralı masalda fakir kız kardeşini aşğılayan, yardımcı olmayan zengin kız kardeş her şeyini kaybeder. Yine aynı masalda kötü kalpli zengin kız kardeş fakirleşir, felç olur.

19 numaralı masalda padişah, vezirin suçlu olduğunu öğrenince veziri bir ayağını bir ata diğler ayağını başka bir ata bağlar ve atları kırbaçlar vezir ikiye bölölür ve cezasını bulur.

24 numaralı masalda küçük kardeşine kötölük yapan ağabeyleri babaları tarafından idam ettirililer.

27 numaralı masaldaki kötü kalpli değirmenci yılan tarafından sokularak cezalandırılır.

33 numaralı masalda yaşlı kadını kıskanan komşuyu böcekler yer.

35 numaralı masaldaki padişahın karısına kötölük yapan kız kardeşleri padişah ayaklarından birer ata bağlayarak cezalandırır.

44 numaralı masalda, kocakarının değirmenin çalan padişahı tavuk rezil eder.

45 numaralı masalda komşusunu kıskanan kadına habisler padişahı içi akrep, yılan , böğ dolu bir dağarcık verir.

46 numaralı masalda deveyi yaralayan eşğı, deve denizde boğar.

47 numaralı masaldaki kötü kalpli halayık, hizmetçinin yüzünü gül ağacının dalları ile yüzer.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu, halayık hizmetçinin yaptığı kötülükleri anlayınca, bir ayağını bir ata, bir ayağını başka bir ata bağalar, atlar kırbaç vurur.

2.1.1.5.YÜKSELME

a-Kurnazlık ile yükselme

b-İyilik ile yükselme

c-Çalışma ile yükselme

d-Tesadüfen yükselme

2.1.1.5.1. Kurnazlık ile yükselme:2 masalda rastlanır.

6 numaralı masalda yaşlı kadın padişaha verdiği kurnazca cevap sayesinde bir avuç altın sahibi olur.

18 numaralı masalda dev kadın kızının düğününde oynarken üzerinde mücevherler saçar, mücevherleri toplamak için eğilen padişahın karısına dev kadın tekme atarak öldürür ve amacına ulaşarak padişahla evlenir.

2.1.1.5.2. İyilik ile yükselme:1 masalda rastlanır.

13 numaralı masalda fakir kadın canı üzümlü ekmek çeken kadını bulur, yaptığı üzümlü ekmekleri verir, bu iyiliği karşısında iş sahibi olur.

2.1.1.5.3. Çalışma ile yükselme:2 masalda rastlanır.

13 numaralı masalda fakir kadın kendi çabaları ile iş kurar ve bir aileye ekmek yaparken bir anda işi büyütür.

30 numaralı masaldaki fakir oğlan çalışarak zengin ve saray sahibi olur.

2.1.1.5.4. Tesadüfen yükselme:4 masalda rastlanır.

5 numaralı masalda yarı yolda gözü çıkmış olarak bırakılan adam, zeytin ağacının üstüne çıkıp cinlilerden saklanır, cinlilerin konuşmalarını dinler. Onlardan zeytin ağacının yaprağının kör insanı iyileştirdiğini ve hazinenin yerini öğrenir ve zengin olur.

32 numaralı masalda pırasacının karısı evin içinde koşuştururken ayağı bir halkaya takılır ve halkanın altındaki yerden altınlar çıkar, pırasacının karısı zengin olur.

39 numaralı masalda iflâs eden tüccar başka bir memlekete gider orada kiraladığı evde altın bulur zengin olur.

43 numaralı masaldaki adamın karısı, tüccarların sorduğu sorulara doğru cevap verince tüccarlar bütün mallarını, ticaret yapmak isteyen adama verirler. Adamında isteği yerine gelir tüccarlığa başlar.

2.1.1.6. GÜÇ BİR İŞİN BAŞARILMASI:4 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda padişahın en küçük kızı fındık kabuğunun içinde gelinlik ister ve keloğlan bu gelinliği tüm zorluklara rağmen bulur kıza getirir.

24 numaralı masalda en küçük oğlan ejderhayı öldürür.

26 numaralı masalda köyün suyunu kesen, kızları yiyen devi, kocakarının yardımı ile padişahın kızları öldürmeyi başarırlar.

47 numaralı masalda padişahın oğlu hiyarcı güzelliini bulamaya gider orada dev ile karşılaşır onu yener ve hiyarcı güzelini alır.

2.1.1.7. AŞK:2 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda padişahın küçük kızının aşkı uğruna keloğlan kendini tehlikelere atar.

17 numaralı masalda Mersinler Güzeli zengin ağaya aşık olur.

2.1.1.8. KURNAZLIK:17 masalda rastlanır.

9 numaralı masalda Tilki helva kağıdını padişahın fermanı diyerek köpekleri kandırır.

11 numaralı masalda karnı aç fare bir düğün evi bulur ve oraya karnını doyurmaya gider.

18 numaralı masalda oğlan, maymun kılığına giren kızın kılıfını yakar, kızın maymun kılığına girmesini istemez.

Aynı masalda kız, dev kadının isteklerini yerine getirir: süpürgeyi bir sağa bir sola vurarak evi yarı süpürülmüş, yarı süpürülmemiş yapar. Küpü gözyaşı ile doldurmak için: küpü su doldurup içine tuz koyar. Ekmeğin bütün olup köpeğin karnının tok olması için köpeğe ekmeğin için yedirir. Köpeğin selam vererek gelmesi için: köpeğin ayağını kırar. Eşeğin gülererek gelmesi için eşeğin dudaklarını keser.

19 numaralı masalda cellat, padişahın kızını öldüremez ve bir hayvan kesip kızın gömleğini kana batırıp padişaha kızını öldürdüğünü söyler. Yine aynı masalda keloğlan kılığına giren padişahın kızı başından geçenleri padişaha anlatırken bir başkasının başından geçmiş gibi anlatır. Padişah vezirin suçlu olduğunu, keloğlan kendi kızı olduğunu anlar.

21 numaralı masalda dev kadın kızdan evi yarı süpürülmüş, yarı süpürülmemiş yapmasını ister, kızda süpürgeyi bir sağa, bir sola vurur. Küpü gözyaşı ile doldurmasını ister, kızda küpü su doldurup içine tuz koyar ve dev kadına gözyaşı olduğunu söyleyerek kandırır.

24 numaralı masalda küçük oğlan kuyuda kalır ve büyük oğlanlar çıkartmaya diye giderler fakat kuyuya gitmezler, küçük kardeşlerinin öldüğünü söyleyerek krallığın onlara kalmasını sağlarlar.

24 numaralı masalda küçük oğlanı bekleyen kız, oğlanın öldüğüne inanmaz ve onu bekler, yaşadığını kanıtlar ve oğlana kavuşur.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı varilin içinde kıyafetler olduğunu söyleyerek yahudiye kandırır. Aynı masalda Köse Dayı köylülere verdiği kurnazca cevaplarla köylüleri kandırır.

30 numaralı masalda kuyunun içine oğlan, halayık kızın güzel olduğunu söyleyerek kurnazlık yapar.

31 numaralı masalda, padişahın kızı ve vezirin kızı göğüslerine sünger bağlarlar ve içki içermiş gibi yaparak Şabanı sarhoş ederler ama kendileri sarhoş olmazlar.

Yine aynı masalda Vezir'in kızı yaşlı kadın kılığına girer, Şaban'ı kandırır altın ve elmaslarını geri alır.

Aynı masalda Şaban'ın çamaşırcı kılığına girdiğini anlayan vezir ve padişahın kızı Şaban'a anlamamış gibi yaparlar ve Şaban biriyle bir gece yatır çirpi yer, diğeriyle bir gece yatır ve iğne yer.

33 numaralı masaldaki yaşlı kadına kış mı güzel, yaz mı güzel? diye sorulur. Yaşlı kadın kurnazca cevap verir ve her ikisinin de güzel olduğunu söyler.

Aynı masalda bakla ağacından zengin olan yaşlı kadını komşusu kıskanır o da hemen bakla ağacına çıkar.

34 numaralı masalda padişahın kızı babasını yolladığı mektubu değiştirir ve çingene oğlanı öldürtmesi gerektiği halde, onunla evlenir.

36 numaralı masalda padişahın sevdiği kızın yerine kurnazlıkla halayık hizmetçi geçer ve evlenir.

38 numaralı masaldaki cellat, padişahın küçük kızının öldürmesi için verdiği emri uygulamaz, hayvan keser ve kızın gömleğini kana batırıp kızı öldürdüğünü söyler.

38 numaralı masalda padişahın küçük kızı babasına yemekleri tuzsuz yapar ve tuzsuz hiçbir şeyin tadının iyi olmadığını söyleyerek babasına ders verir.

41 numaralı masalda 39 gün ölü bekleyen kız sıkılır 40'ıncı gün bahçeye gezmeye çıkar, halayık ölünün başına oturur ölü uyanınca kendisinin beklediğini söyler.

47 numaralı masaldaki halyık hizmetçi, yatağın altına peksemetleri koyar, döndüğünde peksemetlerden çıkan sesi kemiklerinden çıktığını söyleyerek hasta olduğuna padişahın oğlunu inandırır.

2.1.1.10. EVLİLİK: 23 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda padişahın en küçük kızını isteyen keloğlan, padişahın isteklerini yerine getirir ve padişahın küçük kızı ile evlenir.

14 numaralı masalda en büyük kardeş çobanın kızı ile evlenir.

16 numaralı masalda kralın oğlu ile halayık evlenir.

17 numaralı masalda zengin ağaya düğün kurulur.

18 numaralı masalda oğlanlar okları nereye giderse oradaki kızlarla evleneceklerdir.

Aynı masalda padişahın oğlu ile devin kızı evlenirler. Yine aynı masalda dev kadın ile padişah evlenir.

21 numaralı masalda Yeşil Melek ve padişahın kızı için düğün kurulur.

22 numaralı masalda düğün kurulur.

23 numaralı masalda ormancı ile kralın kızı evlenir kral, kızına çok güzel bir düğün yapar.

24 numaralı masalda küçük oğlan sevdiği kız ile evlenir.

26 numaralı masalda padişahın üç kızı ile diğer padişahın üç oğlu evlenir.

28 numaralı masalda frıncının kızı ile padişah evlenir

30 numaralı masalda padişahın kızı ile zengin olan oğlan evlenirler.

31 numaralı masalda Padişah'ın kızı Şaban'nın ağası ile Vezir'in kızı ise Şaban ile evlenirler.

34 numaralı masalda çingenenin oğlu ile padişahın kızı evlenirler.

35 numaralı masaldaki üç kız kardeşin en küçüğü padişahın oğlu ile evlenir.

36 numaralı masalda padişahın oğlu ile üç turunçlardan çıkan kızla evlenir.

37 numaralı masalda balıkçı ile padişah kızı evlenir.

38 numaralı masaldaki cellatın ormana bıraktığı küçük kızı ile başka bir ülkenin padişahının oğlu evlenir.

39 numaralı masalda padişahın kız ile tüccar evlenir. Aynı masalda iflâs edip tekrar zengin olan tüccar kızı ile başka bir tüccarın oğlu evlenir.

41 numaralı masalda halayık ile ölü olup uyanan oğlan evlenir.

42 numaralı masalda padişahın konuşmayan kızı, onu konuşturan oğlan ile evlenir.

48 numaralı masalda vezirin oğlu ile padişahın büyük kızı evlenir. Aynı masalda padişahın küçük kızı ile Yeşil Melek evlenir.

47 numaralı masalda padişahın oğlu ile odunun içinden çıkan kız evlenirler.

2.1.1.11. KADER VE SABİR:11 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda keloğlan padişaha damat olur.

13 numaralı masalda fakir kadın halinden şikayetçi olmaz ve sabreder sonunda rahata kavuşur. Yine aynı masalda iki kız kardeşten biri zengine biri fakir ile evlenir.

14 numaralı masalda çobanın kızı ile evlenen oğlan evlendiği gece ölür.

17 numaralı masalda Mersinler Güzeli'nin sevdiği oğlan başka biri ile evlenince Mersinler Güzeli intihar eder. Oğlan Mersinler Güzeli'nin intiharına dayanamaz ve gerdek gecesi o da intihar eder.

19 numaralı masalda, keloğlan kılığına giren padişahın kızının çalıştığı kahveye babası ve vezir, halk hakkında bilgi almaya gelirler.

23 numaralı masalda kralın kızı ile oduncu evlenir. Aynı masalda kral ava çıkar ve avda yaralanır, yaverleri kralın öldüğünü düşünerek kralı oramanda

bırakırlar, kralı ölü olarak bildiği kızı bulur. Aynı masalda kralın kızı ile ormancı evlenir.

29 numaralı masaldaki Köse Dayıyı, köylüler kandırır ve öküzlerini kesip yerler.

28 numaralı masalda fırıncının kızı ile padişah evlenir.

30 numaralı masalda padişahın kızı ile çamaşırcı kadının oğlu eğlenir.

34 numaralı masaldaki çingene kadının oğlunun alnında padişahın kızı ile evleneceği yazmaktadır.

35 numaralı masaldaki padişahın oğlu tezgahta halı dokuyan üç kız kardeşin en küçüğü ile evlenir.

2.2. KAHRAMANLAR

Kıbrıs Masallarında gördüğümüz kahramanları 3 grupta toplamak mümkündür:

2.2.1.İNSANLAR

2.2.2.GERÇEKÜSTÜ VARLIKLAR

2.2.3.HAYVANLAR

2.2.1.İNSANLAR

2.2.1.1. Statülerine göre insanlar

2.2.1.1.1. Saray ve idare adamları

- 2.2.1.1.1.1. Padişahlar
- 2.2.1.1.1.1.1.İyi olanlar,
- 2.2.1.1.1.1.2.Kötü olanlar,
- 2.2.1.1.1.2.Padişah kızları
- 2.1.1.1.3.Padişah oğulları (şehzadeler)
- 2.1.1.1.4.Vezirler
- 2.1.1.1.5.Kral
- 2.1.1.1.6.Sadrazam

2.2.1.2.Din adamları

- 2.2.1.2.1.Papaz
- 2.2.1.2.2.Cami Hocası

2.2.1.3. Halk Tabakasına Mensup Olanlar

- 2.2.1.3.1.Halk Tabakasında Rastlanan Bazı Tipler
- 2.2.1.3.1.1.Kocakarı
- 2.2.1.3.1.2.Gelin
- 2.2.1.3.1.3.Yarım Akıllı
- 2.2.1.3.1.4.Keloğlan
- 2.2.1.3.1.5.Rençper
- 2.2.1.3.1.6.Çoban
- 2.2.1.3.1.7.Köse Dayı
- 2.2.1.3.1.8.Yahudi

2.2.1.3.1.9.Sarışın Kız

2.2.1.3.1.10.Şaban

2.2.1.3.1.11.Ağa

2.2.1.4.Zenginler ve Fakirler

2.2.1.5.Hizmet Edenler

2.2.1.5.1.Halayık

2.2.1.5.2.Arap

2.2.1.5.3.Hizmetçi

2.2.1.5.4.Irgat

2.2.1.5.5. Cellât

2.2.1.6.Meslek Sahipleri

2.2.1.6.1.Oduncu

2.2.1.6.2.Ekmekçi

2.2.1.6.3.Bahçıvan

2.2.1.6.4.Çoban

2.2.1.6.5.İşçi

2.2.1.6.6.Polis

2.2.1.6.7.Kahveci

2.2.1.6.8.Ayakkabıcı

2.2.1.6.9.Terzi

2.2.1.6.10.Fırıncı

2.2.1.6.11.Tüccar

2.2.1.6.12.Çamaşırcı

2.2.1.6.13.Hamal

2.2.1.6.14.Postacı

2.2.1.6.15.Kuyumcu

2.2.1.6.16.Müteahhit

2.2.1.6.17.Pırasacı

2.2.1.6.18.Tellâl

2.2.1.6.19.Ebe (Hemşire)

2.2.1.6.20.Güğümcü

2.2.1.6.21.Mühendis

2.2.1.6.22.Dilenci

2.2.1.6.23.Kâhya

2.2.1.6.24.Bakkal

2.2.1.6.25.Avcı

2.2.1.6.26.Kaptan

2.2.1.6.27.Tayfa

2.2.1.6.28.Doktor

2.2.1.6.29.Dülger

2.2.1.2.Niteliklerine ve Cinsiyetlerine Göre İnsanlar

2.2.1.2.1. İyi Kadın Tipi

2.2.1.2.2.Kötü Kadın Tipi

2.2.1.2.3.İyi Erkek Tipi

2.2.1.2.4.Kötü Erkek Tipi

2.2.1.1.STATÜLERİNE GÖRE İNSANLAR

2.2.1.1.1. Saray ve idare adamları

2.2.1.1.1.1.Padişah

2.2.1.1.1.1.1. İyi Olanlar:13 masalda rastlanır.

3 numaralı masalda iyi niyetli oduncuyu ödüllendiren, kıskanç komşuyu cezalandıran bir padişah var

6 numaralı masalda yaşlı kadının verdiği kurnazca cevabı ödüllendiren bir padişah vardır.

7 numaralı masalda çocuğu olmayan bir padişah vardır.

8 numaralı masalda 3 kızını evlendirmek isteyen bir padişah var.

19 numaralı masalda başka bir ülkeye seyahatte giden bir padişah vardır.

20 numaralı masalda hiç çocuğu olmayan bir padişah vardır.

21 numaralı masalda kızını nişan etmek isteyen bir padişah vardır.

23 numaralı masalda 3oğlu olan bir padişah vardır.

26 numaralı masalda 3 oğlu olan bir padişah vardır.

31 numaralı masalda hacca giden bir padişah vardır.

35 numaralı masalda halkının kendisine karşı sevgisini ölçen bir padişah vardır.

37 numaralı masalda 40 dilsizi olan bir padişah vardır.

49 numaralı masalda üç kızı olan bir padişah vardır.

2.2.1.1.1.2.Kötü olanlar:5 masalda rastlanır.

2 numaralı masalda halkına zulüm yapan bir padişah vardır.

30 numaralı masalda kızını sokağa atan bir padişah vardır.

38 numaralı masaldaki padişah, küçük kızının öldürölmesi için emir verir.

44 numaralı masaldaki, padişah kocakarının değirmenini çalar.

45 numaralı masalda habisler padişahı vardır.

2.2.1.1.1.2.Padişah Kızları:7 masalda rastlanmaktadır.

8 numaralı masalda padişahın 3 kızı da evlenmek isterler ve sevgililerinden biri ceviz kabuğunda gelinlik, biri fındık kabuğunda gelinlik, biri de badem kabuğunda gelinlik ister.

19 numaralı kendini odaya kapatan bir padişah kızı vardır.

31 numaralı masalda padişah hacca gidince kızı vezirin kızıyla birlikte kalır.

37 numaralı masaldaki padişahın kızı balıkçı ile evlenmek ister.

38 numaralı masalda babasına, onu tuz kadar sevdiğini söyleyen bir padişah kızı vardır.

39 numaralı masalda tüccar ile evli bir padişah kızı vardır.

42 numaralı masalda konuşmayan bir padişah kızı vardır.

2.2.1.1.1.3.Padişah Oğulları: 4 masalda rastlanmaktadır

4 numaralı masalda padişah üç oğlu arasında mirasını bölüştürmek ister ve oğullarını sınavdan geçirir.

18 numaralı masalda padişah küçük oğlunu evden kovar.

38 numaralı masaldaki padişahın küçük kızını, başka bir ülkenin padişahın oğlu bulur.

47 numaralı masalda hıyarcı güzelini arayan bir padişah oğlu vardır.

2.2.1.1.1.4.Vezirler: 11 masalda rastlanmaktadır

2 numaralı masalda padişah ağabeysinin yaptığı zulümlerden dolayı üzüntü duyan bir vezir var.

3 numaralı masalda oduncunun hanımının pişirdiği kazı, oduncu paylaştırırken kanatlarını vezire verir.

18 numaralı masalda ortanca oğlan vezirin kızıyla evlenir.

19 numaralı masalda padişah başka bir ülkeye gider ve kızını vezirine emanet eder.

20 numaralı masalda hiç çocuğu olmayan bir vezir vardır.

26 numaralı masalda padişahın üç kızını gezmeye götüren bir vezir vardır.

31 numaralı masalda padişahla birlikte hacca giden bir vezir vardır.

34 numaralı masalda vezir padişahla birlikte köyden dışarı çıkar.

35 numaralı masalda padişaha, halkının sevgisini ölçme konusunda fikir veren bir vezir vardır.

44 numaralı masaldaki padişah davet edildiği yemeğe veziri ile birlikte gider.

48 numaralı masalda padişahın büyük kızının attığı ok vezirin büyük oğlunun başına gelir.

2.2.1.1.1.5. Kral: 2 masalda rastlanmaktadır.

15 numaralı masalda Dihtirli devleri öldürünce kral olur.

23 numaralı masalda çok mutlu hayatı olan, bir kral vardır.

2.2.1.1.1.6.Sadrazam

18 numaralı masalda büyük oğlan sadrazamın kızıyla evlenir.

2.2.1.2.Din Adamları:

2.2.1.2.1. Papaz-Kilise:2 masalda rastlanmaktadır.

18 numaralı masalda kızını arayan baba kiliseye gider ve oradaki papaza kızını görüp görmediğini sorar.

21 numaralı masalda Yeşil Melek, padişahın kızını kiliseye çevirir, kendide papaz olur.

2.2.1.2.2.Cami Hocası:1 masalda rastlanmaktadır.

42 numaralı masalda iş armaya giden üç arkadaştan bir cami hocasıdır.

2.2.1.3.Halk Tabakasına Mensup Olanlar

2.2.1.3.1.Halk Tabakasında Rastlanan Bazı Tipler

2.2.1.3.1.Kocakarı:11 masalda rastlanmaktadır.

1 numaralı masalda Tilki bulduğu tikenin saklaması için bir kocakarıya verir, kocakarı tikenin mangalın yanına koyar, tikenin yanınca tilki kocakarının mangalını alıp başka bir kocakarıya emanet eder.

6 numaralı masalda padişahın sorduğu soruya doğru cevabı kocakarı verir.

16 numaralı masalda gül ağacından kesilen kütükler kocakarının bahçesine düşer.

20 numaralı masalda padişahın bir oluktan yağ bir oluktan bal akıttığını en son duyan bir kocakarı vardır.

25 numaralı masalda yalnız yaşayan bir kocakarı vardır.

26 numaralı masalda mahranın içinde deve yemek pişiren kocakarı vardır.

32 numaralı masalda kapısının önünü süpüren bir kocakarı vardır.

35 numaralı masadaki çobanın karısı kocakarıdır.

36 numaralı masaldaki padişahın oğluna üç turunçların nerede olduğunu tarif eden bir kocakarı vardır.

44 numaralı masalda torunu olan bir kocakarı vardır.

47 numaralı masalda padişahın akıttığı yağ ve baldan almaya bir kocakarı gelir. Aynı masalda padişahın oğlu gül ağacından kalan en son dalı da kocakarıya verir.

2.2.1.3.1.2. Gelin: 2 masalda rastlanmaktadır.

1 numaralı masalda fakir kadın Tilki'nin emanet ettiği ineği kızının düğününe gelen misafirlerini yedirmek için kesince, Tilki de ineğin yerine gelini alır.

47 numaralı masaldaki halayık hizmetçi gelin olur.

2.2.1.3.1.3. Yarım Akıllı: 1 masalda rastlanır.

1 numaralı masalda tilki yolda giderken yarım akıllı bir adamın düdük çalarak gittiğini görünce, yarım akıllı adama gelini verip düdüğü alır.

2.2.1.3.1.4. Keloğlan: 2 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda 3 kızından en küçüğünün sevgilisi keloğlandır ve onunla evlenir.

19 numaralı masalda padişahın kızı keloğlan kılığına girer.

2.2.1.3.1.5. Rençper:1 masalda rastlanır.

11 numaralı masalda kara böcünün önüne rençper çıkar ve nere gittiğini sorar.

2.2.1.3.1.6.Çoban:4 masalda rastlanır.

11 numaralı masalda kara böcünün önüne çıkar.

17 numaralı masalda hayvanları bekleyen bir çoban vardır.

19 numaralı masalda padişahın kızı hayvanlarını otlatan bir çoban görür.

23 numaralı masaldaki kraliçe üvey kızını öldürmesi için çobanına emir verir.

2.2.1.3.1.7.Köse Dayı:1 masalda rastlanır.

29 numaralı masalda Köse Dayı vardır.

2.2.1.3.1.8.Yahudi:1 masalda rastlanır.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı öküzlerini Yahudiye satar.

2.2.1.3.1.9.Sarışın kız:1 masalda rastlanır.

30 numaralı masalda kuyunun dibindeki arabın sağında sarışın bir kız vardır.

2.2.1.3.1.10.Şaban:1 masalda rastlanır.

31 numaralı masalda Şaban adında saf bir adam vardır.

2.2.1.3.1.11.Ağa:1 masalda rastlanır.

31 numaralı masalda kuş tutup getiren bir ağa vardır.

2.2.1.3.1.12.Fellah İsa: 1 masalda rastlanır.

34 numaralı masalda Fellah İsa oğlunu padişaha satar.

2.2.1.4.Zenginler ve fakirler:10 masalda rastlanır.

1 numaralı masalda kızı evlenecek olan fakir kadın, Tilki'nin emanet ettiği ineği keser.

7 numaralı masalda padişahın fakir komşuları güler, sevinirler padişahta bu durumu merak eder ve neşelerinin çocuk olduğunu öğrenir.

13 numaralı masalda iki kız kardeşin biri zengin, diğeri ise fakir biriyle evlenir.

17 numaralı masalda zengin bir ağa vardır.

27 numaralı masalda değirmenci adamın yanında çalışan fakir bir kadın vardır.

30 numaralı masalda torbadan eski evi olan fakir bir kadın vardır.

30 numaralı masalda fakir ve yaşlı kadın oğlunun bulduğu narlar sayesinde zengin olurlar.

36 numaralı masaldaki padişahın oğlu çok zengindir.

43 numaralı masaldaki adam karısının verdiği doğru cevaplar karşısında zengin olur.

47 numaralı masalda kesilen gül ağacının dalları fakirlere dağıtılır.

2.2.1.5.Hizmet Edenler

2.2.1.5.1.Halayık,Cariye(Kadın hizmetçi):5 masalda rastlanır.

16 numaralı masalda hizmetçi olarak çalışan kokar bir halayık vardır.

30 numaralı masalda kuyunun dibindeki arabın, sol tarafında halayık bir kız vardır.

32 numaralı masalda pırasacının karısı üç tane halayık ister.

41 numaralı masalda ölü bekleyen kız gemide cariyelerin satıldığını görür.

47 numaralı masada su doldurmaya halayık hizmetçi gider.

2.2.1.5.2.Arap: 3 masalda rastlanır.

3 numaralı masalda padişaha “afi gafi yen doyman” diyen adam Araplar tarafından cezalandırılır.

30 numaralı masalda kuyunun dibinde Arap vardır.

32 numaralı masaldaki pırasacının karısı üç tane Arap ister.

2.2.1.5.3.Hizmetçi: 10 masalda rastlanır.

15 numaralı masalda devin hizmetçisi vardır.

16 numaralı masalda konuşmaları dinleyen bir hizmetçi vardır.

3 numaralı masalda padişahın ekmeğini yapan bir kadın vardır.

17 numaralı masaldaki zengin ağanın hizmetçisi vardır.

20 numaralı masalda padişahın kahve pişirttiği bir hizmetçisi vardır.

21 numaralı masalda padişah, kızının evine hizmetçi verir.

28 numaralı masaldaki sarayda hizmetçiler vardır.

32 numaralı masalda pırasacının karısının hizmetçileri vardır.

36 numaralı masalda padişahın oğlu ile üç turunçlardan çıkan kız konuşmalarını hizmetçi dinler.

41 numaralı masalda 39 gün ölü bekleyen kız ölü olup uyanan oğlanla halayığın hizmetçisi olur.

2.2.1.5.4.Irgat:1 masalda rastlanır.

17 numaralı masalda ırgatlara yemek konulur.

2.2.1.5.5.Cellat:2 masalda rastlanır.

19 numaralı masalda padişaha hizmet eden bir cellât vardır. Cellâtta padişah kızını öldürmesi için emir verir.

38 numaralı masaldaki padişah küçük kızının öldürülmesi için cellatta emir verir.

2.2.1.6.Meslek Sahipleri

2.2.1.6.1.Oduncu:2 masalda rastlanır.

3 numaralı masalda padişahın evinde ekmek yapan kadının kocası oduncudur.

9 numaralı masalda tilki oduncunun suyunu gizlice içer, oduncuda tilkiye gizlice tuzak kurar.

2.2.1.6.2. Ekmekçi:1 masalda rastlanır.

13 numaralı masalda fakir kız kardeş ekmekçilik yapar.

2.2.1.6.3. Bahçıvan:3 masalda rastlanır.

18 numaralı masalda kız kendini bahçıvana çevirir.

47 numaralı masalda güvercin kılığında olan kız her gün bahçıvana soru sorar.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek kızı bahçeciye çevirir.

2.2.1.6.4.Çoban:5 masalda rastlanır.

14 numaralı masalda 5 kardeşten en büyüğü çobanla karşılaşır.

19 numaralı masalda padişahın kızı koyunlarını otlatan bir çoban görür.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı, çobanı kandırır.

34 numaralı masalda vezirin bıraktığı çocuğa çoban bakar.

35 numaralı masaldaki mahraya bırakılan çocukları çoban bulur.

2.2.1.6.5.İşçi: 1 masalda rastlanır.

5 numaralı masalda iş bulmak için başka ülkeye giden iki işçi arkadaş vardır.

2.2.1.6.6.Polis:2 masalda rastlanır.

17 numaralı masalda iki kızın ve oğlanın intihar ettiklerini görünce polise haber verirler.

35 numaralı masalda padişahın evine yemeğe davet edilerek giden kız ve oğlan yolda polis tarafından durdurulur.

2.2.1.6.7.Kahveci:1 masalda rastlanır.

19 numaralı masalda keloğlan kılığındaki padişahın kızı kahveci olur.

2.2.1.6.8.Ayakkabıcı: 2 masalda rastlanır.

24 numaralı masalda küçük oğlan ayakkabıcı yanında çalışmaya girer.

28 numaralı masaldaki Gece Gelen Efendi, fırıncı ile kızına ayakkabıcı gönderir.

2.2.1.6.9.Terzi:3 masalda rastlanır.

24 numaralı masalda küçük oğlan çalışmak için terzi yanına girer.

28 numaralı masaldaki Gece Gelen Efendi, fırıncıya ve kızına terzi gönderir.

42 numaralı masalda iş aramaya giden üç arkadaşın biri terzidir.

2.2.1.6.10.Fırıncı:2 masalda rastlanır.

28 numaralı masaldaki adam fırıncılık yapmaktadır.

48 numaralı masaldaki dev teyze, padişahın küçük kızını yakalamasını fırıncıya söyler.

2.2.1.6.11.Tüccar:1 masalda rastlanır.

29 numaralı masaldaki Yahudi adam tüccardır.

2.2.1.6.12.Çamaşırcı: 2 masalda rastlanır.

30 numaralı masaldaki kadın çamaşırcılık yapar.

31 numaralı masalda Şaban çamaşırcı kadın kılığına girer.

2.2.1.6.13.Hamal:1 masalda rastlanır.

30 numaralı masaldaki yaşlı kadının oğlu hamallık yapar.

2.2.1.6.14.Postacı:1 masalda rastlanır.

30 numaralı masaldaki hacca giden oğlan kazandığı paraları ailesine postacı ile gönderir.

2.2.1.6.15.Kuyumcu:1 masalda rastlanır.

30 numaralı masaldaki narın içinde bulduğu cevahirleri kuyumcuya götürür.

2.2.1.6.16.Müteahhit:1 masalda rastlanır.

30 numaralı masaldaki kız ve yaşlı kadın ev yaptırmak için müteahhit çağırırlar.

2.2.1.6.17.Pırasacı:1 masalda rastlanır.

31 numaralı masalda geçimini pırasa satarak sağlayan pırasacı bir adam vardır.

2.2.1.6.18.Tellâl:4 masalda rastlanır.

32 numaralı masalda, tellâl satılık bir ev olduğunu tellallar.

35 numaralı masalda at satan bir tellâl vardır.

37 numaralı masaldaki padişahın kızı evden giden kocasını bulmak için tellâl çağırır.

39 numaralı masaldaki tüccar, telalın kiralık ev telâladığını duyar.

2.2.1.6.19.Ebe(Hemşire):1 masalda rastlanır.

35 numaralı masaldaki padişahın karısının doğumu yaklaşmıştır ve başında ebe beklemektedir.

2.2.1.6.20. Güğümcü: 1 masalda rastlanır.

35 numaralı masalda çoban güğümcüye altın satar.

2.2.1.6.21. Mühendis: 1 masalda rastlanır.

35 numaralı masaldaki kız ve oğlan mühendisten kendilerine arsa bulmasını isterler.

2.2.1.6.22. Dilenci: 1 masalda rastlanır.

35 numaralı masaldaki ebe dilenci kılığına girer.

2.2.1.6.23. Kahya: 1 masalda rastlanır.

36 numaralı masaldaki kocakarı padişahın kahyasına yalvarır.

2.2.1.6.24. Balıkçı: 1 masalda rastlanır.

37 numaralı masalda geçimini balıkçılık yaparak sağlayan bir adam vardır.

2.2.1.6.25. Avcı: 1 masalda rastlanır.

38 numaralı masaldaki padişahın küçük kızını ormanda avcı bulur.

2.2.1.6.26. Kaptan: 1 masalda rastlanır.

41 numaralı masalda ölü bekleyen kız, halayığı kaptandan satın alır.

2.2.1.6.27. Tayfa: 1 masalda rastlanır.

41 numaralı masalda ölü olup dirilen oğlanın gemisinin tayfaları vardır.

2.2.1.6.28. Doktor: 2 masalda rastlanır.

42 numaralı masaldaki konuşmayan padişahın kızını doktorlar iyileştirmeye çalışır.

47 numaralı masalda padişahla evlenen halayık hizmetçi hasta olur ve doktor çağırırlar.

2.2.1.6.29. Dülger: 1 masalda rastlanır.

42 numaralı masalda iş aramaya giden üç arkadaşın bir dülgerdir.

2.2.1.2.Niteliklerine ve Cinsiyetlerine Göre İnsanlar

2.2.1.2.1. İyi kadın tipi: 1 masalda rastlanır.

2 numaralı masalda halkına kötülük yapan bir padişah vardır fakat bu padişahın hanımı Sultan hanım iyi bir kadındır ve padişahın kardeşi olan vezir Harun Reşit tarafından ödünlendirilir.

2.2.1.2.2. Kötü kadın tipi:5 masalda rastlanır.

16 numaralı masalda kralın evleneceği kızın yerine hizmetçi geçip kralın oğlunu kandırır ve onunla evlenir fakat sonunda her şey anlaşılır ve hizmetçi cezalandırılır.

18 numaralı masaldaki dev kadın kızının düğününde padişahı elde etmek için güzel bir kadın kılığına girer.

23 numaralı masaldaki kral kötü kalpli bir kraliçe ile evlenir.

28 numaralı masaldaki davetçi kadın teyzesinin oğluna nişanlı olan kızı nişanlısından ayırır.

45 numaralı masalda kıskanç bir komşu kadın vardır.

2.2.1.2.3.Kötü erkek tipi:4 masalda rastlanır.

4 numaralı masalda padişahın ortanca oğlu kumarcıdır ve bütün parasını kumar ve meyhanede kaybeder.

5 numaralı masalda iş aramaya çıkan iki arkadaştan biri diğerinin gözünü çıkartıp arkadaşını dağ başında bırakıp kaçır.

19 numaralı masalda vezir, padişahın kızına sarkıntılık yapıp, iftira atar.

47 numaralı masaldaki halayık hizmetçi hiyarcı güzelinin yerine geçer ve padişahın oğlunu kandırır.

2.2.2.GERÇEKÜSTÜ VARLIKLAR

2.2.2.1.Cinliler

2.2.2.2.Dev

2.2.2.3.Zümrüt Anka Kuşu

2.2.2.4.Melek

2.2.2.5.Tılsımlı Maymun

2.2.2.6.Tılsımlı Kız

2.2.2.7.Yedi Başlı Ejderha

2.2.2.8.Hazret-i Hızır

2.2.2.9.Cin

2.2.2.10.Ecinli

2.2.2.11.Derviş Baba

2.2.2.12.İhtiyar

2.2.2.13. Yeşil Melek

2.2.2.1.Cinliler: 1 masalda rastlanır.

5 numaralı masalda dağ başında arkadaşı tarafından kör edilip bırakılan adam zeytin ağacına saklanır ve cinlilerin konuşmalarını gizlice dinleyip kör gözlerini iyileştirir ve hazinenin yerini öğrenir.

2.2.2.2. Dev: 9 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda köyün suyunu kesip kız yiyen bir dev vardır.

15 numaralı masalda köye gelip her seferinde köyden kız alan bir dev var.

18 numaralı masalda maymun kılığındaki kız devin kızıdır.Yine aynı masalda

keman kutusunun içinden çalgı çalan sihirli devler çıkar.

21 numaralı masaldaki Yeşil Meleğin annesi, babası ve teyzesi devdir.

26 numaralı masalda mahrada yaşayan dev vardır.

36 numaralı masalda üç turunçları bulmaya giden padişahın oğlu dev ile karşılaşır.

47 numaralı masalda hıyarcı güzelini bulamaya giden padişahın oğlu orada dev ile karşılaşır.

49 numaralı masaldaki kara köpek, gerçekte devdir.

48 numaralı masaldaki padişahın küçük kızı Cevahir dağdan inen bir dev kadın görür.

2.2.2.3.Zümrüt Anka Kuşu: 1 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda keloğlana yardımcı olan bir Zümrüt Anka Kuşu vardır.

2.2.2.4. Melek: 2 masalda rastlanır.

15 numaralı masalda kadın sancılanınca yardımına melekler gelir.

16 numaralı masalda güvercin olan kız meleklerle kalır.

2.2.2.5. Tılsımlı Maymun: 1 masalda rastlanır.

18 numaralı masalda güzel bir konak yapan tılsımlı maymun var.

2.2.2.6.Tılsımlı Kız: 1 masalda rastlanır.

18 numaralı masaldaki kız oğlanı kurtarır ve arkasına bindirip havalanır.

2.2.2.7.Yedi Başlı Ejderha: 3 masalda rastlanır.

18 numaralı masalda kız ailesinden kaçarken kendini yedi başlı ejderhaya çevirir.

24 numaralı masaldaki ağaçta bulunan altın elmayı ejderha almaktadır.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, kendini yedi başlı ejderhaya çevirir.

2.2.2.8.Hazret-i Hızır: 2 masalda rastlanır.

20 numaralı masalda çocuğu olmayan padişah ve vezire Hazreti Hızır yardımcı olur.

35 numaralı masalda oğlan dünya güzelinin fesleğenini bulamaya gider ve yolda Hz. Hızır ile karşılaşır.

2.2.2.9.Cin: 1 masalda rastlanır.

35 numaralı masalda Dünya Güzeli'nin fesleğenini bulamaya giden oğlana Hz. Hızır yolu tarif ederken cinler dikkat etmesini söyler.

2.2.2.10.Ecinli: 1 masalda rastlanır.

39 numaralı masalda iflâs eden tüccarın kiraladığı evde ecinli vardır.

2.2.2.11.Derviş Baba: 1 masalda rastlanır.

38 numaralı masalda padişah küçük kızını aramaya çıkar ve veziriyle birlikte Derviş Baba kılığına girer.

2.2.2.12.İhtiyar: 1 masalda rastlanır.

47 numaralı masaldaki padişahın rüyasına ihtiyar girer ve hıyarcı güzelinin yerini söyler.

2.2.2.13.Yeşil Melek: 1 masalda rastlanır.

49 numaralı masaldaki eşek padişahın küçük kızına Yeşil Melek olduğunu söyler.

2.2.3.HAYVANLAR

2.2.3.1.Ehli hayvanlar

2.2.3.2.Orman hayvanları

2.2.3.3.Kuşlar ve kümes hayvanları

2.2.3.4.Diğerleri

2.2.3.1.Ehli Hayvanlar

2.2.3.1.1.İnek: 1 masada rastlanır.

1 numaralı masalda Tilki mangalını yaşlı bir kadına emanet eder, mangalının inek tarafından ezildiğini öğrenince kadının ineğini alır.

2.2.3.1.2.Kaz: 1 masalda rastlanır.

3 numaralı masalda oduncu padişaha pişmiş kaz götürür.

2.2.3.1.3.At: 10 masalda rastlanır.

8 numaralı masalda Keloğlan atın boynundaki benin içinde bulunan, fındık kabuğunun içindeki gelinliği alır.

11 numaralı masalda gara böcü atların izlerini takip eder, izlerden meydana gelen çukurlara düşer.

18 numaralı masalda oğlana saraya atıyla döner.

17 numaralı masalda zengin ağa atıyla dolaşır.

19 numaralı masalda padişah, vezirin ayaklarını ata bağlar.

20 numaralı masalda padişah ve vezirin çocukları olmayan birer atları vardır.

35 numaralı masaldaki çoban atının hazırlanmasını ister. Yine aynı masalda çoban tellâldan at alır.

38 numaralı masaldaki avcı atlıdır.

41 numaralı masalda ölüp olup uyanan oğlan halayığa at isteyip, istemediğini sorar.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu atının hazırlanmasını ister.

2.2.3.1.4.Köpek:6 masalda rastlanır.

9 numaralı masalda padişahın armutluğuna köpek ile tilki gizlice girerler.

18 numaralı masalda dev kadın köpeğin selam vererek gelmesini ister.

21 numaralı masalda önünde saman olan bir köpek vardır.

35 numaralı masalda Dünya Güzel'inin fesleğeni bulamaya giden oğlan yolda köpek görür.

49 numaralı masalda çocuğu olmayan kadın çocuğu olunca onu kara köpeğe vereceğini söyler.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, kıza teyzesinin evini tarif ederken, yolda köpeklerle karşılaşacağını söyler.

2.2.3.1.5.Eşek: 7 masalda rastlanır.

9 numaralı masalda oduncunun eşığı hamiledir.

18 numaralı masalda dev kadın eşığın gülerek gelmesini ister.

21 numaralı masalda önünde kemik olan bir eşek vardır.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı, varilini eşığe yükler.

35 numaralı masalda Dünya Güzeli'nin fesleğenini bulamaya giden oğlan yolda eşek görür.

46 numaralı masalda devin arkadaşı, eşektir.

48 numaralı masalda padişahın küçük kızının attığı ok eşığın başına gider.

Aynı masalda yeşil melek, kıza teyzesinin evini tarif ederken yolda eşek göreceğini söyler.

2.2.3.1.6.Koç: 1 masalda rastlanmaktadır.

15 numaralı masalda kuyunun içinde cuma günü iki tane koç gelir.

2.2.3.1.7.Kuzu: 2 masalda rastlanmaktadır.

19 numaralı masalda padişahın kızı kuzu kesip yer.

34 numaralı masaldaki çoban padişah ve veziri yemeğe çağırıp kuzu keser.

2.2.3.1.8.Koyun: 2 masalda rastlanmaktadır.

24 numaralı masaldaki kuş, koyun ister.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı, koyun sesi duyar.

2.2.3.1.9.Öküz: 1 masalda rastlanmaktadır.

29 numaralı masaldaki Köse Dayının iki öküzü vardır.

43 numaralı masaldaki adam tüccarlık yapmak için öküz satın alır.

2.2.3.1.10.Kedi: 1 masalda rastlanmaktadır.

31 numaralı masalda Ağa'nın tutuğu kuşları kediler yer.

2.2.3.1.11.Keçi: 2 masalda rastlanmaktadır.

34 numaralı masalda çoban bulduğu çocuğu keçi sütü ile besler.

35 numaralı masalda mahraya bırakılan çocuklar keçinin sütünü içerek beslenirler.

2.2.3.1.12.Deve:3 masalda rastlanmaktadır.

39 numaralı masalda tüccar aldığı malları develere yükler.

43 numaralı masalda develerle tüccarlık yapılır.

46 numaralı masalda eşeğin arkadaşı devedir.

2.2.3.1.13.Tekke: 1 masalda rastlanmaktadır.

43 numaralı masaldaki adam öküzü verir tekkeyi alır.

2.2.3.1.14.Horoz: 1 masalda rastlanmaktadır.

43 numaralı masaldaki adam tekkeyi satar horozu alır.

2.2.3.2.Orman Hayvanları

2.2.3.2.1.Tilki: 2 masalda rastlanmaktadır.

1 numaralı masaldaki tilki çöpleri karıştırırken bir tiken bulur .

9 numaralı masalda köpekler tarafından kuyruğu kopartılan fakat daha sonra köpeklerden intikamını alan bir tilki vardır.

2.2.3.2.2.Gara böcü (Kara Fatma): 1 masalda rastlanmaktadır.

11 numaralı masalda koca arayan bir gara böcü vardır.

2.2.3.2.3.Fare: 1 masalda rastlanmaktadır.

11 numaralı masalda gara böcü ile fare evlenir.

2.2.3.2.4.Kurbağa: 1 masalda rastlanmaktadır.

15 numaralı masalda kadın doğum yaparken kurbağalar bağırır.

2.2.3.2.5.Maymun: 1 masalda rastlanmaktadır.

18 numaralı masalda küçük oğlanın kısmeti olduğunu söyleyen bir maymun var.

2.2.3.2.6.Yılan,İlanzavri,Gurkuda,Karınca,Akrep,Böğ:7masalda rastlanmaktadır.

22 numaralı masaldaki kızın kardeşi, kıza yılan bulup getirir.

24 numaralı masalda küçük oğlan, kuşları yemeye çalışan bir yılan görür.

27 numaralı masaldaki fakir aileye yılan yardım eder.

33 numaralı masaldaki yaşlı kadının komşusuna verilen darcıcığın(küçük çanta) içinden yılanlar, ilanzavrilere, karıncalar çıkar.

36 numaralı masalda kocakarı padişaha yılanı bulmaya giderken üç turunçları takip etmesini söyler.

Aynı masalda padişahın oğlu üç turunçları bulmaya giderken yolda ölü bir kuşun karıncalandığını görür.

42 numaralı masaldaki padişahın konuşmayan kızının ağzından yılan çıkar.

45 numaralı masaldaki kıskanç komşuya habisler padişahı içi yılan, akrep, böğ dolu bir dağarcık verir.

2.2.3.2.7.Geyik: 1 masalda rastlamaktadır.

38 numaralı masaldaki cellât geyik keser.

2.2.3.2.8.Eşek Arısı

44 numaralı masaldaki padişah tavuğu eşek arılarının içine atar.

2.2.3.2.9.Yaban Atı: 1 masalda rastlanmaktadır.

47 numaralı masaldaki halayık hizmetçiyi padişahın oğlu ayaklarından yaban atına bağlar.

2.2.3.3.Kuşlar ve Kümes Hayvanları

2.2.3.3.1.Kuş:5 masalda rastlanmaktadır.

24 numaralı masalda küçük oğlan ağacın altında otururken ağaçtaki kuşları görür.

31 numaralı masalda padişahın kızı ve vezirin kızı açtıkları mermerin altında kuş temizleyen bir adam görürler.

36 numaralı masalda kocakarı padişahın oğluna ölü bir kuş göreceğini söyler.

36 numaralı masaldaki üç turunçlardan çıkan kız kuş olur.

41 numaralı masalda gergef işleyen anne kızın başına her gün bir kuş konar.

2.2.3.3.2.Karga: 2 masalda rastlanmaktadır.

25 numaralı masalda havaya bakan kocakarının ağzına karga pisler.

47 numaralı masadaki halayık hizmetçi kargaları kovaladığını söyler.

2.2.3.3.3.Güvercin: 3 masalda rastlanmaktadır.

16 numaralı masalda hizmetçi kadın, kızı güvercine çevirir.

18 numaralı masalda oğlan kızın maymun kılığına girmesini engelleyince kızda güvercin olur.

47 numaralı masaldaki hıyarcı güzelini, halayık hizmetçi güvercine çevirir.

2.2.3.3.4.Tavuk: 1 masalda rastlanmaktadır.

44 numaralı masaldaki kocakarının torununa kış, tavuk verir.

2.3.ÇEVRE

2.3.1.Geniş Mekânlar

2.3.2.Dar Mekânlar

2.3.2.1.Dar Açık Mekânlar

2.3.2.1.1.Pazar

2.3.2.1.2.Dağ

2.3.2.1.3.Deniz

2.3.2.1.4.Çarşı

2.3.2.1.5.Ova

2.3.2.1.6.Havuz

2.3.2.1.7.Çeşme (Su)

2.3.2.1.8.Tarla

- 2.3.2.1.9.Köy
- 2.3.2.1.10.Ova
- 2.3.2.1.11.Ormanlık-Orman
- 2.3.2.1.12.Harmanlık
- 2.3.2.1.13.Panayır,
- 2.3.2.1.14.Göl
- 2.3.2.1.15.Bostan

2.3.2.2.Dar Kapalı Mekânlar

2.3.2.1. İkametgâhlar

- 2.3.2.1.1.Saray
- 2.3.2.1.2.Ev
- 2.3.2.1.3.Apartman
- 2.3.2.1.4.Konak
- 2.3.2.1.5.Okul
- 2.3.2.1.6.Kulübe
- 2.3.2.1.7.Hamam
- 2.3.2.1.8.Kuyu
- 2.3.2.1.9.Oda
- 2.3.1.10.Zindan
- 2.3.1.11.Mandıra(Ahır)
- 2.3.1.12.Bina
- 2.3.1.13.Tuvalet

2.3.2.2.İş yerleri

- 2.3.2.2.1.Kahvehane
- 2.3.2.2.2.Otel
- 2.3.2.2.3.Bakkal
- 2.3.2.2.4.Han

2.3.1.Geniş mekanlar: 3 masalda rastlanmaktadır.

4 numaralı masalda padişahın üç oğlu ev yaptırmak için köy, köy gezerler, memleketlerine geri dönünceler bu sefer padişah yaptırdıkları evi görmek için köy, köy gezer.

5 numaralı masalda susuz kalan köylü Bağdat'tan başka yerlere kaçarlar, yine aynı masalda iki arkadaş işsiz kalınca başka ülkelere iş aramaya giderler.

8 numaralı masalda Keloğlan fındık kabuğunun içindeki gelinliği bulmak için rüyasında gördüğü ülkeye gider.

2.3.2.Dar Mekanlar

2.3.2.1.Dar açık mekanlar

2.3.2.1.1.Pazar: 1 masalda rastlanmaktadır.

2 numaralı masalda Harun Reşit dolaşmak için pazara gider.

2.3.2.1.2.Dağ: 6 masalda rastlanmaktadır.

5 numaralı masalda dağ başında kalan adam zeytin ağacına çıkıp saklanır.

15 numaralı masalda devler dağları birbirine yanaştırırlar.

47 numaralı masalda padişahın oğlunun rüyasına giren ihtiyar dağları aşmasını söyler.

49 numaralı masaldaki çocuğu kara köpek dağ başına götürür.

49 numaralı masalda kibriti biten kızı dağda duman görür.

48 numaralı masaldaki padişahın küçük kızına, Yeşil Melek onu altın dağda aramasını söyler. Aynı masalda altın dağda bulamazsa gümüş dağa bakmasını söyler.

2.3.2.1.3.Deniz: 6 masalda rastlanmaktadır.

2 numaralı masalda Harun Reşit deniz kenarında ev yaptırır.

9 numaralı masalda tilki denizde su kabağını boğmaya çalışırken kendi boğulur.

13 numaralı masalda fakir kadın taş toplamaya denize gider.

29 numaralı masalda Köse Dayı'yı denize atarlar.

41 numaralı masaldaki ölü bekleyen kızın odası denize bakmaktadır.

46 numaralı masaldaki deve eşiği denizde boğar.

2.3.2.1.4.Çarşı: 1 masalda rastlanmaktadır.

6 numaralı masalda padişah yaptığı altın arabanın kıymetinin biçilmesi için arabayı çarşıya gönderir.

2.3.2.1.5.Ova: 1 masalda rastlanmaktadır.

14 numaralı masalda en büyük kardeş çobanla ovada karşılaşır.

2.3.2.1.6.Armutluk: 1 masalda rastlanmaktadır.

9 numaralı masalda köpek ile tilki padişahın armutluğuna gizlice girerler.

2.3.2.1.7. Bahçe: 6 masalda rastlanmaktadır.

15 numaralı masalda dev kahramanı bahçeye götürür.

19 numaralı masalda, vezir padişahın kızını bahçeye götürür.

31 numaralı masalda padişahın kızı ile vezirin kızı sarayın bahçesini gezmeye çıkarlar.

41 numaralı masalda ölü bekleyen kız sıkılır ve bahçeye gezmeye çıkar.

46 numaralı masaldaki eşek ekin yemek için bahçeye girer.

47 numaralı masaldaki güvercin kılığındaki kız her gün sarayın bahçesini gelir.

2.3.2.1.8.Dere: 6 masalda rastlanmaktadır.

15 numaralı masalda dirilen insanlar dereden geçerler.

21 numaralı masalda, kanlı suyun akıttığı bir dere vardır.

26 numaralı masaldaki padişahın kızları nehir kenarına giderler.

35 numaralı masalda Dünya Güzeli'nin fesleğeni aramaya giden oğlan kurtlu bir dere görür.

40 numaralı masalda su doldurmaya gidip kaybolan çocuğu teyzesi derede arar.

48 numaralı masaldaki yeşil melek, teyzesinin evini kıza tarif ederken yolda dere göreceğini söyler.

2.3.2.1.9.Havuz: 4 masalda rastlanmaktadır.

16 numaralı masalda hizmetçi suyu havuzdan getirir.

36 numaralı masalda padişahın oğlu bulduğu üç turuncun sonuncusunu havuz kenarında keser.

44 numaralı masaldaki padişah tavuğu havuza atar.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu üçüncü hıyarı havuzun başında keser.

2.3.2.1.10.Çeşme-su: 1 masalda rastlanmaktadır.

18 numaralı masalda çeşmeden su dolduran kız vardır.

2.3.2.1.11.Tarla: 1 masalda rastlanmaktadır.

18 numaralı masalda kız oğlanı tarlaya çevirir.

2.3.2.1.12.Köy: 3 masalda rastlanmaktadır.

17 numaralı masalda oğlan düğünün yapılacağı köye gider.

34 numaralı masaldaki padişah ve vezir köyden dışarı çıkarlar.

43 numaralı masaldaki adam köyde yaşamaktadır.

2.3.2.1.13.Mahra: 5 masalda rastlanmaktadır.

9 numaralı masalda tilki köpeklerden kaçıp mahraya saklanır.

15 numaralı masalda kahraman uzun bir yol gider akşam olunca mahraya girer.

34 numaralı masalda vezir çingeneden aldığı çocuğu mahrada bırakır.

26 numaralı masaldaki üç kız mahraya giderler.

35 numaralı masaldaki padişahın yeni doğan çocuğunu teyzeleri mahraya bırakırlar.

2.3.2.1.14.Ova: 2 masalda rastlanmaktadır.

19 numaralı masalda cellât padişahın kızını ovaya götürür.

49 kervandaki deveci adam kızı ovalardan geçirir.

2.3.2.1.15.Ormanlık-Orman: 6 masalda rastlanmaktadır.

21 numaralı masalda Yeşil Melek lifi ormanlık haline getirir.

23 numaralı masalda çoban kralın kızını ormana götürür.

26 numaralı masaldaki vezir, padişahın kızlarını ormana gezmeye götürür.

27 numaralı masaldaki adam ormanın içinde çalışmaktadır.

35 numaralı masaldaki keçinin sahipleri keçiyi takip ederler ve ormana girdiğini görürler.

42 numaralı masaldaki iş aramaya giden üç arkadaş gece ormanda kalırlar.

2.3.2.1.16.Harmanlık: 1 masalda rastlanmaktadır.

34 numaralı masaldaki padişah ve vezir çingene bir kadının harmanda doğum yaptığını görürler.

2.3.2.1.17.Panayır: 1 masalda rastlanmaktadır.

35 numaralı masaldaki çoban panayıra gitmek için hazırlanır.

2.3.2.1.18. Göl : 1 masalda rastlanmaktadır.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu hıyarcı güzelinin aramaya gider ve gölün kenarında uyuya kalır.

2.3.2.1.19.Bostan: 2 masalda rastlanmaktadır.

47 numaralı masalda padişahın oğlunun rüyasına giren ihtiyar ilk önce bostanı bulmasını söyler.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, kızı bostana çevirir.

2.3.2.2.Dar kapalı mekanlar

2.3.2.2.1. İkametgâhlar

2.3.2.1.1.Saray: 8 masalda rastlanmaktadır.

3 numaralı masalda oduncu pişirdiği gazı kendilerine layık görmez ve alıp padişahın sarayına götürür.

20 numaralı masalda Tahir'i bulan kız, Tahir'i saraya götürür.

24 numaralı masalda en büyük oğlan 3 kızı saraya götürür.

28 numaralı masalda fırıncı ve kızı Gece Gelen Efendi'nin sarayına giderler.

30 numaralı masalda kız ve yaşlı kadın saray yaptırırlar.

35 numaralı masaldaki üç kız kardeşi padişah saraya çağırır.

41 numaralı masalda anne ve kız yoldan geçerlerken saray görürler.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu üçüncü hıyardan çıkan kızı saraya götürür.

2.3.2.2.1.2.Ev:9 masalda rastlanmaktadır.

3 numaralı masalda oduncu aldığı kazı eşinin pişirmesi için eve götürür.

4 numaralı masalda padişah üç oğlundan her gittikleri köyde ev yaptırmalarını ister.

5 numaralı masalda adam padişahı ev yaptırmak için viranelik olan yeri ister.

13 numaralı masalda fakir kadın zengin olunca çocuklarına ev yaptırır.

14 numaralı masalda 5 kardeşin büyüğü evlenir ve ev sahibi olur.

18 numaralı masalda ok hangi eve giderse o evin kızı ile evlenilecek. Yine aynı masalda dev kadın kızıdan evi yarı süpürülmüş, yarı süpürülmemmiş istemektedir.

22 numaralı masadaki kız yılanı evin içine kapatır.

30 numaralı masalda torbadan kapılı bir ev vardır.

32 numaralı masaldaki pırasacı adam ev almaya karar verir.

2.3.2.1.3.Apartman: 2 masalda rastlanmaktadır.

3 numaralı masalda padişah oduncu ve ailesi için apartman yaptırır.

4 numaralı masalda padişahın büyük oğlu her gittiği yerde apartman yaptırır.

2.3.2.1.4.Konak: 1 masalda rastlanmaktadır.

18 numaralı tılsımlı bir maymun tarafından konak yaratılır.

2.3.2.1.5.Okul: 2 masalda rastlanmaktadır.

20 numaralı masaldaki çocuklar okula başlarlar.

49 numaralı masaldaki çocuk büyüyüp okula gider.

2.3.2.1.6. Kulübe:2 masalda rastlanmaktadır.

23 numaralı masaldaki oduncu, ormanda bulduğu kızı kulübesine götürür.

49 numaralı masaldaki kız ovanın içindeki kulübeye girer.

2.3.2.1.7. Hamam: 4 masalda rastlanmaktadır.

28 numaralı masaldaki fırıncının kızı hamam gider.

30 numaralı masalda hacdan gelen oğlan yıkanmak için hamama gider.

32 numaralı masaldaki pırasacının karısı pırasacı olan kocasını yıkanması için hamama gönderir.

35 numaralı masaldaki padişahın kızı ve oğlu evden kaçıp hamama giderler.

2.3.2.1.8.Kuyu: 5 masalda rastlanmaktadır.

8 numaralı masalda Keloğlan devi öldürmek için kuyunun içine iner.

15 numaralı masalda devlerin başı olan dev kuyunun içinde yaşar.

24 numaralı masaldaki küçük oğlan kuyuya iner.

30 numaralı masalda hacca giden oğlan kuyuya iner.

43 numaralı masaldaki adam su içmek için kuyunun başına gider.

2.3.2.1.9. Oda: 2 masalda rastlanmaktadır.

19 numaralı masalda padişahın kızı kendini odaya kilitler.

35 numaralı masaldaki Hz. Hızır 41. odada Dünya Güzeli'nin olduğunu söyler.

2.3.2.1.10. Zindan: 1 masalda rastlanmaktadır.

23 numaralı masaldaki kral kötü kalpli kraliçeyi zindan kapatır.

2.3.2.1.11.Mandır (Ahır): 1 masalda rastlanmaktadır.

34 numaralı masalda çoban mandırada çocuk bulur.

2.3.2.1.12.Bina: 1 masalda rastlanmaktadır.

35 numaralı masaldaki kız ve oğlan bina yaptırmak isterler.

2.3.2.1.13.Tuvalet: 1 masalda rastlanmaktadır.

35 numaralı masalda Dünya Güzeli olup biteni anlatırken büyük kız kardeş tuvalete gitmek ister.

2.3.2.2. İşyerleri

2.3.2.2.1. Kahvehane: 2 masalda rastlanmaktadır.

3 numaralı masalda oduncunun komşusunun kocası kahvede tembel, tembel oturmaktadır.

19 numaralı masalda padişah ve vezir bir kahvehaneye giderler.

2.3.2.2.2. Otel: 1 masalda rastlanmaktadır.

5 numaralı masalda padişahın verdiği Vernelikte hazine bulan adam otel yaptırır ve işletir.

2.3.2.2.3. Bakkal: 1 masalda rastlanmaktadır.

25 numaralı masaldaki kocakarı bakkala gitmeyi düşünür.

2.3.2.2.4. Han: 1 masalda rastlanmaktadır.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı bir hana misafir olurlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. KIBRIS MASALLARINDA EŞYALAR

3.1.1.Mangal: 1 masalda geçmektedir.

1 numaralı masalda Tilki mangalını yaşlı bir kadına emanet eder.

3.1.2.Düdük: 1 masalda geçmektedir.

1 numaralı masalda Tilki yolda giderken düdük çalan bir adam görür.

3.1.3.Sabır taşı: 1 masalda geçmektedir.

41 numaralı masalda ölü olup dirilen, sefer çıkan oğlandan, 39 gün onu bekleyen kız sabır taşı getirmesini ister.

3.1.4.Yüzük: 3 masalda geçmektedir.

21 numaralı masalda kız yüzüğü kâsenin içine atar.

24 numaralı masalda cevizin birinden altın yüzük çıkar.

47 numaralı masalda odundan çıkan kız yaptığı çorbanın içinde yüzüğünü atar.

3.1.5. Küpe: 2 masalda geçmektedir.

28 numaralı masalda fırıncının kızına teyzesi küpe takar.

31 numaralı masalda Şabana elmas küpe takarlar.

3.1.6. Mücevher: 3 masalda geçmektedir.

18 numaralı masalda dev kadının kızının düğününde oynarken üzerinden mücevherler saçar.

24 numaralı masalda küçük oğlan kuyuda mücevher bulur.

30 numaralı masaldaki narların içinden cevahir çıkar.

3.1.7. Bilezik: 1 masalda geçmektedir.

32 numaralı masalda pırasacı adam karısına bilezik alamaya karar verir.

3.1.8. Halhal: 1 masalda geçmektedir.

32 numaralı masalda pırasacı adam karısına bilezik alamaya karar verir.

3.1.9.Araba: 3 masalda geçmektedir.

6 numaralı masalda padişah altın bir araba yapar.

29 numaralı masaldaki tüccar Yahudi'nin, arabası vardır.

35 numaralı masaldaki kız ve oğlan padişahın davet ettiği yemeğe araba ile giderler.

17 numaralı masaldaki oğlanın eşek arabası vardır.

3.1.10. Küp: 6 masalda geçmektedir.

3 numaralı masalda padişah oduncuya ödül olarak bir küp altın verir.

18 numaralı masalda dev kadın, kızıdan küpü gözyaşıyla doldurmasını ister.

21 numaralı masalda dev kadın, kızıdan küpü gözyaşı ile doldurmasını ister.

22 numaralı masaldaki kız yılanı küpün içine koyar.

25 numaralı masaldaki kocakarı pastelliği küpün içine saklar.

48 numaralı masaldaki dev kadın kızıdan küpü gözyaşları ile doldurmasını ister.

3.1.11.Fayton: 1 masalda geçmektedir.

28 numaralı masalda fırıncı ve kızı eşyalarını faytona yüklerler.

3.1.12.Halka: 1 masalda geçmektedir.

Padişah en küçük oğluna aciz kaldığı zaman kendi kendini asacağı halkayı gösterir.

3.1.13. Gelinlik: 4 masalda geçmektedir.

8 numaralı masalda padişahın kızları sevgililerinden fındık, ceviz, badem kabuklarının içerisinde gelinlik isterler.

24 numaralı masalda kız cevizin içinde gelinlik ister.

31 numaralı masalda Şaban'a gelinlik giydirirler.

48 numaralı masaldaki padişahın oğlu, hıyarcı güzeline gelinlik getirmeye gider.

3.1.14. İpek şalvar: 2 masalda geçmektedir.

28 numaralı masaldaki fırıncı adam ipek şalvar giyen bir adam görür.

32 numaralı masalda pırasacının karısı şalvarını komşusuna götürür ve paçalarını kısaltır.

3.1.15. Köstekli Saat: 1 masalda geçmektedir.

28 numaralı masaldaki fırıncı adam köstekli saat takan bir adam görür.

3.1.16.İp: 4 masalda geçmektedir.

4 numaralı masalda padişah oğluna aciz kaldığı zaman kendi kendini asması için ip verir.

15 numaralı masalda oğlan ip ile kuyuya iner.

17 numaralı masalda kız intihar etmek için boğazına ip bağlar.

24 numaralı masalda en küçük oğlan, kuyuya inerken beline ip bağlar.

3.1.17. Basma: 1 masalda geçmektedir.

29 numaralı masalda Yahudi'nin sattığı mallar arasında basma vardır.

3.1.18. Boplin: 1 masalda geçmektedir.

29 numaralı masalda Yahudi'nin sattığı mallar arasında boplin kumaşlarda vardır.

3.1.19. Çırpı: 2 masalda geçmektedir.

11 numaralı masalda rençper kara böcüyü çırpı ile döveceğini söyler.

31 numaralı masalda Vezir'in kızı ile yatan Şaban'ı, Vezir'in kızı çırpıyla döver.

3.1.20. Topuz: 2 masalda geçmektedir.

11 numaralı masalda çoban kara böcüyü topuzunun döveceğini söyler.

5 numaralı masalda Dihtirli devi topuz ile öldürür.

3.1.21. Hazine: 1 masalda geçmektedir.

5 numaralı masalda hazinenin yerinin veranelikte olduğunu öğrenen adam hazineyi bulur.

3.1.22. Masa-Sandalye: 3 masalda geçmektedir.

11 numaralı masalda kara böcü atlarla fareye haber gönderir, atlar bunu unutup oturdıkları sandalyelere yapışırlar.

17 numaralı masalda kız masanın üzerine sandalye koyar ve üzerine çıkar.

47 numaralı masaldaki dev teyze, padişahın küçük kızına kutunun masanın üzerinde olduğunu söyler.

3.1.23.Davul-Zurna: 2 masalda geçmektedir.

16 numaralı masalda oğlan kızı davul, zurna ile almaya gider.

39 numaralı masaldaki tüccar adamın mallarını diğer tüccarlar davullarla, zurnalarla karşılarlar.

3.1.24.Ufak (Küçük) Kebap Fırını: 8 masalda geçmektedir.

13 numaralı masaldaki fakir kadın ekmeğini küçük kebab fırınında yapar.

18 numaralı masalda dev kadın fırında ekmek yapar.

21 numaralı masalda Yeşil Meleğin teyzesi fırın süpürür.

22 numaralı masaldaki kadın fırında çalışmaktadır.

30 numaralı masalda padişahın kızı babası için yemekleri fırına koyar.

32 numaralı masaldaki yaşlı kadını kıskanan komşuya yaz ve kış verdiği darcıcıkla (küçük çanta) fırına girmesini söylerler.

44 numaralı masaldaki tavuğu, padişah ısınmış fırının içine atar.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, kıza teyzesinin fırını sildiğini söyler.

3.1.25. Ateş: 1 masalda geçmektedir.

8 numaralı masalda keloğlanın indiği kuyunun etrafında ateş yanmaktadır.

3.1.26. Tulum: 2 masalda geçmektedir.

8 numaralı masalda Keloğlan Padişah'tan bir tulum et, bir tulumda su ister.

9 numaralı masalda su tulumundaki suyu tilki içer.

3.1.27. Ferman: 1 masalda geçmektedir.

9 numaralı masalda tilki helva kağıdının padişahın fermanı olduğunu söyleyerek köpekleri kandırır.

3.1.28. Gazete: 1 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda Tahir gazete okur.

3.1.29. Taş: 3 masalda geçmektedir.

13 numaralı masalda fakir kadın taş toplamaya gider.

20 numaralı masaldaki Zühre taş atar ve kocakarının kabını kırar.

31 numaralı masalda Vezir'in kızı altınları ve elmasları alır boşalan bardağın içine taş doldurur.

3.1.30. Toprak Tencere: 3 masalda geçmektedir.

13 numaralı masalda fakir kadın toprak tencereye taşları koyar.

27 numaralı masaldaki fakir kadın tencereye taş koyarak kaynatır.

32 numaralı masaldaki pırasacının karısı komşusundan tencere ödünç alır.

3.1.31. Sofra: 1 masalda geçmektedir.

27 numaralı masalda her şeyin olduğu bir sofra vardır.

3.1.32. Altın, elmas, para, inci: 8 masalda geçmektedir.

13 numaralı masalda havadan altın yağar.

31 numaralı masalda vezir ve padişahın kızlarının elmas ve altınlarını Şaban saklar.

34 numaralı masaldaki padişah Fellah İsa'nın çocuğuna karşılık bir kalbur altın verir.

33 numaralı masaldaki darcıcığın(küçük çanta) içinden para ve altın çıkar.

35 numaralı masaldaki padişah üç kız kardeşe soru sorar ve doğru bilene bir kalbur altın verir.

39 numaralı masaldaki tüccar kiraladığı evde altın bulur.

41 numaralı masalda ölü olup dirilen oğlan sefere çıkar karısı olan halayık ondan inci ve elmas getirmesini ister.

47 numaralı masalda padişahın oğlu, pencereden kocakarıya altın atar. Aynı masalda halayık hizmetçi yalan söylemesi için doktora para verir.

3.1.33. Peşkir, mendil, çember, çarşaf: 3 masalda geçmektedir.

13 numaralı masalda kadın topladığı altınları mendilin, peşkirin, çemberin içine sarar.

30 numaralı masalda kuyudan su çıkartan oğlan için çarşaf ve mendile para toplanır.

39 numaralı masalda tüccar ile evli olan padişah kızı kılık değiştirir ve çarşaf giyer.

3.1.34. Süpürge: 4 masalda geçmektedir.

16 numaralı masalda oğlan kızı süpürgeye çevirir.

18 numaralı masaldaki kız evi süpürge ile süpürür.

21 numaralı masaldaki kız evi yarı süpürülmüş, yarı süpürülmemiş yağar.

47 numaralı masaldaki kız evi süpürge ile yarı süpürür, yarı süpürmez.

3.1.35. Testi(Desti): 5 masalda geçmektedir.

16 numaralı masalda hizmetçi su taşıdığı testiye kırar.

18 numaralı masalda padişahın oğlu testiden su içer.

22 numaralı masalda kız yılanı testinin içine koyar.

40 numaralı masalda kadın oğlunu testi ile su doldurmaya gönderir.

48 numaralı masaldaki halayık hizmetçi su doldurmaya götürdüğü testiye kırar.

3.1.36. Toplu iğne: 7 masalda geçmektedir.

16 numaralı masalda hizmetçi toplu iğneyi kızın başına sokar.

18 numaralı masaldaki kız, oğlanı devden korumak için oğlanı iğneye çevirip göğsüne asar.

21 numaralı masalda Yeşil Melek, kızı toplu iğneye çevirir.

25 numaralı masaldaki kocakarı elini duvara sürter ve eline iğne batar.

26 numaralı masalda padişahın üç kızını, kocakarı iğneye çevirir.

31 numaralı masalda padişah'ın kızı birlikte yattığı Şabana iğne batırır.

47 numaralı masaldaki hıyarcı güzeli ağaca, iğneleri dizip çıktığını söyler. Aynı masalda halayık hizmetçi, hıyarcı güzelinin başına iğne batırır.

3.1.37. Tabak-Tepsi:4 masalda geçmektedir.

18 numaralı masalda gökten tabaklarla, tepsilerle yiyecekler iner.

17 numaralı masaldaki kız her tabaktan yemek yer.

21 numaralı masalda tepsi taşıyan bir kız vardır.

44 numaralı masaldaki değirmenin içinden pilavlar tabak, tabak çıkar.

3.1.38. Bardak: 2 masalda geçmektedir.

20 numaralı masaldaki kocakarı padişahın akıttığı yağı ve balı bardak ile taşır.

31 numaralı masalda Vezir'in kız yaşlı kadın kılığına girer, Şaban'dan altın ve elmasları bardağın içine koymasını ister.

3.1.39. Sini: 1 masalda geçmektedir.

26 numaralı masalda başında sini taşıyan bir kız vardır.

3.2.40.Maşrapa: 2 masalda geçmektedir.

21 numaralı masalda maşrapa taşıyan bir kız vardır.

49 numaralı masaldaki kara köpeğin anası, kıza kömürleri maşrapanın içinde verir.

3.1.41.Değnek: 2 masalda geçmektedir.

18 numaralı masalda kız değnekle köpeğin ayağını kırar.

29 numaralı masalda Köse Dayı'yı dövecekleri değneği unuturlar.

3.1.42.Keman: 1masalda geçmektedir.

18 numaralı masalda dev kadın, kızı kemanı alması için gönderir.

3.1.43.Dolap: 2 masalda geçmektedir.

18 numaralı masalda keman dolabın üzerindedir.

31 numaralı masaldaki Şaban'ı, padişahın ve vezirin kızı dolabın içine kapatırlar.

3.1.44.Şamdanlık: 1 masalda geçmektedir.

18 numaralı masalda oğlanın ve kızın eline şamdanlık bağlanır.

3.1.45.Urba: 1 masalda geçmektedir.

22 numaralı masaldaki kız urbalarını çıkartır.

3.1.46. Çorap: 1 masalda geçmektedir.

29 numaralı masalda Yahudi'nin sattığı mallar arasında çorapta vardır.

3.1.47.Garyola (Demir Yatak): 1 masalda geçmektedir.

17 numaralı masalda adam garyolanın başına buz asar.

3.1.48. Beşik: 1 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda padişah kendi kızıyla vezirin oğlunu beşiğe koyar.

3.1.49.Post: 1 masalda geçmektedir.

17 numaralı masalda Mersinler Güzeli post giyer.

3.1.50. Hançer: 2 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda, Zühre kendine hançerler.

22 numaralı masalda yılanı hançerlerler.

3.1.51.Sandık: 1 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda padişah Tahir'i bir sandığa kapatır.

3.1.52.Tabut: 1 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda Tahir tabutta konur.

3.1.53.Ok: 3 masalda geçmektedir.

21 numaralı masaldaki padişahın kızı evleneceği erkeği seçmek için ok atar.

26 numaralı masaldaki dev oklarla öldürülür.

49 numaralı masaldaki padişahın kızları ok atarlar.

3.1.54.Boynuz: 1 masalda geçmektedir.

21 numaralı masaldaki padişahın kızının kısmeti boynuzdur.

3.1.55.Çanta-Sepet: 5 masalda geçmektedir

21 numaralı masalda kız çantasını alarak Yeşil Meleğin peşine düşer.

22 numaralı masalda kadın çalıştığı yerden artan unları çantasına koyar.

30 numaralı masaldaki yaşlı kadının, oğlu çanta, sepet taşır.

31 numaralı masalda Vezir'in kızı sattığı eşyaları sepetin içine koyar.

32 numaralı masaldaki yaşlı kadına güneş ve ay darcıcık (küçük çanta) verirler

3.1.56.Sabun-ilif(lif): 1 masalda geçmektedir.

21 numaralı masalda Yeşil Melek kıza çantasına sabun ve ilif koymasını ister.

3.1.57.Tarak: 1 masalda geçmektedir.

21 numaralı masalda Yeşil Melek kızdan çantasına tabak koymasını ister.

3.1.58. Şişe: 2masalda geçmektedir.

22 numaralı masaldaki yılanı şişenin içine koyar.

47 numaralı masaldaki kocakarı yağı ve balı yumurta kabuğuna doldurur.

3.1.59.Kılıç: 3 masalda geçmektedir.

24 numaralı masalda küçük oğlan ejderhanın gözüne kılıç sokar.

41 numaralı masalda ölü olup dirilen oğlan halayığa kılına isteyip istemediğini sorar.

42 numaralı masaldaki padişahın konuşmayan kızının ağzından çıkan yılan oğlan kılıçsokar.

3.1.60. Saç teli: 1 masalda geçmektedir.

24 numaralı masalda küçük oğlan sevgilisine saç teli verir.

3.1.61.Ayakkabı: 1 masalda geçmektedir.

24 numaralı masalda cevizin birinden ayakkabı çıkar.

3.1.62.Bıçak: 3 masalda geçmektedir.

24 numaralı masalda küçük oğlanın, kuşa vermek üzere etti kalmayınca bıçakla bacağından et keser.

34 numaralı masalda vezir çingeneden aldığı çocuğun göğsüne bıçak saplar.

35 numaralı masaldaki oğlan Dünya Güzeli'nin saçlarını bıçak ile keser.

3.1.63.Anahtar: 3 masalda geçmektedir.

25 numaralı masaldaki kocakarı anahtarını saklar.

32 numaralı masalda pırasacı, kiracı olduğu evinin anahtarını ev sahiplerine bırakır.

35 numaralı masalda Hz. Hızır oğlan dünya güzelinin fesleğeninin olduğu yeri tarif ederken, bir kapı olduğunu ve kapının deliğinin üzerinde anahtar olduğunu söyler.

3.1.64. Kazık: 1 masalda geçmektedir.

25 numaralı masalda yere oturmaya çalışan kocakarının kışına kazık batar.

3.1.65.Önlük: 1 masalda geçmektedir.

27 numaralı masalda değirmencinin yanında çalışan fakir kadın önlüğündeki un kırıntılarını silmektedir.

3.1.66. Kaval: 1 masalda geçmektedir.

27 numaralı masalda fakir kadının kocası kaval çalar.

3.1.67. Çadır: 1 masalda geçmektedir.

28 numaralı masalda memleketin ortasına çadır kurulur.

3.1.68. Oyuncak: 1 masalda geçmektedir.

29 numaralı masalda Köse Dayı, çocuklara oyuncak alır.

3.1.69.Varil: 1 masalda geçmektedir.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı odasının ortasına varil koyar.

3.1.70.Torba: 2 masalda geçmektedir.

29 numaralı masalda Köse Dayıyı torbanın içine koyarlar.

49 numaralı masaldaki dev, develerin üzerindeki torbaları arar.

3.1.71.Pantolon-Gömlek: 2 masalda geçmektedir.

30 numaralı masalda hacca gidecek olan oğlana, padişahın kızı pantolon, gömlek verir.

38 numaralı masalda padişah kızının kanlı gömleğini ister.

3.1.72. Elbise: 4 masalda geçmektedir.

32 numaralı masaldaki pırasacının karısı komşusuna elbisesinin götürür.

35 numaralı masalda padişahın karısını gömülü olduğu betondan çıkarırlar, yıkarlar ve elbise giydirebilirler.

42 numaralı masaldaki terzi adam elbise diker.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu hıyarcı güzelinin yerine geçen halayık, padişahın oğlu elbise verir.

3.1.73. Etek: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masaldaki dev karısı golifayı eteğine koyar.

3.1.74. Heybe: 4 masalda geçmektedir.

30 numaralı masaldaki oğlan yiyeceklerini heybesinin içine koyar.

35 numaralı masaldaki çoban altınlarını, atının heybesine koyar.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu, heybesine yiyecek konulmasını ister.

49 numaralı masaldaki kızı kervandakiler heybenin içine saklarlar.

3.1.75. Bohça: 1 masalda geçmektedir.

30 numaralı masaldaki oğlan paraları bohçanın içine koyar.

3.1.76. Baston: 1 masalda geçmektedir.

30 numaralı masalda hacdan gelen oğlanı baston almaya gönderirler.

3.1.77. Çatal-Bıçak: 1 masalda geçmektedir.

30 numaralı masaldaki padişahın kızı oğlana çatal, bıçak tutmasını öğretir.

3.1.78. Mermer: 1 masalda geçmektedir.

31 numaralı masalda, padişahın ve vezirin kızı yerde üzerinde halka olan bir mermer görürler ve açarlar.

3.1.79. Kazan: 2 masalda geçmektedir.

31 numaralı masaldaki Şaban'ı vezirin ve padişahın kızı kazanın altına kapatırlar.

32 numaralı masalda pırasacının karısı hizmetçilerine pırasaları kazanda pişirmelerini söyler.

3.1.80. Bağızlık, Gerdanlık (kolye), pudra, kırmızılık (ruj): 2 masalda geçmektedir.

31 numaralı masalda Şaban'nın boynuna gerdanlık takarlar, yüzüne pudra ve dudağına kırmızılık sürerler.

32 numaralı masalda pırasacı adam, karısına gerdanlık almaya karar verir.

3.1.81. Buhur, Kına: 1 masalda geçmektedir.

31 numaralı masalda Şaban kadın kılığına girerek buhur ve kına satar.

3.1.82. Çarşaf: 2 masalda geçmektedir.

31 numaralı masalda çamaşırcı kadın kılığına giren Şaban, çarşafını çıkarmaz.

41 numaralı masaldaki kız kaptandan aldığı halayığı, denizden saraya çarşafı bağlayarak çıkarır.

3.1.83. Çamaşır Teknesi: 1 masalda geçmektedir.

31 numaralı masalda Şaban tekne çamaşır yıkar.

3.1.84. İslim: 1 masalda geçmektedir.

32 numaralı masaldaki pırasacının karısı komşusundan islim ödünç alır.

3.1.85.Yatak, Yorgan, Yastık: 2 masalda geçmektedir.

32 numaralı masaldaki pırasacının karısı yatağını, yorganın, yastığını ve hasırını toplar.

49 numaralı masaldaki kız kulübeye girer ve yatak görür

3.1.86. Seyfol-Koltuk: 1 masalda geçmektedir.

32 numaralı masalda pırasacının karısı hizmetçilerine seyfolu ve koltukları nereye koyacaklarını söyler.

3.1.87. Halka: 1 masalda geçmektedir.

32 numaralı masalda pırasacının karısının ayağı evin içindeki halkaya takılır.

3.1.88. Fayton: 1 masalda geçmektedir.

32 numaralı masalda pırasacı adamın karısı ona fayton alması için para verir.

3.1.89.Mektup: 1 masalda geçmektedir.

34 numaralı masalda padişah saraya mektup gönderir.

3.1.90.Işık: 1 masalda geçmektedir.

35 numaralı masaldaki padişah halkının kendini sevip sevmediğini sınamak için ışık yakmayı yasaklar.

3.1.91. Tezgâh: 1 masalda geçmektedir.

35 numaralı masalda kızlar tezgâhta halı dokumaktadırlar.

3.1.92. Kibrit Kutusu: 1 masalda geçmektedir.

35 numaralı masaldaki oğlan attan söktüğü üç parça kılı kibrit kutusuna koyar.

3.1.93. Av Tüfeği: 1 masalda geçmektedir.

35 numaralı masaldaki oğlan av tüfeğini alıp ava gider.

3.1.94. Toka: 1 masalda geçmektedir.

36 numaralı masalda padişahın evleneceği kızın başında olan tokayı halayık hizmetçi alır.

3.1.95. Köfün(Küfe): 1 masalda geçmektedir.

39 numaralı masalda padişahın kızı, tüccar olan kocası iflâs edince eşinden dostundan yardım ister dostları ona bir köfün yiyecek verir.

3.1.96. Kapot Bezi, Humayın: 1 masalda geçmektedir.

39 numaralı masalda ecinli tüccardan kapot bezi ve humayın almasını ister.

3.1.97. Gergef: 1 masalda geçmektedir 1 masalda geçmektedir.

41 numaralı masalda gergef işleyen anne kız vardır.

3.1.98. Çıkrık-iplik: 1 masalda geçmektedir.

41 numaralı masaldaki anne kız çıkrıkta ip eğirirler.

3.1.99. Gemi: 1 masalda geçmektedir.

41 numaralı masaldaki ölü bekleyen kız denize bakan pencereden gemi görür.

3.1.100. Heykel: 1 masalda geçmektedir.

42 numaralı masaldaki dülger heykel yapar.

3.1.101. Takke: 1 masalda geçmektedir.

43 numaralı masaldaki adam horozu verir takkeyi alır.

3.1.102. Değirmen: 1 masalda geçmektedir.

44 numaralı masaldaki kocakarının torununa yaz, değirmen verir.

3.1.103. Odun: 2 masalda geçmektedir.

45 numaralı masaldaki kadın et pişirmek için odun yakar.

49 numaralı masaldaki kara köpek ateş yakmak için odun aramaya gider.

3.1.104. Dağarcık (meşin torba): 1 masalda geçmektedir.

45 numaralı masaldaki kadına habisler padişahı bir dağarcık verir.

3.1.105. Tel: 1 masalda geçmektedir.

46 numaralı masalda eşeğin girdiği bahçe tel ile kesiktir.

3.1.106. Yumurta Kabuğu: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masaldaki kocakarı yağı ve balı yumurta kabuğuna doldurur.

Aynı numaralı masalda hıyarcı güzeli ağaca, yumurta kabuklarını dizip çıktığını söyler.

3.1.107. Ayna: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki halayık hizmetçi aynaya bakar.

3.1.108. Teneke: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masaldaki halayık hizmetçi testi kırıncı su doldurmaya teneke ile gider.

3.1.109. Balta: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki kocakarı odunlarını balta ile keser.

3.1.10. Tavuk Saksısı (tavukların yemeğinin konulduğu tabak): 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki kocakarı yemeğini tavuk saksısında yer.

3.1.111. Halı: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masalda odundan çıkan kız saraydan kendi evine kadar halı döşenmesini ister.

3.1.112. Altın Kafes: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu güvercini yakalar ve altın kafese koyar.

3.1.113. Kırbaç: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlu, halayık hizmetçiyi bağladığı ata kırbaç vurur.

3.1.114. Şiş: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masaldaki dev, develerin üzerindeki torbalara şiş batırır.

3.1.115. Kibrit: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masaldaki kızın yemek yaparken kibriti biter.

3.1.116. Kömür: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masaldaki kız duman gördüğü dağdan kömür almaya gider.

3.1.117. Kapı: 2 masalda geçmektedir.

49 numaralı masaldaki kara köpek, Siddileyla'dan parmağını kapının altından uzatmasını ister.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, teyzesinin evini tarif ederken kıza ilk önce bir kapı göreceğini söyler.

3.1.118. Çivi: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masalda Siddileyle evi temizlerken eline çivi batar.

3.1.119. Camekân: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masalda ayılmayan Siddileylayı camekâna koyarlar.

3.1.120. Altın Pabuç: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, padişahın küçük kızına altın pabuç yaptırtmasını söyler.

3.1.121. Kutu: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki dev kadın, kızıdan kız kardeşinin evindeki kutuyu almasını ister.

3.1.122. Eşarp: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masadaki Yeşil Melek, kıza eşarbını çıkartıp teyzesine vermesini ister.

3.1.123. Mum: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki padişahın küçük kızı gelin olunca on parmağında mum yakılır.

3.2. Bitki ve Yiyecekler

3.2.1.Ekmek(yemek yemek anlamında da kullanılmıştır.): 9 masalda geçmektedir. 5,20,35 numaralı masalarda ekmek yemek yemek anlamında kullanılmıştır.

5 numaralı masalda iki arkadaş iş aramak için yola çıkarlar yolda birinin ekmeği biter diğerinden ister diğeri ekmeğini vermez.

3 numaralı masalda padişah için bir kadın ekmek yapmaktadır.

13 numaralı masalda fakir kadın üzümlü ekmek yapar.

18 numaralı masalda dev kadın, kızıdan ekmeği bütün yapmasını ister.

20 numaralı masalda yola çıkan vezir ve padişah bir yerde dururlar ve ekmek yerler.

22 numaralı masalda annelerinin ekmek vermediği kızlar vardır.

30 numaralı masaldaki padişahın kızı çamaşırcının oğluna ekmek verir.

35 numaralı masalda Dünya Güzeli'nin fesleğeni bulamaya giden oğlan yolda durur ve ekmek yer.

39 numaralı masaldaki tüccar iflâs edince dostları ona ekmek verir.

3.2.2. Yemek: 2 masalda geçmektedir.

48 numaralı masalda odunun içinden çıkan kız yemek pişirir.

49 numaralı masaldaki kız kulübeye gizlice girer ve yemek yapar.

3.2.3. Peksemet: 1 masalda geçmektedir.

30 numaralı masaldaki oğlan çantasının içine peksemet koyar.

3.2.4. Elma-Portakal-Armut: 5 masalda geçmektedir.

7 numaralı masalda padişah komşusuna sevincini nedenini sorar o da karısıyla birbirlerine altın elma atıp güldüklerini söyler.

15 numaralı masalda devin bahçesinde portakal, armut, elma vardır.

16 numaralı masalda oğlan ağaçtan iki tane elma keser.

20 numaralı masalda padişah ve vezire Hazreti Hızır elma verir.

24 numaralı masaldaki padişahın bahçesindeki ağacı altın elma vermektedir.

3.2.5. Un: 3 masalda geçmektedir.

3 numaralı masalda padişahı ekmeğini yapan kadın ekmek yapmak için un elemektedir.

27 numaralı masaldaki adam un öğütmemektedir.

14 numaralı masalda çoban un almak için kasabaya gider.

3.2.6. Yumurta: 1 masalda geçmektedir.

Padişah oduncuya paylaşırması için yumurta verir.

3.2.7. Su-Et: 11 masalda geçmektedir.

8 numaralı masalda Keloğlan Zümrüt Anka kuşunun üzerinde devin olduğu yere giderken kuşunun ağzına su ve et verir.

16 numaralı masalda elmadan çıkan kızlar su deyip ölürler.

21 numaralı masalda Yeşil Meleğe kız su verir.

24 numaralı masaldaki kuş su ister.

30 numaralı masaldaki oğlan kuyuya su çıkarmak için iner.

32 numaralı masalda pırasacı adamın, karısının canı etli pırasa çeker

36 numaralı masalda üç turunçların olduğu yeri tarif eden kocakarı kurtlu bir su olduğunu da söyler. Aynı masalda turunçlardan çıkan kızlar su deyip ölürler.

44 numaralı masaldaki padişahın havuza attığı tavuk, su yutar.

45 numaralı masaldaki kadının kocasından et ister.

47 numaralı masaldaki padişahın oğlunun bulduğu hıyarlardan çıkan kızlar su deyip ölürler.

48 numaralı masalda Yeşil Meleği arayan kızı karşılaştığı kızlardan su ister. Aynı masalda dev kadının oğlu, küpün içini su doldur.

3.2.8. Yağ-Bal: 2 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda padişah kendinin ve vezirinin çocuklarının doğum günlerinde bir oluktan yağ bir oluktan bal akıtır.

47 numaralı masaldaki padişah oğlu olunca bir oluktan yağ, bir oluktan bal akıttır.

3.2.9.Kahve: 1 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda padişah kahve pişirttirir.

3.2.10. Ceviz: 2 masalda geçmektedir.

8 Numaralı masalda Padişahın büyük kızı gelinliğini ceviz kabuğun içerisinde ister.

24 numaralı masalda küçük oğlan kıza ceviz verir.

3.2.11. Fındık: 1 masalda geçmektedir.

8 numaralı masalda padişahın küçük kızı gelinliğini fındık kabuğunun içerisinde ister.

3.2.12. Fıstık: 1 masalda geçmektedir.

25 numaralı masaldaki kocakarı fıstık almak ister.

3.2.13. Leblebi: 1 masalda geçmektedir.

25 numaralı masaldaki kocakarı leblebi almak ister.

3.2.14. Pastelli: 1 masalda geçmektedir.

25 numaralı masaldaki kocakarı pastelliği saklar.

3.2.15. Helva: 2 masalda geçmektedir.

26 numaralı masalda helva taşıyan bir kız vardır.

30 numaralı masalda kız padişah babasına helva yapar.

3.2.16. Bidda: 1 masalda geçmektedir.

27 numaralı masaldaki fakir kadın un kıyılarından bidda yapmaktadır.

3.2.17. Buğday: 2 masalda geçmektedir.

26 numaralı masaldaki padişahın en büyük kızı cebine buğday koyar.

49 numaralı masaldaki dev karısı, kara köpeğe kızı bulması için buğdayları takip etmesini söyler.

3.2.18. Badem: 1 masalda geçmektedir.

8 numaralı masalda Padişahın ortanca kız gelinliğini badem kabuğu içerisinde ister.

39 numaralı masadaki tüccar iflâs edince eşi dostu ona badem verirler.

3.2.19. Medine hurması: 1 masalda geçmektedir.

30 numaralı masaldaki oğlan kuyunun dibindeki Arab'a Medine hurması getirir.

3.2.20.Tuz: 5 masalda geçmektedir.

21 numaralı masalda Yeşil Melek, tuzla suyu karıştırarak gözyaşı yapar.

24 numaralı masaldaki küçük oğlan elini keser ve kestiği yere tuz basar.

29 numaralı masaldaki Köse Dayı, öküzlerinin derilerini tuzlar.

38 numaralı masaldaki padişahın küçük kızı babasına onu tuz kadar sevdiğini söyler.

47 numaralı masaldaki dev kadının oğlu küpün içine tuz koyar.

3.2.21.Çay: 1 masalda geçmektedir.

26 numaralı masaldaki kocakarı deve çay yapar.

3.2.22.Hurma: 1 masalda geçmektedir.

21 numaralı masalda Yeşil Melek kızı hurma ağacına çevirir.

3.2.23. İçki: 1 masalda geçmektedir.

31 numaralı masalda vezirin ve padişahın kızı Şabana içki içirtip sarhoş ederler.

3.2.24. Baf Sakızı: 1 masalda geçmektedir.

31 numaralı masalda Şaban kadın kılığına girerek baf sakızı satar.

3.2.25. Şeker: 1 masalda geçmektedir.

38 numaralı masaldaki padişahın büyük kızı, babasına şeker kadar sevdiğini söyler.

3.2.26. Bulgur: 1 masalda geçmektedir.

44 numaralı masaldaki kadın bulgur öğütür.

3.2.27. Kebap: 1 masalda geçmektedir.

44 numaralı masaldaki değirmenden kebablar çıkar.

3.2.28. Golifa: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masaldaki kara köpeğin anası kızı golifa verir.

3.2.29. Ardiç Ağacı: 1 masalda geçmektedir.

8 numaralı masalda Keloğlan ardiç ağacının altında uyuya kalır.

3.2.30. Çam Ağacı: 1 masalda geçmektedir.

15 numaralı masalda devlerden biride çam ağaçlarını birbirine yanaştırır.

3.2.31. Mersin ağacı: 1 masalda geçmektedir.

17 numaralı masaldaki kız mersin ağacının kovuğunda yaşar.

3.2.32. Gül Ağacı: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masalda kesilen güvercinden akan kan damlası gül ağacına dönüşür.

3.2.33. Elma Ağacı: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masaldaki Yeşil Melek, kız yolda elma ağacını göreceğini söyler.

3.2.34. Zeytin ağacı: 1 masalda geçmektedir.

5 numaralı masalda arkadaşı tarafından gözü çıkartılıp dağ başında bırakılan adam zeytin ağacına çıkıp saklanır ve zeytin ağacının yaprağının her derde derman olduğunu öğrenir

3.2.35. Bakla: 3 masalda geçmektedir.

13 numaralı masalda fakir kadından taşı baklaya dönüştürmesi istenir.

32 numaralı masaldaki kocakarı evinin önünü süpürürken bakla bulur.

44 numaralı masaldaki kocakarının, torunu süpürürken yerde bakla bulur.

3.2.36. Ağaç: 10 masalda geçmektedir.

16 numaralı masalda kız kralın oğlunu ağaçta bekler.

18 numaralı masaldaki küçük oğlan attığı oku aramak için yola çıktığında bir ağacın altında konaklar. Yine aynı masalda kız ailesinden kaçarken oğlanı ağaç kılığına sokar.

24 numaralı masalda altın elma veren bir ağaç vardır. Aynı masalda küçük oğlan kendini bir ağacın altında bulur.

36 numaralı masalda üç turunçlardan çıkan kız ağaca çıkar ve halayık hizmetçiye beddua eder.

38 numaralı masaldaki padişahın küçük kızı ormanda ağacın üzerinde saklanır.

40 numaralı masalda kaybolan çocuk ağacın altında bulunur.

42 numaralı masaldaki dülger, heykel yapmak için ağaç oyar.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek kızı ağaca çevirir.

47 numaralı masalda üçüncü hıyarın içinden çıkan kızı, padişahın oğlu ağaca çıkarır.

49 numaralı masaldaki çocuğu kara köpek ağaca bağlar.

3.2.37. Günnasır-Yasemin: 1 masalda geçmektedir.

20 numaralı masalda, Tahir'i ve Zühre biri Günnasır biri de yasemin olur.

3.2.38. Zerdali: 1 masalda geçmektedir.

21 numaralı masalda zerdali ağacı vardır.

3.2.39. Nar: 1 masalda geçmektedir.

30 numaralı masalda kuyunun dibindeki Arap oğlana nar verir.

3.2.40. Fesleğen(Feslikan): 1 masalda geçmektedir.

35 numaralı masaldaki kızın ağabeyi Dünya Güzeli'nin fesleğenini bulmaya gider.

3.2.41.Saman: 2 masalda geçmektedir.

35 numaralı masalda Dünya Güzeli'nin fesleğenini bulamaya giden oğlan yolda köpeğin önünde saman görür.

48 numaralı masaldaki kız dev teyzenin evine giderken yolda köpeğin önündeki samanı görür.

3.2.42.Kemik: 3 masalda geçmektedir.

35 numaralı masalda Dünya Güzeli'nin fesleğenini bulamaya giden oğlan yolda eşeğin önünde kemik görür.

18 numaralı masalda eşeğin önünde kemik vardır.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, köpeğin önünde kemik olduğunu söyler.

3.2.43. Turunç: 1 masalda geçmektedir.

36 numaralı masalda padişahın oğlu rüyasında üç turunçları görür.

3.2.44.İncir: 1 masalda geçmektedir.

47 numaralı masalda güvercine çevrilen kız sarayın bahçesine her gün bir okka incir atar.

3.2.45. Ot: 1 masalda geçmektedir.

49 numaralı masaldaki kız açlıktan ot yer.

3.2.46. Gül: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, padişahın küçük kızına gül verir.

3.2.47. Domates: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masadaki Yeşil Melek domates satar.

3.2.48.Karpuz: 1 masalda geçmektedir.

48 numaralı masaldaki Yeşil Melek, karpuz satar.

3.3. Mevsimler ve Astronomi Terimleri

3.3.1. Ay-Güneş: 2 masalda geçmektedir.

32 numaralı masaldaki yaşlı kadın ay ile güneşin kavga ettiklerini görür.

48 numaralı masaldaki halayık hizmetçi güneşten yandığını söyler.

3.3.2. Yaz-Kış: 1 masalda geçmektedir.

32 numaralı masaldaki yaşlı kadına “yaz mı güzel, kış mı güzel? diye sorulur.

44 numaralı masaldaki kocakarının torunu bakla ağacına çıkar ve yaz ile güneşin kavga ettiklerini görür.

3.3.3. Dünya: 1 masalda geçmektedir.

38 numaralı masalda padişahın ortanca kızı babasını dünya kadar sevdiğini söyler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. KUZHEY KIBRIS TÜRK MASALLARIDA YAPI VE FORMELLER

4.1.1.Başlangıç Formelleri

4.1.2.Bitiş Formelleri

4.1.2.1.Basit Bitiriş

4.1.2.2.Kişisel Bitiriş

4.1.2.3.Özetleyen Bitiriş

4.1.2.Çeşitli Formel Unsurlar

4.1.2.1.Sayılar

4.1.2.1.1.Üç sayısı

4.1.2.2.2.Yedi sayısı

4.1.2.2.3. Kırk sayısı

4.1.2.2.4.Kırk bir sayısı

4.1.2.2.5.Beşer sayısı

4.1.2.2.6.Otuz dokuz sayısı

4.1.2.2.Renkler

4.1.2.2.1.Kırmızı

4.1.2.2.2.Siyah-kara

4.1.2.3.Zaman ve Yer Formelleri

4.1.1. Başlangıç Formelleri

Bir varmış, bir yokmuş evvel zaman içinde galbur zaman içinde bir..... vardı. (2,3)

Birvardıüç.....(4)

Doğrudan başlanan masallar (5,6)

Bir padişah.....(7)

Bir varmış bir yokmuş bir.... (8,9,25)

Bir vardı bir yoğdu illallahtan kimse yoğdu.....vardı.(13,14,32)

Zamanın birinde bir.....varmış(11,27,28,31,37,38,41,42,43,45)

Vahtın birinde vardı.....(15,17)

Bir varmış, bir yoğmuş vaktin birinde zamanın ikisinde bir.....varmış.(18,19,23)

“Bir varmış, bir yokmuş inallahtan kimse yoğmuş. Deve della iken, öküz bakkal ikana ben anamın bubamın beşiği içinde salanırdım. Vahtın zamanında günün zamanında.....vardı.”(20)

Vahtın zamanın birinde bir vardı.(21)

Vahtın birinde bir vardı, bir yoğdu. Bir Allah’ın gulu çoğdu padişahın gızı bir taneydi.(22)

Bir varmış, bir yoğmuş. Evvel zaman içinde kalbur zaman içinde, develer tellal iken pireler berber iken. Ben babamın beşiğini tıngır, mıngır salar iken. Vaktin birinde, ikisinde bir..... varmış.(24)

Bir zamanların birinde bir.....ve.....varmış.(26)

Bir varmış.(29)

“Evvel zaman içinde, galbur zaman içinde, develler tellal iken, öküz bakkal iken, gurbağı tellak iken hamamcının taşı yok. Külhancının baltası yok. Gocagari hamama gider goltuğunda bohçası yok, dedi hammal: “gel biz, bizde gal, sana verelim bir nazik parmakta yüzük, golda belezik” inandı gandı derdine yandı. Gapiyı açdı içeri daldı. Baktı ki gasma dişli, üstüklü saçlı, ılıdır ayaklı, vay anam dedi. Dışarı gıştı.

Nedir bu çatırdı, patırdı, yoğurt üstümüze atıldı. Gaçan gurtuldu, gaçmayan yoğurda boğuldu.(30)

Bir zamanlar bir.....varmış.(32,39)

Eskiden bir(34)

“Evvel zaman içinde, galbur zaman içinde. Az gittik, uz gittik dere tepe düm düz gittik. Arkamıza baktık arpa tanesi gadar yol gittik. Bir varmış.”(35)

Birvarmış zamanın birinde.(44)

“Evvel zaman içinde galbur zaman içinde bir.....varmış.(46)

“Develer tellal iken, pireler berber iken ben babamın beşiğini tıngır, mıngır salar iken bir varmış.”(47)

“Bir varmış, bir yokmuş zamanın birinde bir.....varmış.(49)

“Bir varmış, bir yokmuş, vaktin birinde bir varmış bu.....üç.....varmış”(48)

4.1.2. BİTİŞ FORMELLERİ

4.1.2.1.Basit Bitiriş

4.1.2.2.Kişisel Bitiris

4.1.2.3.Özetleyen Bitiriş

4.1.2.1. Basit Bitiriş

Bu gadar.(2,6,39)

Ben da bıraktım da geldim.(3,5 ,9,29,43,44,45,47,48)

Böylelikle devam etti(4)

Aniden bitiriş (7)

Düğün ettiler masallar gurdular, yedirdiler, içirttiler bana verdiler elime bir kemik yalaya, yalaya buraya geldim(8)

Benda bıraktımda geldim onnar erdi muradına biz çikalım kerevetine.(18)

Benda bıraktım da geldim.(19,27,31,40)

Benda bıraktım da orda geldim sizi buldum bunda.(32)

Nihayet bu gadar işte.(34)

“Kırk gün kırk gece düğün ederler mesut yaşarlar”(36)

“Ölünceye kadar geçindiler.”(37)

“Onlarda rahat rahat geçindiler.”(41)

“Onnar ermiş muradına bizda çikalım kervetine ben da bıraktım da geldim.”(49,48)

4.1.2.2. Kişisel Bitiriş

Benda uyandım defterime yazdım.(13,25)

Buradada benim masalım bitti.(14)

Buraşda biter masalım.(15)

Masal biter.(17)

Bıraktım da geldim nasıl bilmem. Allah muratlarını versin, Allah rahmet eylesin da onnarı nur içinde galsın, onarın eyliklerini versin, benimda eyliğimi, sizinda dilediğiniz muradı versin.(20)

Allah muratlarını versin, sizinda dilediğiniz olsun benimda iyiliğim olsun bıraktımda geldim.(21)

“Kral kızına çok güzel bir düğün yapar, kırk gün, kırk gece, benida davet ederler, banada bir tepsi baklava verirler, alırım onnarı eve gelirken bir dere kenarından geçerim ördekler başlar der vırak, vırak benda zannederim bırak, bırakmam yok derim, çocuklarıma götüreceğim. Onnar gene der vırak, vırak bende onnarı üzümemem işte benda bıraktım da geldim.”(23)

“Köyün halkı oraya kraliçe, kral seçti düğün yaptılar. Kırk gün, kırk gece, yediler içtiler. Benda oradan kemikleri yalaya, yalaya kaçtım.”(26)

“Böyle, böyle mesela ağnattı kaçtım geldim, bakdım buldum sizi evde.”(33)

“Kırk gün kırk gece davul zurna yaptılar. Benda aldım bir kemik yalaya yalaya, vurdum Ahmet Berber’in ayağına rahmetlik kırıldı benda bıraktım da geldim kızım.”(35)

4.1.2.3. Özetleyen Bitiriş

Gızınan oğlan yaşadı.(16)

“Böylelikle vezir bulur cezasını o da gızına gavuşur, o da babasına gavuşur hak yerini adalet yerini bulur, benda bıraktımda geldim.”(19)

“O da gelin oldu, o da gelin oldu meselda bitti.”(22)

“Küçük oğlununda düğününü yaptı, benda bıraktımda geldim.”(24)

“Kırk gün, kırk gece düğün yapmış padişah gendine, istediği gibi eşyalarını yapmış gendine padişah. Evlendiler erdiler muratlarına bizde çikalım tahtına.”(28)

“Toruncuklarını almış gucağına sevmiş rahat rahat yaşadılar, geçindiler bu gadar.”(38)

4.1.2. Çeşitli Formel Unsurlar

4.1.2.1.Sayılar

4.1.2.1.1. Üç sayısı

3 oğlan:4,18,49

3 kız:8, 13,38

3 gül:8

3 gece:8

3 hançer:22

3 defa çağırma:22

3 tane kız:22

3 tane bidda:22

3 ses:22

3 gece:22

3 çocuk:23,38,39

3 oğlan:24,26

3 kız:24,26,37,48

3 ceviz:24

3 nar:30

3 yüz kuruş:32

3 tane halayık:32

3 tane Arap:32

3 kız kardeş:35

3 kıl:35

3 gün:41

3 turunç:36

3 arkadaş:42

3 saç teli:48

3 yatak:49

3 kömür:49

3 kevgir:49

3 ok:48

3 avuç:48

3 elma:48

4.1.2.1.2. Yedi sayısı

7 oğlan:13

7 kat yukarı:15

7 kat aşağı:15

7 kat elbise:18

7 başlı ejderha:18,48

7 Silsile:21

7 kat gökyüzü:24

7 kat yeraltı:24,35

7 dağ:48

7 yaş:49

4.1.2.1.4. Kırk sayısı

40 değnek:3

40 torba fındık:8

40 gün:16,20

40 merdiven aşağı:17

40 gün 40 gece düğün:18,23,26,28,30,36,37,38

40 gün, 40 gece davul zurna çalınır:18,35

40 gün:20,41

40 kadın:20

40 koyun:24

40 küp su:24

40 senelik köpek:35

40 senelik eşek:35

40 düğüm:35

40 dilsiz:37

40 top kapot bezi:39

40 top hümayun:39

40 top elbiselik:39

4.1.2.1..4. Kırk Bir sayısı

41 söz:13

41 oda:35

4.1.2.1.5 Beşer sayısı

5'er galbur altın:4

4.1.2.1.6. Otuz Dokuz sayısı

39 gün:41

4.1.2.2. RENKLER

4.1.2.2.1.Kırmızı

Kırmızı ateş:8

4.1.2.2.2.Beyaz

Beyaz at:8

Beyaz koç:15

Beyaz güvercin:16

Beyaz bulut:18,48

4.1.2.2.3.Siyah(Gara)

Siyah taş:13

Siyah koç:15

Kara koyun:24

Gara (Kara) köpek:49

Gara(Kara) bulut:18,21,48

4.1.2.2.4.Mavi

Mavi bulut:18

4.1.2.2.5 Ak

Ak koyun:24.

4.1.2.3.Zaman ve Yer Formelleri

4.1.2.3.1. Zamanla ilgili olanlar

Bir ay:(4)

Altı ay gece, altı ay gün:(18)

“Bir arpa danesi gadar yol gitti gide, gide en nihayet zamanlardan sonra gitti.:(18)

12 ay:(18)

“Bire dere az gittiler, yüz gittiler, dere tepe düz gittiler, altı ay gece, altı ay gündüz, bir yere gondular.”(20)

“Aldılar gittiler günün çoğundan az gittiler, yüz gittiler günner bitti.”(20)

“Az gitti, yüz gider dere tepe düz gider bir bakar.”(21)

“Az gider, yüz gider.”(21)

“Bir gün, çık gün, bir gün, çık gün.(22)

“Gir gün, çık gün, gir gün, çık gün.(22)

Cuma günü:(24)

Gün gider, gün gelir:(27)

Birkaç hafta:(31)

Günden, güne, günden, güne.(32,34)

39-40 gün.(35)

10 dakika, 5 dakika:(37, 47)

Bir hafta, on beş gün, yirmi gün:(39)

Gel gün, git gün.(47)

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, altı aylık yolu, bir gün bir gecede gitmiş.(49)

Altı aylık yolu bir gün, bir gecede gitmek.(49)

Akşam üstü:(49)

İki günde bir:(48)

İki gün, bir hafta:(48)

35 dakika:(48)

Gel gün, git gün:(48)

Cuma günü:(15,30)

4.1.2.3.2.Yer ile ilgili formel

Bağdat:(8)

4.1.2.4.Güzellik Formeli

Ayın on dördü gibi masa:(27)

Ayın on dördü gibi kız:(35)

4.1.2..5. Değer Belirtme Formeli

İpte hafif, pahada ağır:(28)

4.1.2.6. Benzetme Formeli

48 numaralı masaldaki halayık hizmetçiyi şöyle tarif eder: “Bir dudağı yeri süpürür, bir dudağı göğü”

4.1.2.7. Dörtlükler

Mani

Oklavıdan sivri kadın

Yumurtadan doğru kadın

Uzun saçlı Fatma Kadın(11)

Yemin

İrafdan pamuk gıllı düşün

Başımı yesin

Susuz perilerde boğulayım

Geberilmiş gargalar gözlerimi oysun.(18)

Ah cengiler, cengiler

Çıksın, çığırsın zengiler.

Bugün davar etti yok.
Tahir eti, getirdiler.(20)

Gave içerim bile, bile
İçmesemde ne çare
Kırk yılda bir Tahir doğurdum
Sevinemedim biçare. (20)

Gız altın dağdan enen
Altın maşrapa dutan
Gız Allah'ı seversan
Yeşil Meleşî görmedin?(21)

Gız onluk dağdan enen
Onluk maşrapa dutan
Gız Allah'ı seversa
Yeşil Meleşî görmedin?(21)

Gız yakut dağdan enen
Yakut maşrapa duttan
Gız Allah'ı seversa(21)
Yeşil Meleşî görmedin?(21)

Sev seni seveni,
Yerinan yeksan olsa
Sevme seni sevmeyeni(30)

Aman oğlum salmanım oğlum
Saldırdım oğlum
Seni soğuk sulara aldırdım oğlum
Gitti arıktan su doldursun
Çocuğunu arık aldı gitti.(40)

“Salmanım oğlum
Saldırdım oğlum
Seni soğuk sulara aldirdım oğlum
Biz şimdi ne yapacağız?”(40)

“Altın dağdan enen gız
Altın maşrapadan su içen gız
Yeşil Meleğin canı için
Bana bir yudum su ver”(48)

“Gümüş dağdan enen gız
Gümüş maşrapadan su içen gız
Yeşil Meleğin canı için
Bana bir yudum su ver”(48)

4.1.2.8. Karşılık Cevap Şeklindeki Dörtlükler

Hocam bana hu dedi.
Elim yüzüm yu dedi.
İki gözüm a Zühre sana
Bunu kim dedi? (20)

Hocam bana hu dedi.
Elim yüzüm yu dedi
İki gözüm a Tahir
Bana bunu bir kocakarı dedi.(20)

Bismillahi Tahir

Bismillahi Zühre
Gel Zühre uy bana
Uyma şeytana

Hocam duyar gider bubama.(20)

Gelin kızlar ilişelim aramıza
Bir sandık düştü derdini pölüşelim
Canısa benim malısa sizin.(20)

Gelin Gızlar bilişmeyin
Derdimi pölüşmeyin
Senin gibi Zühre'm var
Gözü ganlı yaş.(20)

Aman oğlum tahtımdan gakayım,
Tahtıma oturayım sana gızımı vereyim
Bütün servetimi sana vereyim

Karşılığı:
Aldım gabul ettim,
Döndüm hibe ettim almam.(20)

4.1.2.9. Beyitler

“Guru, guru çadırlar gördüm
Yar, yardan kaçan gördüm”(17)

4.1.2.10. Anlatıcının kendi yorumları kendinden kattıkları

“O deyzeciğe Cenabı-ı Allah yardımcı olurdu. (13)

“Allah sevdiğine bağışlasın deyor, sevdiğine gavuştursun , o zamandanmış bu sözler geldi.”

“Ben halâ daha şimdiye gadar fakirlik, öksüzlük, göçmenlik her şeyi çektik, geldi başımıza namısımız yerinde yattağımda çok akşamlar aklıma gelir, düşünürüm, ey

böyük Allahım benimda beş çocuğum vardı, yardımcı oldun, ev sahibi edeyim, torun sahibi olayım, göreyim istediğim gibi. Allah'ım derim: düşürtme üç gün yatağa, dördüncü gün sokağa.(14)

“Mesel ya bir gocagarida yandaydı.”(16)

“Neysa az saat, çok saat”(18)

“Galiba bu gız ne bileyim, nasıldı tam analığıydı herhalde?”(18)

“Çünkü ben adem benim dediğine göre yani herhalde bu insanardan çalma bir şeydi.”(18)

“Aha söyler sağa açma ne açan?”(18)

“Ben gızıma bir hafta yaptım öyle düğün, bir haftada oğluma yaptım.”(17)

“Dev karısı halinde garı mı? Senin padişahın garısı o kadar şey yetmez tamahlık, gaktı da başladı mücevher toplansın.”(18)

“Gocagariciğin biri duymaz, benim gibi o da sağırdı.”(20)

“Evvelden hacce gitmeye çok zor gidilirdi. Nerede uçaklar, şimdi birden giden, gelin.”(30)

“Gomuşusu keser genne herhalde benidim o da.”(32)

“Noldu İhtiyar?” dedim genne

“Aha nodayım?”(33)

“Padişahlık, grallık gibin babadan oğla geçer tabi oğlu oldu.”(35)

“Benim gibi çocuk etmedi.”(35)

“Tabi çocuklar güya dediklerine göre eski hikâyeler eski hotelde galırmış.”(35)

“Eskiden bit de vardı”(47)

4.2. STITH THOMPSON’UN HALK EDEBİYATI KATOLOĞUNA GÖRE KIBRIS MASALLARI İNCELEMESİ

Stith Thompson’un Halk Edebiyatı Motif kataloğuna Göre Motiflerin Sıralanması

A. Mitolojik Motifler	P. Cemiyet
B. Hayvanlar	Q. Mükâfatlar ve Cezalar
C. Yasak	R. Esirler ve Kaçaklar
D. Sihir	S. Anormal Zulümler
E. Ölüm	T. Cinsiyet
F. Harikulâdelikler	U. Hayatın Tabiatı
G. Devler	V. Din
H. İmtihanlar	W. Karakter Özellikleri
J. Akıllılar ve Aptallar	X. Mizah
K. Aldatmalar	Z. Çeşitli Motif Grupları
L-Kaderin Ters Dönmesi	
M-Geleceğin Tayini	
N-Şans Kader	

A-MİTOLOJİK MOTİFLER

A0 –A99 YARATICI (TANRI)

A100-A499 TANRILAR

A100-A199 Genelde Tanrılar

A200-A299 Üst Dünyanın Tanrıları

A300-A399 Yeraltı Tanrıları

A400-A499 Yeryüzünün Tanrıları

A500-A599 YARI VE EFSANEVÎ KAHRAMANLAR

A600-A899 KÂİNATIN YARATILIŞI TEORİSİ VE KÂİNAT BİLİMİ

A600-A699 Kâinat

A600-A649 Kâinatın yaratılışı
A650-A699 Kâinatın Tabiatı
A700-A799 Gök Cisimleri
A710-A739 Güneş
A740-A759 Ay
A760-A789 Yıldızlar
A790-A799 Gökyüzü ışıkları
A800-A899 Yeryüzü
A800-A839 Yeryüzünün yaratılışı

A900-A999 YERYÜZÜ ŞEKİLLERİNİN TOPOGRAFYASI

A910-A949 Su şekilleri
A950-A999 Kara şekilleri

A1000-A1099 DÜNYEVÎ FELAKETLER

A1100-A1199 TABİAT DÜZENİNİN KURULUŞU

A1200-1699 İNSAN HAYATININ YARATILIŞI VE DÜZENİ

A1200-A1299 İnsanın Yaratılışı
A1300-A1399 İnsan Hayatının Düzeni
A1400-A1499 Kültürün Bozulması
A1500-A1599 Geleneklerin Menşei
A1600-A1699 İnsanların Farklılaşması Ve Bozulma

A1700-A2199 HAYVANLARIN YARATILIŞI

A1700-A1799 Hayvanların Yaratılış-Genel
A1800-A1899 Memelilerin Yaratılışı
A1810-A1839 Et Yiyen Memelilerin Yaratılışı
A1900-A1999 Kuşların Yaratılışı
A2000-A2099 Böceklerin Yaratılışı
A2100-A2199 Balıkların Ve Diğer Hayvanların Yaratılışı
A2100-A2139 Balığın Yaratılışı
A2160-A2199 Amiplerin Ve Diğer Hayvan Şekillerinin menşei

A2200-A2599 HAYVANLARIN KARAKTERİSTİKLERİ (ÖZELLİKLERİ)

A2200-A2299 Hayvan Karakteristiklerinin Çeşitli Sebepleri
A2300-A2399 Hayvan Karakteristiklerinin (Özellik)
Sebepleri:Vücut

A2400-A2499 HAYVAN KARAKTERİSTİĞİNİN (ÖZELLİK)Sebepleri:
Görünüş ve Alışkanlıklar
A2500-A2599 Hayvan Karakteristikleri-Çeşitli

A2600-A2699 Bitkilerin Ve Ağaçların Menşei
A2600-A2649 Bitkilerin Çeşitli menşeleri
A2650-A2699 Çeşitli Bitkilerin ve Ağaçların Menşei

A2700-A2799 BİTKİ KARAKTERİSTİKLERİNİN MENŞEİ
A2700-A2749 Bitki Karakteristiklerinin Çeşitli Menşeleri
A2750-A2799 Çeşitli Bitki Karakteristiklerinin Menşei

A2800-A2899 Çeşitli Açıklamalar
A2800-A2849 Çeşitli açıklamalar: Menşeler
A2850-A2899 Çeşitli açıklamalar:Karakteristikleri

Masallarımızda örneklerine rastlanmamıştır.

B.HAYVANLAR

B0-B99 MİTOLOJİK HAYVANLAR

B100-B199 SİHİRLİ HAYVANLAR

B100-B119 Hayvanların Hazineleeri
B120-B169 Sihar Kabiliyetine Sahip Olan Hayvanlar
B170-B189 Diğer Sihirli Hayvanlar

B200-B299 İNSAN ÖZELLİĞİ GÖSTEREN HAYVANLAR

B300-B599 HAYVANLARIN DOSTLUKLARI

B300-B349 Yardımcı Hayvanlar/Genel
B350-B399 Müteşekkik Hayvanlar

B400-B499 Yardımcı Hayvanların Çeşitleri
B500-B599 Yardımcı Hayvanların Hizmetleri
B600-B699 HAYVANLA İNSANIN EVLENMESİ
B700-B799 HAYVANLARIN KOMİK ÖZELLİKLERİ
B800-B899 HAYVANLARLA İLGİLİ ÇEŞİTLİ MOTİFLER

B11.Ejderha

Altın elmaları ejderha toplar.(24)

B211.1.3.Konuşan at

Kahramanla at konuşur.(35,38)

B211.2. Konuşan vahşi hayvanlar

B211.2.5.Konuşan tilki

Tilki köpekle konuşur.(9)

B211.2.8.Konuşan fare

Gara böcü ile fare konuşur.(11)

B211.3. Konuşan kuş

İleri Çengi adındaki kuş konuşur.(12)

Kahramana, 40 gün boyunca bir ölüyü bekleyeceğini kuş söyler.(41)

Kuş halayığa beddua eder.(47)

B211.3.5.Konuşan güvercin

Güvercine dönüşen kız kahramanla konuşur.(18)

Güvercin halayığa beddua eder.(47)

B211.1.3.1. Konuşan eşek

Dev teyze ile eşek konuşur.(18)

Deve ile eşek konuşur.(46)

B211.1.6. Konuşan deve(46)

Eşek ile deve konuşur.(46)

B211.1.7. Konuşan köpek

Kahramanla kara köpek konuşur.(18,49)

Tilki ile köpek konuşur(9)

B211.2.10. Konuşan maymun

Maymun, kahramanın kısmeti olduğunu söyler.(18)

B211.6.Konuşan sürüngenler

Kara böcü koca arar.(11)

B211.6.1. Konuşan yılan

Konuşan yılan, kahramanla konuşur.(27)

(T)B211.3.10.Konuşan Zümrüt Anka

Zümrüt Anka, yavrularını kurtaran oğlana “Dile benden ne dilersen” der.(8)

B214.3.Gülen hayvanlar

Eşek gülerek gelir.(18)

B296.Hayvanlarla beraber seyahat

Kahraman, Zümrüt Anka Kuşunun sırtında yeryüzüne çıkar.(8)

B350.Müteşekkir hayvan

Zümre Anka, yavrularını yilandan kurtaran genci sırtında yeryüzüne çıkarır
(8)

B421.Yardımcı köpek

Padişahın yemeğinin zehirli olduğunu anlayıp döken ve bütün gerçeklerin ortaya çıkmasına yardımcı olan köpek.(35)

Teyzeleri, çocukları zehirlemek ister ve yemeklerine zehir koyar. Köpek yemeklerin zehirli olduğunu anlayıp döker, çocuklarda tüm gerçekleri öğrenirler.(13)

B401. Yardımcı at.

Keloğlana başı sıkıştığında yardımına koşar.(8)

Kahramana at yardımcı olur.(35)

B450. Yardımcı kuşlar

Ağaç altında uyya kalan kahramana Zümrüt Anka kuşu gölge yaparak yardımcı olur. (8)

B469.5.1.Yardımcı tavuk

Padişahın çaldığı değirmenciğin geri alınmasında tavuk kahramana yardım eder.(44)

(T)B469.11.Yardımcı Zümrüt Anka

Keloğlana zümrüt Anka kuşu yardımcı olur.(8)

Padişahın küçük oğluna Zümrüt Anka kuşu yardım eder.(24)

B599.2. Yardımcı Hayvanların Diğer Hizmetleri

B599.2. İnsan imtihanı geçmesinde hayvanlar yardımcı olur.

Padişahın kızı ile evlenecek olan keloğlan padişahın isteklerini yerine getirmesinde Zümrüt Anka kuşu yardımcı olur.(8)

B600. Hayvanla insanın evlenmesi

(T) B606. Eşek ile evlenmek

Padişahın kızı eşek ile evlenir.(47)

B872. Çok büyük kuşlar

Zümrüt Anka kuşu üzerinde bir insan taşıyabilecek kadar büyüktür.(8)

C-YASAK

C0-C99 TABİATÜSTÜ VARLIKLARLA İLGİLİ YASAKLAR

C100-C199 CİNSEL YASAK

C200-C299 YEME İÇME YASAĞI

C200-C249 Yeme Yasakları

C250-279 İçme Yasakları

C300-C399 BAKMA YASAĞI

C400-C499 KONUŞMA YASAĞI

C500-C549 DOKUNMA YASAĞI

C550-C599 SINIF YASAĞI

C600-C699 TEK ÖRNEĞİ OLAN YASAK VE MECBURİYETLER

C600-C649 Bir Şey İle İlgili Yasak

C650-C699 Bir şey ile İlgili Mecburiyet

C700-C899 ÇEŞİTLİ YASAKLAR

C900-C999 TABUNUN KIRILMASI İLE İLGİLİ CEZALANDIRMA

C423. Olağanüstülüklerin ifşa edilmesi

Cinlerin konuşmasını dinleyen adam, körlüğün nasıl iyileşeceğini ve suyun yerini öğrenir.(5)

Kahraman, boynuzun aslında yakışlı oğlan olduğunu açıklar.(21)

Kahraman eşeğin, insan olduğunu açıklar.(48)

C563. Kralın yasakları

Padişah ayakkabı boyamayı, odun yarmayı, ıstık yakmayı yasaklar.(10)

Padişahın oğlu, kıza maymun kılıfına zarar vermemesini yasaklar.(18)

Kahraman, kız kardeşinden tanımadığı kişilere kapıyı açmamasını ister.(38)

(T)C563.7. Kral ışığın yakılmasını yasaklar

Padişah ıstık yakmayı yasaklar.(12)

C751.Belirli zamanlarda bazı şeyleri yapma yasağı

Kahramandan, kocakarı üç turunçları yolda açmamasını söyler.(36)

Kahraman, kızıdan Yeşil Melek olduğunu kimseye söylememesini ister.(21)

Kahraman, kıza keman kutusunu yolda açmamasını söyler.(21)

C755. Bir işin muayyen zamanda yerine getirme

Padişah, oğullarına her gittikleri yerde ev yapımları için birer ay müddet verir.(4)

Kahraman yolda giderken zümrüt Anka kuşunun karnını doyuracaktır. (8)

Keloğlan padişahın isteklerini yerine getirmek için 40 gün mühlet ister.(8)

C757.1. Hayvan derisinin tahrip edilmesi ile hemen insan şekline dönme yasağı.

Oğlan, kızın maymun kılıfını yakınca kız güvercine dönüşür.(18)

D-SİHİR

D0-D699 DÖNÜŞÜMLER

D0-D99 İnsanın, Farklı İnsan Şekline Dönüşmesi

D100-D199 İnsanın Hayvana Dönüşmesi

D200-D299 İnsanın Nesneye Dönüşmesi

D300-D399 Hayvanın İnsana Dönüşmesi

D400-D499 Değişmenin Diğer Şekilleri

D500-D599 Değişmenin Mânâları

D600-D699 Çeşitli Tesadüfi Değişmeler

D700-D799 SİHİRİN BOZULMASI

D800-D1699 SİHİRLİ NESNELER

D800-D899 Sihirli Nesnelere Sahip Olma

D900-D1299 Sihirli Nesnelerin Çeşitleri

D1300-D1599 Sihirli Nesnelerin Fonksiyonları

D1600-D1699 Sihirli Nesnelerin Karakteristikleri

D1700-D2199 SİHİRLİ GÜÇLER VE BELİRTİLERİ

D132.İnsanın eşeğe, katıra vs. dönüşmesi

Kahraman dev annesinden kaçarken kendini ejderhaya dönüştürür. (48)

D150.İnsanın kuşa dönüşmesi

Halayık kızın başından tokayı çıkartınca kız kuşa dönüşür.(36)

D154.2. İnsanın güvercine dönüşmesi

Halayık, kızı güvercine çevirir.(16)

Güzel kız güvercine dönüşür.(18)

Hıyardan çıkan kız güvercine dönüşür.(47)

Kız güvercine dönüşür.(48)

D200.İnsanın objeye dönüşmesi

Padişahın oğlu, kızı bir tokatla süpürgeye çevirir.(16)

D216. İnsanın kütüğe dönüşmesi.

Halayığın ağaç haline getirdiği kızı, ağaç halinde iken keserler.(47)

D350. Kuşun insana dönüşmesi

İler Cengi kuşunun aslında çok güzel bir kız olduğu anlaşılnca, insana dönüşür.(12)

Kız kuşa dönüşür.(16)

D354.1. Güvercinin insana dönüşmesi.

Padişahın güvercin olan oğlu gündüzleri insana dönüşür.(17)

D457.Kanın başka bir objeye dönüşmesi

Kuştan damlayan kandan ağaç oluşur.(36)

Kara Köpekten yere damlayan kan çiviye dönüşür.(49)

D610. Dönüşümün tekrarlanması

Kız önce güvercine sonra süpürgeye dönüşür.(16)

Maymun olan kız, güzel bir konak ev olur.(18)

Kız, oğlanı bahçe yapar, kendini bahçıvan, oğlanı, kilise yapar kendini papaz.(19)

Güvercine dönüşen kız, önce ağaç olur sonra kütük.(36)

Güzel bir kıza dönüşen halayık, başındaki toka çıkınca eski haline döner.(36)

D621. Günlük dönüşüm

Kahraman geceleri kızın yanına güvercin olarak gelir gündüzleri insan olarak kalır.(16)

Gündüzleri maymun olan kız geceleri gerçek haline dönüşür.(18)

Padişahın oğulunun sevgilisi, padişahın yanına giderken çok güzel bir kız olarak gider daha sonra maymuna dönüşür.(18)

Oğlan gündüz boynuz olur, gece normal haline döner.(21)

Padişah gece, Gece Gelen Efendi olarak fakir bir kızın kocası olur, gündüzde padişah olur.(28)

D.642. Değişme ile zor durumdan kurtulma

Padişahın oğlu kızı halayıktan korumak için süpürgeye çevirir.(16)

Dev anneden kaçarken kız ve oğlan, bahçe, bahçıvan, kilise, papaz, ejderha ve ağaç olurlar.(19)

Dev çocuğu olan oğlan, padişahın kızını dev ailesinden korumak için iğneye çevirir.(21)

Oğlan dev ailesinden kaçarken kendini papaza kızı kiliseye, kızı hurma ağacına kendini yedi başlı yılanı çevirir.(21)

Kahraman kızı bostana, kiliseye, ağaca çevirerek dev annesinden kaçıtır.(48)

Kahraman Kendini, bahçıvana, papaza, ejderhaya çevirerek dev annesinden kaçar.(48)

D350.Kuşun insana dönüşmesi.

İler çengi kuşu insana dönüşür.(12)

D253.İnsanın dikiş iğnesine dönüşmesi.

Kız oğlanı dev annesinden korumak için bir tokat vurarak iğneye dönüştürür.(18)

Oğlanı, kız iğneye çevirir.(20)

Kızı, oğlana iğneye çevirir.(21)

Kocakarı, üç kıza tokat vurarak iğne haline getirip göğsüne asar.(26)

D582.Başa saplanan sihirli iğne ile şekil değiştirme.

D582.2.Sihirli iğne şekil değiştirme

Halayık, kızın başına iğne sokunca kızı kuşa dönüşür.(16)

Halayık, kızın başına iğne sokup kızı kuşa dönüşür.(47)

D810-D859. Sihirli nesneden kazanç

D810. Sihirli nesnelerin hediye edilmesi

Yaz ve kışın hediye olarak sihirli bir değirmen verirler.(44)

Yılan kahraman hediye olarak sihirli bir değirmen verir.(27)

D926.Sihirli kuyu

Keloğlan içi yanmakta olan sihirli bir kuyuya iner.(8)

Kuyunun içinde kızlar yaşamaktadır.(15)

D931.Sihirli taş

Tencerede kaynayan taşlar, baklaya dönüşür.(13)

Sihirli taş anlatılanları dinleyince ikiye ayrılır.(41)

D950. Sihirli ağaç

Zeytin ağacının yaprağı, görmeyen insanların gözlerini iyileştirir.(5)

Mersin ağacı açılır ve merdivenlerle odalara geçiler.(17)

Padişahın bahçesindeki ağaç, altın elma vermektedir.(24)

Bakla ağacı gökyüzüne kadar çıkar.(33)

Dünya Güzeli'nin Feslikan'nının her yaprağında çalgılar çalar.(35)

Kahramanın ektiği ağaç gökyüzüne çıkar, kahraman bu ağaca çıkar ve yazla kışın kavga ettiklerini görür.(44)

D950.9. Sihirli zeytin ağacı

Gözleri görmeyen kahraman, gözlerine zeytin ağacının yaprağını sürünce görmeye başlar.(5)

D981.1. Sihirli elma

Elmanın içinden kızlar çıkar.(16)

Çocukları olmayan vezir ve padişah elma yiyince çocuk sahibi olurlar.(20)

(T)D.981.3.1. Sihirli turunç

Üç turunç kesilince içinde dünya güzel kızlar çıkar.(36)

D983. Sihirli sebzeler

(T)D983. 6. Sihirli salatalık

Üç hıyar kesilince içinden dünya güzeli kızlar çıkar.(47)

D991. Sihirli kıl

Yeşil Melek saçından iki tel yakar ve kızı zor durumdan kurtarır.(21)

Kız padişahın en küçük oğluna başı sıkıştığı zaman yakması için saçından bir tel keser verir.(24)

İhtiyar oğlana başı sıkıştığı zaman yakması için saçından kopardığı üç teli verir.(47)

Kahraman üç kıllı birbirine sürtünce fırtına kopar.(48)

Kahraman başı sıkıştığı zaman yakması için üç kıl verilir.(8)

D1172.Sihirli masa (sofra)

Maymun kılığındaki kız sihirli bir sofraya kurar.(18)

Yılan fakir adama sihirli bir sofra verir.(27)

Yaz ve Kışın hediye olarak verdiği değirmen, çeşitli yemeklerin bulunduğu bir sofraya dönüşür.(44)

D1174. Sihirli kutu

Keman kutusunun içinden çalgıcılar çıkar.(19)

Keman kutusunun içinden çalgıcılar çıkar.(21)

D1181.Sihirli dikiş iğnesi

Kızın başın iğne batırıldığı zaman, kızı kuşa dönüşür.(16)

Halayık kıza sihirli iğne batırınca kız kuşa dönüşür.(47)

D1192.Sihirli kese

Kocakarının cevabını beğenen ay ve güneş sihirli bir torba verirler.(33)

Kadına habisler padişahı sihirli bir kese verir.(45)

D1246. Sihirli toprak

Kumlar insana dönüşür.(12)

D1311.6.3. Güneşin soru ve cevapları

Kocakarıya, güneş yaz mı güzel, kış mı güzel ? diye soru sorar.(33)

D1470.1.20. Sihirli kutunun istenmesi

Kahraman, kızıdan sihirli keman kutusunun teyzesinin evinden getirmesini ister.(18)

(T)D1505.18.2. Görmeyi sağlayan ağaç yaprağı

Gör olan kahraman gözlerine zeytin ağacının yaprağını sürünce görmeye başlar.(5)

D1610. Konuşan sihirli nesneler

Değirmen konuşur ve sihirli bir sofra olur.(27)

Yaz ve kışın verdiği değirmen sihirli bir sofraya dönüşür.(44)

D1610.2. Konuşan ağaç

Ağaç konuşur.(36)

(T) D1610.37. Konuşan ay

Kocakarı ayın kavga ettiğini görür.(33)

(T) D1610.38. Konuşan güneş

Kocakarı güneşin kavga ettiğini görür.(33)

D1866.2. Derinin çıkarılması ile güzelleşme

Maymun derisini çıkartan kız, maymunken çok güzel bir kuşa dönüşür.(18)

D2100. Sihirli hazine

Tüccar geceyi geçirdiği evde hazine bulur.(39)

Pırasacının karısı, mermerin altında sihirli hazine bulur.(32)

E-ÖLÜM

E0-E199 DİRİLTME

E200-E599 HAYALETLER VE DİĞER HORTLAKLAR

E200-E299 Ölüden Gelen Kötülük

E300-E399 Ölümden Dostça Geri Dönüş

E400-E599 Hayaletler ve Hortlakların Çeşitleri

E600-E699 YENİDEN DİRİLME

E700-E799 RUH

E80. Suda hayat

E80.3.Su vasıtasıyla hayat

Elmadan çıkan ikinci kız suya atıldığı için ölmez.(16)

Üç turunçların ikisi içinden çıkan kızlar, susuz kaldığı için ölür üçüncü turunç kesilip suya atılınca içinden çıkan güzel kız yaşar. (36)

Üç hıyarların ikisi içinden çıkan kızlar, susuz kaldığı için ölür, üçüncü turunç kesilip suya atılınca içinden çıkan güzel kız yaşar.(47)

E151. Tekrar dirilme

Bir kişi, öldükten 40 gün sonra tekrar dirilir.(41)

Dihtirli ölüleri diriltir.(15)

E745.5. Meyvede ruh

Elmalar kesilince içinden kızlar çıkar.(15)

Turunçlar kesilince içinden kızlar çıkar.(36)

Hıyarlar kesilince kızlar çıkar.(47)

F-HARİKULÂDELİKLER

F0-F199 DİĞER DÜNYALARA SEYHATLER

F10-F79 Üst Dünyaya Seyahat

F80-F109 Alt Dünyaya Seyahat

F110-F199 Diğer Dünyaların Çeşitleri

F200-F1099 HARKULÂDE YARATIKLAR

F200-F399 Periler ve Cinler

F300-F399 Periler ve Ölüler

F400-F499 Ruhlar ve Şeytanlar

F500-F599 Harikulâde Güçlü İnsanlar

F600-F699 Harikulâde Yerler ve Eşyalar

F900-F1099 Harikulâde Hadiseler

F80. Alt dünyaya seyahat

F90. Alt dünyaya giriş

Kahraman kuyun içinden kuyun içine girerek alt dünya geçer .(15)

Kahraman, Zümrüt Anka'nın sırtında yedi kat yer altına iner.(24)

Padişahın kızı ve vezirin kızı, bahçedeki mermerin altından başka bir yere geçerler.(31)

F98. Alt dünyaya koyun sırtında inme

Kahraman siyah koça binince yedi kat yer altına iner.(15)

Kahraman kara koyuna binerek yer kat yer altına iner.(24)

F101. Alt dünyadan dönüş

Keloğlanı, Zümrüt Anka Kuşu yer altından çıkartır. (8)

Kahraman beyaz koça binince yedi kat gökyüzüne çıkar.(15)

Kahraman, Zümrüt Anka Kuşu'nun sırtında yedi kat gökyüzüne çıkar.(24)

(T)F229. Periler mahrada yaşar

Meleğe dönüşen kurbağalar mahrada yaşarlar.(15)

F234.1.6. Kurbağa şeklindeki peri

Kadının doğumuna kurbağalar melek şekline dönüşerek yardımcı olurlar.(15)

F.312. Çocuğun doğumuna yardım eden peri.

F500. Olağanüstü insan

(T) 505. Olağanüstü kız

Turunçlar kesilince içinden kız çıkar.(36)

Marangoz ağaçtan kız yapar, terzi bu kızı giydirir, hocada can verir.(42)

Hıyar kesilince içinden kız çıkar.(47)

F531. Dev

F531.0.4. Kadın şeklindeki dev

Kızın annesi devdir.(18)

Dev Kadın golifa pişirir.(49)

F531.1.1. Devın gözü

Devın gözü açıksa uyur, devın gözü kapalıysa uyanıktır.(47)

F531.1.8.5. Uçan dev karısı

Bulut olarak uçan anne.(21)

F531.6.2.6. Soğuk ve karanlık bölgelerin devleri

Devler kuyunun içinde yaşar yaşar.(8)

F531.6.2.1. Devler dağlarda ve mahralarda yaşarlar

Üç kız mahrada yaşayan dev ile karşılaşır.(26)

F531.6.7. Devlerin hazineleri

F531.6.8.6. Devlerin çocukları.

Kahramanın annesi, babası devdir.(21)

Kahraman devin kızıdır.(18)

Kahraman devin oğludur.(48)

(T) F558.2. Olağanüstü boynuz

Kızın kısmeti olan boynuz gerçekte yakışıklı bir oğlandır.(21)

(T) F568.2. Çıplak kız

Hıyardan çıkan kız çıplaktır.(47)

F610. Çok kuvvetli insan

Keloğlan devi öldürür.(8)

Dihtirli dev öldürür.(15)

F700. Olağanüstü yer

İleri Cengi Kuşu'nun bulunduğu yerdeki insanlar kuma dönüşmüştür.(12)

F718. Olağanüstü kuyu.

İçinde ateş yanmakta olan kuyuda dev yaşar.(8)

Kuyunun içinde kızlar ve dev yaşar.(15)

Kuyunun içine inen başı kesik çıkar.(30)

F751. Harikulâde dağlar

F752.1. Altın dağlar

Padişahın kızı kısmeti olan oğlanı arar ve altın dağdan inen kıza sorar.(21)

F752.2. Gümüş dağlar

Padişahın kızı kısmeti olan oğlanı arar ve gümüş dağdan inen kıza sorar.(21)

F755. Dağda yaşam

Dev kadın dağda yaşar.(49)

F764. Yer altında şehir

Kahraman indiği kuyunun içinde insanların yaşadığı bir yer bulur.(8)

F771. Olağanüstü kale (saray, ev)

Pırasacının karısı kiraladığı evde hazine bulur.(32)

Tüccarın, gece kaldığı evin damı açılır ve altınlar dökülür.(39)

F810. Olağanüstü ağaçlar bitkiler ve meyveler

Mersin ağacının gövdesi açılır ve odaların olduğu bir yere geçilir.(17)

Çocuğu olmayan padişah ve vezir, meyve yiyince çocuk sahibi olurlar.(20)

Feslikan'ın her yaprağında ayrı ayrı çalgılar çalar.(35)

Kahramanın kestiği turunçların içinden kızlar çıkar.(36)

Kahramanın ektiği bakla gökyüzüne çıkar.(44)

Kahramanın kestiği hıyarların içinden kızlar çıkar.(47)

(T) F798. Olağanüstü gökyüzü

(T) F798.1. Olağanüstü güneş

(T) F798.2. Olağanüstü ay

Gökyüzüne çıkan kocakarıya, ay ve güneş soru sorarlar.(33)

F900. Olağanüstü hadiseler

Dağın dibi bir saat kazıldıktan sonra, Bağdat suya kavuşur.(5)

F900.1. Muayyen zamanlarda kerametler

İleri Çengi kuşu insanları kuma çevirir.(12)

Hoca dua eder heykel canlanır.

F954.2.1.Konuşmaya mecbur tutulan dilsiz prenses masalın sonunda bir soru ile dili çözülür.

Konuşmayan, dilsiz kız masalın sonunda hocanın sorduğu soru ile konuşur.(42)

F961.1. Güneşin olağanüstü davranışları

Güneş kavga eder.(33)

F961.3. Ayın olağanüstü davranışları

Ay kavga eder.(33)

F980. Hayvanlarla ilgili olağanüstü hadiseler

Başı sıkışan kahramanın yardımına Zümrüt Anka kuşu gelir.(8,24)

(T)F980.2. Olağanüstü güvercin

Güvercine dönüşen kız konuşur.(18)

(T)F980.3. Olağanüstü tavuk

Tavuğu padişah yediği halde tavuk konuşur, padişahın midyesinden geri çıkar.(44)

(T) F980.4. Olağanüstü at

Atın boynundaki bende gelinlik vardır.(8)

At kahramana başı sıkıştığı zaman yakması için kıl verir.(47)

(T) F 980.6. Olağanüstü eşek

Padişahın en küçük kızının kısmeti eşektir.(48)

F1023. Hünerli insanların işbirliği ile insanın yaratılması.

Marangoz, terzi ve cami hocası insan yaratırlar.(42)

F1045. Geceyi ağağta geçirme

Gözleri k r olan kahraman, cinlilerden korkunca geceyi ağağta geçirir.(5)

F1068. Realist rüya

Keloğlan, padişahın isteklerini nasıl yerine getireceğini rüyasında görür.(8)

Kahraman   turunçlardan birinin, kendi kısmeti olduğunu rüyasında görür.(36)

Oğlan rüyasında hıyarcı güzelini nasıl bulacağını öğrenir.(47)

T(F).....Olağanüstü kan

Halayığın kestiği kuştan akan kan damlalarından ağaç olur.(36)

G vercinden akan kan g l ağacına dönüşür.(47)

Kara köpeğin kanı, çiviye dönüşür.(49)

T(F).....Olağanüstü kıl

Zümrüt Anka Kuşu keloğlana, başı sıkıştığında yakması için sihirli bir tüy verir.(8)

Kahraman   kıllı birbirine sürtünce fırtına kopar.(47)

Kahraman başı sıkıştığı zaman yakması için   kıl verilir.(47)

G-DEVLER

G0-DEVLER

G10-G399 DEVLER N Eş TLER 

G10-G99 Yamyamlar ve Yamyamlık

G10-G49 Düzenli Yamyamlık

G50-G79 Ara sıra Yamyamlık

G100-G199 ok Büyük Devler

G200-G299 Cadılar(Büyücüler)

G300-G399 Diğer Devler

G400-G499 DEVLERİN HAKİMİYETİNE GİRMEK

G500-G599 DEVİN MAĞLUP OLMASI

G600-G699 DEV İLE İLGİLİ DİĞER MOTİFLER

G11.2. İnsan eti yiyen dev

Köyün suyunu kesen dev, kız yemeden suyu açmaz.(8)

Dev, yemek için köyden kadın alıp götürür.(15)

Padişahın oğlunun aşık olduğu kızın dev annesi insan yer.(18)

Suyu kesen dev her gün bir kız yer.(26)

G83 1. Dev yakaladığını yemek (öldürmek) için dişlerini siler

Dev teyze oğlanı yemek için dişlerini eğeler.(19)

Dev teyze kızı yemek için dişlerini biler.(48)

G121. Kör gözlü büyük dev

Dev teyzenin gözleri kördür.(21)

G410. Devlin hakimiyetini kıran insan

Dihtirli kral olan dev öldürüp kendi kral olur.(15)

Suyu kesen dev üç kız ve kocakarı öldürürler.(26)

G440. Dev tarafından kaçırılan genç kızlar

Köyden dev yemek için kız alırdı.(15)

Dev, suyu köyden aldığı kızlar karşılığında açar.(26)

Dev köyden kız alıp götürür.(15)

G500. Yenilen (kaybeden) dev

Keloğlan dev öldürür.(8)

Kahraman dev öldürür.(15)

Kahraman oğlanın dev annesini öldürür.(21)

Kahraman, kötü kalpli dev annesini öldürür.(24)

Kocakarı ve üç kız dev mağlup ederler.(26)

G511. Kör dev

Dev teyze kördür.(21)

G512. Devlin öldürölmesi

Dihtirli, köyden kız kaçırın devli öldürür.(15)

G550. Devden kurtulma**(T) G610.3.2. Devden kız çalma****H-İMTİHANLAR****H0-H199 TANIMA İMTİHANLARI****H200-H299 DOĞRULUK İMTİHANLARI****H300- H499 EVLENME İMTİHENLARI**

H310-H359 Aşk İmtihanları

H360-H399 Gelinlik İmtihanları

H400-H459 Namus İmtihanları

H500- H899 ZEKA İMTİHANLARI

H530-H899 Bilmeceler

H900-H1199 CESARET İMTİHANLARININ VAZİFELERİ

H900-H999 Vazifenin Tayini ve Ortaya Konması

H900-H949 Vazifenin Tayin Edilmesi

H950-H999 Vazifenin Yerine Getirilmesi

H1000-H1199 Vazifelerin Tabiatı

H11.Hikâye anlatarak tanıma**H11.1. Hayat hikâyesi anlatarak tanıma**

Keloğlan kılığına giren padişahın kızı başından geçenleri, babasına anlatır ve tüm gerçekler ortaya çıkar.(19)

Padişahın ormana bırakılan kızı başından geçenleri padişaha hikâye olarak anlatıp sonunda kendini tanıtır.(23)

(T) H326.5. Konuşturmada hüner

Padişahın konuşmayan kızını konuşturmak için cami hocası, dülger ve terzi tüm hünerlerini kullanırlar.(42)

(T) H1010. Yerine getirilmesi mümkün olmayan vazifeler

Padişahın kızlarının biri ceviz kabuğunda gelinlik, biri bademin içinde, biride fındığın içinde gelinlik ister.(8)

Dev anne oğlandan evi yarı süpürülmüş, yarı s p r lmemmiş yapmasını ister.(18)

Dev anne, oğlandan küpü g z yaşlarıyla doldurmasını ister.(18)

Dev anne oğlandan ekmeğin bütün olmasını fakat köpeğin karnının tok olmasını, köpeğin selam vererek, eşeğinde gülerek gelmesini ister.(18)

Dev kadın, gelininden küpü g z yaşları ile doldurmasını, evi yarı süpürüp s p rmemesini ister.(21)

Padişahın kızı cevizin içinde gelinlik başka bir cevizin içinde de yüzük ister.(24)

Dev anne evi yarı süpürülmüş, yarı süpürülmemiş olmasını ister.(48)

Dev anne, kızıdan küpü gözyaşı ile doldurmasını ister.(48)

Dev anne, kızıdan eşeğin gülerek, k peğinde selam vererek gelmesini ister.(18)

(T) H1011. Padişahın kızı ile evlenebilmek için yapılması mümkün olmayan vazifeler.

Padişahın, kızının biri ceviz kabuğunun içinde gelinlik, biri bademin içinde, biride fındığın içinde gelinlik isterler. Bunları yapar getirirlerse kızlarla evleneceklerdir.(8)

Padişahın kızı cevizin içinde gelinlik başka bir cevizin içinde yüzük ister.(24)

H1242 En küçük kardeş, araştırmayı tek başına başarır.

Padişahın bahçesindeki altın elmaları çalan ejderhayı en küçük oğlan bulur.(24)

H1243. Sorulan soruların çözülmesi neticesinde zenginlikle mükâfatlandırma

Kocakarı, ay ve güneşin sorduğu sorulara doğru cevap verince, ay ve güneş tarafından mükâfatlandırılır.(33)

Tüccar sorulan soruya doğru cevap verince altınlara boğulur.(39)

Çocuk, yaz ve kışın sorduğu sorulara doğru cevap verince ödüllendirilir.(44)

H1333. Olağanüstü bitkiler(meyveler, ağaçlar)ın araştırılması

Derviş Baba nehirde bulduğu üç çocuğu nar ile besler büyütür.(12)

H1333. Olağanüstü ağacın araştırılması

Kahraman her yaprağında çalgı çalan dünya güzeline feslikanını arar.(35)

H1410. Korku imtihanları-geceyi cinlerin olduğu yerde geçirme

Kahraman arkadaşı tarafından yalnız bırakılınca ağaca çıkar ve geceyi cinlerin olduğu yerde geçirir.(5)

H1471. En genç oğlan, canavarı öldürmek için bekler ve başarılı olur.

En küçük oğlan ejderhayı öldürmek için bekler ve başarılı olur.(24)

H1553. Sabır imtihanları

J-AKILLILAR VE APTALLAR

J0-J199 KAZANILAN ELDE EDİLEN AKIL (BİLGİ)

J200-J1099 AKILLI VE AKILSIZ DAVRANIŞLAR

J200-J499 Seçmeler

J230-J299 Gerçek ve Açık Değerler

J300-J329 Seçilen Halihazırdaki Değerler

J330-J399 Kaybetmeler ve Kazanmalar
J400-J459 Birlikte Seçmeler
J500-J599 İhtiyat ve Tedbir
J600-J799 Önceden Düşünme
J800-J849 İntibak
J850-J899 Talihsizlikte Teselli
J900-J999 Alçak Gönüllülük
J1000-J1099 Aklın Diğer Görünüşleri

J1100-J1699 ZEKİLİK

J1100-J1249 Zeki İnsanlar ve Hareketleri
J1250-J1499 Zekice Karşılık Vermeler
J1500-J1649 Zekice Pratik Hazır Cevaplar
J1650-J1699 Çeşitli Zeki Davranışlar

J1700-J2749 APTALLAR (VE DİĞER AKILSIZ İNSANLAR)

J1700-J1729 Aptallar
J1730-J1749 Gülünç Cahillik
J1750-J1849 Gülünç Anlamama
J1850-J1999 Gerçeklere Karşı Mantıksız Lâkaytlık
J2000-J2050 Mantıksız Şüphecilik
J2050-J2199 Mantıksız Dar Görüşlülük
J2200-J2259 Mantıksızca Mantiğin İhmali
J2260-J2299 Mantıksız İlmî Teoriler
J2300-J2349 Kolay Aldanır Ahmaklıklar
J2350-J2370 Aptalların Gevezeliği
J2370-2399 Aptalca Soru Sorma
J2400-J2449 Aptalca Taklit
J2450-J2499 Hakîkî Aptallar
J2500-J2549 En Yüksekteki Aptal
J2550-J2599 Müteşekkik Aptallar
J2600-J2649 Korkak Aptallar

J2650-J2699 Acemi Aptallar

J2700-J2749 Kolay Problemi Zorlaştırma

J2750-J2799 Aptalların ve Akıllıların Diğer Görünüşleri

JJ1110. Akıllı adam

Vezir olan döblekçi, padişahın verdiği kılıcı satıp yerine tahtadan kılıç yaptırır.(10)

J1113.Akıllı oğlan

Kahraman yatağının üzerine buz asar, buz eridikçe yüzüne damlar, kahraman böylece uyanık kalır.(17)

Dev anne küpün gözyaşları ile doldurulmasını isteyince, oğlanda küpü su doldurup, küpün içine bir avuç tuz atar.(18)

Padişahın en küçük oğlu uyanık kalabilmek için yarasına tuz basar, ağaca buz bağlar buz eridikçe oğlanın yüzüne akar ve oğlan uyanık kalır.(24)

J1111.Akıllı kız

Dev kadının kızı süpürgeyi bir sağ bir sola vurur evi süpürülmemiş yapar.(18)

Dev kadının kızı ekmeğin için oyarak köpeğe yedirir, köpeğin ayaklarını kırar böylece köpek gülererek gelir, eşeğinde dudaklarını keser eşekte gülererek gelir.(18)

Fatma İleri Cengi Kuşu'nun, kız olduğunu anlar.(12)

Dev kadının oğlu küpü su doldurup içine bir avuç tuz atar, süpürgeyi de bir sağ birde sola vurarak, evi yarı süpürülmüş yarı süpürülmemiş yapar.(21)

Ormana bırakılan üç kız kardeşten en büyüğü kaybolamamak için geçtiği yerlere buğday bırakır.(26)

Kız kocasını elinin yumuşaklığından tanır.(28)

Kahraman, padişahın kızı olduğunu saklar, padişaha helva yapar ve padişah kızı olduğunu yaptığı helva sayesinde anlar.(30)

Kızlar göğüslerine sünger bağlarlar ve içki içermiş gibi yapıp içkileri süngerlere dökerler.(31)

Padişahın kızı, yemekleri tuzsuz yaparak tuzun ne kadar önemli olduğunu anlatır.(38)

J1700. Ahmaklar

Tilki kuyruğuna bağladığı su kabağına boğmaya çalışırken kendi boğulur.(9)

Şaban kızların her söylediklerine inanır.(31)

J1791. Yansıyan şeyin orijinalinin suda aksini olduğunu düşünme.

J1791.6. Güzel kadının suya yansması

Elmadan çıkan kız ağaçta padişahın oğlunu gelmesini beklerken güzelliği suya yansır.(16)

Hıyardan çıkan kızı ağaçta oğlanın gelmesini beklerken güzelliği suya yansır.(47)

J1791.6.1.Çirkin kadının güzel kadının aksini suda görür ve onu kendisi zanneder.

Elmanın içinden çıkan güzel kızın sudaki aksini gören halayık kendini zanneder.(16)

Hıyarcı güzelinin sudaki aksini gören halayık kendini zanneder.(47)

K-ALDATMALAR

K0-K99 ALDATMA İLE MÜSABAKAYI KAZANMAK

K100-K299 ALDATICI ANLAŞMALAR

K110-K149 Aldatıcı Eşya Satışı

K200-K249 Borç Ödemede Aldatma

K300-K499 ÇALINTILAR VE HİLELER

K410-K439 Çalıntılar

K440-K499 Diğer Hileler

K500-K699 ALDATMA YOLUYLA KAÇMA

K700-K799 ALDATMA YOLUYLA YAKALANMA

K800-K999 KADERE BAĞLI ALDATMALAR

K1000-K1199 KENDİ KENDİNİ YARALAYARAK ALDATMA

K1200-K1299 ŞAHSİYETİNİ RENCİDE ETME POZİSYONUNDA ALDATMA

K1300-K1399 İĞFAL EDİLMİŞ VEYA ALDATILMIŞ EVLİLİK

K1400-K1499 KOLAY ALDATILMIŞ KİŞİNİN HAYSİYET TAHRİF EDİLİR

K1500-K1599 ZİNA İLE İLGİLİ ALDATMALAR

K1600-K1699 ALDATICI, KENDİ TUZAĞINA DÜŞER

K1700-K2099 YALAN SÖYLEYEREK ALDATMALAR

K1700-K1799 Blöf Yoluyla Aldatma

K1800-K1899 Tebdil-i Kıyafet veya Hayal Şeklinde Aldatma

K1900-K1999 Hileler, Sahtekârlar

K2000-K2099 İki Yüzlülükler

K2100-K2199 Sahte İthamlar

K2200-K2299 Alçaklar ve İhanet Edenler

K2300-K2399 Diğer Aldatmalar

K511. Değiştirilen mektup

Padişahın kızı, babasının yazdığı mektubu değiştirir.(34)

K1355. Kahramanın getirdiği mektubu prenses değiştirerek kendisiyle evlenmesini sağlar.

Padişahın kızı, oğlanın getirdiği mektubu değiştirip oğlanla evlenir.(34)

K1810. Hile ile kıyafet değiştirme

Halayık, hıyarcı güzelinin yerine geçerek oğlanı aldatır ve oğlanla evlenir.(47)

K1812. Tebdili kıyafet gezen padişah

Padişah veziriyle birlikte tebdili kıyafet gezer.(10)

Padişah tebdili kıyafet gezmeye çıkar.(12)

Padişah ve vezir tebdili kıyafet gezerler.(19,30,38)

(T) K1821.11. Başına işkembe geçirerek erkek kılığına girme

Mersinler güzeli başına işkembe geçirerek erkek kılığına girer.(17)

Kız hayvan işkembesini kafasına geçirerek keloğlan olur.(19)

K1837. Kadın, kıyafet değiştirerek erkek kılığına girer.

Fatma erkek kılığına girip ileri çengi kuşunu kandırır.(12)

Padişahın kızı başına koyun postunu giyer ve keloğlan kılığına girer.(17)

K1840. Bir başkasının yerine geçme ile aldatma

Fatma erkek kılığına girerek, İleri Cengi kuşunu kandırır.(12)

Halayık güzel kızın yerine geçerek padişahın oğlunu aldatır.(16)

Halayık, oğlanı aldatıp hıyarcı güzelinin yerine geçip oğlanla evlenir.(47)

K1870. Aldatma

Tilki, helva kağıdının padişahın fermanı olduğunu söyleyerek köpekleri kandırır.(9)

Döblekçi vezir olunca, padişahın verdiği kılıcı satıp yerine tahtadan kılıç yaptırır. Padişah suçlu bir adamın kafasını kesecekken döblekçi adam acır ve suçsuzsa cebimdeki kılıç tahta olsun diyerek padişahı aldatır.(10)

Padişaha, çocuklarının köpek doğduğu söylenerek aldatılır.(12)

Halayık, padişahın oğlunu elmadan çıkan kızın yerine geçerek aldatır.(16)

Tahir, kadın kılığına girerek herkesi aldatır.(20)

Büyük oğlanlar, küçük kardeşlerini aramaya gidiyoruz diye padişahı kandırırlar.(24)

Padişaha, çocuklarının köpek doğduğu söylenerek aldatılır.(35)

Dilenci kılığındaki kadın, ağabeylerini Dünya Güzeli'nin Feslikan'nını bulamaya göndermesi için kızı kandırır.(35)

Balıkçı dilsiz olmadığı halde dilsiz olduğunu söyleyerek padişahı aldatır.(37)

Halayık 40 gün uyuyan oğlanı beklemediği halde beklediğini söyleyerek oğlanı anlatır.(41)

K1931.4. Sahtekârlar, kahramanı kuyunun içinde bırakırlar

Ağabeyler, Küçük kardeşlerini kıskanıp, onu kuyunun içersinde bırakırlar.(24)

(T)K1931.8. Sahtekâr kahramanı ıssız bir yerde bırakırlar

İş aramaya giden arkadaştan diğeri arkadaşını cinlerin olduğu bir yerde bırakıp kaçır.(5)

K2110. İftiralar**K2110.1. İftira edilen eş**

Padişahın karısına, köpek yavrusu doğurduğu söylenerek iftira atılır.(12,36)

K2112. Kötü yolda olmakla itham edilen kadın

Padişahın kızının kötü yolda olduğu söylenerek iftirada bulunulur.(19)

K2210. Hain akrabalar**K2212. Hain kız kardeşler(abla)**

Kız kardeş, padişaha karısının köpek doğurduğunu söyler.(12)

K2213. Hain eş (karı)

Dev kadın kocasını öldürüp padişahla evlenir.(18)

K2214. Hain teyze.

Teyze, küçük kız kardeşinin çocuklarını nehre bırakır.(12)

Teyzeleri çocukları köpek yavruları ile değiştirir ve çocukları dağda bırakır.(36)

(T) K2215.1. Üvey anne

Üvey anne üvey kızını istemez.(21)

K2248. Hain vezir

Vezir, padişahın kızına iftirada bulunur.(19)

Vezir padişahın kıskanç karısının isteklerini yerine getirir.(26)

K2225. Hain hizmetçi kadın

Kızın aldığı halayık, kıza ihanet edip kızın kısmeti olan oğlanla evlenir.(41)

L-KADERİN TERS DÖNMESİ

L0-L99 EN GENÇ ÇOCUĞUN ZAFERLERİ

L100-L199 TALİHİ YAVER GİTMEYEN KAHRAMAN

(HANIM KAHRAMAN)

L200-L299 ALÇAK GÖNÜLLÜĞÜN MÜKÂFAT GETİRMESİ

L300-L399 ZAYIF VE TAKATSIZ OLMANIN ZAFERİ

L400-L499 KİBİR AŞAĞILIK GETİRİR

L161.2. Fakir genç ile zengin kızın evlenmesi

Keloğlan ile padişahın kızı evlenir.(8)

Oduncu ile padişahın kızı evlenir.(23)

Balıkçı ile padişahın kızı evlenir.(37)

L.....Kader rüya sayesinde önceden belli olur.

M-GELECEĞİN TAYİNİ

M0-M99 HÜKÜMLER VE KARARLAR

M100-M199 ANT VE YEMİNLER

M200-M299 ANLAŞMALAR VE SÖZ VERMELER

M300-M399 KEHANETLER

M400-M499 BEDDUALAR

M100. Yeminler ve antlar

Büyük oğlan Allah adına kurban olayım diye yemin eder.(14)

Dev anne, kıza zarar vermeyeceğine dair oğluna yemin eder.(18)

Dev anne, kıza zarar vermeyeceğine dair yemin eder.(21)

Fakir adama yılana yemin verir.(27)

Adam, kızını kapının önünden geçen ilk kişi ile evlendireceğini söyleyerek yemin eder.(28)

M361. Geleceği önceden takdir edilen kahraman

Yeni doğan çorcucuğun alnında padişahın kızı ile evleneceği yazmaktadır.(34)

Kıza bir ölüyü kırk gün bekleyeceği, kırk günden sonrada muradına ereceği söylenir.(41)

M430. Şahısların bedduası

Kuşa dönüşen kız, halayığa beddua eder.(36)

Güvercine dönüşen kız, halayığa beddua eder.(47)

N-ŞANS VE KADER

N0-N99 BAHİSLER VE KUMARLAR

N100-N299 ŞANS VE TALİHİN YOLLARI

N100-N169 Şans ve Kaderin Tabiatı

N300-N399 Şanssızca Kazalar

N400-N699 ŞANSLI KAZALAR

N410-N439 Şanslı İşlerin Riski

N440-N499 Kıymetli Sırların Öğrenilmesi

N500-N599 Meydana Çıkarılan Sahipsiz Hazine

N600-N699 Diğer Şanslı Tesadüfler

N700-N799 TESADÜFİ KARŞILAŞMALAR

N800-N899 YARDIMCILAR

N130.Şans ve kaderin değişmesi

Fakir kadın, iyi kalpli insanlar sayesinde iş kurar.(13)

Zengin kız kardeş fakirleşir ve eli ayağı tutmaz olur.(13)

Padişahın kızı ile balıkçı evlenir.(37)

Halayığın tüm yaptıkları anlaşılınca, oğlan halayığı bırakıp üç turunçlardan çıkan kıza döner.(36)

Padişahın en küçük kızı ile avcı evlenir.(38)

İflâs eden tüccar, kiraladığı evde altın bulup işini yeniden kurar.(39)

Oğlan tüm gerçeği anlar ve halayığı bırakıp kıza tekrar dönüp onunla evlenir.(41)

N825. Yaşlı Şahısların Yardımı

Oğlana rüyasında gördüğü yaşlı adam yardımcı olur.(47)

N825.1. Çocuk sahibi olmayan kahramanlar

Padişahın çocuğu olmaz.(7)

Kadının çocuğu olmaz.(15)

N844. Yardımcı derviş

Derviş Baba nehirde bulduğu çocuklar besler, büyütür.(12)

(T)N844.4. Yardımcı Hızır

Çocuğu olamaya padişah ve vezirin yardımına Hz. Hızır gelir.(20)

(T) N856.3. Oduncu

Oduncuyu padişah ödüllendirir.(3)

Susuz kalan köpek oduncunun suyunu içer.(9)

Ormana bırakılan üvey kızı ormanda, oduncu bulur.(23)

P-CEMİYET

P0-P99 KRALLIK VE ASİLZADELİK

P100-P199 DİĞER SOSYAL KURUMLAR

P200-P299 AİLE

P300-P399 DİĞER SOSAYAL AKRABALIKLAR

P400-P499 İŞLER VE MESLEKLER

P500-P599 HÜKÜMET İDARE ETME

P600-P699 ADETLER

P700-P799 CEMİYET İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ MOTİFLER

P10. Krallar

Padişah, oduncuyu ödüllendirir.(3)

Padişah, mirasını üç oğlu arasında paylaşdırmak ister.(4)

Padişah, altın arabanın kıymetini kesecek birini arar.(6)

Padişahın, hiç çocuğu olmaz.(7)

Padişahın elmalığı vardır.(9)

Padişah, başka bir memleket gezmeye gider.(10)

Padişah, üç kız kardeşten en küçüğü ile evlenir.(12)

Padişah, karısını öldüren dev kadınla evlenir.(18)

Padişah başka bir memlekete bir süreliğine gider.(19)

Padişahın, çocuğu olmaz.(20)

Padişahın çok mutlu hayatı vardır.(23)

Padişahın birinin karısı birinin kocası ölür.(26)

Padişah, kızlarının kendini ne kadar çok sevip sevmediğini anlamak için kızlarını sorguya çeker.(38)

Padişahın hiç çocuğu yoktur.(47)

P12. Kralların karakterleri

Padişah halkına zulüm yapmaktadır.(2)

Padişah hediye verilen değirmen ile tavuğu çalar.(44)

Padişah kendine hiç teşekkür etmeyen kızını evden atar.(30)

P40. Padişahın kızları

Padişahın üç kızı vardır.(8)

Padişahın iki kızı da teyzeleri tarafından nehre bırakılır.(12)

Tahir'i suda padişahın kızı bulur.(20)

Padişahın üç kızı var.(26)

Padişahın bir kızı vardır.(30)

Padişahın en küçük kızının, iki oğlu bir kız vardır.(35)

Padişahın bir kızı vardır.(39)

Padişahın konuşmayan bir kızı vardır.(42)

Padişahın üç tane kızı vardır.(48)

(T)P42. Hızır

Padişah ve vezire Hazreti Hızır yardımcı olur.(20)

Kahraman yolda Hz. Hızır ile karşılaşır.(35)

(T)P43. Hoca

Cami hocası abdest alıp namaz kılar.(42)

P110. Kralın veziri

Padişahın yaptığı zulümlere, vezir olan kardeşi üzülmemektedir.(2)

Padişahla vezir başka bir memlekete gezmeye giderler.(10)

Hangi evden ışık sızdığını padişaha vezir söyler.(12)

Vezir padişahın emanet ettiği kıza sarkıntılık yapar.(19)

Vezirin çocuğu olmaz.(20)

Vezir, padişahın kıskanç karısını yardımcı olur.(26)

P150. Zengin adamlar

Oduncu padişah sayesinde zengin olur.(3)

İki kız kardeşten biri zengin adamla evlenir.(13)

Zengin adam atıyla dolaşır.(17)

Pırasacının karısının bulduğu hazine sayesinde pırasacı adam zengin olur.(32)

Tüccar çalışarak zengin olur.(38)

P251.6.1. Üç erkek kardeş

Üç erkek kardeş babalarının mirası için yarışır.(4)

Üç erkek kardeş padişah evlendirmek ister.(18)

P252.2. Üç kız kardeş

Üç kız kardeşten en büyüğü padişahın ekmekçisi ile, ortancası aşçısı ile en küçüğü ile padişah evlenir.(12)

Üç kız kardeş ormana bırakılır.(26)

Üç kız kardeş tezgahta halı dokurlar.(35)

P253. Erkek ve kız kardeşler

Fakir olan kız kardeşin üç , yedi oğlu vardır.(13)

Beş erkek kardeşin anneleri ölür.(14)

P282. Üvey anne

Kraliçe olan üvey anne kızını öldürmek ister.(23)

P294. Teyze, hala

Kız kardeşin kıskanan teyzeler, yeni doğan çocukları köpek yavrularıyla değiştirip çocukları dağa bırakırlar.(35)

P310. Arkadaşlık

İki arkadaş iş aramaya çıkarlar.(5)

Dev ile eşek arkadaşlırlar.(46)

Üç arkadaş iş aramaya giderler.(42)

P360. Ağa ve hizmetçisi

Halayık olarak çalışan kadın yani adamın gerçek sevgilisi olan kadın, adam seyahate çıkarken ondan sabır taşı getirmesini ister.(41)

P414. Avcılık

Kral ava çıkar(23)

Şabanın ağası ava gider.(31)

(T)P431. Tüccar

Yahudi adam tüccardır.(29)

Her şeyini kaybeden bir tüccarın, daha sonra şans yüzüne güler.(36)

P440. Esnaflar

P441. Terzi

Küçük oğlan çalışmak için terzi yanına girer.(24)

Kahraman, fırıncıya ve kızına terzi gönderir.(28)

İş aramaya giden üç arkadaştan biri terzidir.(42)

P443. Değirmenci

Orman içinde un öğüden bir değirmenci vardır.(27)

P444. Marangoz

Marangoz, tahtadan bebek yapar.(42)

Q-MÜKÂFATLAR VE CEZALAR

Q0- CEZALAR VE MÜKÂFATLAR

Q10-Q99 MÜKÂFATLANDIRILMIŞ İŞLER

Q100-Q199 MÜKÂFATLARIN ÖZELLİKLERİ

Q200-Q399 CEZALANDIRILMIŞ İŞLER

Q400-Q499 CEZALARIN ÇEŞİTLERİ

Q10. Mükâfatlandırılmış işler

Padişah, oduncunun cevabını beğenir ve oduncuyu ödüllendirir.(3)

Bağdat'ı suya kavuşturan adam ödüllendirilir.(5)

Altın arabanın değerini bilen yaşlı kadını padişah ödüllendirir.(6)

Padişah tüm işleri yapmayı yasakladığı halde döblekçi adam her seferinde yapacak iş bulduğu için padişah onu vezir yaparak ödüllendirir.(10)

Kocakarının cevabını beğenen güneş ve ay, kocakarıya ödül verirler.(33)

Kızın cevabını beğenen kış ve yaz kıza hediye verir. (44)

Tüccar sorulan soruya doğru cevap verince ödüllendirilir.(39)

Q111. Zengin ederek mükâfatlandırma

Padişah cevabını beğendiği oduncuyu zengin ederek mükâfatlandırır.(3)

Kocakarıyı güneş ve ay zengin ederek mükâfatlandırır.(33)

Kızı kış ve yaz zengin ederek mükâfatlandırır.(44)

Q416. Atların kuyruğuna bağlayarak cezalandırma

Padişah kıskanç teyzeleri ayaklarından yaban atlara bağlayarak cezalandırır.(13)

Padişah, kötülük yapan teyzeleri, ayaklarından yaban atlarına bağlayarak cezalandırır.(35)

Oğlan, halayığı ayaklarından yaban atlarına bağlayarak cezalandırır.(47)

R-ESİRLER VE KAÇAKLAR

R0-R99 ESİRLİK

R100-R199 KAÇMALAR

R200-R299 FİRARLAR VE TAKİPLER

R300-R399 SİĞİNAKLAR VE TEKRAR ELE GEÇİRMELER

R41.3. Zindan kapatma

Kötü kalpli kraliçeyi kral zindan kapatır. (23)

(T)R48. Ormana hapsetme

Üvey anne, padişahın kızını istemez ormana bırakır.(21)

Üç kız kardeş ormana bırakılır.(26)

Padişahın en küçük kızı ormana bırakılır.(38)

S-ANORMAL ZULÜMLER

S0-S99 ZÂLİM AKRABALIKLAR

S100-S199 KORKUNÇ KATLİAMLAR VEYA SAKAT ETMELER

S200-S299 ZÂLİMCE KURBAN ETMELER

S300-S399 TERKEDİLMİŞ VEYA ÖLDÜRÜLMÜŞ ÇOCUKLAR

S400-S499 ZÂLİM İŞKENCELER

S11. Zalim Baba

Padişah baba kızının öldürülmesini emreder.(35)

S21.6. Zalim erkek kardeşler

Kardeşlerini kuyuda bırakırlar.(24)

S31. Zalim üvey anne

Üvey anne üvey kızını istemez evden atar.(21)

S143. Ormana terk etme

Üvey anne, üvey kızını ormana bırakır.(21)

T-EVLİLİK

T0-T99 AŞK

T100-T199 EVLİLİK

T200-T299 EVLİLİK HAYATI

T300-T399 NAMUS VE BÂKİRELİK

T400-T499 YASAK CİNSİ MÜNASEBETLER

T500-T599 HAMİLE KALMA VE DOĞUM

T600-T699 ÇOCUKLARIN BAKIMI

T10. Aşık olma

Tahir ve Zühre birbirlerine aşıktırlar.(20)

T61.Nişanlanma

Hz Hızır, Tahir ile Zühre'yi nişanlar.(21)

Kız teyzesinin oğlu ile nişanlanır.(28)

T130. Evlenme âdetleri**T131.**

Padişahın konuşmayan kızını konuşturan onunla evlenecektir.(42)

(T)T131.11. Ok atarak evlenme

Padişah oğullarına ok attırır, ok kimin başına gelirse oğullarını onunla evlendirecektir.(18)

Padişah kızına ok attırır, ok kimin başına gelirse kızını onunla evlendirecektir.(21)

Padişahın kızları, ok atarlar ok kimin başına gelirse kızlar onunla evlenecektir.(48)

T326. Evlenmek üzere olan genç adamın, nişan hazırlığı yapması**T511. Yiyecekle hamile kalma**

Hiç çocuğu olmayan kahraman meyve yiyerek hamile kalır.(16)

Çocuğu olmayan vezir ve padişah meyve yiyerek çocuk sahibi olurlar.(20)

T511.1.1. Elma yiyerek hamile kalma**T527. Dua ile çocuk sahibi olma****U-HAYATIN TABİATI****U0-U99 HAYATIN EŞİTSİZLİKLERİ****U100-U299 HAYATIN TABİATI İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ MOTİFLER**

V-DİN

V0-V99 MERASİMLER

V100-V199 DİNİ BİNALAR VE NESNELER

V200-V299 MUKADES ŞAHISLAR

V300-V399 DİNİ İNANIŞLAR

V400-V499 DİNİ KUVVETLER

V500-V599 ÇEŞİTLİ DİNİ MOTİFLER

V30. Dinî Merasimler

(T)V36. Namaz

Sultan hanım beş vakit namaz kılar.(2)

Hz. Hızır namaz kılarlar.(35)

Cami hocası namaz kılar.(42)

(T)V37. İslam'ın diğer emri hacca gitme

Padişahın kızının evine sığındığı kadının oğlu, hacılarla hacca gider.(30)

Padişah ve veziri hacca giderler.(31)

V50. Dua (ibadet)

Fakir kadın sabah namazında kalkar ve dua eder.(13)

Kız bulunduğu durumdan kurtulmak için dua eder.(41)

Hoca, dua ederek tahta bebeğe can ister.(42)

Kadın, utancından dua eder yer yarılıp içine girmek için.(45)

Güvercine dönüşen kız padişahın oğluna dua eder.(47)

Üç kardeş kızın yaptığı yemekleri yiyip kıza dua ederler.(49)

(T)V58.6. Abdest alma

Cami hocası abdest alır.(42)

V200. Mukaddes yardımcılar

(T)V206. Hızır

Çocuğu olmayan padişah ve vezirin yardımına Hızır gelir.(20)

Kahramana Hızır yol gösterir.(35)

(T)V304. Çeşitli dinî inanışlar

Kahramanın kayınbabası yemin bozmak için hayvan kurban eder.(14)

Oğlan kurtlu elmayı yiyip şükreder.(18)

Kız gece gelen efendi ile hoca nikahıyla evlenir.(28)

Kahraman hacca gider.(30)

Evlerinde pişmiş yemek bulan oğlanlar kıza hayır dua ederler.(49)

W-KARAKTERİN ÖZELLİKLERİ

W0-W99 KARAKTERİN GÜZEL ÖZELLİKLERİ

W100-W199 KARAKTERİN ÇİRKİN ÖZELLİKLERİ

W200-W299 ÇEŞİTLİ KARAKTER ÖZELLİKLERİ

W181. Kıskançlık

Oduncuyu, komşusu kıskanır.(3)

Padişah ile evli olan küçük kardeşi, ablaları kıskanır.(12)

Ağabeyleri en küçük kardeşlerini kıskanıp kuyuda bırakırlar.(24)

Padişahla evlenen kadın padişahın üç kızını kıskanır.(26)

Değirmenci, fakir kadını kıskanır.(27)

Kahramanı, komşusu kıskanır.(33)

Kahramanı komşusu kıskanır.(45)

Hıyardan çıkan kızı, halayık kıskanır.(47)

X-MİZAH

X0-X99 YENİLGİNİN MİZAHİ

X100-X199 KABİLİYETSİZLİĞİN MİZAHİ

X200-X599 SOSYAL SINIFLARIN MİZAHİ

X200-X299 ENAF İLE ALIŞ VERİŞİN MİZAHİ

X300-X499 İŞ SAHİPLERİ İLE ALIŞ VERİŞİN MİZAHİ

X500-X599 DİĞER SOSYAL SINIFLARLA İLGİLİ MİZAH

X600-X699 MİLLİYET VE İRKLARLA İLGİLİ MİZAH

X700-X799 CİNSİYETLE İLGİLİ MİZAH

X800-X899 SARHOŞLUK ÜZERİNE YAPILAN NÜKTELER

X900-X1899 MÜBALAĞA VE YALANIN MİZAHİ

X910-X1099 OLAĞANÜSTÜ ADAMLA İLGİLİ YALAN

X910-X959 OLAĞANÜSTÜ ADAMIN DOĞUMU, YETİŞMESİ, ÖLÜMÜ, FİZİKİ YAPISI VE GÜCÜ HAKKINDA YALANLAR

X960-X1019 OLAĞANÜSTÜ İNSANIN MARİFETLERİ HAKKINDA YALAN

X1020-X1079 OLAĞANÜSTÜ ADAMIN SAHİP OLDUĞU OLAĞANÜSTÜ
ÖZELLİKLER

X1080-X1099 OLAĞANÜSTÜ ADAMIN YAPTIĞI İŞLER HAKKINDA YALAN

X1100-X1199 BÜYÜK AVCILAR VE BALIKÇILAR HAKKINDA YALAN

X1200-X1399 HAYVANLAR HAKKINDA YALANLAR

X1400-X1499 BİTKİLER, MEYVELER, SEBZELER, VE AĞAÇLAR

HAKKINDA YALANLAR

X1500-X1599 COĞRAFYA VE TOPOĞRAFYA HAKKINDA YALANLAR

X1600-X1699 HAVA VE İKLİM HAKKINDA YALANLAR

X1700-X1799 MANTİKİ MASKARALIKLAR HAKKINDA YALANLAR

X1800-X1899 ÇEŞİTLİ YALANLAR VE MÜBALAĞALAR

Z-ÇEŞİTLİ MOTİF GRUPLARI

Z0-Z99 FORMÜLLER

Z100-Z199 SEMBOLİZM

Z200-Z299 KAHRAMANLAR

Z300-Z399 EŞSİZ İSTİSNALAR

Z71. Formülistik sayılar

Z71.1. Formülistik sayı (3)

3 oğlan:4,18,49

3 kız:8, 13,38

3 gül:8

3 gece:8

3 hançer:22
3 defa çağırma:22
3 tane kız:22
3 tane bidda:22
3 ses:22
3 gece:22
3 çocuk:23,38,39
3 oğlan:24,26
3 kız:24,26,37,47
3 ceviz:24
3 nar:30
3 yüz kuruş:32
3 tane halayık:32
3 tane Arap:32
3 kız kardeş:35
3 kıl:35
3 gün:41
3 turunç:36
3 arkadaş:42
3 saç teli:48
3 yatak:49
3 kömür:49
3 kevgir:49
3 ok:47
3 avuç:47
3 elma:47

Z71.3. Formülistik sayı (5)

5'er galbur altın:4

Z71.5. Formülistik sayı (7)

- 7 oğlan:13
- 7 kat yukarı:15
- 7 kat aşağı:15
- 7 kat elbise:18
- 7 başlı ejderha:18,47
- 7 Silsile:21
- 7 kat gökyüzü:24
- 7 kat yeraltı:24,35
- 7 dağ:48
- 7 yaş:49

Z71.11.9. Formülistik sayı (39)

- 39 gün:41

Z71.12. Formülistik sayı (40)

- 40 değnek:3
- 40 torba fındık:8
- 40 gün:8
- 40 merdiven aşağı:17
- 40 gün, 40 gece davul zurna çalınır:15,16,18,20,35,36
- 40 gün:20,41
- 40 kadın:20
- 40 koyun:24
- 40 küp su:24
- 40 senelik köpek:35
- 40 senelik eşek:35
- 40 düğüm:35
- 40 dilsiz:37

40 top kapot bezi:39

40 top hümayun:39

40 top elbiselik:39

Z71.12.0.1. Kırk gün kırk gece düğün

40 gün 40 gece düğün:15,18,,23,26,28,30,36,37,38

Z71.12.0.2. Kırk gün mühlet isteme

40 gün mühlet isteme:8,40,21

Z100. Sembolizm

(T) Z101. Ölüm sembolü kanlı gömlek

Cellat, padişaha kanlı gömleği götürerek kızı öldürdüğünü söyler.(19)

Cellat padişaha kanlı gömleği götürerek kızı öldürdüğünü söyler.(38)

Z140. Renkler

Siyah ve beyaz renkte koçlar dövüşür.(15)

Dev teyze kara bulut olur, dev anne beyaz bulut olur.(19)

Dev anne beyaz buluttur.(21)

Dev baba alacalı, bulacalı buluttur.(21)

Kara koyun , ak koyun.(24)

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.1.KIBRIS TÜRK MASALLARINDA ADET VE İNANMALAR

5.1.1. DÜĞÜN

16 numaralı masalda Hüsn ü Yusuf ile halayık 40 gün 40 gece düğün yaparlar.

5.1.1.1. Düğünde Yeme İçme Geleneği:

Kıbrıs'taki düğünler cumartesi günü başlayıp, Perşembe gününü kadar sürerdi. Düğün boyunca misafirlere yemek verilirdi.⁶²

1 numaralı masalda fakir yaşlı kadın tilkinin emanet ettiği ineği kızının düğününe gelen misafirleri yedirmek için keser.

11 numaralı masalda düğüne herkes davet edilir ve yeme içme yapılır.

26 numaralı masaldaki düğünde kırk gün kırk gece yeme içme yapılır.

5.1.1.2. Düğünlerde Davul Zurna çalma:

Düğünden bir gün önce, ekseriyetle cumartesi ikindin çalgıcılar gelir, davulcu, zurnacı ve kemaneci ise adamlar için kahvede çalar. Döplekçi, tefçi (zilli daire) ve kemaneciden kurulu ikinci gurup düğün evinde ve kadınlar için çalar. Aynı günün gün kavuşumu davul zurna çalmağa başlar. Bu aynı zamanda köylüyü düğüne davettir. Salı günü herse buğdayı davul ve zurna ile değirmene taşınır. Çarşamba günü evin avlusunda damat taraşı davul zurna eşliğinde yapılır. Perşembe gününde konuklara sunulan yemek davul zurna eşliğinde yedirilir.⁶³ Bu güne baktığımız zaman düğünler sadece 3-4 saat sürmektedir. Fakat davul, zurna geleneği sürmektedir. Gelin kuaförden ve fotoğrafçıdan geldikten sonra, evine girer ve evin

⁶² Oğuz Yorgancıoğlu, Kıbrıs Türk Folkloru Duydum Gördüm Yazdım, 2.bs., Kıbrıs, 1980, s. 175-178.

⁶³ Oğuz Yorgancıoğlu, a.g.e., 175-178.

içinde gelinliğini sürüyerek gezer, bu sırada evin kapısının önünde davul, zurna çalar daha sonra, davul zurna eşliğinde düğün salonuna girer düğün salonunda 3 veya 7 kere davul zurna eşliğinde ailesi ile döner.

16 numaralı masalda, oğlan evleneceği kızı davul zurna ile alamaya gider.

18 numaralı masalda dev kadının kızı ile padişahın oğlunun düğününde 40 gün 40 gece davul zurna çalınır.

17 numaralı masalda gelin köye düğün alayıyla götürülür.Yine aynı masalda kına gecesi yapılır, gerdeğin ertesi sabahı kapıda davul çalınır.

20,21,22 numaralı masalarda düğünde davul, zurna çalınır.

48 numaralı masaldaki padişahın oğlu saraydan düğün alayı davul, zurna getirmeye gider.

14 numaralı masaldaki çoban kızına kırk gün, kırk gece davul, zurna çaldırarak düğün yapar.

5.1.1.3. Düğüne Davet Etme:

Eskiden davetiye yoktu düğüne davetlileri davet etmek için düğün sahipleri davetçi kadın tutarlardı.

28 numaralı masaldaki düğüne davetliler davetçi kadın tarafından çağırılır.

5.1.1.4. Düğünde Mum Yakma Âdeti:

Bugünkü düğünlerde düğün yapılacağı solona gelin ve damat girerken önlerinde iki tane mum taşıyan kız eşlik eder. Mumlarla salon 3 veya 7 kere dönülür, eski zamanlarda ise nikah kıyılacak olan masanın iki yanına kavanoz bu kavanozların içine buğday konurdu bunların içinde de yanan mumlar olurdu.

47 numaralı masalda gelin olan kızın önünde mumlar yanar.

21 numaralı masalda gelinle damattın sağında ve solunda düğünde mumlar yanar.

5.1.2. Zerde Pilavı:

Kıbrıs'taki Düğünlerde safranla renk ve koku verilen şekerli pirinç pilavı yapılırdı. Diğer bir adı dövme pilavı.

20,21 numaralı masallarda düğünde zerde, pilav pişirilir.

5.1.3. Çeyiz:

Kıbrıs'ta kızı olan aileler kızlara küçük yaştan çeyiz yapmaya başlarlar kızları evlilik çağına gelince çeyizi hazır olmuş olur. Maddi bakımdan iyi aileler ise kızları evleneceği zaman çeyizini alırlar.

14 numaralı masalda çoban evlendireceği kızına çeyiz yapar.

5.1.4. Gelin Hamamı:

Eski düğünlerde çarşamba günü düğünün en hareketli günüydü. Öğleden önce gelin hamamı yapılırdı.

28 numaralı masaldaki düğünde hamama gidilir.

5.1.5. Nikah

28 numaralı masaldaki fırıncının kızı, Gece Gelen Efendi'nin kızı ile hoca nikahı yaparlar.

5.1.6. Kına Gecesi:

Kıbrıs'taki eski düğünlerde çarşamba akşamı kına gecesi yapılırdı.

7 numaralı masaldaki evlenecek olan kıza kına gecesi yapılır.

5.1.7. Nişan:

28 numaralı masaldaki kıza teyzesi küpe takarak oğluyla nişanlar.

5.1.8. Herkes Yaptığının Cezasını Çeker İnancı

2 numaralı masalda Harun Reşit pazara gittiğinde her koyunun kendi bacağından asılı olduğunu görür.

5.1.9. Misafire Saygı ve Eşin Dostun Önemi:

4 numaralı masalda padişahın en küçük oğlu her gittiği yerde eş dost edinir ve padişah gittiği zaman o insanlar padişaha misafirperver davranırlar.

10 numaralı masalda padişah ve vezir tebdili kıyafet gezerler ve tanımadıkları bir evin kapısını çalarlar. Ev sahipleri kapılarına gelen tanımadıkları misafirleri geri çevirmeyip misafir olarak kabul ederler.

30 numaralı masalda padişah yeni taşınan oğlanı yemeğe davet eder, daha sonra oğlanda padişahı davet eder.

5.1.10. Kurban kesme:

14 numaralı masaldaki çoban, kızını verdiği oğlanın verdiği yeminin bozulması için onun adına kurban keser.

5.1.11. Beddua

20 numaralı masalda Zühre kocakarının kabını kırar kocakarı da ona beddua eder.

36 numaralı masalda üç turunçlardan çıkan kız, halayık hizmetçiye “Alan eller gurusun, saran kollar çürüsün” diye beddua eder.

48 numaralı masaldaki kocakarı, padişahın oğluna beddua eder. “İlahi oğlum hıyarcı güzelinin peşine düşesin” der.

Aynı masalda güvercine çevrilen hıyarcı güzeli halayık hizmetçi şöyle beddua eder: “Uyusun, uyansın da al ganına bulansın” der.

47 numaralı masaldaki Yeşil Meleğin annesi dev kadın gelinine şöyle beddua eder:”Beni çağıramayınca karın doğurmaz inşallah.”

39 numaralı masaldaki kız beddua eder.

“Alan eller gurusun

Saran kollar çürüsün”(36)

5.1.12. Bereket:

6 numaralı masalda mart ayında ve nisan ayında yağmurun yağması o yılın bereketli olacağını gösterir.

5.1.13. İnanış:

5 numaralı masalda gözleri görmeyen adam gözlerine zeytin ağacının yaprağını sürünce görmeye başlar.

5.1.14. Şükretmek:

18 numaralı masaldaki oğlan kurtlu sudan içer, kurtlu elmadan yer ve şükreder.

5.1.15. Kahve İkram Etme Geleneği:

Kıbrıs'ta her gelen misafire mutlaka kahve ikram edilir. Türklerin Kıbrıs'ın fethinden sonra kahve de beraber gelir Zamanla Türk Rum iki toplumda da kabul görür yaygınlık kazanır. Kıbrıs'ta kahve içmenin de bir usulü vardır. İkram edilen kahve hemen içilmez önce içine biraz su damlatılır ve bir dakika kadar beklenir. Bu eski deneyimlerin sonucu kazanılan davranıştır. Anlatılanlara göre eski zamanlarda bazı önemli kişilerin kahvelerine zehir konularak öldürülmüştür. Bunlardan biride Pir Osman Paşadır. İçinde zehir olan kahve fincanına su döküldüğünde ise fincan çatalar veya boncuk boncuk köpükler oluşur ve zehir olduğu fark edilir. Kahve ikramlarında kahvenin yanında mutlaka bir bardak su konur bu gelenek hâlâ daha sürmektedir.

Kahve fincanına su dökülmeden kahve içilmemektedir. Fakat şimdilerdeki amacı kahveyi soğutmak içindir.

20 numaralı masalda padişah Tahir'in anne ve babasına kahve ikram eder.

5.1.16. Murada Ermek:

41 numaralı masaldaki kuş, kıza kırk gün bir ölü bekleyeceğini ve kırk gün sonra muradına ereceğini söyler.

5.1.17. Kısmet:

36 numaralı masalda Padişahın oğlu rüyasında kısmetinin üç turunçlar olduğunu görür ve onları aramaya çıkar.

5.1.18. Alın Yazısı:

34 numaralı masaldaki çocuğun alnında padişahın kızı ile evleneceği yazar.

5.1.19. Büyü:

31 numaralı masalda padişahın ve vezirin kızı Şaban'a büyü yaparlar.

5.1.20. Hoca Nikahı:

28 numaralı masaldaki kız ile Gece Gelen Efendi hoca nikahı kıyarlar.

5.1.21. Küçük Kebap fırını

Kıbrıs'taki köylerde evlerin çoğunda küçük topraktan yapılmış kebab fırınları vardır. Kıbrıs fırın kebabı ile ünlüdür. Misafir geldiğinde, düğünlerde özellikle bayramlarda fırın kebabı yapılır. Bu gelenek şu an azalmış olsada birçok yerde sürmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki çoğu evlerin bahçelerinde küçük toprak fırınlar bulunmaktadır hatta şu an yapılan villa tipi evlerin bahçelerinde bile toprak fırınlar bulunmaktadır.

13 numaralı masalda fakir kadın ekmeğini küçük kebab fırınında yapar.

DEĞERLENDİRME

Tezimizde sahada tarafımızdan derlenmiş olan kırk dokuz masal metnini inceledik.. Bu metinleri hemen hemen her yönden incelemeye çalıştık. Çalışmamızın inceleme alanını oldukça geniş tutmaya çalıştık, bu çalışma daha sonra bu alanda yapılacak çalışmalara kaynak ve öncülük yapabilecek yapıdadır. Bu çalışmamızın amaçlarından en önemlisi de başka çalışmaların yapılmasına teşvik etmektir. Masallarımız bizim kültür değerlerimiz, hazinelerimizdir. Zaten çalışmamızda da bu hazinelerimizi kısıtlıda olsa açmaya çalıştık. Bir masal metnine baktığımız zaman o toplumun inançlarını değer yargılarını, gelenek göreneklerini, toplumun dilini daha sayamadığımız değerleri masallarda görmekteyiz. Şu anki durumumuza baktığımız zaman; kültür değerlerimizi taşıyan insanlarımızı yani kaynak kişilerimizi gün geçtikçe kaybetmekteyiz. Gençlerimiz ise teknolojinin ilerlemesiyle teknolojiye yenik düşmüş şekilde yaşamaktadırlar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki masallar, sadece derleme niteliğindedir. Araştırmalarımız esnasında sadece masal metni inceleyen bir bitirme tezine rastladık, derleme niteliğinde olanlar ise orijinalliğini yitirmiş bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Kısacası bu konudaki çalışmalarda büyük eksiklikler vardır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin şu anki kritik durumuna baktığımız zaman toplum olarak kültürümüze, folklorumuza, dilimize sahip çıkmamız, sıkı sıkı sarılıp korumamız gerekir.Çünkü bir toplum diliyle, gelenek , görenekleriyle, kültür değerleriyle var olur, bu yönden zayıflamış olan toplumlar yok olmaya mahkûmdur. Halkımız tarafından folklor kelimesi yanlış anlaşılmakta sadece halk oyunu olarak algılanmaktadır. Toplum olarak folklorun her alanına ilgi gösterip sahip çıkmalıyız ve dünyaya sadece kendimizi halk dansları alanında değil tüm folklor alanında tanıtmalıyız.

Çalışmamızda inceldiğimiz masallarda bulunan insanların, hayvanların, gerçeküstü varlıkların, mekânların tablolarını bu bölümde vermeye çalıştık.

TABLO 1
KUZAY KIBRIS TÜRK MASALLARINDA ORTAK UNSURLAR
TABLOSU

	İyilik	İyiliklerin Ödüllendirilmesi- Kötülüklerin Cezalandırılması	Kötülük	Kötülüklerin Cezalandırılması
Masal Numarası	13	4	13	1
“	14	24	18	2
“	19	-	19	3
“	26	-	20	5
“	-	-	23	9
“	-	-	24	13
“	-	-	25	19
“	-	-	26	24
“	-	-	27	27
“	-	-	29	33
“	-	-	34	35
“	-	-	35	44
“	-	-	39	45
“	-	-	44	46
“	-	-	46	46
“	-	-	49	-
Toplam Sayı	4	2	16	15

Kıbrıs Türk Masallarında incelediğimiz metinlerde ortak unsurlardan kötülük unsuru ağır basmaktadır. Kötülük masalın bütününde devam etmektedir, kötülük unsurunun devam etmesi demek masalın devam etmesi anlamına gelir. Masalın sonunda ise kötülükler cezalandırılarak masal son bulmaktadır. 49 masal metninde

16masalda kötölük unsuruna rastlanmış, 15 masalda ise kötölük ,cezalendirme ile son bulmuştur.

TABLO 2
KUZEY KIBRIS TÜRK MASALARINDA SARAY VE İDARE
ADAMLARININ TABLOSU

	Padişah	Padişah kızları	Padişah oğulları	Vezirler	Kral	Sadrazam
Masal Numarası	2	8	4	2	15	18
“	3	19	18	3	23	-
“	6	31	38	18	-	-
“	7	37	48	19	-	-
“	8	38	-	20	-	-
“	19	39	-	26	-	-
“	20	42	-	31	-	-
“	21	-	-	34	-	-
“	23	-	-	35	-	-
“	26	-	-	44	-	-
“	30	-	-	47	-	-
“	31	-	-	-	-	-
“	35	-	-	-	-	-
“	37	-	-	-	-	-
“	38	-	-	-	-	-
“	44	-	-	-	-	-
“	45	-	-	-	-	-
”	49	-	-	-	-	-
Toplam Sayı	18	7	4	11	2	1

Kıbrıs Türk Masallarında bir varmış, bir yokmuş ülkesini padişahı bulunmakta, padişahın yanında ona yardımcı olan, padişah seyahatte çıktığında ailesini emanet ettiği, birlikte tebdili kıyafet gezdiği vezir yer almaktadır. Saray ve idare adamlarından padişah birinci sırayı almaktadır. 49 Masalın 18’inde padişah bulunmaktadır. İkinci sırada ise padişahın her zaman yanında yer alan vezirdir. 49 masalın 11’inde vezir bulunmaktadır.

TABLO 3

**KUZEY KIBRIS TÜRK MASALLARINDA DİN
ADAMLARININ TABLOSU**

Masal Numarası	Papaz	Cami Hocası
	18	42
Toplam Sayı	1	1

Kuzey Kıbrıs Türk Masallarında din adamları sayıca azdır. 49 masalda 1 tane papaz, 1 tanede cami hocası bulunmaktadır. Türk Masallarında papazın bulunması Rumlarla Kıbrıs Türklerin geçmişte birlikte yaşamlarının etkisinde kaynaklanmaktadır. Din adamlarının sayıca az olması dini inancın az olmasından kaynaklanmamaktadır. İncelediğimiz metinlerin, dini motiflerine baktığımız zaman oldukça kalabalık fakat din adamları bakımından zayıf olduğunu görmekteyiz.

TABLO 4**KIBRIS TÜRK MASALLARINDA HALK TABAKASINA
AİT İNSANLARIN TABLOSU**

	Kocakarı	Gelin	Yarım Akıllı	Keloğlan	Rençper	Çoban	Köse Dayı	Yahudi	Sarısın Kız	Şaban	Ağa	Fellah İsa
Masal Numarası	1	1	1	8	11	11	29	29	30	31	31	34
“	6	48	-	19	-	17	-	-	-	-	-	-
“	16	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-
“	20	-	-	-	-	23	-	-	-	-	-	-
“	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam Sayı	11	2	1	2	1	4	1	1	1	1	1	1

Kıbrıs Türk Masallarına baktığımız zaman halk tabakasına ait kahramanların kalabalık olduğunu görmekteyiz. İncelediğimiz 49 masal metninde en çok rastladığımız halk tabakasına ait kahraman kocakarıdır. İkinci sırada ise çoban yer almaktadır.

TABLO 5
KIBRIS TÜRK MASALLARINDA GEÇEN ZENGİN VE FAKİR
İNSANLARIN TABLOSU

	Zengin	Fakir
Masal Numarası	13	1
“	17	7
“	30	13
“	36	27
“	43	30
“	-	48
Toplam Sayı	5	6

Masalın devam edebilmesi, iyinin ve doğrunun kötü karşısında kazanması için mutlaka bir olumlu birde olumsuz durum olmalıdır. Bu tabloda ise birbirine zıt olan iki durumu incelemeye çalıştık. 49 masal metnimizde 5 tane zengin 6 tanede fakir bulunmaktadır. Masalarımızdaki zengin insanların durumlarına baktığımız zaman hemen hemen hepsi sonradan buldukları bir hazineden, olağanüstü bir olay sonucunda zengin olmuşlardır. İşte masallarımızı irdeledikçe içlerinde yaşattıkları mesajları görmekteyiz. Masallardan çıkardığımız sonuçta çalışmakla, sihirle veya olağanüstülükle zengin olunur.

TABLO 6
KIBRIS TÜRK MASALLARINDA HİZMET EDEN İNSANLAR
TABLOSU

	Halayık- Cariye	Arap	Hizmetçi	Irgat	Cellat
Masal Numarası	16	3	15	17	19
“	30	30	16	-	38
“	32	32	3	-	-
“	41	-	17	-	-
“	48	-	20	-	-
“	-	-	21	-	-
“	-	-	28	-	-
“	-	-	32	-	-
“	-	-	36	-	-
“	-	-	41	-	-
Toplam Sayı	5	3	10	1	2

Kuzey Kıbrıs Türk Masallarındaki hizmet eden insanların sayısına baktığımız zaman: hizmetçiler büyük bir yer kaplamaktadır, 49 masaldan 10 tanesinde hizmetçi, ikinci sırayı ise 5 tane ile halayık- cariye izlemektedir. Halayıklar çoğunlukla hile ile padişahın oğluyla evlenirler. Halayıkların masallardaki tariflerine baktığımız zaman “bir dudağı yeri, bir dudağı göğü süpürür” sözlerinden de bu kişilerin zenci olduklarını anlıyoruz. Bu kişiler para karşılığında satın alınırlar ve hizmetçi olarak kullanılırlar.

TABLO 7
KIBRIS TÜRK MASALLARINDA NİTELİKLERİNE VE
CİNSİYETLERİNE GÖRE İNSANLAR TABLOSU

	İyi Kadın	Kötü Kadın	Kötü Erkek
Masal Numarası	2	16	4
“	-	18	5
“	-	23	19
“	-	28	48
“	-	45	-
Toplam Sayı	1	5	4

İncelediğimiz 49 Kuzey Kıbrıs Türk Masallında bulunan insanları cinsiyet ve niteliklerine göre tablo şeklinde incelediğimizde: 5 kötü kadın karakterine, 4 kötü erkek kahramana rastlamaktayız. İyi kahramanlar sayıca azdır iyi kadın kahraman olarak 1 taneye rastlamaktayız.

TABLO 8
KIBRIS TÜRK MASALLARINDA EHLİ HAYVANLARIN
TABLOSU

	inek	Kaz	At	Köpek	Eşek	Koç	Kuzu	Koyun	Öküz	Kedi	Keçi	Deve	Tekke	Horoz
Masal Numarası	1	3	8	9	9	15	19	24	29	31	34	39	43	43
“	-	-	11	18	18	-	34	29	43	-	35	43	-	-
“	-	-	17	21	21	-	-	-	-	-	-	46	-	-
“	-	-	18	35	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	19	47	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	20	49	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	35	-	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam Sayı	1	1	10	6	7	1	2	2	2	1	2	3	1	1

İncelediğimiz 49 Kuzey Kıbrıs Türk Masalında, sayıca birinci sırada yer alan ehli hayvan olarak atı görmekteyiz. At Türklerde kutsal sayılmış olan hayvanlar arasındadır etinden, sütünden yararlanılmış savaşta kahramanın yanında yer almış, yardımcı niteliği taşıyan bir varlıktır. İncelediğimiz masallara baktığımız zaman kahramanın yanı başında, kahramana yardım eden, kahramanı zor durumdan kurtaran bir hayvan kahramandır.. İkinci sırayı ise eşek almaktadır. Kıbrıs Türk Masallarında ehli hayvan olarak eşeğe rastlamak hiç de şaşırtıcı değildir.

TABLO 9

**KIBRIS TÜRK MASALLARINDA KUŞLAR VE KÜMES
HAYVANLARI TABLOSU**

	Kuş	Karga	Güvercin	Tavuk
Masal Numarası	24	25	16	44
“	31	48	18	-
“	36	-	48	-
“	41	-	-	-
Toplam Sayı	4	2	3	1

İncelediğimiz 49 Kuzey Kıbrıs Türk Masallında başı sıkışan kahraman kuşa çevrilmekte böylece zor durumdan kurtulmaktadır. Halayığın kandırdığı kız güvercine dönüşmekte, halayık kızın yerine padişahın oğlu ile evlenmektedir. Kuş ve kümes hayvanları tablosunda birinci sırayı kuş almakta, ikinci sırada ise güvercin yer almaktadır.

TABLO 10

**KIBRIS TÜRK MASALLARINDA GERÇEKÜSTÜ VARLIKLAR
TABLOSU**

	Yedi B.	Hz Hızır	Cin	Ecimli	Derviş	İhtiyar	Yeşil
Masal Numarası	18	20	35	39	38	48	49
“	24	35	-	-	-	-	-
“	47	-	-	-	-	-	-
“	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	-	-	-	-	-
“	-	-	-	-	-	-	-
Toplam Sayı	3	2	1	1	1	1	1

İncelediğimiz 49 Kuzey Kıbrıs Türk Masalında gerçeküstü varlık olarak dev birinci sırada karşımıza çıkmaktadır. İkinci sıra ise yedi başlı ejderha yer almaktadır. Masallarda devler vazgeçilmez kahramanlardandır.

TABLO 11
KIBRIS TÜRK MASALLARINDA DAR-AÇIK MEKÂNLAR
TABLOSU

Bostan	47	48	-	-	-	-	2
Göl	48	-	-	-	-	-	1
Panayır	35	-	-	-	-	-	1
Harmanlı	34	-	-	-	-	-	1
Orman	21	23	26	27	35	42	6
Ova	19	49	-	-	-	-	2
Mahra	9	15	26	34	35	-	5
Köy	17	34	43	-	-	-	3
Tarla	18	-	-	-	-	-	1
Çeşme-	18	-	-	-	-	-	1
Havuz	16	36	44	48	-	-	4
Dere	15	21	26	35	40	47	6
Bahçe	15	19	31	41	46	48	6
Armutlu	9						
Ova	14	-	-	-	-	-	1
Çarşı	6	-	-	-	-	-	1
Deniz	2	9	13	29	41	46	6
Dağ	5	15	47	48	49	-	5
Pazar	2	-	-	-	-	-	1
Masal No							
”							
”							
”							
”							
”							
Toplam Sayı							

İncelediğimiz 49 Kuzey Kıbrıs Türk Masalında deniz, bahçe, dere, orman gibi açık mekânlar birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise dağ, havuz, mahra mekânları yer almaktadır. Masalarda yer alan devler dağda veya mahrada yaşarlar. Devler derenin suyunu keserler karşılığında köyden kız aldıkları zaman açarlar. İstenmeyen çocuk veya padişahın sorularını doğru cevaplayamayan çocuk ormana terk edilir.

TABLO 12

KIBRIS TÜRK MASALLARINDA İKAMETGÂHLAR TABLOSU

	Saray	Ev	Apartma	Konak	Okul	Kulübe	Hamam	Kuyu	Oda	Zindan	Ahur	Bina	Tuvalet
Masal Numarası	3	3	3	18	20	23	28	8	19	25	34	35	35
“	20	4	4	-	49	49	30	15	35	-	-	-	-
“	24	5	-	-	-	-	32	24	-	-	-	-	-
“	28	13	-	-	-	-	35	30	-	-	-	-	-
“	30	14	-	-	-	-	-	43	-	-	-	-	-
“	35	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	41	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	48	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
“	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam Sayı	8	9	2	1	2	2	4	5	2	1	1	1	1

İncelediğimiz 49 Kuzey Kıbrıs Türk Masalında ikametgâhlar tablosunda birinci sırayı ev ikinci sırayı saray almaktadır. Masallarda bu ikametgâhların özellikleri şunlardır: masallarda fakir olan insanlar olağanüstü bir şekilde zengin olunca hemen kendilerine ev yaptırırlar. Fakir ve güzel kıza veya meyvenin içinden çıkan kıza aşık olan oğlan sarayda yaşar, tesadüfen yoldan geçen kız saray görür ve bu saraya girince hayatı değişir. Dev kuyunun içinde yaşar, kahraman yer altı dünyasına kuyunun içinden geçer. Kötü kalpliler masalın sonunda cezalandırılarak zindana atılırlar. Kahraman zengin olunca hamama yıkanmaya gider, düğün yapılırken gelin hamamı yapılır, sevdiği kıızı görmek isteyen oğlan gizlice hamama girer.

TABLO 13

KIBRIS TÜRK MASALLARINDA İŞ YERLERİ TABLOSU

	Kahvehane	Otel	Bakkal	Han
Masal Numarası	3	5	25	29
“	19	-	-	-
Toplam Sayı	2	1	1	1

İncelediğimiz 49 Kuzey Kıbrıs Türk Masallarında yer alan iş yerleri tablosunda birinci sırayı kahvehaneler almaktadır. Türk kültüründe de kahvehanelerin büyük bir yeri olduğunu burada da bir kez daha görmekteyiz.

Tezimizde incelediğimiz masallara baktığımız zaman kullanılan eşya sayısının çok olduğunu görmekteyiz.İncelenen 49 masalda 116 adet eşya ismi geçmektedir.Çalışmamızda bitki ve yiyeceklerde eşyalar kadar olmasa da masallarımızda yer almaktadır. Mevsimler ve astronomi terimleride az sayıdada olsa derlediğimiz masallarda yer almaktadır. Formeller kısmında ise en çok kullanılan başlangıç formeli: “zamanın birinde bir.....varmış.” En çok kullanılan bitiş formeli ise: “benda bıraktım da geldim.” İncelediğimiz masalda en çok kullanılan sayı 3 sayısı, en çok kullanılan renk ise siyahtır.

Çalışmamızdaki 49 masalı Stith Thompson Halk Edebiyatı Kataloğuna göre inceleyip masallarımızda bulunan motiflerin numaralarını verdik. Bu bölüm hazırlanırken motif numaralarının verilmesinde Ali Berat Alptek’inin motifler üzerine yapmış olduğu çalışmalardan yararlanılmıştır. Motif Index’te tespit edilmeyen motiflerin başına T=(Türk Masallarına ait) kısaltması koyularak verilmiştir. Çalışmamızda Mitolojik, hayatın karakteri ve mizah motiflerine rastlanmamıştır. En çok rastladığımız motifler hayvan, sihir, olağanüstü ve dev motiflerdir. Çalışmamızın bu kısmı geliştirilerek tek başına bir çalışma olabilecek bir yapıdadır .Bizi bu bölüme sınırlı bir şekilde değinebildik.

Çalışmamızdaki diğer bir bölüm ise Kıbrıs Türk Masallarındaki Adet ve İnanama kısmıdır. Çalışmamızdaki masallarda bulunan adet ve inanmalar bu

bölümde açıklayıcı bir şekilde verilmiştir. Metinler kısmından sonra, metinlerimizin daha iyi anlaşılması için bir de sözlük bölümü yer almaktadır.

SONUÇ

Çalışmamız 49 masal metninin incelenmesinden oluşmuştur. Masal metinlerimiz sahada delerleme yöntemiyle derlendikten sonra incelenmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılacak olan masal incelemelerine yardımcı olacak bir çalışmadır. Tezimizin I. Bölümü, tezimizin giriş kısmında masalın çeşitli kaynaklardan tanımı ve tarihçesi, masalların kaynakları, masalları inceleme metotları, Türk masallarına genel bir bakış, Kıbrıs Türk masallarıyla ilgili çalışmalar, çalışmamızın I. Bölümünde derlenen 49 masal metnimizin motif sırası; II. Bölümünde 49 masalda Kıbrıs Türk masallarının ortak unsurları, temler, kahramanlar, çevre; III. Bölümde Kıbrıs Türk masallarında eşyalar bitkiler ve yiyecekler; IV bölümde Kıbrıs Türk masallarında yapı ve formeller; V. Bölümde masallarda bulunan adet ve inanmalar, Stith Thompson Halk Edebiyatı Kataloğuna göre masallardaki motifler numaralandırılmıştır. Metinler kısmından sonra, metinlerin daha iyi anlaşılması için birde sözlük bölümü bulunmaktadır.

1. Kuzey Kıbrıs Türk Masalları sahada derleme yöntemiyle, kaybolmadan bir an önce derlenmelidir. Derlenen masallar orjinalliğini kaybetmemeleri için Kıbrıs ağız ile yazıya geçirilmelidir.
2. Daha sonra yapılacak varyant ve motif çalışmalarına yardımcı olunması için yazılı kaynaklarda ve sözlü kaynaklarda bulunan masallar bir araya toplanmalıdır.
3. Tezimizdeki her bölüm tek başına alınıp genişletilebilecek bir yapıdadır. Bu alanda çalışmalar yapıp Kıbrıs Türk Masallarında Dünyaya tanıtılması gerekmektedir.
- 4- Kıbrıs Türk Folkloruyla ilgili çalışmalarda veya masallarla ilgili çalışmalarda derlenen metinlerin kaynak kişilerin isimleri ve kaynak kişiler hakkındaki bilgiler, derleme yeri ve tarihiyle ilgili bilgiler

unutulmayıp verilmelidir. Bir metnin orijinal veya varyant olup olmadığını bu bilgiler sayesinde anlayabiliriz.

5. Derlenen masalların Kıbrıs Türk Masalları'nın AaTh kataloglarına ve "Motif –İndeks"'e yerleştirilmelidir. Araştırmalarımız sonucunda Stith Thompson'un Motif İndeksi kullanılarak yapılan tek bir çalışmaya rastladık.
6. Devlet Halkbilimi çalışmalarına destek vermelidir. Bu alanda yapılan çalışmalar bitirme tezleridir. Bu alanda çalışma yapan dernekler ve araştırmacılar kendi imkânları ile çalışmalarını yapmaktadırlar.
7. Bir millet kendi varlığını koruyabilmek için kendi kültür değerlerine sahip çıkmalıdır. Bu değerlerde bir milletin folklor ürünlerinde saklıdır. Kuzey Kıbrıs Türkleri olarak ayakta durabilmenin, dıştan gelecek etkilere karşı varlığımızı korumanın yolu folklorumuzdan geçmektedir. Millet olarak bunu asla unutmadan hareket etmeliyiz

METİNLER

1. TILKI

Tilki bir gün çöpe gider, çöpleri karıştırırken bir tiken bulur. Tilkinin malı kıymatlı y, saklamak ister tikenı gider bir Gocagari bulur. Der ki:

“Teyzeciğim der bu tikenı bana saklar mısın?”

O da der:

“Saklarım oğlum”

Gocagari ne bilsin goymuş genni mangalın yanına, tabi mangalda içinde kömürler tiken yandı. Yarın gelip alacam dedi ama tilki. Ertesi günü tilki geldi der ki:

“Neneciğim der bana tikenimi ver.”

“Aman oğlum der gocagari mangalın yanına goyduk ta yandı. Nerden bilirdik?, napacan tikenı? Sonuçta bir tiken.”

“Yok der o benim tikenim idi, ya tikenimi verecen ye mangalı.”

Ya tikenı, ya mangalı gocagari mangalı vermek zorunda galdı. Bu defa gitti başka bir kapuyu çaldı. Ordada başka yaşlı bir kadın:

“Teyzeciğim bana bu mangalı saklar mısın? Yarın gelip alacam.”

“Tamam oğlum.”

O da alır mangalı saklar onun da inekleri var, goymuş ineklerin yanına tabi inekler gece basdılar, gırıldı. Ertesi günü tekrar geldi tilki:

“Teyzeciğim mangalımı alayım.”

“Aman oğlum der nerden bilirdim gelip alacağını goymuşum ineklerin yanına, ineklerde gece basmışlar, gırmışlar.”

“Yok der benim mangalımdır isderim, ya mangalı verecen, ya ineği verecen.”

Sonuç da gadın vermek zorunda galdı ineği. Aldı ineği başka bir gadına götürür ineği verir. Meğer gadının gızı evlenirmiş gadında böyle çok fakir insannar. Kestiler ineği yedirdiler, içirdiler, düğünü yaptılar. Geldi ertesi gün ineğmi:

“Aman oğlum der biz çok fakir insanarık, gızımı evlendirirdim bu hayvan bize şanslı geldi. Pişirdik, bazladık misafirimizi savdık.”

“Yok der benim ineğim idi ne hakla ya gelini vereceksiniz, ya da ineği.”

Öyle böyle alır gelini masal ya alır. Aldı gelini gider, giderken bir adam görürler adam da biraz yarım akılı elinde bir düdük çalar:

“Dütt, dütt, dütttt, dütt”

Düdük bunun ilgisini çeker gider adamın yanına:

“Ver bana o düdüğü” der.

“Yok der genne neçin verecem? sağa düdüğü, yanındaki gelini verirsen benda sana veririm düdüğü.”

İkisida yarım akıllı.

“Tamam” der.

Verdi gelini aldı düdüğü şimdi bu düdüğü hem çalar hem gider:

“Tikenı verdim, mangalı aldım, mangalı verdim ineği aldım, ineği verdim, gelini aldım, gelini verdim, düdüğü aldım düd, dürü,düt” gider.

Zehra KAYMAK

2.PADİŞAH’IN KARDEŞİ

Bir varmış bir yokmuş evvel zaman içinde galbur zaman içinde bir padişah var. Birde vezir var onun gardaşı bir Harun Reşit vardı. Hiç yüzü gülmez Padişahın yaptığı zulümlardan dolayı gardaşının hiç yüzü gülmez. Padişah demiş vezirine:

“Bak gardaşının arkasına birini goylum izlesin eğer yüzü gülersa bulana mukafat verceğim.”

Bu gadar gezdi gardaşının arkasında herkes hiçbirini göremedi. Harun Reşit bir gün bazara uğradı. Gördü ki orda her hayvan gendi bacağından asılıdır. O zaman gülmüş. Geldi arkadaş Harun Raşiti ki yüzü güldüğünde gördü.

“Demiş yüce Padişahım gardeşin filan yerde bugün güldü.”

Ertesi gün gardeşini arattı. Demiş gardaşine sormuş:

“Senin bu gadar zamandır yüzün gülmez neçün gülmez?”

“E senin yaptığın zulümlardan dolayı demiş. Ben düşünürüm ki senin günahını ben çekeceğim. Ama bugün bazara vardığımda gördüm ki her hayvan gendi bacağından asılacak, onçün güldüm demiş genne.”

Padişah çağırılmış o adamı mukafatlandırdı. Ki Harun Raşiti gördüğü çün bu defa Harun Raşit gitti deniz kenarında ev yapar, herkese Harun Raşit herkese o evlerden sattar. Padişah istediysa onada satsın, o satmadı demiş ki:

“Sağa vermem demiş amma Sultan Hanım istersa Sultan Hanıma satarım.”

“Sebep demiş gene”

“Sen demiş genne günakar birisin ben beş vahtını gılarım, Sultan Hanımda beş vahtını gılar, onçün Sultan Hanıma satarım sağa satmam.” Demiş ona satmadı. Bu gadar

Muharam AKİM

3.ODUNCU VE PADİŞAH

Evvel zaman içinde galbur zaman içinde bir padişah var birda vezir var, birda temizleyici kadın vardır. Sarayda her gün gider temizlik yapar orda padişahın ekmeğini yoğurur, hamurunu verir o elediği unlardan dolayı götürür evde silkinir ve çocuklarına ekmek yapar gendi yoğururdu. Bunun gocasıda oduncudur her gün gider bir yük odun keser satar ekmeğini böyle yedirir çocuklarına günün birinde o sattığı ekmelerila biriktiği parayla odunları sattığı biriktirdiği parayla bir gaz alır. Çocukların yedirsın eve gittiğinde garı bişirdi gazı. Düşündü ki bu gazı gendi gendine münasip görmedi. Padişaha versin sarmış godu tepsiye aldı gitti. Padişahın sarayına Padişaha demiş:

“Ağam demiş sağa gaz getirdim Padişahım hediye olarak”

“Buyur otur” oturdu demiş genne:

“Bu gazı neçin bana getirdin?”

“Valla padişahım ben böyle gaz yiyemem sağa münasip gördüm. Onçin sağa getirdim.”

“Tamam” demiş genne.

“Bize demiş bu gazı taksim edecen eğer taksimi bilersen sağa bir küp altın verecem.”

“Tamam demiş edeyim.”

Goymuş masanın üstüne kesdi dört gişiye taksim edecek, kesdi başını ayırdı padişahın önüne, kesdi ganatları verdi vezirine, kesdi ayaklarını verdi adamlarına ki emir verir padişahıta işlerini yapar. Ayakları adamlarına verdi gövdeyi da gendina ayırdı.

“Oldu demiş genne paşam bu taksim.”

“Evet oldu dedi genne”

“Sen demiş genne memleketin ağasısın başısın sağa baş verdim. Vezirinda ganatlarındır demiş genne ganatları sağa bağlı, ayaklarında adamların birağtım çünkü ayak işlerini yapar ayaklarında onlara verdim gitsin gelsin, gövdeyide ayırdım benim çocuklara demiş ki yemediler yesinler.”

“Dağıt Paşam demiş genne”

“Doldurun oduncuya demiş bir küp altında alsında gittsin.”

Aldı gitti eve şimdi eve gittiğindeda gazı götürdü, garı sormuş:

“Nedir be herif?”

Böyle, böyle demiş genne ve bir küpte altın aldım demiş genne. Heman padişah ertesi gün apartman başladı yapmaya, çocuklarını giydirdi, yedirdi içirdi. Bunu gomuşusu gördinan sormuş:

“Nerden buldun? Bu serveti nerden yaptın bu gadar zengin oldun?” Demiş

“Garısına, geçen gün benim bey gaz aldı. Padişaha götürdü padişahında hoşuna gitti getirdi hoşuna gittiği içinde verdi genne bir küp altın dedi bizde bu servete gavuştuk dedi. Odunculuktan vazgeçti gocam benda temizcilikten vazgeçtim.”

Garı gitti eve gece duttu gocasını golundan:

“Allah’ın oduncusu gitti padişaha bir gaz götürdü, da bir küp altın verdi geğede zengin oldu. Da apartman saibi oldu çocuklarını giydirdi. Sen uydurupta gitmedi ahmak ahmak oturun gavede götüren sende bir gaz senda zengin olan.”

“Tamam” demiş.

“Yarın bağada ver bir gazcık ver götüreyim demiş.”

Ertesi gün onunda hanımı kızartı bir gaz aldı götürdü padişaha, tak tak padişahın kapısını. Çıktı veziri dedi ki:

“Nedir”

“Ah dedi padişaha dede bir gaz getirdim hedaye.”

Veziri girdi içeri sorduysa:

“Alın içeri dedi.”

Aldılar içeri oturdular demiş genne:

“Taksim et bizi bu gazı bakalım.”

Kesdi bu defa gövedeyi yitti padişahın önüne, kafayı verdi vezire ayakları ayırdı gendine sormuş genne:

“Oldu mu ağam? demiş genne taksim ki yaptın.”

“Evet padişahım dedi oldu.”

“E izahat bize bakalım.”

“E sen demiş genne gosgoca bir padişah afı gafı yen doyman sağa verdim dedi gövdeyi dedi. Gafayıda verdim dedi vezirlerine ayaklarında ben aldım demiş genne ki gider gelirim.”

Çağırılmış araplarına:

“Vurun genne kırk değnek gitsin demiş.”

Vurdular adam kırk değnek gitti. Gitiğnan eve garı sormuş:

“Noldun be yahu.”

İşte böyle böyle.

“Tamam yarın ben gidecem bakayım sorayım.”

Ertesi gün garısı çıktı gitti Padişaha:

“Neçün temzlikçinim gocasına geldida bir küp altın verdin? Gazıda verdin gitti da benim gocam geldiğinde benim gocam kırk da değnek vurdurtun gitti.”

“Eh demiş genne yarın çağırılım demiş genne temzlikçinin gocasını başka bir taksim daha yapsın bizede ona göre demiş genne senda söyleyen bakalım haklı mıyım? Haksız mıyım?”

“E çağır demiş genne”

“Gözünün önünde olacak demiş genne”

Ertesi gün çağırdı temzleyikçiye da temizleyikçinin gocasınıda gitmişler padişahın sarayına kapıyı çaldıklarının veziri çıktı sormuş

“Nedir e padişahım dedi bizi saraya davet etti? Geldik bakalım nester”

“Tamam dedi buyurun içeri”

Aldı içeri padişah şimdi ilk gidenleri oturun demiş oturdu diğerlerineda şimdi ortadan perde var kesik Sultan Hanım perdenin arkasında otur demiş vezirine:

“Git al beş dane yumurtada gel da oduncu bize taksim etsin.”

Git vezir şimdi beş dane yumurta aldı geldi. Çağırıp araplarına gelin dedi.

“Bu gadının gocasını alın götürün yan tarafa dedi.”

Aldılar adamı götürdüler yan tarafa oduncuya da dedi ki:

“Paşam dedi bu beş yumurtayı padişaha ve vezire ve sultan hanıma taksim edecek.”

“Demiş tamam ağa edeyim”

“Et demiş genne”

Galktı şimdi adam bango başı durur ayırdı bir tane padişaha birde ayırdı vezire ikide ayırdı Sultan hanıma demiş genne:

“Oldu mu? bu taksim şu yaptım”

“Evet demiş genne oldu. İzah et bakalım bize nasıl oldu?”

“Tamam demiş izahat edeyim. Bir tane senin demiş genne bir tane vezirin iki dane var sende birde verdim sana oldu üç vezirinde aynı iki dane var birde verdi oldu üç, sultan hanım hiç yoktur sultan hanıma da üç dane ayırdım dedi.”

Çağırdı evlatlarına:

“Bir küp daha atın verin oduncuya gittsin demiş”

Oduncu genne bir küp daha altın aldı. Goşturarak gitti eve bu defa çağıldılar Diğerinin gocasına demiş genne:

“Bu beş yumurtayı sultan hanıma, vezire ve Padişaha taksim edecen.”

Ayırmış üç dane verdi padişaha bir tane verdi vezire birde ayırdı sultan hanıma demiş genne?

“Nasıl taksim oldu mu? bu taksim.”

“Evet oldu demiş”

“E nasıl dedi genne benim üç dane onların birer tane nasıl oldu bu iş?” demiş genne:

“Sen gosgoca padişah afı gafı yen genne doymam sağa üç dane verdim. Birer tane verdim sultan hanıma hem vezirine demiş genne”

“Vurun gene bir daha”

Vururlar genne gider . Garı sinirlendi padişaha ki neçün ona altın verdi buna vermedi? Ben da bıraktım da geldim.

Muharem AKİM

4. PADIşAH VE ÜÇ OĞLU

Bir padişah vardı padişahında üç dane oğlu, padişah gayrık yaşlandı, günün birinde çağırdı oğlularına gelin demiş:

“Size demiş mirasımı taksim edeyim da ben yaşlandım gayrık öleceğim demiş.”

“Tamam” demişler.

Bunlara her birine verdi beşer galbur altın demiş evlatlarına ki:

“Sizler demiş genne her gittiğiniz köyde demiş genne bir havlu ev isterim.”

“Tamam” demişler

“Size birer ay müddet veririm. Bu bir ay zarfında evlerinizi çıkacak beraber görmeye.”

Böyük oğlu çıkmış her gittiği köyde bir havlu ev yaptı, apartman yaptı, döndü geldi. İkinci oğlu o da çıktı köylere her gittiği köyde gaş dane gumarcı, gaş dane meyhaneci varsaydı, onların peşine düştü parayı yedi. Ötekide harçadı parayı evlere, parayı yedi. En ufak oğlu, Her gittiği köyde bir ahbap etti samimi bir ahbap etti. Döndü bunnar döndü köye çağırılmış müddet doldu Padişah demiş ki:

“Gakın gidelim demiş görelim evlerinizi şu yaptınız. Çekti birinci oğluyla gitti baktı her köyde bir ev bomboş dört duvar kimsesi yok.

“Tamam demiş güzel”

Döndüler geldiler köye çağırdı ortanca oğluna:

“Hade demiş genne gidelim, görelim senin yaptığın evleri”

O da çıktı onuynan da gittiler hangi köye gittilersa bunun para bitti ya garip ne gumarcılar hatırını aldılar ne meyhaneciler bu da güzel demiş döndüler geldiler. Geldi sıra en ufak oğluna ona çağırıysa:

“Gidelim demiş görelim senin yaptığın evi”

Çıktılar gittiler şimdi her gittikleri köyde el pençe divan, ikram izzet çok ahbap yedirirler, içirirler geçelim öbür köye bakkalım, öbür köyde aynı, öbür köyde aynı, dönmüşler geldiler köye demiş oğluna:

“Bak oğlum demiş genne senin yaptığın hepsinin güzelidir, ama günün birin demiş genne başın sıkıya gelirse da son radeye gelin da aciz galacan canından, alacan ipi bu halkaya geçirecen geçirecen bağzına intihar eden gurtulayın demiş.”

En ufak oğluna. Gel gün git gün ufak oğluda bitirdi parayı o duruma geldi. Babaları gayrık yok gecenin birinde hatırına geldi.

“Babam bana söyledi ki son radeye acizlendiğim da gayrık ki dünyadanda bıkarım ipi geçireyim halkaya bağzımada geçireyim, intahar edeyim gurtulayım kimsesi görmesin beni.”

Öyle yaptı çocuk galktı iskemle goydu ip geçirdi bağzına sandelyeyi göğüsledi gitti. Meğer hazine vardı o kırışte çocuk asıldığında ki boğulacak hesabıyla ki intihar edecek açıldı altınların içinde galdı çocuk. Aldı altınlarla tekrar düzenini düzdü insanlığınan tekrar başladı ve böylelikle devam etti.

Muharem AKİM

5. İKİ ARKADAŞ

İki arkadaş bunlar işsiz galmışda, biri birine dedi:

“Böyle olmaz çikalım dışarı gidelim başka memleketeda bir işçik uyduralımda.”

Neysa hazırlanmışlar (mışlar deyceyik zere biz içinde değildik). Hazırlanmışlar yeyceklerini hazırladılar çıktılar yolla gittiler, açtılar, oturdular yesinler bir tanesi demiş:

“Yeylim be senin ekmeği evvelde sonrada benim yerik.”

Gandırdı yedi bu defa onun ekmeğe geldiği ilan demiş vermez ekmek.

“Kail olursan çıkarayım sana bir gözünü demiş genne, vereyim sanga yen kail olmazsan gal”

Mecbur olmuş razı oldu çıkarmış bir gözünü. Masaldır bu, çıkardı bir gözünü verdi genne ekmek yedi. E bu defa genne açtı adamın hep ekmeğini yedide sonra.

“E çıkarayım öbür gözünüde demiş genne”

Neylen onuda çıkarmış bıraktı genni oraşa kütük gibi gaşdı. E gece olmuş adam demiş:

“Adam demiş galdım bu dağın içinde yırtıcı hayvanlar var, gelecek beni yesin.”

Sarıldı ondan bundan bir zeytin ağacı buldu bilmez zeytin olduğunu amma çıktı üstüne gece gelmiş cinliler:

“Be adem kokusu var derlermiş” dolaşılar bir demiş öbürüne:

“Bu zeytin ağacı çok derde dermandır demiş. Bir ağma insan bu zeytin ağacının yaprağından kesersada çiğnerda suyunu gözlerine sürer, gözleri eskisinden beter olur.”

Kesdi duydu böyle ondan bundan buldu kesti. Gözleri açıldı biride demiş:

“Be ademlerde akıl yoktur be Bağdat susuzluktan gırılıyor herkes Bağdatı bıraktı kaçıyor susuzluktan suda Bağdat’ın dibinde de bilmezler ben ademler bilmez.”

Öbürüde demiş:

“Bağdatlılar bilse köyün orta yerinde o verenalik hazinedir o da hiç kimsenin aklı kesmez bilmezler. Bağdat gibi yirmi dane Bağdat yapar o hazine.”

Bunları duydu adam çıktı gitti memlekete gözleride tabi iyi oldu.

“Bir gün noldu bu insanlar köyden göç eder?” dedi ucundan.

“İşte suyumuz yoktur dedi galdık susuz herkes kaçıyor.”

“Peki hükümdarınız, muhtarınız kimdir. Gelsin o muhtarınız, o ileri gelen adminiz görsün beni bakalım.”

Gitti demiş genne:

“Bana iki adam verecen kürekli, iki adamda çapalı bir gün bütün gün yanımda işleyecekler. Senda ödeycen gendilerini demiş genne.”

Gitti dağın dibine bir saatte gazdılar, su fırladı Bağdat’ı alıyor gittsin, bu defa hükümdar menun galdı. Dilesin gendinden ne dilerse.

“Ne dileyim demiş benim bir ihtiyacım varsada ne dileyim? O köyün içinde o veraneliği verirsan banna kafi gelir benda bir ev yaparımda içinde galırım.”

O da verdi. Buldu hazineyi çekilir bir memlekte öyle bir otel gurdu ki misli görülmemiş. Giren çıkan bedava yeycek, içecek işçilerini öder. Duyan hükümdarlar gider görür bu defada midem beleşdir da giren çıkan yer, içer, yatır gakar istediği kadar istediği kadar, istediği gün kadar kimseda onluk almaz. Rastgele gitti o arkadaşı şu genne gözlerini çıkarttı. Velhasıl işte

“Ben filan arkadaşla yolla çıktık. Yolda benim ekmeğimi aldattı beni yedik ondan sonra, onun ekmeğe gelince bir gözünü çıkarttı. Ekmek verdi bana yedik. İkinci acıkmamda öbür gözümü çıkarttı verdi yedik bıraktı beni gaştı. Bir zeytin ağacı buldum dedi zeytin ağacına çıktım orda, cinliler geldi herkes bir şey anlatıyor masal anlatıyorlar. Söylediler ki ben ademler bilirlersede bu zeytin ağacını çiğneler da gözlerine sürerler gözleri eskisinden ala olur dedi dinledim. Döndü öteki öbürü dedi ki Bağdat’ta bir su vardır dedi eğer ademler bilirse Bağdat’ı boğar bu su onuda dinledim dedi. Öteki dedi be ademler bilse dedi filan yerde bir veranelik vardır Bağdat gibi on dane Bağdat yapar, bilmezler dedi bunları da dinledim dedi. Gaştı be ademler dedi çiğnedim zeytin yaprağını gözlerime sürdüm. Gözlerim eskisinden ala oldu. Geldim ertesi gün Padişah’tan dedi. Amele istedim suyu bulayım getireyim, bağa amele verdi suyu buldum getirdim padişah memnun galdı dedi. Dilem benden ne dilersan demiş genne eh demiş bana veraneliği verirsan memnun galırım verdi bana o veraneliği dedi. Birda oda yaptı bağa işte ben dinledim ki orda bir hazine var gazdım o hazineyi buldum dedi döndüm dedi hotel yaptım. Buraya herkesi davet ettim. Meçani yeycekler içecekler banyolarının yapacaklar. Başından geleni giden anlatacaklar dedi meçani.”

Şimdi arkadaşları gulak gabardır, gözleri çıkartan o da geldi anlat eskisi gibi şu arkadaşını çıkarlar iş bulmaya ama arkadaşını tanıtmaz.

“Gözünü çıkartım dedi ekmek verdim, ikinci gözünü çıkartım ekmek verdim yine yedi, bıraktım gaştım dedi.”

Bu demiş gendi gendine ki:

“Madem ki bu bunnarı dinledi de buldu dedi. Gideyim benda çıkayım o zeytin ağacına nasıl olmazsa gece gelecekler dedi genne anlatacaklar dedi. Benda zengin olayım.”

Gitti gece bekledi genne başladılar hikâyeye anlatmaya birisi demiş

“Be ademler demiş uyandılar demiş suyu buldular demiş hazineyi buldular demiş deme ki burda demiş birisi varda bizi dinler”

“Öteki demiş ağacın üstünde birisi var da bizi dinler daha önceden bizi dinledilerde buldular bu hazineyi bakalım dedi ağacın üstüne da biri olmasın bizi dinlesinler dediler. Bunları buldular dedi”

Baktılar ağacın üstüne birisi var endirdiler bu adamı aşağı öldürdüler. Benda bıraktımda geldim.

Muharem AKİM

6.ALTIN ARABA

Padişah dedi:

“Götür bu arabayı çarşıya bakayım kim kesecek? genne gıymetini aldı götürdü çarşıya.”

“Kesin bu arabanın gıymetini, kesin bu arabanın gıymetini, kesin bu arabanın gıymetini”

Hiçbiri kesen olmadı. Altın arabanın gıymetini kim kesebilir dediler. Turalım (Benim gibi) yaşlı bir gadın değnelan geldi:

“Nedir? bu galabalık dedi, O gadar.”

“İşte padişah bir altın araba yaptı ve gıymetini kesen olmadı.”

“Eh dedi bunun gıymeti nedir? Etse dedi mart bir yağmur etsede nisanda iki yağmur bunun parasına on kere değer dedi, anladın?”

O vakıt aldı arabayı götürür:

“Bunun kıymetini kesen olmadı bir gocagari böyle böyle söyledi. Arabanın gıymeti nedir? Dedi arabanın gıymetinin parası ne olacak?” dedi.

“ Mart etse bir yağmur, birde nisan iki yağmur dedi. Ambarlar dolar buğday keseler dolar para onun için dedi genne gıymeti kesilmez. Bunun gıymeti çok değil.”

“Gidin getirin padişaha gocagariyi.”

Aldılar getirdiler gocagariyi.

“Nedir ki söyledin?”

“Padişahım beni cellat edeceğsan et ama senin arabanın gıymeti nedir? Etse mart bir yağmur, nisanda iki yağmur ambarlar dolar berketle herkeş zenginleşir.”

“Yaşsa gocagari dedi. Genne aç eteğni” dedi genne.

Gocagari gorktu.

“Ne goycak? banna eteğme”

Açdı eteğni goydu bir avuç altın.

“Alda git helal olsun dedi.”

İşte bu gadar.

Faize YONCA

7. PADİŞAH

Bir padişahın hiç çocuğu olmamış duyar gomuşusundan gülmeler, cümbüşler.

“Be garı ama biz bu gadar paralıyık zenginik bu gadar eştahlı gülmeyik oynamayık, o fikareler ne gadar seviniler.”

“E ne? bileyim sor genne”

Gideler sorarlar genne.

“Neden bu gadar gülersin dedi padişah.”

“Bir altın elmamız vardır o atar banna benda onada gülerik.”

Gitti padişahda yaptırdı bir elma atar garısına “uf uf uf ağrır” Atar gocasına ağrır.

“Niçin dedi genne bizim elma ağrıdırda siz gülersiniz?”

“Padişahım dedi çocuklarımızdır.”

O vakit padişah “hııı” dedi.

Faize YONCA

8. KELOĞLAN

Bir varmış bir yokmuş bir padişah vardı. Onun üç dane gızı vardı bunnar zamanı geldi evlenme çağı geldi. bunnar padişahdan her gün üç dane gül goyardı masaya. bu üç dane gülün manası kızlar evlenme isterdi. Böyük gızın sevgilisi vardı, ufak gızında sevgilisi vardı. En ufağnın bir keloğlan idi. Çağırdı padişah bunnarı biri istedi ceviz gabuğnun içinde geliğnini, öteki istedi pademin içinde en

ufakları, fındığın içinde. Eğer bu gelinlikleri yaparlarsa da getirirler kızları alacaklar. Büyük gızı istedi şu ceviz gabuğunda gelinliğini yapamadı. Büyük oğlanı hancere vurdu. Geldi ikinci gıza gız dedi:

“Ki bağa dedi benim gelinliğimi bademin içinde yaparsa evlenirim, yapamasam evlenmem dedi”.

Oğlan gitti yaptırmağa da yapamadı, onuda zencire vurdu. Geldi üçüncü gızına en ufaklarına. En ufakları dedi ki:

“Eğer dedi benim gelinliğimi fındığın içinde getirirsa dedi onuyla evlenirim dedi. Ya getirin dedi ya intahar ederim dedi.”

Geldi keloğlan dedi ki:

“Ben dedi fındık içinde gelinliği yaparım.”

“Yaparsa dedi evlenirim dedi.”

Kırk gün mühdet istedi padişaha dedi ki:

“Bağa kırk torba fındık getirecen. Bir tulum şarap getirecen bir bütün hayvan getirecen, te ben bu gelinliği tamamlayana gadar.”

Heman ertesi gün getirdi istediği malzemeyi başladı gece vahıttan sonra tak, tuk, tak, tuk sabaha gadar güya gelinliği yapar. Bunun üç gece galla ki mühletti dolacak rüyasına geldi ki filan yere gidersen oraya gidip her gün bir tahın getiriyor bir gız ve o tahını yedikten sonra deve suyu göverir. Tamam dedi gakttı oğlan ertesi gün gitti oraya. Orada gittiğinde geldi deve ki halk topladı. Gızları topladı getirdi oraya seçecek içlerinden ki bir gız yemeye, ta su goyversin da köy suya gavuşsun. Orda dev çıktı bir gız seşti ordan ki yeycekta suyu goversin. Gız gittiğinde da ki gızı yeycek, deveyi hancerledi keloğlan. Deve yaralandığıylan goşturdu gaştı. Suyu aştı köy içti suyu deve:

“Uvvu uvvu uvvu”

“Ada mısan? be ... evladı bir daha vur dedi. Beni anam dedi bir defa doğurdu.”

Dedi dev gitti buda yoruldu. Orada bir ardıc ağacı vardı oraya yattı, külgenin kenarın geldi yorgun düştü, güneş duttu bunu galdı güneşte geldi bir Zümrüt guşu ona ganatlarını aştı külge yaptı uyandıktan sonra gördü ki guş buna külge yapar.

“Hey Allahım demiş bu guş nerden geldi buraya? Bana dedi ne güzel gölge yaptı gaktım ne güzel uyudum, uyandım.”

Demiş genne ki o guş:

“Dile benden ne dilerse sağa guyrugumdan iki tane tüy sök, başın sıkıya geldiğinde beni aran sağa yardımcı olacağım.”

“Tamam demiş ama senin gibi guştan ne bekleyim. Ama madem ki öyle isten sökeyim demiş.”

O tüyleri söktü guyrugundan bunun ganatlarından söktü aldı gitti eve yattı düşünür şimdi ne cevap verecek Padişahada gurtulsun. Rüyasına geldi bunun iki gün sonra tekrar gene dev gelecek oraya suyu gövmeye ama bir tayin gız verecekler gene yesin, o tayini yemese suyu goyvermez. Tekrar toplandı halk oraya genne gitti gız gittiğinde ki gızı yeycek gız fadeyi giderdi. Gızın üstüne saldırdı şu parçalayacak. Bir daha hancer vurdu deve, dev gayboldu. Gitti bir guyun içine endi gittiyse çocuk guyun başına ki ensin aşağıya enemedi. Ateş yanar guyuya enemedi. Aklına geldi şimdi o tüy.

“Başın sıkıya geldiğinde tütüt de ben imdatına yetişirim.”

Yaktı o tüylerden bir tane Allah dan nidaydı gayrı neydi? Kimsesi bilmez geldi şimdi o guş:

“Buyur ağam dedi hacetin nedir?”

“Allah’ım demiş padişahın gızını isreim bana vermeye güçük gızını, ama gelinliğini fındık gabuğun içinde ister dedi. Benda söz verdim. Dedi ki fındık gabuğunun içinde gelinliğini götürecem gızınan evlenecem dedi.”

Demiş genne ki:

“Ağa demiş genne yarın bu saatte buraya geleceken padişahdan demiş genne isteyecen bir tulum su, birde tulum et isteyecen demiş genne ben sağa gelinliğini yaptıracam. Ama demiş genne şimdi gideceğimiz yer gayet ateş halindedir. Ben demiş genne binecen sırtıma ak dedim atacan su uk dedim et atacan, sen sırtımda binili eneceyik devin olduğu yere demiş genne.”

Ertesi gün çocuk gitti oraya götürdü bir tulum su bir tulumda et götürdü. Bindi guşun surtına yükletti suyuda, etida, gittiler guyun içine endiler e guy yanar çocuk dayanamaz halle gelir. Ak dediğinde et verdi, uk dediğinde su verdi. Bitiyor

ki enecekler düze et bitti, su durur. Ordan çocuk kesdi budundan bir parça attı guşun ağzına guş farkettti. Yutmadı durur. Endiler aşağıya

“Hade demiş genne yürüde göreyim senida ben kaçacam.”

“Yok demiş sen gitta sonra”

“Sen yürüyecende göreyimda seni ona göre.”

Saldığında çocuk yürümeye gördünde ki topalar,

“Dur demiş genne sen demiş genne neçin? demiş budundan et kesttin benim ağzıma attın.”

“Et bitti ya mubarek demiş genne mecbur galdım sağa et vermeye buraya enelim.”

“Tamam”

Demiş genne çıkarttı ki o etti yapıştırdı, dikti.

“Yörü demiş genne göreyim seni”

Yörüdü şimdi gitti baktı ki dev yatır öyle u yerde gırmızı ateşin içinde ama guş dedi ki genne zümrüt guşu:

“Oraya gidecen ki demiş genne ateşin içinde yanar hançerleyecen gorkmayacan demiş genne”

Galdı ganların içinde dev ki hançerledi genne yukarıda. Ora endiğinan da buldu devi gördü ki ateşin içinde ganların içinde saldı şimdi devi öldürdü te bu geri dönsün köy sudan boğuldu.

“Hey Allah’ım demiş şimdi ben buraya endim bu işi temizledim. Ukarı nasıl çıkacam? “

Guşun tüyleri aklına geldi. Genne tütüttü tüyü geldi.

“Buyur paşam demiş genne arzunu söyle”

“Tamam demiş buraya gadar güzel geldim temizledim benim durumum ne olacak şimdi?”

“Tamam demiş genne bin sırtıma ben seni çıkaracağım madem bunu temizledin demiş genne ateş kesildi ben seni ukarı çıkarırım.”

Aldı keloğlan şimdi çıkarttı yukarı demiş genne:

“Burdan kaçma şimdi gelecek buraya beyaz at dedi genne, o beyaz atın dedi ki burasında (boynunda) bir beni vardır. O beni geldiğinde yırtacan demiş

genne senin gelinliğin onçindedir. O gelinliği alacan benin içinde alacan binecen attı giden” dedi.

Dediği gibi çıkarttı keloğlanı yukarı geldi attı baktı hağikatten dediği gibi Zümrüt Guşu’nun at geldi burasında bir ben var yırttı o beni aldı fındık içinde gelinliği godu cebine bindi ata şimdi gider köye baktı ki köy güllük gülüstanlık su doldu. Padişah yana yana keloğlanı arar ki hançere vuracak madem gekinliği getirmedi kırk günü geçti padişaha çağırırmış bundan:

“Padişahım Bağdat’tı su boğuyor gelinliğini getirdim ben mükafatımı isterim, suyu da ben getirdim gelinliği de getirdim mükafatımı isterim.”

Çağırtmış vezirine:

“Al Keloğlanı içeri bakalım nedir, arzusu nedir gaylesi?”

Aldıysa keloğlanı içeri:

“Vur hançer demiş Keloğlanı”

“Dur padişahım demiş genne sen istediğim yapmadıysam demiş genne o zaman benim başımı hançere vur”

“Göreyim demiş padişah inanayım.”

Aştı fındık gabuğunu gösterdi gelinliği padişah heman bunnara düğün etti masalar gurdular, yedirdiler, içirttiler bana verdiler elime bir kemik yalaya yalaya buraya geldim.

Muharem AKİM

9. KÖPEK İLE TİLKİ

Bir varmış bir yokmuş bir padişahın bir elmalığıla, armutluğu varmış armutlara dadandı bir tilki her gün gelir armutları yer. Köpeğin biriyle arkadaş oldu tilki demiş genne ki:

“Yarın gel filan yere gidelim bir güzel armut vardır, armutları yeylim.”

Beraber tilki ertesi gün gaktı sabahtan gitti buldu köpeği gittiler beraber armut yemeye diğer köpekler gördüğünan bunu düşeler üstüne, bunun guyruğunu kopartılar gaştı gitti yavrularına geldi mağraya. Gitti öbür tilkiler gördüler bunu ne guyruksuz tilki, guyruksuz tilki alay edeler bunu.

“Dur demiş de içinde yarın ben ongarırım hepsinizi içinden. Tamam demiş içinden.”

Gakar ertesi gün gider bir helva kağıdı bulur yalaya, yalaya o kağıdı yapıştırdı anına gitti buldu tilkileri.

“Demiş bağa padişahın ferman vardır, izinliyim gidelim ne kadar armut yersak serbesik.”

Hepsi beraber gideler armutluğa armut yeycekler köpekler gördüğünan bunnarı köpekler düşeler üstülerine ona çağırırlarmış:

“Göster fermanı şu padişah verdi.”

“E bu toz dumanda ferman okunurda ferman gösterecem kim görür bu toz dumanda”

Öbür tilkileri de hepsini parçaladılar guyruklarını kopartılar buda gitti bir mağraya ki yavrularıdır onçinde girdi o mağraya öbürleri gaştığınan çıktı. Gitti buldu bir yerde bir gabak asılı bir su gabağı içinde su var susuzluktan devirdi o gabağı işti su galdı oduncu susuz şimdi oduncu gördü bunu ki gabağıda devirdi, suyuda işti. Düşer peşine gitti girdi mağraya. Oducu gitti şimdi mağranın ağzına çıkmaz dışarı gitti buldu başka bir gabak bağladı mağranın ağzına. Tak, tak, tak gabak vurur mağranın ağzına bir gün öyle iki gün öyle, üç gün öyle onçinde başladı gayrık gorksundan yavrularını yemeye. Ama oduncu dedi ki:

“Söyleyin garıma dedi garım gebedir doğuracak eşekda gebedir doğuracak da bindirsin oğlumu dedi sıppaya da ekmek versin bağa versinda getirsin filan mağrayada ben bu tilkiyi bekleycem ta burda çıksın dedi.”

E şimdi tilki bunu diğner duyduk sonra ki gabak tak, tak döver dışarı çıkamaz. Gaş dane yavrusu varsa onçinde yedi bu e gayrı onçinde napacak?

dayanamadı. Çekilir geri geri ki perande alacakta çıksın mağradan duyar tak, tak döver.

“E demiş öylede ölüm zaten böylede ölüm. Kesarsa beni de geberdir, geberdecek kesemezsada gurtulurum, gurtulacam.”

Tam bir perende alır hucum eder delikten çıksın vurduğunan gabak anına çıktı dışarı ama gabak bunun anına vurdu. Döndü gördü ki gabakdır onu yapan oduncu yok.

“Eh şimdi ağzına”

Dönmüş aldı o gabağı bağladı guyruğuna:

“Götürem denize demiş seni boğayım.”

Bağladı gabağı guyruğuna şimdi gitti denize girdi denize şimdi gabak su topladık sonrada başladı gabak lak, lak, lak, e dolacak.

“Boğul kerata dermiş boğul kerata, boğul”

Ne zaman gabak tamamiyle doldu, başladı aşağıya çekmeye:

“Op be arkadaş ben yaptım sen yapma dermiş genne ben yaptım sen yapma bağışla bağa canımı”

Çeke, çeke tilkiyide boğdu denizde gabak benda bıraktımda geldim.

Muharem AKİM

10. DÖBLEKÇİ

Zamanın birinde bir padişah varmış veziriyann beraber tebdil kıyafet oldular memleketi gezerler bakmışlar ki bir torbadan kapısı evden döblek sesi çıkar.

“Gidelim padişahım bakalım ne var bu evde demiş”

“Gidelim demiş.”

Gitmişler açmışlar torbayı bakmışlar bir kadın:

“Def goca, def, def, def goca def, def”

Adam oynar, kadın bırakır döbleği adam alır:

“Def garı, def, def, def garı, def, def”

O oynar girmişler içeri

“O hoşgeldiniz derviş babalar sefa geldiniz buyurun oturun demişler” Yerde de bir hasır oturdular hasırın üstüne diğnediler bunnarı ta döblek patlayana kadar çaldılar.

“Eh derviş babalar biz döbleğimiz çalana gadar çalar, oynarık, yerik, içerik döbleğimiz batlayınca yatırık dediler. İstersanızda misafirimiz olacaksınız bu akşam alın hasırın birini siz birini biz yatalım.”

“Yok biz gideceyik. Dediler genne, ama her gece bu döbleği patlatırsınız?”

“Her gece patladırık”

“E bulmasanız da patladasın neyin alın?”

“Boyacılık yaparım bütün gün aldığım parayı bir yeycek alırım yerik, Geri kalanı döbleği alırım gelirim.”

“E tamam dediler.”

Sabah oldu, delal çağırır:

“Bugün yasaktır botin boyamak yasaktır. Padişah yasak etti kimse boyacılık yapamaz.”

Goydu sandığın aldı paltacığını eline çıkttı.

“Odun yararım, odun yararım.”

O çağırdı gendini odun yardı öteki çağırdı odun yardı. Daha çok para aldı o gün gitti gece et aldı. Kebap yaptılar yediler, içtiler garısıyla baktılar gene derviş babalar geldi.

“U.... Aha duyduğumuza göre bugün padişah yasak etmiş potin boyamayı nerde buldun parayı demiş.”

“Sağ olsun var olsun padişah efendi ben başka iş bulamam mı? demiş”

“Ne yaptın?”

“Paltamı aldım gittim odun yardım daha çok para gazandım. Aha bak gelin sizda yeyin beraber.”

“Yok affiyet olsun biz yedik ta geldik”

“ Yok buyurun yeyin”

Falan gene döblek patlayana gadar:

“Def garı def, def”

“Def goca def, def”

Çaldılar döblek patladı herkes gitti evine. Devrüsü gün padişah delal çağırır:

“Odun yarma yasak kimse palta alıp eline sokağa çıkmayacak. Döndü içeri

“Napacayık be garı? Dedi garısına, odun yarmada yasak oldu napacayık?”

“E ne bileyim. Dedi”

“Dur gideyim ben çarşıya bakayım” dedi.

O efendi çağırdı:

“Gel al sepetim götür”

“Sebet daşırım, sebet daşırım.”

Herkes o zenginler alış veriş etti aldı sepetlerini daşdı gendine aldığı eşyalardan da verdiler daha çok meyva aldı o gün daha da çok para gazandı. Gitti gene döbleciği aldı gece:

“Hade gidelim Padişahım”

“Gidelim vezirim”

Geliler genne:

“U..... golay gelsin ah gene döbleciğinizi buldunuz hani böyün odun yarmayı yasak etti padişah”

“Sağ olsun padişahım var olsun ben başka iş yaptım.”

“Ne iş yaptın?”

“Sepet daşıdım.”

Bunu yasak edemez padişah tabi,

“Tamam” demiş.

Gene döblek patladı yattılar, sabah olur gelir atınan beraber kapuya bir adam seyis çalar kapuyu, torbadan kapuyu neysa açar, der:

“Padişah efendi seni bekler çabuk gidesin.”

“Napacak?”

“Padişah efendi seni vezir yaptı böyün”

“E hayırdır ben vezir olabilir miyim?”

“E olun dedi gendine”

Bindirdiler atın üstüne gendini seysis çekerek gider yolda fakir fukara duydu
şu boyacı vezir oluyor:

“Allah Rızası için”

“Dönüş de”

“Allah Rızası için”

“Dönüş de”

“Allah Rızası için”

“Dönüş de”

Gitti padişah dedi :

“Ha de otur dedi böyün vezir ettim dedi seni gendine”

“Neden padişahım?”

“E seni istedim vezir edeyim dedi genne vezirlik yakışır sağa”

Ne bilir tanımaz padişah olduğunu o adamın gılcını guşatılar genne
geydirdiler genni oturur vezir o gün öyle geçti dönüşte gene dilenciler uzadır
elini:

“Allah Rızası için”

“Dönüş de dedim size ma yok ne size ne bana, ne size, ne bana,ne size, ne
bana”

“Napacayık dedi garısına gılınıcı aldık guşandık, bütün aç oturdum, geldim
şimdi ne yeyceyik? De ya hepsi hepside döblecik”

“Ya napacayık?”dedi

“Ha dedi bu gılınıcı satayım dedi para eder.”

Götürdü gılınıcı sattı. Yerine tahta bir gılınç yaptırdı soktu beline tahta
gılınıcı aldı her şeyini gene etinden tavuğundan meyvesinden gene döbleğide aldı
geldi. Padişah göşeden çıkarkenden duydular döbleğin sesini

“Naptı acaba bizim boyacı?” demişler.

Gideler açalar gapuyu:

“U.... Derviş babalar hoşgeldiniz sefa geldiniz”

“Aha geldik seni tebrik edelim padişah seni vezir yapmış”

“Ya vezir yaptı padişah beni dedi”

“E çok iyi dedi naptın? bugün döbleciği ödedi seni padişah gündeliğini”

“Yok nerde dedi”

“Bütün gün aç oturdum. Benim hanımda aç benda aç”

“E naptın?”

“Huss kimse duymasın dedi. Gılınıcı sattım”

“E Sağa sorarsa padişah e nerden bilecek onçinde gılınıcı dedi tahtadan yaptırdım godum yerine. Sabah olur gene ararlar gendini döblek patlayana gadar çalarlar, oynalar döblek patlar gideler, gene herkes

“Allah Rızası için, Allah Rızası için”

Herkes çıkar önüne:

“Dönüşde, dönüşde, dönüşde”

Gider padişah öfkeli:

“Çağırın gelsin o adamı çabuk dedi vurduracağım gafasını geldi bir adam titirer, vur çabuk onun gafasını dedi.”

“Aman padişahım dedi günahdır, ne gabahat işledi affet gendini”

“Affedemem çabuk gafasını kesecen dedi genne”

“Aman padişahım neme lazım eğer bu adam suçsuzusa bu gılınç belimdeki gılınç tahtadan olsun.”

Çektti gılınıcı padişah gül, gül bayılmış, demiş genne:

“Sen çok bir saf adamsın gel sana demiş gendine ne bileyim? kaç dönüm tarla veriyorum. Su verceğim, ev yapacağım, yeycen, içecen her gece döbleciğini alacan”

Mağaşda bağlattı padişah gendine ölünceye gadar rahat yaşadılar.

Ayşe ERGÜVEN

11. GARABÖCÜCÜK

Zamanın birinde bir garaböcücük varmış. Çıkmış bir yolla gider, görmüş gendini bir çoban:

“Nere giden be Garaböcü?”

“Yüzün gözün gararsın, ben Garaböcü müyüm?”

“Ya nesin demiş?”

“Uzun saçlı Fatma kadın sırma saçlı, Fatma kadın benim adın Garaböcü değildir.”

“Tamam Fatma kadın nere giden?”

“Gidiyorum goca bulayım” demiş.

“Al beni demiş”

“E alayım seni ama demiş neyinan dövecen beni sinirlenince, öfgelenince?”

“Aha bu tobuzunan”

“Yok benim kemciklerim incedir gırılır demiş.”

Gendine yine gitmiş, gitmiş çıkmış önüne bir reşver demiş gendine:

“Nere gidiyon”

“Gidiyorum goca bulmaya” demiş

“Al beni demiş”

“E alayım seni ama demiş neyinan dövecen beni?”

“Aha bu çirpiciğinan”

“Yok benim kemciklerim incedir de gırılır.”

“Tamam” demiş

Genne gider, gider Garaböcücük farecik çıkmış önüne

“Nere giden be Garaböcü?”

“Yüzün gözün gararsın ben garaböcü müyüm?” demiş

“Ya nesin?”

“Oklavıdan sivri kadın

Yumurtadan doğru kadın

Uzun saçlı Fatma Kadın ben” demiş

“E nere giden Fatma kadın?” demiş.

“Gidiyorum goca bulayım” demiş

“E al beni” demiş

“E neyinan dövecen beni?” demiş.

“E aha bu guyrucuğumunan dövecen sinirlenirsem seni” demiş gendine

“Hah alırım evlenirim” demiş gendine

Evlendiler fareciğinan geçiniler düğün olacak o memlekete herkes düğüne gider farecik demiş:

“Benda gideyim garnımı doyurayım düğünde”

“Banada getiresin yemek demiş gendine, getirmesen eğer bana demiş gendine garışmam ha sonra demiş”

“Yok getireceğim” demiş

Gitmiş farecik o masadan, o masaya doyurur garnını farecik unuttu Garaböcüyü birde baktı atlar gakmış :

“Çıkayım arkasına gideyim nere gitti?” demiş.

Giderkan yolda atları görmüş, atlılar gider:

“Nere gidersiniz?” demiş.

“Düğüne giderik demiş.”

“Benim Sülür Efendiyi görürsanız orda demiş söyleyin ona demiş Fatma Kadın yemek bekler getiresin onada yesin. Eğer unudursanız da söylemesiniz gendine oturduğunuz sandalyeler kıcınıza yapışsın gakamayasınız.”demiş gendine. Gittiler onlarda endiler atlarından yediler içtiler keflerini çattılar Gakalar, gelsinler eve sandalyeler yapışır atlarna:

“Hi..... Sülür efendi, Sülür efendi nerdesin?”

Farecik çıkmış:

“Benim ne var? demiş”

“E Fatma Kadın söyledi demiş eğer götürmesan yemek gendine demiş o da ister yemek bekler senden”

“Tamam demiş”

Bu defa gakdılar insanlar ama Fatma Kadın etişdi çıktı yolla o at çukurcuklarının birine düştü, atların basdıkları yere çamurluydu havva düştü çıkamaz gider farecik genne:

“Gel Fatma Kadın der gendine ver elini çekerek”

“Ben sana küserek”

“Ver elini çekeyim, çıkarayım seni çukurdan, sağa yeycek getirdim.”

“Ben sana küserek”

“Ver elini çekerek, benda sana küserek gal onçinde. Benda seni basıp geçerek.”

Demiş gendine ben da bırahtımda geldim.

Ayşe ERGÜVEN

12. İLERİ CENGİ

Zamanın birinde bir padişah vardı. Veziriyman beraber harbıdı herhalde ki ışık yakma yasak ettilerdi. Herkes kapar pencerelerini delik dirseğini kapalı. Bakmışlar ki bir yerden bir ışıcık sızar padişaha demiş vezir:

“Aha buradan ışık sızar”

“Yörü gidelim bakalım.”

Gimiş padişah delikten bakmış üç kız gardaş çıkırıktaki iplik bükeler. Bir danesi demiş:

“Padişah ışığımızı görse yasaktır. Gelir bizi hapıs eder”

“E ben söyleyeyim demiş büyük kız padişaha napalım yeycek ekmeğimiz yoktur? alsın beni ekmekçisine evlenelim yemeğmi ekmeğmi versin o benda işlemeyim.”

“Ortancası da demiş ben da söyleyeyim beni da ahcısına alsın. Ben da yeycek bulayım sırtım başım ongarılsın benda işlemeyim lambada yakmam garanlık otururum.”

Güçüğünde demiş:

“Ben da söyleyeyim padişaha beni da gendi alsın evlensin beniminan rahat yaşatsın işlemeyim.”

Padişah duydu bunnarı gitti eve veziriynan çağırtmış ekmekçisini demiş genne:

“Gel da sana bir kız bulduk evlendireceyik.”

Gitti büyük gızı aldı. Ekmekçisine düğün yaptı evlendirdi onu ortancayı aldı ahcısının güçüğünde aldı gendi evlendi. Geçiniler ama büyük kızlar kıskanır güçük gızdan çünkü o padişah garısı oldu hep ona hizmet edeler, işlerini yaparlar, bilmem napalar kıskandılar? Padişahda sefer açıldı garısıda hamile oldu, gün sağıt bekler, sefere gidecek padişah demiş:

“İsterim demiş garım doğurunca bağa iskele başına demiş müjdeci yolayasınız ki bir oğlum oldu, garım doğurdu.”

“Tamam” demişler

Gün sağıt geldi kıskanmalarından bir ebe dutular ebeye dediler:

“Bak bir gulicik bul öyle gözleri açılmadık hemen doğururkandan goycayık gendine, köpek doğurdu deyceyik, bize saltanat sürmesin bize çalım etmesin, hep biz ona hizmet edeceyik?”

Gün saat geldi kız sancılandı doğurur güzel bir oğlan çocuğu ebe hemen gor gendine guliyi:

“vik, vik , vik” gulicik ağlar

“Noldum ebem ne doğurdum?”

“E ne doğurdun? E ne doğurdun? gızım aha bir köpecik doğurdun bir gulicik doğurdun” demiş

“Aman ben köpek miyim yağuda köpek doğurdum nasıl olur bu iş?”

Saralar ganıynan, seliynan çocuğun göbeğini keseler golar bir sebetin içine daş, maş golar sala golar gendini böyle bir sebetin içine goyverirler nehire.

Nehir alır şeyi gider. Gider, gider bu yanda bir derviş baba vardı çok erişmiş. Onada Hak Tala tarafından her gün bir nar gelirmiş. Her gün bir nar gelirken o gün sebete çekmiş, bakmış bir oğlan çocuğu:

“Aman demiş ben ne yapacağım bu çocuğu nasıl besleyeceğim?”

Derken iki dane nar gelmiş o gün. O narı sıkı, sıkı çocuğun ağzına gendida öbür narı yeyerek Allah’ın izniynan böyüdü çocuğu goca çocukcuk oldu. Bu yandan padişah gelir, bakar ne müjdecı çıkar önüne ne hiçbir şey

“Noldu, ne var, neçün? demiş hani müjdecı hani benim garım doğurmadı mı?”

“Doğurdu ama ne yüzünan sana müjdecı yolaylım”

“Neçün?”

“E köpecik doğurdu bir gulicik doğurdu.”

“E ben guli miyim yahu da bana köpek doğurdum?” demiş

“E guli doğurdu demiş aman bu defada tekrar hamile olsun doğursun gene guli cezalandıracağım “demiş.

Gene tekrar hamile olur gız, gene tekrar onunda aksi gibi seferi olur, gider. Gene söyler:

“Müjdecileri isterim bana yolaycaksınız. İşte bu gadar müjde vereceğim, falan vereceğim. Gene gız gün sağıat bekler, sancılanır gene o ebe gider alır bir köpecik getirir, ayni usulde guli doğurdu” derler gene.

Onu da sararlar golar sebete, goyverirler nehire, oda gider derviş babaya

“Hayırdır İnşallah” der Derviş Baba

“Öbürü iki yaşında oldu.” O da oğlan ikisi da oğlan

“Bu şeyler nedir nereden gelir?”

O günde üç dane nar gelir, artık her gün üç nar gelir o çocukları besler böyüdür gendilerini. Bu defa adam tekrar gelir, gene tekrar köpek doğurdu garın bilmeme ne derler, üçüncüyü hamile:

“Eğer bu defa dedi guli doğurursan seni dedi gendine gömeğne gadar yapının içine gömeceğim, giden, gelen yüzüne tükürsün.”

Dedi gendine. Gız ağala hukare ama hiç gız gardaşları gendi havasında aynı usul üçüncüyüde hamile olur gıcağaz. Doğura, doğura doğurur bu defa bir gız, birinin adını Hasan koydu, ihtiyar Derviş Baba, birinin adını Hüseyin koydu oğlannarın, bu defa gene golar bir gancık guli gendine,

“Gene köpek doğurdun, gene köpek doğurdun, gene köpek doğurdun”

Padişah gelir ne müjdecı, ne bir şey bu defa çağırılar yapıcılar yoğururlar betonaları buraya gadar (göğsünün gösterir) betonun içine gömeler gendini giden, gelen yüzüne tükürür köpek doğurdu diye. Çocuklar büyümede olsun bu defa gızın adınıda Fatma gor ihtiyar böyüdür gendilerini.Herhalde Allah’ın vergisi, nasıl eder? O zamanki zamanda bilmem sırtlarını, başlarını böyüdür, Goca deliganlı olurlar başlar çıkıp gezmeye oraya, buraya Derviş Baba der gendilerine:

“Çok uzaklara gitmeyin evlatlarım başınıza bir hatta gelebilir ama der gendilerine benim ecel yakın geldi ben öleceğim. Hasanım der seniğin Hüseynim işte suyum falan yerde ısıtın, mezarımı falan yere gazın, yıkayın, kefenleyin başka yere gömeyin bu mağranın dışarısına gömün beni başka yere gömeyin dedi sizda dikkat et gendinize”dedi.

Çocuklar goca deliganlı oldular, at buldular, ata bineler, gezeler Fatma yalnız onçinde galır. Bir atınan gezerkan, Padişahda tebdili gıyafet gezmeye çıkmış ormanda görmüş oğlanı:

“Sen nerde galın ya oğlum” demiş

“Ben bir gulubede galırım Derviş Babanın oğluyum.” Demiş gendine

“Adın nedir?”

“Hasan”

“E gel otur yanıma beraber yeylim demiş benim da böyle oğlularım olaydı nolurdu? Demişde o garı köpek doğurdu bana” demiş.

Yemiş, içmiş her gün gelir artık oğlanınan buluşular yeler, içeler daha Öbülerine de yeycek yollar adam geçiniler böyle. Eve gider Padişah girar döker ortalıklar:

“Neçün böyle doğurdun bağa? Elmas gibi oğlan gördüm. Benda şöyle, böyle”

“Aman gideler ebe gadına aman ebe gadın oğlanların çıktı biri meydana ne yap, yap bak tükedelim gedilerini gelecekler başımıza iş açılacak.”

Tebdil gıyafet ebe gadın gider, gider bakar deniz kenarında tahmin etti ki orayı gitti çocuklar, gider bakar bir kız oturur yalnız başına:

“A kızım sen napan böyle yalnız ber ovanın içinde bu nehir kenarlarında galın?”

“E napayım? der benim ağbelerim var” der gendine.

“E nedir Senin adın?”

“Fatma”

“E ağbelerin nerde?”

“Ağbilerim gider, gezer ormana gideler av dutalar getirirler pişiririk yerik geçinirik” der

“Aman der gendine böyle yalnız olmaz.”

“E napayım? Der”

“Söyle ağbine der İleri Çengi isminde bir guş var çok güzel öter, gitsin Sağa o guşu getirsin o öttük sonra neşen açılsın” der gendine gelir Fatma başını bağlar ağlar yatır.

“Noldun Fatma?”

“Bana İleri Çengi”yi getiresiniz bir guş varmış.”

“Kim söyledi sağa?”

“Aha bir gadın geldi de söyledi. İleri Çengi adında bir guş varmış, kafesini içinde ötermiş, ötermiş ben isterim onu gelsin ötsün”

“Tamam Fatma”

“Gideyim yoluna gurban olayım” demiş gendine

Bindi ata oğlan çıktı ona sorar, buna sorar gide, gide buldu bir yola gumlar şeyler o gumlara basa, basa gitti baktı ki bir öğlen sıcağında çıktı guş gafesin içinde öter, ötmüş, ötmüş, şarkı söylemiş.

“Offf demiş bu öğlen sıcağında bağa bir yar

“Yar ben” demiş oğlan

“Kum sen” demiş gene

Meğer herkese öyle yaparmış bu büyülü bir guşmuş gum oldu oğlan atıynan Beraber, meğer oradaki gumlar hep o insanlar gidene öyle söyler yar ben, gum sen hepsini gum eder, beklerler, bekler gelmez Hüseyin demiş:

“Ben gideceğim abimin arkasına bakalım başına bir felaket geldi. O da aynı biner ata gider arkasına sora, sora bulur İleri Çenginin yerini gider duyar İler çengişi şarkı söylerken yanaşır yavaş, yavaş son bitirince demiş gendine:

“Var mı bana demiş bir yar?”

“Yar ben” demiş.

“Gum sen” demiş.

O da gum oldu Fatma bekler, bekler gelmez meydana çıkmadılar. Erkek gıyafetine girer Fatma da biner ata gider, gider, gider bulur oraya yine guş çıkar, şarkılar, türküler söyler.

“Aman hakikaten ne güzel guş acaba abilerim nere gitti?”

“Offf demiş bu öğlen sıcağında bana bir yar?”

“Ne yari be kenef demiş gendine sağa iki dane deliganlı yolladım hepsini Gum ettin demiş benida mı? gum edecen?” demiş gendine.

O vakıt insan olmuş meğer büyülüymüş o kız ta gendini kız olduğunu tanıyana gadar biri böyle yapacağıdı. Kız olduğunu tanıyınca kız demiş gendine:

“Dile benden ne dilen?”

“Dilerim senden demiş bu gadar gum herhalde bu insanlardır demiş genne hepsini demiş canlandırırın ve yerli yerine gitsin herkes”

Bu defa ne sihir yapıdıysa İleri Çengi hepsi atlarının üstünde genç delganlı oldular. Herkes gitti memleketine giden buldu ailesini, gitmeyen bulmadı. Demiş gendine:

“Fatma ben seni bilirim. Senin adın Fatma dır ben çok büyülü şeydim Gendimi gurtaramazdım. Öyle bir büyü yaptılar bağa ki demiş benim kız Olduğumu kim anlarsa o vakıt ben adem olacağım demiş. Sen anladın midem Demiş ben seninan gezeceğim” demiş gendine.

Gardaşlarındı almışlar gittiler şeye gulubeye anlattı gendilerine sizin dedi Böyle, böyle anneniz sizi doğurdu. İleri Çengi her şeyi bilir anlattı guli goydular annenizi böyle yaptılar ve sizi bu derviş Baba besledi böyüttü.

“Gelin gidelim annenizi şey edelim. Ama demiş durun şimdi demiş

ormana tekrar gideceksiniz” demiş.

Gittiler ormana Padişahı buldular.

“Aman nerdeydiniz evlatlarım zamandır yoğdunuz?” demiş Padişah:

“E gezmeye çıktıydık Padişahım” demiş.

Yemekler getirmiş, aşmış, yemişler oğlanlar etmişler demiş:

“Gelin demiş benim sarayına sizi götüreyimda göresiniz sarayımızda” demiş.

“Tamam gelirik padişahım demiş ama kız gardaşımızda var demişler.”

“Gız gardaşınızda alın gelin” demiş.

Padişah yemekler yaptırmış bunnar fenalıklarından şeytan gibi her şeyi düşünüler fenalık gitmişler, masada her çeşit yemek yemişler, içmişler ama demiş İleri Çengi:

“Al Hasan demiş bu yemeği demiş o yapıdaki gadına yedir” demiş. Aman demiş Padişah:

“Ona yedirirler”

“Hayır demiş Hasan yedirecek” almış bir tabak yemek Hasan yedirmiş gadına elini yüzünü silmiş. Bilir söyledi genne İleri Çengi şu anneleridir. Hüseyine demiş:

“Senda al bu dadlıyı götür”. Gızınada demiş:

“Sen da al bu gahveyi götür o gadına içir” demiş. Padişah şikayet etmiş.

“Herkes ona yapar, yedirir ona hiçbir şey yakışmaz zaten şöyle, böyle”

“Yok demiş yedirecekler”

“Biz da seni davet ederik padişahım demiş yemeğe buyurasın bizim evimize falan gün”

“Tamam demiş padişah”

Gelmiş oturmuş bekler yemek çıksın.

“Hani yemek?”

“Buyur da biz da getirirk padişahım”

Açmış padişah tabağı bakmış padişah bakmış bişmiş gulicik tabağın içinde.

“Hi.... demiş nedir bu köpek yenir mi?” demiş

“Be adem demiş köpek doğurur mu hiç?” demiş İler engi da sen demiş evlatlarını, aha demiş gendine bu senin oğlun Hasan, bu Hüseyin bu da gız Fatma dır” demiş.

“Genne böyle, böyle yaptılar ama hiç belli etme gene bizi yemeğe çağır gidelim, bakalım anadılar şu biz evlatlarınınık demiş gendine oğlan gidelim yemeğe bakalım napacaklar.”

Gene padişah davet etti yemekler bişdi hep hazır oldu. Gittiler bir da kpeciği vardı İleri engi’nin kpeciğinida aldı gitti. Kpecik koklanmış vurmuş tabağı gırmış, goklanmış vurmuş tabağı gırmış. Hep bütün tabaklar zehirli, hepsini gırdı köpecik bir tabak sade temiz Padişahın tabağına zehir gomadılar.

“E hade buyurun” demiş padişah.

“Buyur sen ye Pasişahım” demiş genne

Aşmış Padişah otursun yesin yeyemedi demiş gendine:

“Gördün padişahım demiş gendine hepsini zehirlediler bunnar yaptılar bunu demiş”

Bu defa meydana çıktı gadını çıkardılar yapının içinden yıkadılar, temizlediler annelerine gavuşdular padişahda onnara demiş:

“Nere istersiniz gidesiniz at mı istersiniz, kılınç mı?”

“Gılınç düşman boynuna padişahım at isteriz, binelim da seyrana gidelim.”

Her birine bir yaban attı ayaklarına vurmuş çirpiyi ayrıldı bacakları gittiler Onarda rahat, rahat yaşadılar inşallah da doğru söyledim. Yanlışım varsa gusuruma bakma.

Ayşe ERGÜVEN

13. İKİ GİZ GARDAş

Bir vardı bir yoğdu illalahtan kimse yoğdu. İki kız kardeş vardı, biri çok zengine gittmiş biri fakire gitmiş. O zengin:

“Ne iş yapayım da daha fazla yüğseleyim?” kız kardeşi demiş:

“Ey Allahım nerdesin? Beni da duy. Beni da kız kardeşimin zenginliğine götür. Benda kız kardeşimin zenginliğine gadar varırsam öyle bir yaşayış yaşarsam onunun yaşadığı gibi ölmeyecem.”

Rahat yaşaycam ölmeyecem gibi. Kız kardeşi ekmekçilik yaparmış Ekmekçilik yapayım derken işi yörüttü o zengin olan. Kız kardeşi demiş:

“Gidecem ben yardım edecem kardeşime kardeşlik hakkımı berki Cenab-ı Allah demiş berki beni da zengin yapar.”

Gitti kız kardeşine un elermişidi una başladı eleği aldı eline salar eleği, un altından çıkar. (Şimdiki elenmedik yapuorlar) ellediler unu yoğurmaya başladılar elde yirmi dane, otuz dane, elli dane, yüz dane kimbilir zamanın birinde. Halk başladı gittip gelmeye:

“Yüzümlüde yapar mızınndezye?” demişler zengine.

“E.... nasıl olacak? Yüzümlü”

“E... içine bazan ekmeğin dedi gendine üzümde gatan”

Çünkü fakirlik vardı, çoğalsın zeytin yerine katık yerine o da dadlı olacak ya üzümünden, öylelik o diğnedi kız kardeşi fakiri,:

“Ben bilirim dedi. Aynısını deyor ben size yapayım. Memnun kalmasanız o zaman deyor almayın ekmekleri”

Kız kardeşi çıkarır babucu ayağından:

“Sen deyor işime ne garişın?”

Başladı kız kardeşini dövmeye, evden govmaya, gendisi istedi yörütsün. Yörüttü emeklerini yoğurdular, saldılar, çıkartılar. Bu defa evine gitti. Ama gittiğinde üstü başı un olurdu ya, az, az evine götürürmüşüdü de evde silkelermiş üstünü silermiş. Biraz hamur oldu, biraz daha evinde varsa bir ekmek yaptı. Ofak kebab fırınları vardı topraktan onçine yapmış bir ekmek, iki ekmek. Gezer köyü, Allahı’nın günü gezdi. O insanları bulsun kimidi de o şu yüzümlü ekmek istedi.

“Ey Allah’ım dedi sen yardımcı ol bu gariyi bu insanları bulayım.bu ekmeğimi vereyim yesin benda rahat edeyim.Çünkü berki hamiledir, berki de o da benim gibi fakirdir de alamadı.”

Geze, geze görmüş çocuğunu:

“Annen nerde evladım?”

“Evde”

“Götür beni annene”

Almış götürdü genni annesine, annesi :

“Tamam demiş gendine sen yap bize ekmekleri bu şekilde biz senden alalım.”

“E... benim yok, aha kız kardeşimin yanında govdu beni demiş size ekmek yapacam diye “ben bilirim” söyledi. Beni dedi işdenda attı”

“Tamam dedi biz dedi genne ailece senin yoğurduğun ekmeklerden alacayık.”

Gitti gocasına:

“Be dedi böyle, böyle gocacığım daha büyük fırın yapalım bir on dane iki defa yapasam yirmi dane bunnara yeter.”

Yirmiden başlamış yüzümlü ekmek yaptı, yüzümlü ekmek yaptı, yüzümlü ekmek yaptı garı ilerledi. O su hangisini alsa hakaretlerdi, gendi zengin ya laf Atardı, hırpalardı genneri ağlanmış gaçalardı. Cenab-ı Allah onu mafetti. O su Üstündeki tozu biriktirirdi evde çoluk çocuğuna bir ekmek yapsın, bir bitacık Bir şeycik yapsın o fakir yüğseldi. İlk yapmış on dane, sonra yaptı on beş, on üç, yirmi bu defa yüğseldi. Cenab-ı Allahy genni yüğselitti.

“Madem demiş genne sen ne dilediysen Cenab-ı Allah’a dile bakayım daşıda dedi genne gaynadırsan pakla yerine olursa daş pakla bileceğim o zaman Cenab-ı Allah’ın sevgili gulusun.”

Bütün gece uyumadı, sabah namazından galktı. Denize gitti daçıklar buldu siyah, siyah daçıklar bulmuş götürdü evine koydu toprak tencereciğine yaktı odununu altına, gaynaya, gaynaya çocuk geldi:

“Anne ne bişirin da dumanı çıkar, anne ne bişirin da dumanı çıkar”

“Pakla bişiririm da bişmez evladım demiş genne, pakla bişirirm da bişmez evladım.”

“E... hani dedi gomuşuzu kadınlar o su ekmek yapardı. Sen dedi genne pakla bişireceğdin daşı pakla yapacağdın.”

“Allah demiş yardımcı olursa yaparım. Berki Allah sizin yanınızda bu sözdende beni mahçup etmez.”

Aştılar tencereyi pabuk gibi pakla, daşlar pakla oldu. O fakir insanı goymuşlar gucaklarına öpmüşler, sevmişler:

“Gelip demiş bu paklayı bu daşı goycan bizim evde de gaynadacan, yapacan.”

“Yarın yaparsın dedi genne sıcak ekmeğnan yeylim, hazırlaycayık biz Sana daşları gideceyik denize bulalım.”

Gadın sabahleyin galktı. Bötün akaşam uyumadı hem gider, hem söylenir:

“Ey Allahım beni utandırma, Ey Allahım beni utandırma” berkida kırk, Kırk bir defa söz etmiş, gittmiş o hanımların evine goydular yaktılar ateşi bir Gaynama açtılar tencereye hakikat pakla olmuş onnar aynı daşlardan Toplamışlar goydular olmadı yani bişmedi. Ey büyük Allahım dedi senden büyük yok sen her şeyi sen yarattın bu daşıda sen yarattın, paklayıda sen yarattın, benida sen yarattın, iki kız kardeşide yarattın, onu zengine nasip ettin, beni fakire nasip ettin. Böylelikle her ne isterlersaydı o deyzecikten o deyzeciğe Cenab-ı Allah yardımcı olurdu. Ondan üstün oldu bu dafa o yaşlandı felç oldu elli ayağı dutmaz oldu. Gız gardaşının gapısına gitti.

“Ey büyük Allah’ım dedi ben istemezdim gız gardeşimin bu gadar düşsün da kapuma gelsin.”

Bakmış havadan tıpır, tıpır altınlar düşer gız gardaşı eli dutmaz ayağı dutmaz diliyla başlamış toplamaya o altını.

“Aman demiş Allah böyle yaptı ama guvvet verdi diliyla olsun toplasın.”

Her ne gadar diliyla toplarsaydıda allırdı goyardı bir kenara onnara bir peşkirin, bir mendilin, bir çenberin çine bağlamış vermiş bu defa gız Gardaşına ilerledik sonra ilerlemiş üç dane gızı vardı yedi dane oğlu hepsine Ev yapmış evlendirdi. Onu da su zengini diline guvvet verdi elden ayaktan kesti ama. Benda uyandım sizin defterinize yazdım.

Dudu İLMAN

14. BEŞ ERKEK GARDAŞ

Bir varıdı bir yoğudu illalahtan kimse yoğudu. Beş erkek gardeş, anneleri ölmüş bu beş kardeşin oğlanlar sağa döndü, sola döndü kopukluk yapamaya başladı deyim. Küçüğü dedi genne:

“Bak sağa ne söylerim? Ben en küçüğüm beni evlendiriniz, sora siz çünkü Siz büyükler evlenirsiniz sora beni kim besleycek? Ben ofağım beni Evlendirin ona göre sizde evlenin.”

Küçükten başlamışlar büyük sonuna galmış beşinci gardeş sonuna galmış. Ora Gitti, bura gitti yaşı yitmiş. En nihayet bir çoban bulmuş ovada:

“Amca dedi senin yanına gelipta sürünü bekleyeyim ekmek paramı dedi gene senden çıkarayım.”

“Hay, hay dedi genne, ne zaman istersan.”

“Ama dedi gene ben ayda, her iki ayda gasabaya gidip unumu alırım, İhtiyacımı alırım o zaman tek başına bekleycen davarı guvvatlı.”

“Tamam dedi tek başıma beklerim davarı”

Evlendi dört gardeş onlarda onun yanına gitti oğlan terbiyeli olduğu için, hayvanları tam beklediği için:

“Bak sağa ne söyleyim benimda evde bir kızım vardır gördüğün, bildiğin gibi alırsan heman dedi genne çeyizini yaptırayım. Evinizi yapayım, yuvanızı Gurayım.”

Bu defa öyle yapmışlar gızı verdi hizmetkarına onnar evlerine çekildiler, ev sahibi oldular. Bu sonuna galdı:

“Ey Allahım dedi sana çok güvendim sana çok sığındım, çok yardım ettin öksüzlermi ev sahibi ettin sonunda da bana yardım ettin. Adına gurban Olayım demiş gendine.”

Bunu duymuş ustası daha nikah gıymadılar nikahı evlenecekler

“Adına dedi senin ben dedi bir hayvan keserim. Bir değil iki keserim. Sen Cenab-ı Allah’a sığındın, gövendin yanıma geldin her işimi böyle malın gibi tutuyorsun ediyorsun benda sağa gızımı veriyorum.”

Nikah gıydılar, evlendiler gızınan oğlanı evlendirecekler kırk gün kırk gece Davul, zurna çaldılar bötün köylüyü sevenleri, yedirdiler gızı gelini evine aldı Oğlan o gece gelin güveyi oldular oğlanda gurban oldu. Yani muradına eremedi.

Allah sevdiğini bağışlasın deyor, sevdiğine gavuşturusun o zamandanmış bu sözler galdı.

“Ben halla daha şimdiye gadar fakirlik, öksüzlük, göçmenlik her şeyi çektik, geldi başımıza namısımız yerinde yattığımda çok akşamlar aklıma gelir, düşünürüm, Ey büyük Allahım benimda beş çocuğum vardı yardımcı oldun, Ev sahibi edeyim, torun sahibi olayım, göreyim istediğim gibi Allah’ım derim düşürtme üç gün yatağa, dördüncü günde sokağa. Burada benimda masalım bitti.”

Dudu İLMAN

15.DİHTİLİCİK

Vahtın birinde vardı bir gadın, hiç evlenmedi var bir hayvancığı, hayvancığın üstüne bindi giderdi, gitti uzun yolda akşamlandı bir mağraya girdi otururdu, gebe galdı hanım, o mağranın içinde doğum yapacak gurbağılar:

“Vırak, vırak” der

“Husun yavrularım der genlerede benim sızım vardır.”

Onlara gurbağılar gaktılar melek oldular, doğurtular gadını. Etti bir oğlancık, doğururkana bir topuz arkasından:

“Hade anne sür gidelim der genne”

Bindiler hayvana gittiler bir yere der genlere gurbağılar:

“Da gitmeyinda bunda var devler sizi yeycekler.”

“Yemezler bizi gorkma”

Gittiler bunnar gittiler bir eve ora buldular bir dev o devde geldirdir köyede garı alırdı. Hep kızları alır, giderdi geri gelmezlerdi gitti bu bulsun genleri.

“Hade der genne gidelim bahçaya dolaşalım der genne göresin bahçemida bu portakal, armut, elma meyvalarda der genne ye bundan”

“Yeycen”

“Yemem”

“Yeycen”

“Yemem”

Gapıştılar oraşta o galdırdı, o galdırdı öldürdü devı öldürdüğünan gitti aşığa var bir hizmetçisi der genne:

“Ben duyardım der söylerdi kesecen dilinida sürtesin ağızlarnada uyansın onnar hep öbürlerini uyuttu.”

Kesti dilini sürtttü hep uyandılar hepsi gaktı ayağa. Bu gakan kişiler der “ genne dereden pora geçecen der ama gözeklen”

Geşti dereden ora gapıştı o devida yendi. Bir devı buldu dağı gavuşturunurdu. Bir devı buldu çamları gavuşturunurdu.

“Der genlere guvvet var Dihtirlide yok sizde” der genne bu devleride Dihtirli yener. Devler der genne:

“Var bir guy oçinde galır gralımız der eğerlim yenersan onuda gral sen galacan der gendine”

Çok sıcak guy devin sıcaklığı. Endi aşağı o kızları onçinden şu alırdı evvelden. Çıkarttığıın genleri yukarı keseler ip oğlancığı bıraktılar onçinde. Oğlancık galır onçinde Dihtrirli cesur oğlancığın adı Dihtirli. Üçü bir oldular gittiler yendiği devlerinın guyunun başına gitti. Der genne biri:

“Gelen cuma gelecek iki koş der genne biri siyah, biri beyaz, beyaza binersan der şu güreşecekler, beyaza binersan der çıkan yedi kat ukarı, siyaha binersan der enecen yedi gat aşağı enecen hiç çıkamam ukarı.”

O da galdı bekler cumayı. geldi cumayı geldiler şu güreşilerdi koşlar atıldı bindi siyaha, oraştadan aşağı bekler bir sene, iki sene, üç sene yok, dördüncü senede bakar bir şafk gördü ukarda tırmandı yukarı çıktı daha yukarı çıkanca yukarı gitti buldu akadaşlarını bulunca:

“Sen kimsin”

“Ben der genne o şu bıraktınız beni kör guyuya der genne”

Çevirdi topuzu vurdu öldürdü onnarıda o oldu kral dihtilicik gral oldu buraşda biter masalım.

Durmuş ELOĞLU

16. HÜSN-Ü YUSUF

Evveliden alırlardı bir hizmetçi ya alıdı bir halayıcık götürdü eve. O halayıcığı her gün hırpalardı.

“Gokar halayık böyle al gapları gitt havuza getir su”

Giderdi, götürürdü.

Bir oğlan daha vardı. Annesi etmezdi çocuk da gennine:

“ Bu meyvadan yeyesin”

Yedi meyvayı doğurdu adını ne goyum, ne goyum? Godu Hüsn-ü Yusuf. Oğlancık büyüdü der annesine:

“Gidecem bulayım der genneyok der gidecem bu meyvayı bulacam”

Aldı yollu gitti, gitti kestti iki deane elme ağaçtan godu goynuna. Elmanın birini kesti kız çıktı.

“Ah su dedi öldü”

“Bunu kesmeme dedi gideyim suyun kenarında keseyim.” Kestti kız:

“Ah su dedi.”

Gıcağazı attı suyun çine, oğlan nakletti hep olanları. E gıcağaz sevdi gendini, o da sevdi dedi

“Tamam”

“Gideyim köye der genne söyleyeyim anneme babama gelir alırım seni da götürürüm köye.”

E bu gitti halayık giderdi doldururdu su, gıcağaz çıktı saklandı ağacın üstüne görmesenler gendini.

“Bak ben hanım gibi hanım,ben gadın gibi der bana ah be kokar halayık , ah be kokar halayık”

Gızın gölgesini görürdü suyun için dedi gendi zannederdi. Vurur gırar destiyi, gene döner eve gene gider suda gızın gölgesini görünce, gendi zanneder vurur gırar destiyi gene.gıcağaz ukardan sezer:

“Bak bakayım sen mi? Ben mim?

Der gendine gıcağaz, gıcağazda çok güzel.

“E nasıl çıktın?”

Arılır, atılır çıkamaz. Soram der genne:

“Uzat bağa saçını”

Uzattı genne saçını bağladı çukarttı gendini ukarı, nakletti kız gene meseleye. Halayık çıkarır göğsünden bir toplu sokar kızın tepesine oldu bir beyaz güvercin uçtu gitti. Oğlan geldi davulunan, zurnayanan alsın gızı dünya güzeli kız gelir bakar:

“Gittin bıraktın der ben çıktım ağacın üstüne tükürümü yutmaktan dudaklarım büyüdü, güneş yakttı beni”

Oğlan hem inanır genne hem inanmaz. Oğlan sonra alır genni gitiler. Davul zurna kırk gün evlendiler. Güvercin olan kız meleklerin galırdı geldi buldu oğlanı. Gız oğlanın evine giderdi.gız der genne:

“Napacan hem beni hem onu”

“Sen merak etme”

Oğlan gıza bir vurur yapar genni bir süpürge goyar kenara gız görmesin. Gordu genni orašta kırk gün, bir gün dünya güzeli gıcağaz gebe galdı.

“Napacan bir değil iki olacayık?” der gız oğlan der genne:

“Vereyim sağa annemin adresini gidesin söylemeyesin, oğlunun hanımısın bu çocukta oğlunun oğludur, sadece yanlarna sığın der gendine”

Gıcağaz söylemedi gitti bir eski evin çine oğlan gece gelirdi. Oğlan der genne:

“Napan der genne uyun?”

“Yooo”

“Napan”

“Bebeğimi emziririm” der genne

“Annenler der bağa hiç bakmazlar der böyle, böyle”

“Ah der genne annem bilseydi oğlunun hanımydı der genne seni altın yatakta yatırırdı.”

Oğlan bir gece gene geldiğinde gızınan konuşmalarını hizmetçisi duyar oğlanın anasının hizmetçisi hanımına söyler. Hanımı da

“ Tamam” der

Oğlan güvercin olarak gızı yanına geceleri gelirdi. Oğlan halayığın yanına geri döndü. Halayık dedi genne:

“Keselin bu ağacı der genne bu gül ağacı üzer bağa yüzüm der”

Kestiler ağacı kız ağacının üstündeydi oğlanı görmeye geldi. O kötükler dmn üstüne düştü bir kütüğün üstünde kaldı kız. Mesel ya bir gocagarıda o yandaydı dışti gocagarının havlusuna:

“Aman başım, aman başım”

Çıktı gıcağaz nakletti mesele böyle, böyle:

“Tamam dedi şimdi gideceyik ora dedi genne oğlanın anasına dedi genne söyleyeceyik der meseleyi.”

Gittiler ora der genlere gocagari :

“Alatacağım bir mesele der genne ama gapuları pekleyesiniz. Giren girsın, çıkan çıksın.” Der genne

Başdan söyler meseleyi:

“Halayık yok işendim.”

“İşenmedin gal oraşda”

Sonra her şey anlaşıldı halyığı attılar gızınan oğlan yaşadı.

“Biz köydeydik göneyde ben daha ufağdım. Bunnar nakış edellerdi ablamda şu gergef delerdi otururdum kız gardaşımın yanında, gittiği yerde gorkmasın eve gelirken diye halbuki ben ufağdım. Da söylerlerdi ablamın arkadaşları nakış işlerken birbirlerine bende onlardan öğrendim bu meseli.”

Durmuş ELOĞLU

17. MERSİNNER GÜZELİ

Vahtın birinde vardı bir zengin adam, zengidi ağa delerdi genne, atılan dolaşırdı. Bir mersin ağacının galın govuğunda bir kız yaşardı. Gız bir gün dedi:

“Açıl mersinim çıkayım, açıl mersinim çıkayım.”

Mersin ağacının govuğu açılacaktı da gız çıksın. Gıcağaz giderdi vakıttan sonra her tabaktan bir batırım yemek yerdi yıkardı elini, yüzünü öperdi uyurken oğlanı gaçardı. Oğlan uyur sezmez gakar, bakar yemekler yenik çağırır hizmetçiye der genne:

“Ahşam goymadın ırgatlar yesin der genne”

“Godum”

Alır bir okka buz asar garyolanın başına, o tıp, tıp damlar buz bittiğnan gız gelir. Yer yemekleri, yıkadığı ağzını, öptü oğlanı gaştı oğlan gene sezmedi. Gız gene geldi yedi yemeklerden, yıkadı ağzını, eğildi öpsün oğlanı oğlan bu defa sezdi gakttı.

Gıcağaz der genne:

“Seni severim, gidelim benim evde galalım.”

“Yok” der oğlan

Gız aldı genni endi yolla, yolun kenarında bir büyük mersin ağacı:

“Açıl mersinim geldim, açıl mersinim geldim”

Endiler kırk merdiven aşıya kırk danede oda. Oğlanda nikahlı başkasınada düğünü gurulacağıdı. Oğlan duydu davulun sesini mersinler güzelin bıraktı gitti.

Gıcağaz bakar oğlan yok, bakar gaştı o da çıktı bakar bir çoban hayvanları bekler:

“Bu hayvanı gaça sattan postunu ben alacan etti sana galsın.”

“Tamam” dedi çoban.

Bazladı genne verdi postu geydi gız işkembeyi gafasına eskiden tomoфіl yokttu ya eşek arabası vardı ya gezdi, gezdi. Oturdu bakar gördü oğlanın arabasını oğlan der genne:

“Yolda belde ne gördün keşişim?”

Eskiden keşişler gordu gafalarına postu, gızı tanımadı gafasındakinden.

“Guru, guru çadırlar gördüm

Yar, yardan kaçan gördüm.”

Gız der genne o gene anamaz. Gittiler köye alay döner, dolayım oğlan galdı gızılan, gız nanadır bu hikâyeyi, yapıladı kına gecesi, geldi gerdek gecesi godular oğlanı içeri:

“Oğlan yok der girmem, kelceğezim girersa benda girerim, nice o gız keldide geydi o postu, saçları gözükmeydi. Girdi o da içeri oturdu öyle yattılar onnar odasına o da südürmede divanın üstüne oğlan tanımadı genni geyer postu insan gılığı yok üstünde, gıcağaz gakar ukarı gor bir masa, masanın üstüne bir sandalye asr ipi ukarı bağlar ipi bağzına teper sandalyeyi, oğlan ukar gakar bakar şu o gıcağaz sever genni, endirir onu asılır gendi, gelinde uyanır bakar bir ölü bir asılı, endirir onuda gelinda asılır. Gel davul çalar, çalar sabahta evvelden öyleydi ben gızıma bir hafta yaptı öyle düğün, bir haftada oğluma yaptım. Haber verirler polise gırar gapuyu bakalar iki ölü yerde birda asılı masal biter.

Durmuş ELOĞLU

18. PADIŞAH VE ÜÇ OĞLU

Bir varmış, bir yağmış vaktin birinde zamanın ikisinde bir padişah varmış. Bununda üç oğlu varmış en nihayet bunnarı evlendirmeye garar vermiş demiş ki:

“Alacaksınız oklarınızı, atacaksınız kimin evine gidorsa sizi onun gızynan evlendirecem.”

Böyük oğlan atmış gitti sadrazamın evine onu evlendirmiş sadrazamın gızıynani, ikinci oğlan atmış okunu onu da evlendirmiş vezirin gızıylan çünkü vezirin evine gitti, üçüncüsü attığı zaman en küçük oğlan onun ok gider, gider gaybolur nere gider bu ok ararlar bulamazlar bir daha at, atar ok gider, gider gaybolur gene bulunmaz. Bir daha at atar oku gene gaybolur.

“Eh demiş sen hayırsızsın kaç gaybol evden seni istemem artık, sen hayırsız bir oğlansın.”

Nihayet oğlan almış başını dutmuş yolları arasın, okunu bulsun kısmetini nerededir. Gide, gide en nihayet gitmiş bir ağacın altına gonaklasın, otursun dinlensin birda bakmış attığı ok ağacın kökünde çakılı ağacın üstündede bir maymun seker, oynar:

“Ben senin kısmetingim, kısmetingim.”

Seker, oynar ağacın üstünde

“Eh demiş madem benim kısmetigimsin, en aşağı gel.”

Maymun endi aşağı, dudular yolları annesine, bubasına gidecekler geri, nihayet geceleniler. Maymun aslında maymun değil güzel bir gızdı ama tıslımlıydı o maymun gılıfının içinde, maymun postunun çindeydi. Bir tıslım yapar maymun bir güzel ev, bir güzel konak olur girerler çine, bir tıslım yapar maymun masallar şeyler gurulur, gökden böyle servis yapılır tabaklarnan, tebsilerinan yemekler gelir. Oturlar, yeler en nihayet ondan sonra, en nihayet gece olur yatacaklar şey edecekler, uyayacaklar postun içinden nasıl edersa çıkar o gız çok güzel bir gız olur. E şimdi bunu görür tabi oğlan neyin ne olduğunu, sabah olunca dutacaklar yolu gitsinner annelerine, bubalarına yani padişaha gidecek tanıtsın. Demiş:

“Sen git önde ben arkadan gelirim.”

Oğlan gider önde atıynan arkadan gızda maymun gılıfının içinden çıkar bir güzel gız olarak gelir neysa padişaha tanıdır. Ondan sonra tabi bu bir ara tekrar girer o gılıfın çine yani böyle girer, çıkar o postun çine oğlan der ki:

“Ben buna lazım bir şey yapayım da devamlı olarak böyle güzel bir gız galsın”

Ama maymun yani bu gız der genne:

“Ben çıktığım zaman o gılıfın içinden sakın ol bir zara verme bu gılıfa sonra beni ebediyete gadar beni gaybeden.”

Nihayet bir gün baktı gene çıktı çinden gız, bir güzel gız oldu. Gılıf maymunun postu galdı oraşda demiş:

“Haaa yakayım ben bunuda gurtulayım ben bu maymunun bu o postun şeyindada he hep gız galsın.”

Çeker yakar postu yakana gadar gız bir güvercin olur pır der uçar çıkar dama, der:

“İstersan beni bulasın yedi gat elbise yapacan ve ona göre çıkacan yollara, ır der uçar gider sakın peşimden gelmeda der tercih etmem der ama istersan yedi gat elbise yapacan da çıkasın yolla.”

Nihayet bu dudurdu illa gidecek bulsun gızı padişah çeşit türlü etti genne

“Gitme oğlum, yapma oğlum falan filan”

Olmaz en nihayet bu duduyolları az gitti, dere tepe düz gitti atı ay gece, altı ay gündüz, arpa danesi gadar yol gitti gide, gide, gide en nihayet zamannardan sonra gitti vardı bir çeşmeye, bakdı gördü bir gız su doldurur dedi:

“O suda isterim benda içeyim dedi.”

“Al dedi” gene

Verdi gendine su desdiden içdi. Ama daha önce bunnar gonuşdu nerden gelin?, nere giden?, falan işte böyle, böyle dedi şey ederim. Yani ararım dedi kismetimi ararım şey ederim. Onun için çok uzak yoldan gelirim dedi. Bilmem nasıl oldu işte orada gitti bunnarı gonuşduktan sonra gitti tabi bu gız evde bahsetti işte böyle, böyle dedi da kismetini ararmış:

“Çabuk dedi git al gendinida gel dedi.”

Çünkü gız anladı gendi sevdiğidir gendi gısmetidir. Git şey dedi:

“Gel dedi da benim hanımım seni ister dedi.”

Aldı gendini gitti eve görünca tabi sevdi şu buluşdular gız dedi genne:

“Ne dudun yollarıda geldin? Dedi genne ben sana söylemedim dedimda tehlikelidir bu tarafları dedi. Bunnar dedi devdirlar da sen yeycekler dedi çünkü gızda devin gızıydı. Neysa az saat, çok saat, gızın anası gelir dev garısı çabucaktan bir tokat vurur bir iğne eder genni asar göğsüne, oğlanı e dev garısı gelir koku sezer:

“Offf der bunun içi ben adem kokusu kokar.

“E ne arar ben adem der genne ben adem der genne ben eder genne.”

Galiba bu gız ne bileyim nasıldı? tam analığıydı herhalde.

“Ben adem der genne benim.”

Çünkü ben adem benim dediğine göre yani herhalde onu insannardan çalma bir şeydi. O dev garısı tıslımladıydı gendini.

“Ben adem ben dedi gendine istersan dedi gel beni ye.”

“Yok dedi genne seni yeyceğme başımı, kıçımı yerim.”

“E yemin edersan dedi yemeycen gendini sana dedi gösteririm.”

“İrafdan pamuk gılfı düşsün, başımı yesin. Susuz perilerde boğulayım, geberilmiş gargalar gözlerimi oysun, yemem dedi.”

Ala dedi çabucakdan bir tokat vurdu tekrar şey eder o tılsımı gaçırır insan eder çıkarır der aha:

“Benim kismetimdir dedi da geldi dedi.”

Şimdi dev garısı yemin etti yeyemezda, napacak? İsterda yesin dedi oğlan:

“Böyün dedi gidecem dedi da geliyim, ta gideyim da geleyim dedi isterim dedi bu ev yarı süpürülmüş, yarı süpürülmedik olacak, istediğim gibi olamasa dedi genne seni yeycem.”

Oğlan ağlar, döğünür

“Noldun be?” dedi genne gız. E valahi dei böyle, böyle söyledi bağa dedi yarı süpürülmüş, yarı süpürülmüş, yarı süpürülmedik olacakmış. Napacam? ben, nasıl edecem.”

“Ama zor şey dedi genne hus dedi sen dedi süpür topla bir yere dedi genne ondan sonrada süpürgeyi bir ora vur, bir bura vur dedi genneda tamamdır dedi.”

“Ala dedi.”

Neysa oğlan öyle yaptı süpürdü topladı bir yere bir ora vurdu süpürgeyi, bir bura vurdu süpürgeyi dağıttı oldu yarı süpürülmüş, yarı süpürülmemiş. Geldi dev garısı bir bakdı. Yarı süpürülmüş, yarı süpürülmedik:

“Ahhh dedi da öğretmenin var senin ama dedi elime d şecen dedi dur, gurtulamayacan elimden neysa” Ertesi gün olur dedi gendine:

“Gidiyorum b y nda geleyim dedi isterim dedi bu k p g zyaşıynan dolacakda, gelececeğim da içeyim.”

Aman anam a lasa bütün gün, bütün gece yarım fincan a layamaz. Nedir yapacağı a lar döğünür?

“Noldun be” der g z.

“E da nolayım be aha bu k p g zyaşıynan dolacağımda gelsin da içsin.”

“E düşündüğün Şeye bak dedi daşı suyu doldur  ine dedi al bir elek duzda at içine da al  opda garişdır aklımı sana mı, vereyim bundan kolay Şey mi var?”

“Tamam” dedi gider öyle yapar, doldurur küpü bir elekda duz goyar garişdırır, gelir dev garısı böyle süpürür yerleri.

“Haaaa der öğretmenin var ama dedi bir elime geçirirsem dedi onuda ongaracayım.”

Neysa ertesini gün olur:

“Gidiyomda geleyim dedi ta gideyimda geleyim dedi ekmek bütün olacak, k peğın garnı tok olacak köpek selam vererek gelecek, eşek de gülerek gelecek aksi takdir dedi seni yeyceğim.”

Eh a lar döğünür napacak, nasıl yapacak bunnarı?

“G z dedi noldun?”

“Eh valahi dedi böyle söyledi bağa dedi gidipda gelene gadar ekmek bütün olacak, k peğın garnı tok olacak, köpek selam vererekden, e ekda g lerekden geleceğimi napayım.”

“Ama düşündüğün Şeye bak dedi da gorktuğ n Şeye bak zor bir Őeydir dedi gene, oy ekmeğın i ini yedir köpeği, al eline bir değnek vur g r k peğın ayağını dedi gene e eğın da dudaklarını kes dedi gene da tamamdır.”

“Ala dedi”

Gidi dev garısı geldi gelene gadar bir da bakdı köpek çarpık, çarpık gelir selam verir, eşek da hiiii deyerekden gelir, gider bakar ekmeğe ekmek bütün.

“Ahhh dedi öğretmenin var senin ama dur dedi da ongaracam napacam ben bunnara ister yesin? Dur dedi da ben seni ongarırım der dev garısı gendi, gendine.”

Şimdi gızı da gendi akrabalarından biriynan evlendirecek vermez oğlan dedi:

“Gidesin dedi da gız gardaşından alasın kemaneleri dedi da gelesin düğün yapacayık.”

Ağlar döğünür bunu şimdi napacak, nasıl edecek bir şey yapalarsa? gendine bilmez da yol sokak.”

“Noldun be dedi gendine gız.”

“Valahi dedi söyler bağa gideyim gız gardaşından dedi deyzenden alayım kemaneyi da düğün yapacağmış, evlendireceklermiş bizi ben da bilmem dedi napayım?, ne edeyim ne şey edeyim gakdım düşdüm geldim bu yere dedi nolacak benda bilmem halimi?” dedi.

“E dedi hiç merak etme, git dedi gendine bulacan dereyi dedi dere dedi gene akar bulanık su, al dedi gene bir avuç iç, oh Allah’ıma şükürler be ne güzel su söyle” şükret Allahın’a da geç gidecen bakacan dedi bulacan bir elma ağacı yüklü gurtlar dökülür üstünden alacan bir tane dedi yeycen dedi “oh ne güzel elma be Allahım’a şükürler olsun” deycen geçecen dedi, bakacan dedi köpek bağlı, eşek da biraz o yanda bağlı köpeğin önünde saman, eşeğin önünde kemik al değışdir genleri dedi da geş da git gidecen dei bulacan dedi deyzemi dedi hurunu garişdırır dedi ekmek salacak söyleycen gene dedi yolladı seni anam versin sana kemaneyi dedi söyleycek sana dedi bekle dedi buraşda da, gidiyorum dedi o gidecek dedi dişlerini eğelesin dedi şey dolabın üstünde kapda kaç ama dedi sakın dedi açama kemaneyi kutusunun içinden ondan sonra dedi biz bir çaresine bakacayık dedi da biz kaçacayık senininan hiç merak etme dedi”

“Tama”dedi

Neysa dediği givin yapar gider bu bulur dereyi alır bir avuç su içer:

“Oh Allahım’a şükürler olsun” der ne güzel su geçer deryi gider bakar bulur elmayı yüklü üstünden gurtlar dökülür keser bir tane yer oh ne güzel elma Allahım’a şükürler olsun der geçer gider bakar bulur köpeğnan eşeği, köpeğin önünde saman, eşeğin önünde kemik alır değışdirir gendilerni geçer, gider gider bakar dev garısı ha bire garişdırır hurunu memesiynan, der gendine geldim der kemaneyi veresin bana yolladı gız gardaşın isder.”

“Eh dedi bekle beni buraşda da gideyim da geleyi dedi içeri alyımda getireyi sağa.”

Girdida dişlerini eğeler içerde gelecek yesin genni çabucakdan kapıverir kemaneyi oraşdan pırlar goşdurur, bu sezindi şu aldı kemaneyi da goşturur birde bakdı böyle epeyi gitti, gidi eşeğin yanına doğru:

“Dut eşeğim genni dedi.”

Eşek bir ısırdı genni:

“Gayleni çekerim dedi sen dedi benim önüme dedi kemik gordun dedi ama o saman godu.”

“Dut köpeğim dedi genne”

O da aynısını yaptı.

“Gayleni çekerim dedi sen dedi benim önüme dedi saman gordun ama o kemik godu.”

Gitti bu çabucakdan elmanın yanında bulunda goşturur zere.

“Dut elmam gendini.”

O da aynısını yapar.

“Gayleni çekerim der gendine sen der gene gelirdin der gendine da aman ne pis elma tükürürdün ama o yedi da şükür etti ne güzel elmam söyledi.

“Dut derem gendini dedi.”

“Gayleni çekerim dedi. Sen dedi her gün gelirdin tükürürdün bana dedi ama o dedi içdi dedi da ne güzel su söyledi yok dutacam.”

Geçti oğlan gitti merak etti açayım be bakayım bu kemaneyi. Aha söyler sağa açma ne açan açana kadar kutuyu dört bir taraftan devler kemane çalarakdan gelir üstüne yeyecekler genni aman anam napacak bu onlar sihirli, tılsımlı neysa kız, yakınlaştı ya artık heman haber aldı atılı verdi çabucakdan çünkü onları sihirli tılsımlıdır, hepsini topladı dürü verdi kapattı tekrar ongarttı verdi eline gendi da bu taraftan gitti görünmeden, aldı geldi oğlan:

“Getirdim dedi.”

“Ah dedi da genne senin öğretmenin var da ama nere gidecen gelecen elimden.”

Neysa garar verdiler artık evlendirecekler gızı o akrabasıynan eh güveyi etti devi gızı da gelin ettiler oturtular şey etiler genneri oğlanın eline da yakdılar şamdanlıkları bağladılar şey ettiler, yana, yana nere gelecek en nihayet yanacak gitsin o da en nihayet kız bir teknik uygular uyudu verir devi güveyiyi gider yavaş,

yavaş çözer oğlanı oraşdan alır oğlanı çabucakdan kaçır e bundan dev garısı sezinir şu gaçdılar. Gider bakar güveyi uyur oraşda bayılgın oğlan yok çözülmüş kız da yok:

“Aman dedi da gaşdılar çabuk dedi gidesiniz dedi da bulasınız genileri da getiresiniz bana dedi da ongaracam gendilerini, git be de kız gardaşına bul genleri da getir.”

Gız gardaşı çabucakdan düşdü peşlerne ama gider, gider gız bindirdi bunu arkasına da havalardan uçar gider tıslımlı bunnar ya:

“Bak, bakalım arkan ne var” dedi oğlana.

“Bir beyaz bulutdur da gelir.” Dedi

“Gorkma dedi gendine deyzemdir.”

Çabucakdan yere iner bir tokat vurur genne eder gendini bahça tarlası gendi da olur baahçıvan.

“Be bahçıvan görmedin buraşdan bir gızınan, bir oğlan geçsin.”

“Aha buracığa golandura ekecem, aha buracığa madonaz ekecem, aha buracığa domadez ekecem.”

“Be bahçıvan görmedin buraşdan bir gızınan oğlan geçsin.”

“Aha buracığa biber ekecem, aha buracığa fasulya ekecem, aha buracığa börölce ekecem.”

“Be bahçıvan görmedin buraşdan bir gızınan, bir oğlan geçsin.”

“Aha buracığa karpuz ekecem, aha buracığa gavun ekecem.”

“Ehhhh dedi senin gibi bahçıvanı da aha ben kaçıyorum dedi sana soranda gabahat zaten dedi.”

Döndü tepesi arkaya:

“Noldu be dedi dev garısı?”

“Bulamadım dedi bir bahçacı buldum dedi sorarım, sorarım dedi söyler bağa dedi yok oracığa kolanduro ekecek yok bilmem ne ekecek.”

“Ah dedi de dutmadın bağa getiresin gendini o da yıl on iki ay galaydı bahça darlası oraşda. Oydu dedi. Git be dedi gocasına çabuk sen git.”

Tabi vurdu bir tokat etti insan bindirdi arkasına uçar havada gider.

“Bak be bakalım ne var arkanda.”

“Aman dedi öyle bir mavi buluttur da gelir.”

“Gorkma dedi genne de bubamdır.”

Çabucaktan indiler aşağı vurur gene bir tokat eder genni bir kilise,kendi da olur bir popaz gelir:

“Be popaz görmedin bir gızınan, oğlan geçsin buraşdan.”

“Aoo, aoo, aooo, aoğğğğ”

“Be popaz görmedin bir gızınan bir oğlan geçsin buraşdan.”

“Aooğğğ, aoooğ, aooooğ”

“Be popaz görmedin bir gızınan oğlan geçsin buraşdan.”

“Aooğğ, aoooğ, aooooğ.”

“E... sana soranda gabahat dedi senin gibi popaza, ben kaçıyorum aha çekti, gaşdı.” Git bu:

“Noldu be dedi bulamadın.”

“Bir popaz buldum dedi kilisede şey eder sorarım gene dedi “aoooğ, aooooğ, aooooğ” hiçbir şey konuşmaz.”

“Ah dedi da ne dutmadın da getiresin dedi oydu dedi oda dedi galaydı yıl on iki ay kilise. Dur dedi şimdi ben gider dedi da onu ongarırım. Yok dedi sizin elinizden gurtuldu da benim elimden gurtulacak.”

Vurdu oğlana bir tokat tekrar oğlan bindirdi arkasına havada gider.

“Bak bakalım dedi oğlana ne var arkanda?”

“Aman dedi bir gara bulutdur da gelir.”

“Ah dedi gene de gork bu anamdır. Bu dedi anamdır bundan gork.”

Çabucakdan iner aşağı bir tokat vurur gendine eder gendini bir ağaç, öyle bir fidan eder gendini, gendi da olur yedi başlı bir ejderha sarılırdı, sarılır o fidanın üstüne yiro, yiro gelir e tanıdı şu ağaç oğlandır, o da gızdır salar ısırsın fidanı yedi başını uzadır açar gendini salar ondan ısırsın açar gendini galdırır yükseğe doğru yedi gafasıynan en nihayet sövdü gendine dev garısı öyle söver gendine

“Bir budacığnı olsun ısırayım.”

Gene açar öyle saldırır:

“Eh..... dedi ne haliniz varsa görün dedi benda kaçıyorum.”

Bıraktı genneri gaşdı. Neysa bir tokat vurur tekrar gız oğlana, ağaca gendi şey olur deylim gız olur o da oğlan olur alır genni tekrar sırtına gideler gittler padişaha neysa padişah garar verdi bunnara düğünneri yapacak evlendirecek gendilerini

başlattı düğün çalar ahgam başladı kırk gün, kırk gece düğün edecek padişah gendilerine e dev garısı pişmon oldu oğlum yaptıklarına dedi gendine:

“Çabuk olunda hazır olunda gidiyoruz döğüne, nolacak dedi bu işin sonu dedi hem vazgeçtim dedi siz da vazgeçin dedi gidiyoruz döğüne.”

Aldı gendilerini gitti döğüne, kız gardaşını almadı o hiyanettir. Onu almadı gocasını aldı gitti. E git bunar düğüne e şimdi gakdı herkezde oynar, padişah garısı da oynar padişah da oynar. E şimdi bu padişahı göze geçirtti. Oynarkana, oynarkana bu ama bu tılsımlıdır ya üstünden başlattı mahsus berki padişah garısının ilgisini çeker de şey eder de vursun kakmayı atlatsın geni. Oynarkana, oynarkana üstünden mücevherler döksün, hem oynar, hem üstünden mücevherler dökülür, hem oynar, hem üstünden mücevherler dökülür dev garısının e güzel bir bayan oldu. Dev garısı halinde garı mı senin padişahın garısı? o gadar zenginlik o gadar şey yetmez gendini tamahlık gaktı da başlattı mücevher toplatsın. Toplarkana, toplarkana bu oynamaya devam dev garısı eder şu görmez bir kakama vurur gendine galır oraşda bir kakamada gocasına vurur gocası da gider ikisinida öldürür padişahın garıyı da öldürür gocayı da öldürür o da padişahı alır evlenir kırk gün, kırk gece davul, zurna çalınır benda bıraktım da geldim onnar erdi muradına biz da çıkalım kerevetine.

Ali YANIK

19. PADİŞAH'IN GIZI

Bir varmış, bir yoğmuş, vaktin birinde zamanın ikisinde bir padişah var mış bunun da çok güzel bir gızı varmış. Padişah başka bir memlekete gideceği bir müddet sonra geleceği için kızını vezire emanet etti. Vezir bir gün, iki gün, üç gün gıza en nihayet gıza sarkıntılık yapamaya garar verir. Gızı alır bahçeyi gezdirmek için bahçeye getirir derkan, bahçede ona takıllmaya gakar kız tabi bunu bu kötü durumunu görünca gendine fenalık yapacağını anlayınca goşturur, geçer, gider bir odaya kapanır, kilitlenir odada galır. Orda tabi o odada yaşayacağı gadar yeyeceği içeceği vardı odadan dışarı hiç çıkmaz. Vezir çeşidini etdiysa bu dışarı çıkmadı. Vezir tabi bu durumdan gorktu, şimdi padişaha eğer kız açıklarsa ve yahut da bu mesela herhangi bir durumda açıklanırsa vezir cellat olacaktı. Padişah gelene gadar kızını sordu.

“E gızın götü oldu dedi işte filan yerededir.”

“Gidin çabuk genni alın da cellat edin, bağa ganlı gömleği getirin.”

Hiç sormadan anlamadan celladına emir verir. E cellet gider gızı alır açdırırlar gapıyı cellat alır gızı gider ama cellat gızın durumunu bilir, böyle şu gapandı onçine de böyle şey etti, yalan dolan olduğu bu meselenin zaten gız da çok güzeldi falan gıza gıymaz. Ovaya gittiği zaman bir hayvan vurur üstünden gömleğinin bir parçasını keser o gana batırır, alır padişaha getirir gızı da serbest bırakır. Neysa gız biraz gittikten sonra acıgır, susar deylim. Bakar görür bir çoban goyunlarını otladır. Yavaş, yavaş saklanır bekler böyle bir ceğez guzu hayvan falan gelsin yanına da yaklasın ettini şeyini çıkartsın orda da yesin, ölmesin. Öyle yapar yakalar bir hayvan çoban oradan uzaklaşınca bazlar hayvanı bir şeyler yapar yer, doyurur garnını işkembesini da çıkarır, temizler geyer gafasına olur bir keloğlan. Neysa bu gider, gider an nihayet bir kahvecinin yanına gider der:

“Amca işin varsa senin yanında garın tokluğuna çalışırım.”

“Be oğlum der gendine yani benim çok bir işim yoktur çok bir şey kazanmam der kesman bir yerdir ama hade der genne madem garın tokluğudur bir şey değil.”

“Çok memnun galacan amca der gendine yani bem bir garın tokluğuna işleycem seni çok memnun edecem. Yani daha fazla kazanacan inan.” der gedine.

Hakikatten o günden sonra bu güzel semhati gösterir müşlerilere, şeylere günden, güne müşderisi artı şey arttı. Daha fazla gelişti, daha fazla kazanmaya başladı adam. Nihayet günün birinde padişah demiş vezirine:

“Gel tebdili gıyafet yapalım da gezelim bir soralım,ahalkın durumunu öğrenelim ne var, ne yok demiş tanımasın insannar.”

“Eh” demiş vezir da tebdili gıyafet yapalar dolaşılar gide, gide, gideler bu gaveye da e tabi padişah gızı tanımaz, vezir da tanımaz çünkü oldu bir keloğlan ama gız onnarı tanır. Güzel, semhati, güzel hürmet, ikram falan çarçabucaktan gendini sevdire padiaşha vezire:

“Otur be keloğlan demiş.”

Dedik ya tebdili gıyafet yaptılar halktandan bir şey öğrensinner:

“Otur dedi genne de gonusalım, ne bilin, ne eden?”

“İstersanız dedi ben dedi size bir fıkra anladayım. Madem dedi şey eden.”

“E ağnnat dedi padişah.”

“Ama dedi ben dedi isterim dedi anladacağım da kimsesi gakmayacak yani affeden küçük abdesti varsa yapacak, büyük abdesti varsa yapacak ben ağnadırken hiç kimsesi kaçmayacak ondan sonra buraşdan mahane edipde.”

“Eh tamam dedi.”

“Var mı? vezirim dedi bir şeyin.”

“Yok”

“Eh benim da yok ah tamam dedi ağnada bilin hepsimiz tamamık.”

Başlattı gız başdan dediğim gibi, ta başından ağnatmaya:

“İşte bir padişah vardı dedi gidecek memleketin bir işini halletsin başka bir memlekete, biraz uzun zaman süreceğdi ta gelsin. E severdi kime emniyet etsin, kime emniyet etsin düşündü, düşündü en uygun vezirini gördü.”

E vezir başlattı nem kapmaya:

“Aman padişahım der galibam der küçük abdestim geliyor.”

“Yooooğğ otur oracığa dedi padişah ilkden söylendi gakmayacak dedi.”

En nihayet dedi:

“Vezirine şey etti bıraktı gitti gızı ama bir gün, iki gün, üç gün, gel gün, git gün dedi vezir dedi ayarsız çıktı.”

“Aman padişahım dedi galibam küçük abdestim geliyor.”

“Otur... yerine der genne.”

“Nihayet garar verdi gızı alsın getirsin bahçeyi gezdirecek mahanasıynan gıza dakılsın, gel seni getireyim biraz gezdireyim bu bahçaları havalanlım dedi aldı gızı gitti işte bu orası, şu orası, şu şurası derken gıza dakılmak istedi. Sarkıntuluk etti gıza dedi gız da tabi gabul etmedi ve goşturdu gaşdı odaya kapandı, kilitlendi der.”

“Aman padişahım der büyük abdestim geliyor.”

“Otur yerine der genne.”

“Gız onun içine kapandı onun içerisinde yarı aç, yarı tok ta babası gelene gadar dedi idare etmeye çalıştı hatta dedi örümcekler dedi her tarafını ördüydü dedi. Ama dedi padişaha geldiği zamanda gızını sordu. Padşaha veziri dedi ki gızın ahlaksız ıldı kötü yolla düştü. O da sormadan, ağnamadan emir verdi cellata gittsin alsın da ganlı gömleğini getirsin gendisine tabi cellat gittiği zamanda açtı dedi. Zaten dedi cellat bir şeyler bilirdi dedi aştığı zaman gapuyu örümcekleri şeyler falan ağnadı dedi gızın dedi hiçbir şeyi olmadığı dedi. Gızı aldı gitti ovaya dedi gıyamadı gıza dedi gız zaten güzelidi çok dedi namusluydu da, bir gabahatı yoktu onu öldürmedi bir hayvan vurdu ve bir parça gömleğinin ucundan kesip o gana batırıp padişaha getirdi. Gız daoradan yoluna devam etti napacak acıktı falan daha öncede söylediğim gibi baktı gördü bir çoban gelir saklandı ve bir guzu duttu o guzuyu bazladı ve o guzunun etiynan aşığını giderdi işkembesinide dedi yıkadı başına geçirdi.”

“Aman padişahım dedi ben dayanamıyorum çok sıkışdım dedi.”

“Otur yerine dedi genne otur.”

“İnanmasan padişahım dedi gendine o keloğlanda dedi burda dedi bu garşınızda duran bu gavecidir dedi işte benim dedi.”

Çıkarı verdi başındaki şeyi işkembeyi sırma gibi saçları yere gadar döküldü gızın.

“Vay evladım dedi o zaman sarıldı gızına.”

O da babacığım dedi sarıldı babasına padişah ağnadı yaptığı hatayı:

“Eh vezirim dedi söyle bakalım dedi at mı? isden gılınç mı? isden.”

“At isterim dedi seyrana çıkayım, gılınç düşman boynuna.”

“Ala dedi genne ben sana atı veririm. Da çıkan düşman boyuna.”

İki dana at getirtirir bir ayağını bir atı bağlar öbür ayağına da bir atı bağlar tersleme birer gırbaç vurur atlara atın biri öbür tarafa, atın öbürü de öbür tarafa

bölünür iki parça olur böylelikle vezir bulur cezasını o da gızına gavuşur, o da babasına gavuşur hak yerini adalet yerini bulur benda bıraktımda geldim.

Emine DEDE

20. TAHİRİNAN ZÜHRE

Bir varmış, bir yoğmuş innalahtan kimse yoğmuş. Deve dellalikana, öküz bakkallikana, ben anamın bubamın beşiği içinde salardım. Vahtın zamanında günün zamanında bir padişahınan vezir vardı. Padişahınan vezir hiç çocuk etmezlermiş çıktılar şeye, onnarda aldılar başlarını bir dere az gittiler, yüz gittiler, tere tepe düz gittiler, dere tepe düz gittiler, altı ay gece atı ay gündüz bir yere gondular. Oturdular ekmek yesinner ekmeği yerkana yanlarına ansızın yanlarna Hazret-i Hızır bir ihtiyarcık yanlarına gelip oturdru. Sordu gennere:

“Nere gidişi, nere geliş oğlum?” Dedi

“Vallahi dedi babalık ne sen sor, ne biz söylelim. Dedi böyle, böyle” dedi.

“Tamam” dedi.

Yediler ekmeği çıkarttı iki elma ihtiyar:

“Bunu dedi sen alacan padişahım dedi bunu da dedi vezirine yeyeceksiniz, hanımlarınızınan pay edin yeyin dedi yapraklarını da atlarınıza verin.”

Atları da çocuk etmezmiş. Ettiler gittiler gece gittiler eve ayıkladılar, yediler abdest bozdular, ikisinin da garısı gebe galdı.

“Ama dedi ben dedi senin dedi oğlan olacak dedi vezire, adı Tahirdir dedi. Senin gızdır dedi. Adı Zühredir dedi. Ben bunnarı şimdiden nişnarım dedi.”

“Olur” dedi padişah.

Aldılar gittiler günün çoğunda az gittiler, yüz gittiler günner bitti. Dokuz ay oldu. Doğurdu hanımlar biri gız etti, biri oğlan etti aldı padişah ikisini bir beşiğe goydu. Vezirin garısı bakardı o çocuklara böydüler zaman çokluğundan, başladılar okula gidelerdi sekiz, on yaşında olmuşlar. Padiş o gün doğum günneriymiş bir olukdan yağ akıttı, bir olukdan bal akıttı bütün alem aldı gocagariciğin biri, duymadı benim gibi o da sağırdı. Gitti o da godu bardacığını godu gabucuğu şıp, şıp topladı. Uzandı Zühre pencereden bakdı.

“Vay anam, anam dedi bütün gün dedi bubam akıttı bu gadın şimdi alır dedi.”

Bir daş attı bir fiske attı gocagariciğe bardağı gırdı.

“Ah gızım dedi gıymam sağa beddua edeyim dedi ama dedi Tahir’in derdine düşesin dedi.”

“Gocagari dedi nedir? Söylediğin dedi Tahir dedi benim gardaşımıdır dedi.”

“Nerden gardaşsınız dedi. O vezir dedi sen padişah dedi gardaşdır dedi sizi babamın, ananın öldürdü padişah dedi aldı sizi gardaş etti dedi.”

Böyle galdılar, çıkar gidelerdi Tahirinan şeye okula bir cimcik basdı Tahire Zühre. Tahir döndü dedi:

“Ne basan Zühre dedi cimciği dedi sen benim gız gardaşımsın dedi.”

O da dedi genne:

“Hocam bana hu dedi,

Elim yüzüm yu dedi

İki gözüm a Tahir

Sen vezir, ben padişah dedi.”

O vakit döndü Tahir da:

“Hocam bana hu dedi

Elim yüzüm yu dedi

İki gözüm a Zühre sana

Bunu kim dedi?”

Dedi gedine. O dedi gendine:

“Hocam bana Hu dedi

Elim yüzüm yu dedi.

İki gözüm a Tahir

Bana bir goca garı dedi.”

Aldılar, verdiler bunnar beyit, beyide girerler sınıfa,

“Bismillahi Tahir”

“Bismillahi Zühre”

“Gel Zühre uy bana

uyma şeytana hocam

duyar gider söyler bubama”

Dei genne.

“Uyacağım şeytana, uymayacağım

ben sana hocam duysun

gitsin söylesin bubama” dedi

Atıldı hoca:

“Nedir be bu dedi. Çabuk dedi okuyun.”

“Bismillahi Zühre”

“Bismillahi Tahir”

Hiçbir şey bilmezler hade aldı genni, aldı Tahiri bir odaya, aldı Zühreyi bir odaya koydu. Cellat edecek Tahiri aman vezirim olmaz dedi. Arattın anasını, bubasını geldiler. Dedi böyle, böyle:

“Senin Tahir dedi aldı, verdi benim Zühreynen dedi siz dedi cellat edeceğim genneri gardaş edeceğim dedi.”

“İyi et dedi biz söylemeyik dedi.”

“olmaz dedi.”

Çabucakdan iki kahve bişir dedi hizmetçilere, getirdiler iki fincan gave godular oracığa, aldı gadın eline:

“Gave içirim bile, bile

içmesem da ne çare

kırk yılda bir Tahir doğurdum

sevinmedim biçare,

gave içen bile, bile içmesen da

ne çare Tahir, oğlum gardaş ettim ne çare.”

Dedi lukgadak gadın içdi öldü. Aldılar çektiler gadını bir yere, gocası da o da söyledi beyidini, o da öldü aldı genneri.

“E napalım Tahiri cellat edelim?”

“Aman Padişahım günahtır, şöyle, böyle dedi azat et gendini dedi.”

“Napalım” dedi.

“Bir sandık yap dedi. Go genni içine kırk günlük yeyeceğini, at genni bir deliğe gittsin dedi.”

Yaptı genne bir sandık godu genne kırk günlük yeyeceğini, bir da gazatta verdi eline çaktı sandığı at gendini deryaya. Sandık vur ora, vur bura, vur ora, vur bura, gitti ansızın bir yere gondi. Oranın köyünün padişahının gızı da hizmetçilerinan, çıkttı gezmeye baktılar bir sandık dedi kızlar:

“Gelin kızlar ilişelim aramıza

bir sandık düştü derdini pölüşelim.

Cansa benim, malısa sizin.” Dedi gennere

O da sandığın içindeden:

“Gelin kızlar bilişmeyin
derdimi pölüşmeyin
sizin gibi Zührem var
gözü dolu ganlı yaş dedi.”

Aman padişahın gızı duyduk içindeki candır delisi oldu. Hemen .çektiler sandığı, aldılar, açtılar E Tahir onçinde kırk gün omnçinde nur oldu affet-i devran beş garış gerdan elmas parçası oldu sandığın içinde çıkartılar gendini oturdular, beraber yediler, aldılar genni gitti saraya misafir etti sultan hanım. Eh babasına söyledi:

“Aman oğlum tahtımdan gakayım, tahtıma oturayım sana gızımı vereyim bütün servetimi sana vereyim dedi.”

“Aldı gabul ettim dedi, döndüm hibe ettim dedi. Alamam dedi.”

“Olmaz” dedi padişah.

Zorunan düğün, zurna gurdurdu kırk gün davul zurna çaldırdı. Zerde pilav bişirdi gızını gelin etti Tahiri güveyi oturtu bir yere, odalarına bıraktı genneri. Sabah olur Tahir gazettesini okur, sultanın yüzüne bakmaz o vakit sultan dedi:

“Bak gaşlara, gaşlara
gözümnden akan yaşlara
merhamet a Tahir
garşındaki cihana” dedi.

“A gardaş, a gız gardaş
ne bakayım gaşlara
gözünden akan yaşlara
senin gibi Zührem var
gözü dolu ganlı yaş.”

Gız galdı. O vakit geldi padişah aştı gapuyu geldi murat görsün.

“Aman oğlum dedi ne var dedi, akarı mı, var gokarı mı var gızımın ne var?” dedi.

“Aldı gabul ettim padişahım dedi döndüm sana hibe ettim dedi. Ben dedi Zühremi sarmasam dedi başkasını sarmam dedi.”

“Gideyim harp edeyim, temaşa edeyim sağa gaznayım getireyim dedi.”

“Yok dedi ben gidip alacam dedi kısmet isa geleceğim dedi.”

Bir miktar para verdi Tahire Aldı Tahir yolla çıktı az gider, yüz gider, dere tepe düz gider, arpa tanesi gadar yol gider o yere o vilayette gondur. Geçerkana gördü ki bir gocukarıcık vardı benim gibi evine oturdu dedi genne:

“Napan gocukarı?”

“Eyi oğlum dedi.”

“Bu davul zurna nedir?” Dedi.

“Zührenin düğünüdür dedi Gara Çola veriyor genni bubası.”

Tahir ateş aldı.

“Geleyim gocukarı sende galayım?”

“Aman oğlum dedi. Benim bir evim var dedi başım içerde ayaklarım dışarda dedi gocukarı.”

“Sağa bir miktar altın vereceğim.”

“Gel, oğlum, gel dedi seni da sığar beni da sığar dedi.”

Aldı gocukarı oğlanı içeri:

“Senden ricam dedi başa dedi baş çarşafını veresin dedi.”

Verdi genne gocukarı baş çarşafını geydi peçesini verdi genne godu. Gelin geçerkana hamama gitsin o da dıkıldı aralarına, gidecine peceyi galdırdı. Zühre görünce genni tanıdı şu Tahirdir. Aldı genni odasına gonusdular, hamama girdiler çıktılar çıkarkana Gara Çol:

“Padişahım dedi.”

“Tahir geldi dedi.”

“Hani Tahir” dedi, gidecine peceyi galdırdı. Zühre görünce genni tanıdı şu Tahirdir. Aldı genni odasına gonusdular, hamama girdiler çıktılar çıkarkana Gara Çol:

“Padişahım dedi.”

“Nedir? Dedi.”

“Tahir geldi dedi.”

“Hani Tahir dedi.”

“Ben dedi hamam girerkana dedi kırk kadın girdiydi dedi. Çıkdı kırk bir dedi Thair dir dedi.”

Aldı genni gideler yolda buldular Tahir'i :

“Hade dedi padişah seni napacayık seni dedi deryaya attım olmadı. Şimdi dedi cellattır dedi.”

Aldılar Tahiri düğünner, şeyler bozuldu. Aldılar, getirdiler cellatcılarını cellat edecekler genni.

“Neysa dedi bir şarkı söylesin Zühre'nin adını anmasa dedi gendine Zühre'yi verecem dedi.”

İkisini söyledi sonunuda bakdı Zühre da:

“Dedi bakayım pencereden bakayım napalar Tahir'e?” dedi.

Bir uzandı bakdı.

“Ondan bir ay doğdu dedi. Zührem bana bakdı dedi ne deyim gendine? dedi.

Heman cellatlar kesdi da genni. O vakıt Zühre adamlarına para verdi. Etleri topladı tabuta godu.

“Ah cengiler, cengiler

çıksın, çığırsın zengiler

bugün davar etti yok

Tahir etti, getirdiler.” Dedi.

Aldı o etleri godu tabuta yıkadı. Mezar gazdırdı iki mezar. Birini gömdü Tahir'i birinida gendi gitti soktu hançeri o da öldü. Onuda gömdüler Gara Çol duydu. O bir günasir oldu o bir yasemin oldu. eski hicaz yolundadır o giderkana hicazcılar keseler arasına, gitti Gara Çol da kesti barmağını bir çaltı oldu, arar onnar gavuşsun o çaltı gakar bir ora, vurur, bir bura parçalar genneri bırakmaz. Gene geçeler dönüşün genne keseler, gene. Bıraktım geldi nasıl bilmem Allah muratlarını versin. Allah rahmet eylesin, da onnar nur içinde galsın onarın eyliklerini versin, benimda eyliğimi, sizinda dilediğiniz muradı versin.

Emine DEDE

21. YEŞİL MELEK

Vahtın zamanında bir padişah vardı. O padişahın bir gızı vardı. Gızını nişan etsin deyi, aradı davet etti ahaliyi, gelsin bekarlar sıralansın gızı ok atacak dedi, kimin başına giderse gızı ona verecek. E çıktı gız atar bir oku gitmez atar o bir oku gitmez. Bir tepecik vardı. O tepeciğin üstünde boynuz vardı. Tak gider vurur o boynuzun üstüne, tak gider vurur o boynuzun üstüne. Yağnışdır gene alırlar, yağnışdır gene alırlar. Sonra gız dedi:

“O boynuzdur benim kısmetim.” dedi padişaha.

Çabucakdan, oracağa gızına bir hane yaptırdı. Hizmetçilernan godu gızını içine gece demez gündüz demez ansızdan boynuzun içinden bir oğlan çıkar affet-i devran beş garış gerdan, gördü padişah görüşüler anlaşılar:

“Kırk güne gadar beni meydana vermesan, dedi senin olacan dedi verirsan dedi. Gaybeden dedi.”

“Yok dedi gız”

Kırk gün, kırk gün gideler beraber gündüz biri gelir boynuz girer oğlan. Gider gezer atıynan gelir, o gün şey vardı. Nedeyim? Yörüyüş vardı atların birleşip hangisi geçer oğlandan geldi yeşilernen yeşil melek aşağı, bir yukarı görürüler:

“Bak be oğlanın başına alasında attın bağa gokar boyunuza da aldın godun oracığa.”

O biri:

“Bak be atmadın oğlanın başına atmadın .”

Böyle gızınan uğraşlar bir gün son gün, gız dayanamadı:

“Eh dedi o oğlan benim değil dedi boynuzun içinden çıkan oğlan dedi.”

Oğlan gitti yukarı döndü aşağı bir kere daha gözükmedi. Gaştı aman anam gız bekler boynuzdan çıksın, çıkmaz. Bekler çıksın çıkmaz hade gız aldı çentacığını, ongarıldı, çıktı yollara düştü az gitti, yüz gider dere tepe düz gider bir akar vardı bakdı akardan bir gız ener aşağı tepsisiynan, maşrappasıynan:

“Gız dedi altın dağdan enen dedi

altın maşrappa dutan dedi

gız Allahı seversa dedi

Yeşil Meleği görmedin dedi.” Gedine

“Şimdi su verdim da geçtti dedi gendine.”

“Ver bağa dedi”

O da işdi, yörüdü, yörüdü yedi bir sokum bir şey, yörü, yörü buldu başka bir akara bakdı bir gız ener onadan

“Gız dedi onluk dağdan enen dedi

onluk maşrappa dutan dedi

“Gız Allah’ı seversa

Yeşil Meleği görmedin “dedi.

“Şimdi su verdim da geçdi dedi genne.”

“Ver bağada dedi.”

Verdi onada işdi o da gitti. O da gitti hepeyi genne yol gitti buldu başka bir akar:

“Gız dedi yakut dağdan enen dedi

Yakut maşrappa duttan dedi.

Gız Allahı seversa dedi

Yeşil Meleği görmedi.” Dedi genne.

“Aha bu suyu ona götürüyom dedi.”

“Dur” dedi gız.

İçti gız çıkartı yüzüğü attı kasenin içine, gitti Yeşil Meleğe götürdü.

“U dedi bu yüzük nerden geldi.”

“Dedi akarda dedi bir gız var dedi da yolladı sağa dedi.”

Geldi Yeşil Melek dedi:

“Sağa söylemedim beni meydana vermeyesin gaybeden dedi şimdi ne geldin arkama? dedi. Benim anam dev dedi, bubam dev dedi yedi sinsilem dev dedi. Anam beni dedi deyzemin gızına dedi nişanlı dutar dedi. Napacam? seni dedi gendine”

“Nesdersan yap dedi. Sen gittiğin yere ben da giderim.”

İlk gittiler ne vakit yanaşdılar oracığa bir tokat vurdu genne oğlan bir toplu iğne etti sokttu genni yakasının altına gitti evve:

“Hoş geldin sefa geldin oğlum dedi be adem tüten dedi genne.”

“Ben adem ademlerden gelirim anne dedi genne da ben adem tütmeycem dedi gendine.”

Böyle oğlan birkaç gün, böyle gizledi dedi anasına:

“Anne dedi sana bir söyleyem gösterecem dedi, incitmeycen dedi.

“Yok dedi. Genne.”

“Yemin et dedi genne.”

“İrafdan çekirdeksiz pamuk düşün, başımı yırtısın dedi incitmem dedi.”

“Yok dedi bu yemin değil dedi.”

“Geberilmiş gargalar dedi gözümü oysun dedi gene incitmem dedi.”

“Yok dedi.”

“Geberilmiş köpekler leşimi çeksın.”

“Yok dedi. Doğru yemin et.”

“Kul hakkı için incitmem dedi.”

En büyük yeminneriymiş o vakit çıkarttı toplu iğneyi bir toplu etti.

“Ya yeycesin, ya bürücüsün puşt oğlumun öğretmececesizin” Dedi genne. E
gız bir şey söylemez artık gız evin içinde iş durar. Dedi genne:

“Ben yarın gidecem dedi genne.”

Gider dev garısı ava gezer:

“Bu evi dedi genne hem süpürecen, hem süpüremeycen.” Dedi genne

Gız durur, gitti oğluynan avav gız durur:

“Nasıl hem süpürür hem nasıl hem süpürecem, hem süpürmeyecem.”

Vurdu dolayım geldi Yeşil Melek geldi buldu gızı ağalar:

“Noldun be?”

“Anan söyledi bağa dedi hem süpürecem, hem süpürmeyim dedi nasıldır bu iş?”
dedi.

Aldı oğlan süpürgeyi, süpürdü yığdı orta yere çöpleri, bir ora vurdu, bir bura
dağıttı:

“Aha dedi genne git oturma ye.”

Gaşdı gitti geldi dev garısı bir baktı.

“tamam haaa dedi ne yeyicisin ne bürücüsün puşt oğlumun öğretmececesisin
dedi genne.”

Gene geldi öyle birkaç günden sonra dedi gene:

“Bu küpü görün dedi gene göz yaşıynan dolduracan dedi gelince içecem dedi.”

Gıt gız küpün baş ucuna:

“İhhhh der bir damlacık düşer ta düşsün o biri gurur, ta düşsün o biri gurur.”

Gız napsın vakit yanaşıyor vurdu Yeşil Melek geldi.

“Napan dedi ana? dedi göz yaşı dedi.”

“ ekil oraşdan dedi aldı bir elek duz, aldı birkaç kova su d kd  küpe garişdirdi örttü. Bırak genni dedi.”

Vurdu dolayım geldi dev garişı gider küpe, lubadak o da gocası da sömürdüler.

“Ya yeyicisin, ya bürücüsün puşt oğlumun  ğretmececeşin.”

“Yok dedi benim aklım yattı dedi.”

Galdı böyle yemin bozamaz, yapamaz bir şey tokanamaz gıza yemin etti. Dedi gıza:

“Bir gün dedi gidecen dedi filan yere dedi gız gardaşım dedi bir kutu verecek dedi sağada gelesin dedi da onun içinde  algıcılardır dedi oğlunu evlendirecek.”

Gız gider, gider Yeşil Melek buldu genni.

“Noldun dedi? Gidecen dedi bulaca bir akar der dedi ganlı su akar dedi. Gendine i  bir avu  dedi Allah’a ş k r et dedi gene, d nece bulacan bir serdali dedi gurtlar akar dedi, ye iki dane dedi Allah’a ş k r et dedi. Gidecen dedi eşeğin önünde kemik dedi, k peğin önünde saman dedi. Al samanı ver eşeğe, al kemiği ver k peğe dedi. Böyle gidecen dedi deyzem dedi g z  görmez, k pr  ge mez dedi. Yıka elini, y z n  dedi  p elinida s yle dedi.”

O bir deyzesine su yolladı yoğurur aha, aha, memesiynan hurunu  eker o da dedi gene:

“Gittta o bir gız gardaşımdadır.”

Yolladı genni g r gız gardaşın.

“Napan nene?” dedi.

aldı genni yıkadı, elini , y z n  gendine s rmeledi yemeni bağladı başına dedi genne:

“Söyledi gaynanam veresin bağa bir kuttu var dedi götüreceğim.”

 ıkarttı verdi aldı gız gitti. Gayrı gördü su memesiynan hurunu  ekerdı da vakit bulamazdı gelsin gız gitti.

“Dut köpeğim dedi gendine.”

“Ah dedi ben saman yemezdim dedi o kemik verdi bağa dedi.”

“Dut eşeğim dedi eşek dedi

“Ben kemik yemezdim da o saman verdi bağa.”

“Dut zerdalim dedi genne dedi.”

“Sen dedi geçen da tükürün, o dedi yedi da Allah’ına şükür etti.”

“Dut derim dedi.”

“Sen geçen da tükürün dedi o yedi da Allah’ına şükür etti dedi.”

Selamet sınırı geçti bir şey yapamazlar genne geçti epeyi yol geçti,

“Açayım bakayım dedi ne var bu kutuda.”

Aştı çalgıcılar dırrr, dırrrr uçdular gittiler kız ağlamaya başladı napacak?

“Ne götürecem?.”

Geldi Yeşil Melek:

“Noldun?” dedin.

Böyle, böyle dedi.

“Bir şey değil dedi.”

Çıkarttı saçından bir gıll yakttı genndini hepsi geldi girdi kutuya kapattı.

“Ha git götür gendine dedi.”

Gitti götürdü gendine,

“Ah hep oğlum öğretmececeşisin” dedi genne gitti.”

Gece düğünner guruldu gelin güveyi oturtu durduttu gızı gelinin önünde on barmağna mum yakttı kız gelin da oturur oraşda dedi genne oğlan:

“Hazırlan dedi genne çentana goy sabunu goy ilifi, go dedi darağı go çantan dedi.”

“Gız ey dedi.” Godu, oturtular gelin güveyi gızında eline yakdılar mumları gelinin önünde dursun ne gız yansın, da gelinda murat alsın. O da ne vakit el ayak çekildi aldı mumları yapışdırdı gelinin barmaklarına aldı gızı yolla çıktı. Gaşdılar sabahadan gakalar gideler ararlar gelini, gelin yandı kütük oldu oraşda ne gız var ne oğlan.

“Ah dedi puşt oğlum gaşdı dedi.”

Düşdüler ardına anası düşdü ardına az gider, yüz gider der gıza,

“Dön bak bakayım arkana ne var dedi.”

“Bir gara bulut gelir dedi.”

“Ah dedi anamdır dedi. At dedi genne ilifi dedi gendine.”

Bir ormanlık oldu, bir ormanlık geçer ondan geçemez, geçer ondan geçemez, geçer ondan geçemez. Hepeyi yoll gitti.

“Döndü geri noldu dedi bubası bulmadın?” dedi.

“Puşt oğlumuzun büyüüdür dedi.”

Düşdü bubası ardına.

“Ah dedi bir alacalı buluttur da gelir.”

“Ah dedi bubamdır dedi.”

“At sabunu dedi genne.”

Attı sabunu sıyrılacak oldu yolun içi bir sıyrıcak, onadan arar dev geçsin bundan arar geçsin sıyrılır düşer, ondan arar geçsin sıyrılır düşer. Canını yedi geçemedi. Epeyi yol gittiler gitti gaynana düşdü ardılarna gelir.

“At o darağı dedi.”

Attı darağı bir duvar oldu önünde arar çıksın, çıkmaz ondan çıksın çıkamaz. Onnar hepeyi bir yol gittiler, geçdiler döndüler geri.

“Eh dedi puşt oğlumuzun büyüüdür dedi.”

Gitti, gitti hepeyi yol gitti ne vakit dedi bubası,

“Ben gideyim gene dedi.”

“Bir alacalı bulut gelir dedi.”

“Bubamdır” dedi.

Bir tokat vurdu gıza bir kilisecik etti o da bir popazcık oldu içinde marulcuklar şeyler ekdi, çayırıcıklar.

“Ay oğlum dedi bir gızınan bir oğlan görmedin dedi.”

“Da benda suvarmadım şeylermi dedi da daha susuzdurlar da suyum yokdur.”

Dedi bir hayle hikâye söyler genne döndü genne adam gaşdı. Epeyi yol gittiler ha, ha yetişiyorlar gayrı o yerlerne yetişiyorlar. Düştü anası yetişdi anası geldi gız:

“Ah dedi bir gara buluttur da gelir, ganatları açık dedi.”

Bir tokat vurdu gıza bir hurma oldu o da yedi başlı ilan oldu. sardı hurmayı geldi arar kessin hurmayı, dev garısı kesersa bir yapracık bozulur büyü, uzadır bir başını kakalar elini, uzadır başını kakalar elini. Çatdadak çatladı dev garısı öldü oraşda. O vakit hür oldular yürüdüler gittiler, Padiasha müjde:

“Gızın gelir gocası oğlanın gızın gelir.”

Geldiler, düğün, zurna gurdular zerde pilav bişirdiler gerdek ettiler yediler içdiler. Allah muratlarını versin, sizi nda dilediğiniz olsun benim da iyiliğim olsun bıraktım geldim.

Emine DEDE

22. GAYLE MARAZ

Vahdın birinde bir vardı, bir yoğdu. Bir Allah'ın gulu çoğdu padişahın gızı bir taneydi. Annesi öldü öksüz galdı. Eh bir gün, çık gün, bir gün, çık gün yalnız gıcağaz gitti bir şahıs evine:

“Napan gızım bunun içinde yalnız?” dedi gendine.

“Napayım analık?” dedi ben da öksüzüm, yalnızım dedi onun için dedi gendine, nere gidecem?”

“Ah gızım dedi genne söyleyesin kerdeşine.”

Bir süt gardeşi vardı esas kardeşi değildi.

“Kardeşin getirsin sağa bir gayle maraz varmış getirsin sağa bir tane.”

Aklı kesmedi gıcağazın geldi gardeşi:

“Be gardeş bulasın bir gayle maraz getiresin bağa.”

Gardeşi bildi. Küçücük bir ilancık duttu da getirdi.

“Gayle maraz budur dedi. Bunu isten dedi.”

“Peh analık dedi bana bir gayle maraz ben da bilmeme ya.”

Aldı gızım genni nere gosun, nere gosun? godu genni şişenin içine, suyunan beraber, eh günden, güne, günden, güne böyüdü ilan vurdu şişeyi yere. gitti analığına oyanı dedi:

“Analık ama o gayle maraz şu söyledin da aldık, godum genni şişenin içine dedi da düşürdü şişeyi yere dedi gendine, o gadarki böyüdü napayım gendine?”

“Go genni bir testinin içine” dedi genne.

Daha evvelden tesdi vardı topraklı eh o da aldı çalıcık bağladı böyle üstlerne da koku verirdi da o çalının kokusunu da içelerdi suyu. Urumca midera adı. Aldı o da çıkarttı çalıcığı da godu genni içine. Bakar günü, günnü içinde böyle teperlenir, tesdi çıkarttı genni tesdiden. Genne gitti o gadına:

“Analık dedi gendine destiyi vurur yere nolacak?”

“A gızım dedi büyük küpçüğünüz var mı?”

“Dedi gendine var.”

“Go genni içine dedi gendine, deberlensin.”

Gider açar destisinin kapağını, aşdı genni godu genni onçine gir gün, çık gün, gir gün, çık gün böyüdü. Gımıldanır küp yanından döner küp dolayım, dolayım evin içne gene çağırır gomuşusuna da:

“Gel dedi da bak ne haldeyim. Gayle maraz ne olacak?”

“Gel goyasın genni bu evin içne der gendine da gapattın genni bunun içine boşdur ev dedi genne go genni bunun içine nere isdersa gittsin.”

Gitti o da gızım aşdı kapağını küpün, çektiler küpü gardaşıynan getirdiler, gapunun garşısına aşdılar gendini godular genni evin içine kabadılar. Eh rahat galdı gayrı, gız da rahat galdı. Günün birinde bakalar gakar ukardaki damlar evin ukarı.

“E napacayık?” Dedi.

“Napacayık goyacan genni gaçsın gaybolsun?”

Gitti Analığa ondan:

“Ne var dedi gızım?”

“Bak dedi gendine evi yıkacak.”

“Goyacağn kapuya dedi gızım da bu da çıkacak, çıkınca yarısı dedi genne çevirecen hançeri dedi gedine, al hançeri da elinde, hançerleyesin genni üç defa vuracan genne üç defa hançerinan hançerleycen genni üç defa dedi genne, üçüncü defa sağa ne dursa dinleyesin.”

Öyle etti durdu kapunun arkasına çıktı, çıktı yarısı çevirdi hançeri bir dane, iki dane, üç dane, üçüncü hançer de o vakit ki hancerledi geni üç defa döndü ilan da dedi genne:

“Eh gızım sen beni hançerledin dedi gendine ben da sana gonusacam. Ördek gecesi şu gelin olacan dedi gendine, gelecem sağa çağırayım üç defa, eğer beni diğnersan galacan gelin, beni diğnemesan dedi gendine benim gibi ilan olacan, böğrünü yere çevirecen nasıl çevirirsen ben dedi” genne da gaşdı.

Gitti iki padişahın oğlu da isdedi gızı o da padişahın gızıydı ya, ikisi da isdedi gendini gızım. O da gabul etti. Evlendiğin da gelin oldu. ama bir gomuşusu vardı da üç dane gızı her gün çağırırdı bir tanesine ekmek vermez genlere yesinner, yalnız bir çay sabahdan verirdi gennere da içelerdi. Gidellerdi annelerne de çok fukareydi giderdi da işlerdi, hurunlarda da o tozdan şu elerdi unnarı alırdı o tozu bir tarafa da goyardı genni bir çentacığa da getirirdi da ederdi üş dane bitdacık da yelerdi birer dane gece, o gadar fukareydiler. Eh:

“Anne dedi bana bırakmadınız bir dane bitda geberdim aşlıktan bağa vermedi ne ekmek ne su, ne bişey yalnız bir çay sabahdan.”

“Gel gızım da bir parça varda ye sen.”

Ertesi gece isdedi oratancasını o da aynı ona da vermedi. Ertesi gece isdedi küçüğünü gitti bir çay yalnız sabahdan. Neysa çok uzatmaylım gecesi gider eve gız

“Gel gızım da bırakdık sağa da.”

“Yok benim garnım tokdur.”

“N e bize vermedi da sağa verdi?”

“Yemekler ettikta yedik. İnandin gennere anne bunnar da yelerdi ama söylediler yemezler. Ben yedim da siz yediniz.”

O gulak verir şimdi duyar nolacak? Ertesi gece çağırır gene küçüğünü genne aç ertesi gece gene aç dördüncü gecede davullar düğünner gururldu. Evlenecek nasıl gelinlik etti o etti o gıza da şu söylerdi yedi etti o gıza da gelinlik, geydiği g,ibi o geydirdi onada dedi gendine:

“Bak böyle, böyle mesele var ortada madem ki sen söylen da diğnedim seni dedi gendine ben da sana bir eylik edecem sonunda böyle, böyle mesele dedi gendine. Saat on ikide gelecek ilan dedi gendine çağırsın bağa üç ses eğer duyarsam da seslenirim der gendine gelin galacam, yok mu yoğum ben da ilan olacam böğrümü dedi gendine dağda gezdirin

İlmiye AKBENLİ

23. NEYDİM, NE OLDUM, NE OLACAĞIM?

Bir varmış bir yokmuş vaktin birinde zamanın ikisinde bir kralla ailesi ve gızı ile bir köyde yaşarmış. Bu krallın çok mutlu bir hayattı varmış, bir gün nasıl olduysa kraliçe hastalanır, ölür kralda başka bir kraliçe ile evlenir. Bu kraliçe çok kötü gızını istemez ne yapsında bu gızdan gurtulsun gibisiden çobanını, oduncusunu çağırır:

“Götür der bu gızı ormanda bırak, kesde, öldür”. Çoban “tamam der.” o da kötü kalbli insan.

“Gel diyor gıza senle bir yere gideceyik” gandırır.

Götürür ormana ama çok uzaklardaki ormana orada gızı öldürür, döner gelir saraya kral:

“Gızım nerde?” diye sorduğunda:

“İşte gızın kaçtı git ormana gitti, öldü kurtlar yedi falan.”

Krala yalan söyleyerek kralı gandırırılar kraliçe ile beraber. Bu yandanda o ormanda yaşayan bir oduncu ormada gezerken bir gızın ölüsünü bulur, birde bakar gız yaşar ama yarallı bir şekilde. Alır onu götürür kulübesine orda bakar, besler onu günlerinin tedavi eder yaralarını sarar, gız gurtulur. Gıza sorar:

“Sen der nasıl oldu, geldin buralara sen kimsin, nesin buralara geldin?”

Gız o kadar iyi kalbli:

“Benim diyor kimim kimsem yoktur. Öyle bir şey oldu hatta oldu bilmiyorum kimin yaptığını sen izin ver galayım yanında.”

“Tamam diyor çobanda bende yalnızım zaten benimle evlenir yani falan tamam.”

Der gıza çoban garısı olur. Aradan yıllar geçer bunların üç dane çocukları olur. Çocuklarının isimlerini neydim, ne oldum, ne olacağım? goyar gız. Aradan seneler geçer tekrar bir gün kral ava çıkar. Ava çıktığında bu yere uğrar gızın olduğu yere. Av sırasında at tökezler, kral düşer bırakırlar yaverleri öldü diye, yine oduncu garısıynan beraber çocuklarıyla beraber ormanda gezerken bulurlar. Gız aradan zaman geçmesine rağmen tanır. Ama babası onu tanımaz.

Yaralı baygın alırlar getirirler evlerine bakarlar aradan zaman geçer, kral kendine gelir iyleşir der:

“Artık benim gitmem lazım ben bir kralım sonucunda.”

“ Olsun der oduncu istediğiniz kadar kalın.”

Kral o ortamı çok sever gızı çok sever galır, bir müddet daha ama kralın ilgisini çocukların ismi çeker gız çağırır Neydim, Ne oldum, Ne olacağım? gelin çocuklarım döner oduncuya sorar:

“ Nasıl isim goydunuz çocuklarınıza? Ben hiç duymadım ben böyle isim.”

“ValLalhi der böyle, böyle oldu ormanda yaralıydı ölmek üzereydi kurtardım, aldım der kendime zevce ettim. Ama çocuklarım ismini böyle istedi goysun bende kıramadım goydum der.”

Kral döner bu defa gıza sorar:

“Gız der anlatırsam bana inanacak mısınız?”Der

“Niçin inanmayım? Der”

“İyi dinle o zaman der filan yerde, filan zamanda, işte bir kral vardı, karısı öldü, bir kızı vardı, sonra Bir kraliçe ile evlendi onun ne kadar kötü insan olduğunu bilmiyordu.o deyor askerlerine emir verdi beni getirip attı deyor ben kral kızıyken deyor, bir çoban karısı oldum ama sanma ki şikayetçiyim deyor bundan sonra yaşıyorum madem zaman bana ne gösterecek hayat ne gösterecek, ne olacağını bilmiyorum. Onun için bak ibret olsun çocuklarıma deyor neydim?, ne oldum?, ne olacağım?. bu defa kral tanır kızını”

Onları alır götürür sarayına kraliçeyi de zindana atar, torunlarıynan gızıynan tekrar kraliçe olur gızı, oduncuyuda kral yapalar mutlu bir hayat sürerler. Kral kızına çok güzel bir düğün yapar kırk gün kırk gece, benide davet ederler banada bir tepsi baklava verirler, alırım onnarı eve gelirken bir dere kenarından geçerim ördekler başlar der vırak, vırak, bende zannederim bırak, bırakmam yok derim çocuklarıma götüreceğim onnar gene der vırak, vırak bende onnarı üzemem bırakırım işte bende bıraktımda geldim.

Şerif TAŞ

24. ZÜMRÜT ANKA GUŞU

Bir varmış bir yoğmuş. Evel zaman içinde kalbur zaman içinde develer telel iken pireler berber iken, ben babamın beşiğni tıngır mıngır salar iken vaktin birinde ikisinde bir padişah varmış.

Bu padişahın üç oğlu varmış. Ama bunun bahçesinde altın elma veren ağaç varmış. Altın elma olgunlaşır deyene kadar gaybolurmuş. Ve orda yaşayan bir ejderha gelip bu elmayı, altın olduğu zaman kesip alıyormuş. Bir gün padişah oğullarını çağırır anlatır bu durumu.

“İşte bizim bahçemizde böyle bir ağaç vardır, tam bizim elmalar olgunlaşınca ejderha gelip koparır. Bunun bir çaresini bulalım.”

Büyük oğlu derki:

“Baba ben bu ejderhayı yakalarsam kralığını bana verecek misin?”

Padişahta “kim yakalarsa krallığını ona verecem “der. Anlaşırlar kardeşler.

“Bu gece ben bekleyim” der.

Bir gece iki gece, üç gece en son birinci oğlan uyukuya dalar.

Ejderha gelir elmayı keser geçer, birinci oğlanda başaramaz. Gider ortanca oğlan:

“Ben deneyeyim krallığı ben alayım” der.

Bir gece, iki gece, üç gece, dördüncü de o da uyuya kalır ejderha gelir elmayı keser, son sıra kalır en küçük oğlan der:

“Bende deneyeyim”

Hepsi güler, derler ki:

“Bizim beceremediğimizi sen mi becerecen?”

“Lütfen ben deneyeyim hatta krallığı istemem.”

“Hayır der babası yakalırsan krallık senin, abilerin senin yanında vezir olacaklar.”

Gider oğlan küçük oğlan. Bu defada ne yapar küçük oğlan? Yatır elme ağacının altına elini keser kestiği yere duz basar uyukusu gelmesin diye , bir buz parçası alır ağacın üstüne asar, buz parçası erdik sonra bunun yüzüne, uyukusu geçer. uyuyacağı tam uyukuya dalacağı zaman ejderha gelir bunu hisseder, oğlan kılıncını

çeker. Ama tam ejderha koparacağı zaman ejderhanın eline vurur kılıncını. Ama ejderha elmayı koparır. Çocuk gider babasına kralla kardeşlerine anlatır durumu. Kimse inanmaz buna,

“Gelin der ejderhadan akan ganları elma ağacı altında gösterir.”

Babası der madem öyledir der:

“Babası bulun ejderha nerededir?” Der

Üç oğlan, üç kardeş.”Tamam der hepimiz gidelim, kanları takip edelim, bakkalım nerededir bunun ini?”

Üç oğlan yola çıkalar. Gideler gideler ganları takip ederler, dağların içinde tepelerin içinde bir guyuya. Guyuda öyle bir derin ki hepsi gorkar insin. Büyük oğlan bir bahane bulur, ortanca oğlanda bir bahane bulur.

“En gücüğünde ne olacak siz benim abilerimsiniz der. Ben inirim der siz merak etmeyin, aşağı indiğimde der eğer tehlikeli bir durum varsa çek beni , sizde çekeçeksınız. Ben ejderhayı bulur öldürürüm der tamam tamam.”

Oğlanın beline bir ip bağlarlar

“Tamam mı?”

“Tamam”

“Tamam mı?”

“Tamam”

Yedi gat yer altına iner oğlan. İndiğinde geyunun dibinde bir yol bulur, takip eder bakar, bir hayli odalar. Her birini açar her birinin içinden ejderhanın hazineleri, hepsini de toplar, eder.Oğlan açar böyle odaları, bakar güzel güzel kızlar. Üç tanesinde tek, tek üç kız. Bir tanesi ile konuşur,

“Nedir der falan.”

“Biz ejderhanın köleleriyiz, o bizi yakalayıp getirdi buraya.” Falan anlatır.

“Ejderha nerede ?”

“Ejderha bu kapının arkasında uyuku saatidir.”

Şimdi o kız anlatır oğlana.

“Gözü açıksa, beni görmez, hiç farketmez. Kapalıysa görür tam tersi”

“tamam” der oğlan yavaş, yavaş ejderhanın yanına gider. Ejderhada tek gözlü bir tane gözü var. Bakar gözü açık yavaş, yavaş gider, kılıncını gözüne sokar. Meğer ölüm damarı o. Ejderha ile boğuşarak öldürür. O üç kızıda alır, der üç gıza:

“Sizi alacam benim, iki abim var der, onların hayatınızı birleştireceksiniz.”

Bir tanesinide kendine ayırır. Gelirler kuyunun dibine çağırır,

“Abi abi diye. Ejderhayı öldürdüm, sarkıtın ipi, salkıtın kızları, elmaları, mücevherleri göndereyim. Tamam, tamam en son ben çıkarım.”

Elmaları, mücevherleri gönderir.

“Abi bu senin zevcen, abi der, bu senin zevcen olsun.” En son zevcesini göndereceğinde kız döner der genne:

“Yok önce sen çık. Ya diyor ben çıktıktan sonra abilerin bana bir kötülük yaparsada seni çekmezler”

“Yok der oğlan abilerim yapmaz böyle bir şey”

Ya yaparsa diyor kız. Kız saçından bir tel keser oğlana verir.

“Abilerin böyle bir şeyi yaparsa bu saç telini cuma gününü bekle ve yak. Yaktığında buraya gelecek bir ak koyun, bir kara koyun gavga ederek eğersen ak goyunun üzerine binersen çıkaracak seni yedi gat gök yüzüne, geyunun ağzına. Ama varıpta gara goyuna binersen seni yedi gat yer altına indirecek. Tekrar sen bunu al, ya binersen gara goyuna orasını sen düşün eğer bir zaman dönerde geri gelirsene seni bekleyeceğim der kız.”

Gız üç tanede ceviz verir.

“Bir zaman yedi gat yer altına inerde çıkarsan bunları işaret olarak göster bana. Bu cevizlerin içinde, birinde süsle işlenmiş bir gelinlik, birinde altın yüzük, birinde de ayakkabı. Bunları yedi gat yeraltına inerde çıkarsan bunları işaret olarak bana göster der, abilerin bir kötülük yaparsa.” Tamam der oğlan gızı gönderir.

Geçekden de büyük abisi bu gızı gönderir tam indirirken ipi keser.

“Hah der ip koptu başka ipimiz yok. Gidelim der alalımda gelelim.” Alırlar gızlarıda beraber giderler babalarının sarayına babasını gösterirler böyle yaptık şöyle yaptık e der

“Küçük kardeşiniz nerede?”

“O geyuda galdı gideceyik onu çıkaralım” derler.

Mahsus geri döner gibi yaparak büyük oğlan tekrar geri der:

“Küçük kardeşimi öldü.”

Bunlar böylece babalarının tahtında saltanat sürerler. Küçük oğlan geyunun dibinde bekler, cuma saçın telini yakar oğlan gerçekten gızın dediği gibi bir ak

goyun, bir gara goyun gelir gavgav ederekden. Ansızın oğlan ak goyuna binecekken, gara goyuna biner yanlışlıkla o gadar daha da yer altına girer oğlan. Bir ağacın dibinde bulur gendini. Napsın, napsın düşer yollara, bakar bir köy orda biraz gendine gelir. Ama kimseye söylemez kiralın oğlu olduğunu, ağacın dibinde yatır, yatırken oğlan kuş sesler ile uyanır. Bakar o ağacın ta ucunda burnunda guş yuvası, o guş yuvasında bir yılan sarılmış guşları yemeğe çalışır, yemeğe çalışırken oğlan harekete geçer yılanı öldürür. Düşer ayaklarının dibine, bırakır kocaman yılanı uyukuya dalar. Ansızın bir gölge, hem kanat çarpması zelzele gibi açar gözlerini gelir bakar kocaman bir kuş sarılmış bir kayaya, çabalar o kayayı oğlanın üstüne atsın. Yavrular bu yandan bağırlar:

“Anneciğim yapma, anneciğim yapma.”

“Demek der bugüne kadar yavrularımı yiyen sendin, geldin yedin da yattın.”

“Hayır der oğlan ben yemedim.”

“Kuşlar, yavrular hayır der bizi yılan yedi de bu yiğit bizi kurtardı.”

Kuşta görünce yılanı inanır. Çocuklarını indirir taşı indirir oğlanın yanına, demek der:

“Senelerdir yavrularımı bu yılan musallat olduydu da yedi. Sana bir can borcum var der dile benden ne dilerse.”

Meyer bu kuşun adı da zümrüt Anka kuşuymuş.

“Vallağa der çocuk da vallağa ne dileyim? Yedi gat gök yüzünde ailem vardır kıraldır, zevcem beni orda bekler evleneceğidim ama bir kuş ne yapabilir?” Dönmüş guş da demiş:

“Bana kır goyun, kırk küpte su getirirsen ben seni geyunun ağzına götürürüm.”

“Tamam demiş oğlanda, bekle demişde yaparım.”

Oğlan köye gitmiş kılınıcı satmış kırk goyun ve kırk küpte su getirmiş ağacın altına. Kuş açmış kanatlarını, bu kanadıma koy goyunları bu kanadıma koy suları, da gidelim bin sırtıma ben yorulduğumda gag dediğimde su, gug dediğimde goyun atacan demiş. Harekete geçmiş çocuk guşun dediği gibi gag dediğinde su atmış, gug dediğinde goyun atmış. Çok az mesafe galmış goyunlar bitmiş, ne yapacak? Gag dediğinde bir şey verememiş, gug dediğinde bir şey verememiş. Bu çocuk çıkarmış bir bıçak cebinden kesmiş, bacağından parça kesmiş atmaya ağzından kuş geyunun ağzına getirmiş oğlana:

“Hadi demiş git, oğlana git demiş.”

“Oğlan sen git de ben giderim.”

Çünkü ayağından ganlar akar, guş çıkarmış dilinin altından et parçasını demiş gendine:

“Sen insan olarak çok merhametli bir insansın, hayvanlar bile sana kötülük yapamaz. Al yapıştır kestiğin yere.”

Koymuş çocuk o et parçasını hemen koymuş. Neyse çocuk düşmüş yolla gelmiş, krallığın kasabasına bakmış burada bir şenlik düğün hazırlığı gibi bir şeyler aradan zaman geçtiği için çocuk tanınmaz haldeymiş, sormuş köylünün birine:

“Nedir bu şenlik?”

“İşte demiş krallımızın büyük oğluynan bir kız evleniyor.”

“Hangi kız?”

“Kardeşini bekleyen bir kız onu istemedi de kardeşi de öldü onun zevcesiynan evlenecek.”

Oğlan üzölmüş ilk gitmiş, bir ayakkabıcının yanınada bulmuş bir iş gitmemiş, artık babasının yanına. Bu yandanda gızda öyle bir hisle

“Madem demiş kız beni isten senden bir şartım var ceviz içine sığacak kadar bir gelinlik isterim, diktir onu, eğer diktirirsen senle evlenirim.”

Krallığın oğlu yaymış kasabalara köylere köye, bir gelinlik diksınler e hiçbir terzi dikmez. Çocukta duymuş bunu gitmiş bu defada terzinin yanına terziye demiş:

“Beni çırak olarak alır mısın?”

“Alırım, demiş alırım başımızda büyük bir mesele var krallımızın oğlu evlenecek cevizin içine girebilecek bir gelinlik ister.”

“Ben demiş sana dikerim bana bir çuval ceviz alacan benide bu odaya kilitleyecen, sabahtan açacan bu gelinlik hazır olacak.”

Kapmış götürmüş saraya gıza bu defada emin olmuş oğlanın orda olduğuna, goşturmuş gitmiş kralla demiş küçük oğlunuz hayattadır ona abileri oyun oynadı.

“İnanmıyorum demiş, çağır demiş sorun.”

Çağırmış oğullarını, onlarda inkar etmiş bu defa demiş: gız bu mücevherleri, yapanla onu odaya bir çuvalda ceviz almış. Goymuş dükyanın içine kilitlemiş, sabahtan gelmiş terzi:

“Hani demiş yaptın mı?”

“Yaptım demiş çıkarmış cebinden gızın verdiği cevizi vermiş.götür demiş.”

“Nasıl olur demiş sen yaptın sen götür ver kıymeti yok ama sen götür sahibine ver o anlar.”

Neyse almış o gelinliği gitmiş saraya göstermiş krallın oğlu anlamamış gız anlamış:

“Demek burdadır. Gız tamam demiş senle evlenecem de bir şartım daha var nikah yüzüğümüze cevizin içinde isterim, gene onu da getir senin garın olacam.”

Bu defa onu şart goymuş. Onuda haber vermişler ortalığa oğlan duymuş yine bunu, bu defa gitmiş bir mücevhercinin yanına:

“Bana demiş bir iş verir misin?”

“O da demiş gel alayım da başımızda büyük bir dert var bir ceviz kabuğna sığacak mücevher yüzük lazım nasıl yapacağımızı biliyorum.”

“Sen demiş bana bir çuval ceviz al, bunun içine kilitte sabahtan gel al.”

Mücevhercide öyle yapmış sabahdan gelmiş dükyanın sahibi çocuk çıkarmış cebinden cevizi:

“Al demiş sahibine ver.”

“Yok demiş sen götür verde o annar demiş.”

Almış mücevhercide gelinlikçiyi çağırın demiş çağırmış onları gız:

“İlk bunları siz mi yaptınız?

Gıza ilk bunlar evet demiş. Gız demiş:

“Ne olur doğruyu söyleyin. Bunu size vereni istiyoruz o demiş krallımızın küçük oğludur.”

Öyle deyinceler oğlanı gitmişler, almışlar geldiler. Gız görünce oğlanı tabi babası da tanıdılar babası bu defa iki oğlunuda idam etmiş. Küçük oğlunuda düğününü yaptı bende bıraktımda geldim.

Şerife TAŞ

25. BASDELLİCİK

Bir varmış, bir yokmuş bir gocagaricik varmış. Bu gocagarick yalnız yaşarmış. Bir gün çıkmış kapısının önünü süpürür süpüre, süpüre bir onlucuk bulmuş.

“Ah demiş gideyim bakkala ne alayım acaba? emiş, fıstık alsam gabuğu çıkar, leblebi alsam gabuğu çakar. Hah demiş gitmiş bakkala pasdellicik alayım. Almış küpünü gitmiş bakkala gitmiş bakkala demiş bana bir onluğa pasdeli ver.”

Almış pasdelliciğini gelmiş eve küpünan, tam eve goyacağı zaman çocukları görmüş, çocuklara demiş:

“Be çocuklar bakın demiş küpümün içinde basdelli var be demiş gomuşuya gidiyorum, anahtarı da şu deliğe goyuyorum demiş girip de yemeyin.”

Kapatmış kapısını komuşuya gitmiş. Çocuklar mızırlık yapsınlar diye açmışlar kapısını, girmişler içeri gocagaricığın basdelliciğini bulmuşlar, oturmuşlar bir güzel yemişler hepsini yeyince de hepsinide garın ağrısı başladı napacaklar, küpün içine pislemişler kapatmışlar ağzında olduğu gibi, goşturmuşlar, kaçmışlar. Gene oyunlarına devam etmişler gocagaricik bu yandan gakmış açmış kapısını acıkmış.

“Ama demiş ne yeyeyim dişim kesmez hiçbir şeyi, basdelli yeyeyim.” Almış küpünü sokmuş elini bakmış pis bir koku, bakmış her taraf pislik içinde çevre, çevre o küpü ortalığa yaymış. Goşturmuş çocuklara bağırmış:

“Siz mi yediniz, bana basdellilerimi siz mi?”

“Yok biz yemedik.”

“Siz yediniz basdellileri.”

Gocagaricik düşmüş bayılmış. Elleri kirlenince duvara sürsün demiş iğne batmış eline, yere otursun dedi gazık battı götüne. Havaya baktı garga sıçtı ağzına. Bende bıraktımda geldim.

Aşkın ÖZOKUTAN

26. PADİŞAH VE ÜÇ OĞLU

Bir zamanların birinde bir padişah ve üç oğlu varmış. Diğer padişahın da üç gızı var, iki padişah birinin üç gızı var. Bunlar padişahın birinin eşi ölür. Başka bir eş alır padişah, kız çocukları olanın anneleri ölür, padişah galır. Kadın kıskanmaya çevirdi gendinde üç oğlu var. Çocuklarına devamlı ilgi yapar. Vezir almış kız çocuklarını götürüyim demiş genne, büyük bir ormanın içine çocuklardan daha büyük cebine buğday tanesi goymuş. Hem gitmiş, hem atmış büyük bir ormanın içine çocukları bırakmış. Çocuklar gitmiş bir mağranın içerisinde büyük bir dev, birde yaşlı gocagari deve yemek bişirir.

“Ne ararsın çocuklarım burada demiş genlerine. Burası demiş gene devin yatağı, sizi yiyecek kaçınız.”

“Nene gidecek yerimiz yoktur. Biri bizi bıraktı da kaçtı.”

“Olur mu çocuklarım?demiş, ben ne kadar koruyacam sizi devden neysa.”

Duyarmış bir gürültü dev gelir.

“Aman be çocuklar demiş, bir tokat vurmuş çocuklara iğne etmiş göğsüne asmış gocagari.”Dev içeri bir bakmış

“Üf demiş bunun içi adem kokar.”

“Demiş gene yok.”

“Sen demiş ademlerin içine gariştın da onun için.”

“Üf demiş bunun içi adem kokusu vardır.”

“Yokdur devim demiş.sana yalan mı? söyleyeyim demiş gene neysa.”

Dev yemiş, içmiş yattı bir güzel uyuku çeker. Tokatı vurmuş iğneye çocuklar döndü eski hallerine, demiş gene gocagari.

“Çıkın güle, güle gidin, çünkü dev yiyecek sizi bırakmaz demiş gene.”

“Niye demiş gene bizi biraz daha saklayasın. Ta demiş gün ağarsın, bir ülkeye ulaşalım.”

“Tamam demiş gocagari, neysa dev başlamış uyansın, yine gocagari çocukları saklamış.”

“Bunun içinde yine adem kokusu var demiş.”

“Yokdur demiş gene var, var demiş bunun içinde bir adem kokusu var demiş. Bunun içinde bir adem kokusu demiş bunun içinde.”

“Sağa söylerim yok demiş gene.”

“Sen ademlerin içine gariştında onun için. Neysa”

Devi aldatmış, dev yatmış gitti. Bu defa diğer padişahın üç oğlu deve çıkar. Dev gidermiş de suyu kesen meğer her gün o köyden bir kız gider dev yer ve suyu açarmış genlerine uyuduğu müddetçe, neysa gelir dev padişahın üç kızları gene çıkarmış. Demiş gocagaricik

“Gidin demiş genlere çünkü dev gelecek, sizi saklayamayacam artık.”

Neysa dev gelmiş suyu açmış, yatmış gene, gene gocagari çocukları sakladı.

“Demiş gene gakin bu gece gidiniz.”

Gitmiş üç kız büyük bir nehir kenarına, bir büyük sini başında kız helvaynan beraber gider. Gızı yeyince helvada yesin su çok aksın.

“Eyvah demiş ne böyle.”

“İşte demiş gene, bizim dev keser suyu bizi yerse açar.”

“Gocagariciğe nine demiş bu iş böyle olmaz. Sen bize yardım et.”

“Nasıl yardım edeyim? size demiş gene.”

“Uyurken demiş gene ne yapabiliriz de öldürelim bu devi sen bize bir yol tarif et.”

Ben buna demiş çayının içine ilaç atayım, haşhaş atayım. Uyudayım demiş genede size yardım edeyim. Eğerlim öldüremezsek geni, hem beni hem sizi yeyecek. Tamam demiş gene, Neysa haşhaş goymuşlar içinede bu çayı etmiş gene içdi uyuya galdı. Dev derin bir uyuku çekmiş, bağlamışlar oklarının, oklarının öldürmüşler devi, çıkmış diğer padişahın oğlu devi ki gidecek gözetlesin öldürsün. Bakmış üç kız gider nehir kenarında, sormuş:

“Ne böyle?”

“Artık demiş köyümüze su gelecek, biz demiş devi öldürdük.”

“Nasıl olur demiş sizi devi öldürdünüz? Gocaman dev.”

Anlatmış gene ki gocagari sakladı genleri, bizde padişahın gızıydık fakat bizi üvey annem ormana saldı demiş genlerine.

“Tamam demiş gene birinize talibim, istesin sizi ninenizden.

“Bizim ninemiz değil, o bizi gorudu demiş ama biz onu anne yerine goyduk, o da bizimlen gelecek.”

“Tamam demiş gene padişahın oğlu.”

Almış genlerini gitti, o köyün halkı onları oraya kraliçe, kral seti düğün yaptılar kırk gün kırk gece yediler içtiler. Bende oradan kemikleri yalaya yalaya gatım.

Remziye AKİM

27. DEĞİRMENCİ

Zamanın birinde orta yaşlı bir adam vardı. Ormanın içinde un öğüdür değirmeniynan gün gider, gün gelir. Köylü un öğüdür ekmek parası çıkarır , bir yaşlı kadın var değirmeciye yardım eder, çocukları çok fakir. Ama değirmenci çok pantiymiş, gadına çocuklarına yemek yapsın un vermezdi. Önlüğündeki unlardan silkeler ve çocuklarına bida yapardı. Yediridi çocuklarını, bir gün değirmenci görmüş, demiş,

“Çocuklar nerede buldunuz siz bu bidayı genne?”

“İşte demiş genne annem bize yaptıda yedik.”

“Unu nereden aldı?”

“Bilmem demiş genne annem nereden buldu unu?”

Diğeri demiş genne:

“Önlüğünü silkeler de bize ekmek yaparda yerik.”

Gitmiş ertesi gün kadın değirmenci bir bakmış,

“Önlüğü çıkarsan silkileyesin da öyle gidesin.”

“Niye demiş genne nesden, benim önlüğümnden?”

“Hayır demiş genne silkele de öyle git demiş genne.”

“Tamam demiş silkmiş önlüğünü gitmiş.”

Gadının çocukları da gocasıda aç galmış, goymuş tencereye çakıl daşı lak lak gaynadır. İşte demiş çocuklara:

“Fasulyeler bişecekte yeyesiniz.”

Babası almış çıkmış gavalı hem söyler hammiş ağlar. Bir büyük yılan çıkmış böyle gavalı çalar yılan oynar, gaval çalar yılan oynar. Bakmış genne böyle yılan gözünden iki damla yaş akmış.

“Niye ağlıyorsun sen böyle?” demiş genne.

Çocuklarıma ekmek alacak param yok demiş.

“Sen gel demiş genne, ben sağa bir yemin vereyim.”

Düşmüş yılanın arkasına gitmiş, gitmiş bir altın değirmen varmış fakir adama demiş genne:

“Ben bunu napa bilirim?”

“Sen demiş genne ne dilersen o olacak, mesala sen istersen bir sofra gurasın, o dileğini deyece sana her çeşitden donanacak.”

“Tamam demiş almış değirmeni fakir adam gitmiş evine. Be garı böyle böyle demiş ama yılanı güven olur mu?” demiş.

“Bir deneyelim demiş. Demiş gendine hey Allahım senden çocuklarıma yemek dilerim et olsun, ne olursa sırf çocuklarım yesin.”

Bir masa gomuş ayın on dördü gibi masa çocuklar yemişler içmişler.

“Demiş artık garı gitmeyecen değirmene çalışsın.”

“Niye?” demiş genne.

“E çünkü demiş genne ihtiyacımız yoktur. Madem yerik, verir de yerik gitme

“Tamam” demiş garısı.

Bir gitmemiş iki gitmemiş, üç gitmemiş, değirmenci gelmiş gapıya ama sofra gurulur etler yemekler tatlılar ne ararsan.

“Niye demiş genne sen nereden buldunuz bu sofrayı?”

Çocuklardan biri demiş

“Bizim bir dileğimiz var değirmene söylerik değirmenin içi bize bu yemekleri verir.”

“Sormuş nereden buldun sen bu değirmeni?”

“Gadın saf saf işte demiş genne çocuklarım aç galdı. Aldım gavalı çıktık bir tepeye ben söyledim de bir yılan yardım etti.”

“Tarif etti yeri bende gidecem demiş.”

Gitmiş çalar çalar yılan çıkmaz genne çalar çalar çıkmazmış demiş:

“Nasıl oldu da çıkmaz?”

“Ne bileyim?” demiş genne

“Genne gidecem” demiş.

Bırakmış değirmeni gitmiş genne çalar çıkmış yılan bakar bakar yılanı başlamış küfretmeye niçin

“Ona verinde bana vermen diye demiş çevirmiş guyrugunu vurmuş adama.”

“Niye vuruyorsun?” demiş genne.

“Sen o çocukların rızkını kestin demiş genne. O kadın unu götürüp çocuklarına yemek yaparken sen rızkını alıp tekneye sirkerdin demiş genne, onun için sana haramdır.” demiş genne.

Başlamış yılan vursun, yılana yılan gendini sokmuş bende bıraktım da geldim.

Remziye AKİM

28.CANI YANAN NE DER BABACIĞIM? (GECE GELEN EFENDİ)

Zamanın birinde bir fırıncı varmış. Her gün gidermiş sabahtan adam fırına, satar satacağını yapar yapacağını gelir. Bir gün gelmiş eve kız demiş genne

“Aman babacığım deyzem geldi, bak küpelerimi daktı beni nişan etti oğluynan.”

“Gızım hayırlısı olsun demiş gendine.”

Gız ferahlı, günler zamanlar geçer. Evine bir başka düğüne davet etmeye Evvel insanlar davetiye dağıtmazlardı. Böyle gezerlerde ararlardı buyurasınız düğünümüz var diye. Gitmiş bakmış deyzesinin oğluda merdivenlerden iner.

“U oğlumuzda büyüdü gosgoca deliganlı oldu. Bir gız bulalım onada demiş.”

“Gadın demiş nişanlıdır deyzesinin gızına.”

“U bula bula gitin elin bitlilerinin gızını alasin, o gadar gızlar vardırda.”

“Ema artık sözledim, nişan daktım da vazgeçemem.”

“Ne dakdın?”

“Bir altın küppe dakdım.”

“Tamam demiş gendine ver bana bir çift küppe gideyim ben bu nişani bozayım. Oğlumuza güzel bir zengin gız bulalım.”

“Olmaz da olurda.”

Gabul etti kadın, gitti davetçi kadın.

“Gel gızım bakayım, deyzen sana çok selam eder, o küpeleri yanlışığınan dakmış sana, sana dakılacak küpeler bunlarımış.”

Alır gızın gulağından elması küpelleri sahte küpeleri dakar gendine gız başlar ağlamaya. Ağlar ağlar babası gelir işten.

“Ne oldu gızım?”

“Yüreği yanan neder babacığım? Geldi bir kadın beni deyzemin oğlunun daktığı nişan küpelerini aldı bana sahteleri daktı.”

“Bir şey değil gızım.”

“Ben ne yapacağım nişanlımı aldılar elimden.”

“Ağlama gızım.”

Ağlar sabaha gadar ağlar. Nihayet hus demiş genne babası

“Madem ki bu gadar goyuldu sana, gocamı yok ortalıkta yemin ederim sana çıktığımda şu gideceğim fırına ilk gördüğüm adamla ben evlendireceğim der gızına. Gız hus olur. Adam sabahdan çıkar fırına gitsin açtı kapısını baktı ki çok iyi giyinmiş ipek şalvarlı, takımlar, köstekli saatler şıkır, şıkır bir şey geçer, durdurdu

“Seni gızımlan evlendireceğim olur mu?”

“Beni tanıman etmen kim olduğumu bilmen nasıl evlendirecen beni gızınlan.”

“Evlendireceğim,yetişip yemin ettim istersen nikahını gıy tekrar boşan.”

O zaman öyleymiş çağırılmış iki gişi birde hoca nikahlarını gıydı. Evlendirdi gendilerini, ama oğlan gaval ettiydi gece gelecek. Gece gelen efendi (Masalın bir ismide gece gelen efendidir).

“Gece geleceğim, yatacağım garımınan sabah gideceğim ortalık şafgarmadan.”

Tamam kabul ettiler adam her gece gelir garınlıkta gider.

“Olmaz böyle hanım artık benim evime daşınacayık, yarın bir terzi yolaycam ölçülerinizi alsın size elbise diksin babanada sanada ayakkabıcı yolayacam ayaklarınızın ölçüsünü alsın size ayakkabılarınızı yapsın her şeyinizi hazırlayacaksınız size parada bırakacağım ve benim eve götürcekler sizi.”

Gız ferah etmiş babanda işe gitmeyecek atık hep beraber galacayık. Gelir terzi ölçülerini almış kıyafetlerini dikmiş hem adamın hemde gızın ayakkabıları aldı. Gız ipte hafif pahada ağır nesi varsa almış, fayton gelmiş kapıya goydular eşacıklarında bindiler, gittiler. Ama nere gittiler bilmezler. Bir büyük saraya gittiler bilmezler bir büyük saray gittiler o sarayda yaşarlar yerler, içerler hizmetçilerinan. Bir güm bir haber gelir, gadıncık gene gelir davetçi der gendine geldim. Gızım geze, geze gücün buldum evinizi,

“ Deyzenin oğlu evleniyor, nikah ettiler başkasıynan düğüne bekler seni.”

“E beyime sorayım demiş.”

“Beyin nerede?”

“Beyim gece gelir demiş. Bu akşam gelsin sorayım müsaade ederse gideyim.”

“Tamam demiş gadıncık, gitti gece gelir gocası.”

“Be efendi böyle böyle davetçi gadın geldi.”

Durumu anlatıydı oğlana bilir.

“Beni davet etti deyzemin oğlu evleniyo, düğüne davet etti.”

“Tamam gide bilirsin demiş. İşte bu haşlığıdır bu kıyafetindir.” Her şeyini hazırladı bindirdi gendini faytona yoladı.

Gitti kız düğüne hamam günü yapılacak oğlan görmüş deyzesinin kızını bakmış ki öbür nişanlısı daha güzel başlamış ağlamaya istemez nişanlısını. Ama yakından göreyim demiş hamam günüymü. Hamamların üstünde camdan şeyler var ya altından yanmalı. Cami kubbesi gibi gubesi var camları var yuvarlak, yuvarlaktır. Gitmiş oğlan çıkar hamamın damına camdan bakar. Bakmış ki alacağı kızın kıyafetine yaramaz deyzesinin gızı çok daha güzel hamamın üstünde bayıldı, galdı. Devrisi güne gadar ararlar oğlan bulunmaz. Düğün yapılacak oğlan yok.

“İstemem ben almam ben deyzemin kızını isterim.”

“Yok ben gocamdan başka birini almam der ağlar.”

Bu defa padişaha duyulmuş nereden gelir gece gelen efendi gocası bilmez kim olduğunu, e nasıl gidecek gocasına midem gocasını ister? Bir çadır gurun demiş memleketin ortasına

“Bir delik bırakın her gelen erkek bütün erkekleri toplayacaksınız elini uzatacak kız dutacak.”

“Elinin yumuşaklığından ben tanırım gocamı demiş. Her gelen uzattı elini yumuşaklığından ben tanırım gocamı demiş.”

Her gelen uzattı elini duttu.

“Yok bu değil, yok bu değil, yok bu değil.”

Bütün memleketin erkekleri uzatmış padişah demiş:

“Ben galdım gideyim bakayım.”

Uzattığında elini dutmuş bırakmaz.

“Budur benim beyim, budur benim beyim.”

Dutmuş içeriden, adam çeker ağlar içeriden:

“Budur benim beyim, budur benim beyim.”

“Tamam demiş evet benim aldığım kız budur.”

Çıkmiş kız görmüş gocasını meğer gocası padişahı gocası.

Kırk gün, kırk gece düğün yapmış padişah gendine istediği gibi eşyalarını yapmış gendine padişah. Evlendiler erdiler muratlarına bizde çıkalım tahtına.

Ayşe ERGÜVEN

29. KÖSE DAYI

Bir köse dayı isminde bir adamcık varmış. Yaşlı bir köyün birinde, iki dane öküzü varmış çift sürer herkese o paraynan geçinir. Bir gün köylüler demiş:

“Be köse dayı bu öküzleri gel, keselim yeylim. Biz sana her birimiz bir tabak yemek bir ekmek günde verelim. Senda yemek bişirme gaylesinden gurtulasın. Hem sürmeyesin tarlaları eziyetlenesin.”

“E tamam söz söz her gün vereceksiniz”

“Her gün verceğiz.”

Tamam demiş kesdiler öküzleri köse dayının yüzdüler derisini. Etlerini midem var yediler köylüler hepsini yediler, içtiler, bitirdiler sade iki deri galdı köse dayıya duzladı gendilerini gurutu Köse dayı e ne vakit etler bitti artık almış tabağını gitmiş çalmış kapıyı.

“Böğün sizindir yemek gününü gızım. Yemeğmi vereceksiniz?”

“E ne sade bize mi yedirdin öküzlerini? Git falanda versin sana.”

Gitmiş ona oda başkasına yollamış. Kimse gendine bir tabak yemek vermedi. Hoca galdı o gece aç o da napsın aldı o derileri dürdü бүkdü çıktı gitti gidecek bir yere da şey ettsin satsında onuynan geçinsin. Bu defa yolda giderken bakmış bir hana misafir olmuş. Bakmış ki bir yahudi demiş:

“Nedir bu?” demiş genndine.

“Ah geldim sattayım e bu deriler ucuz gider mi?” demiş genndine.

“Bahalı gider demiş deriler e ne verirsiniz, verin demiş.”

Sattı o derileri o parayı aldı oyuncacık, mouncacık aldı çocuklara dönecek köye köye dönereken yine o hanna misafir olmuş başka bir arabacık başka bir şey sattar almış ondanda hediyecek mediyecik gitti köye çocuklara şingırdacık dağıttı oyuncacık dağıtmış, yemiş dağıtmış

“Nerden buldun bu paraları?”

“U demiş öküz derilerinin fiyatı demiş çok bahalı sattım demiş ah aldım bunları dahada çok param var demiş.”

“U demişler.”

Öküzlerini kesen derilerini yüzmüş almış gitmiş memlekete öküzünü kesen derilerini aldı gitti baktılar hiçbir şey yok Köse Dayı gandırdı gendini anladılar.

“Dur bizde sana ne yapacayık?” demişler.

Demişler Köse Dayı’nın damını delmişler, çıkalar başlarlar pislesinler genne odasının içine, bir odacığı vardı adamın köse dayı bir varil çekmiş oradan goymuş altına gelen yapmış gelen yapmış dolmuş varel kapatmış. Bir de eşeciğı vardı yükletmiş çıkmış gitmiş yoldan giderken genna aynı hanna gelmiş, yahudiye görmüş ne demiş ama bu defa yahudi tüccar:

“Elbiseler her şey var kilotlar, çoraplar ah demiş padişaha hediye götürüyorum. demiş de onun için yat uyuda ah benimda var arabam oraşda ne uyuman yok demiş ne uyuman sen yok demiş benim gıymetlidir hediyem padişaha götüreceğim yatamam uyuyayım.”

Yahudi beklemiş nice hoca uyur aldı vareli gaçtı gitti padişaha götürsün hocada gapdı onun arabasını doğru köye doğru köye gitti bu defa gel be çocuk al bir arşın basma sana üç o birine arşın boblin sana al bu çoraplar senin dağıdır hoca nerde buldun püüü insan güpresinin fiyatı çok bahalı ben zengin oldum bu defa tuvaletini boşaldan doldurdu vareller padişaha hediye etsin e gittiler bu defa padişah dedi hediyeniz nedir? Açdılar görünce bunların hepsini sürgün etti padişah attı gendilerini. Köse Dayıya geldiler:

“Seni öldürecek padişah bize böyle yaptı.”

“E ne yapayım size dedi siz inandınız gittiniz?”

“Seni öldürecek.”

Godular bir torbanın içine Köse dayıyı götürdüler deniz kenerına godular. Dövecekler genni torbanın içinde ve atsinlar denize ah değnek unutulak alalım demişler napacayık hep birden döndüler değnek alsınlar hocada şeyin içinden duymuş ki bir goyun sesi me me ağlar goyunlar aman imdat yetişin yaparmış

“Torbanın içinden alacağım dövmeyin benida alacağım, dövmeğin benida alacağım.”

Çoban gelmiş açmış:

“Noldunda ağlan?”

“illa bir kız vercekler bana demiş bende istemem zorunan beni godular bunun içine atacaklar denize ya alırım gızı ya atacaklar denize atacaklar” demiş.

“E ben alırım öyle güzel kız var midem.”

“E gel gir goyum seni torbaya al sana versinler gızı” demiş genne goydular torbanın içine çobanı hoca aldı goyunları üf üf üf köye bunlar geldiler buldular ya torbayı vururlar değnan vururlar değnan:

“Vurmayında alacağım vurmayında alacağım.”

“Neyi alacan be adam” demişler genne.

Duttular torbayı bir iki üç tanga denize çoban gitti denize boğuldu denizde hocada aldı goyunları gitti köye.

“Nerde buldun bu davarları genne sen her saat bulun.”

“Püüü attınız ya beni keşke daha derin denize ataydınız ah demiş goyunları hep denizden aldım geldim.”

Bu defa inanırlar gideller hepsi denize düşsün. Bir danesi açık göz çıkar. Der genndine inanmam sana şu söyledin öyle takip edeceğim bakkalım naptın. Birine söylersan hocanın bir arkadaşı varmış durdu derdini anlattı. Duydular bunlar çıktılar yola gitsinler bakkalım onlarda ne yapacaklar ne düşünürler? birde bakkalar ki, hocayıda aldılar beraber götürecen bizi göresin nerşte attı seni denize bakkalım hakikat mı şu?

bu goyunlar çıktı. Denize gitti işte buradan attık denize seni dediler genne demek o goyunları aldın neçun bizim gaçanlarımız goyun almadıda hep gayboldular? E derine gitmediler onlar biraz daha derine gitsinlerde bulacaklar dedi gendilerine gittler her düşen suya fenalıklarının ecrini gördüler bende bığaktmda geldi.

Ayşe ERGÜVEN

30. ALLAHDA ÇOK BABACIĞIM

Evvel zaman içinde galbur zaman içinde, devaller tellal iken öküz bakkal iken, gurbağı tellak iken hamamcının tası yok, küllahancının baltası yok, gocagari hamama gider koltuğunda bohçası yok, dedi hammal gel bize bizde gal, sana verelim bir nazik parmakta yüzük, golda belezik, inanadın gandı derdine yandı, gapıyı açdı içeri daladı, baktı ki gazma dişli, üstüklü saçlı, ılıdır ayaklı, vay annam dedi dışarı gaştı. Nedir bu çatırdı patırdı yoğurt üstümüze atıldı? Gaçan gurtuldu gaçmayan yoğurda boğuldu.

Bir zamanlar bir Padişah varmış onunda bir tek gızı varmış. Her ne getirirse padişah gızına hediye, Allahda çok babacığım dermiş alır gormuş. Hiçbir günden bir güne teşekkür ederim babacığım dememiş, adamında bir gün canı sıkılmış.

“Git Allah versin sana” demiş.

Duttu golundan gızını attı sokağa gız ne yapsın nere gittsin gide gide gitmiş ki bir torbadan kapısı, bir evcik eski bir ev açmış torbayı girmiş. Bir kadın yaşlı oturur.

“Noldu gızım?” demiş gendine

“Aman teyzecim beni misafir gabul edermin?”

“E ne yapayım seni gızım? Ben çamaşırcılığnan geçinirim.seni ne yapacağım? Bak demiş çocuğumda var ona mı, bakayım sana mı?”

“Ben sana işlerine yardım edeceğim deyzeciğim demiş gendine müsaade et galayım bunda demiş gendine bir müddet.

“E hade gal gızım demiş Tanrı misafiri.”

Gız galmış kadın gitti çamaşıra bakmış ki yatağın içerisinde gosgoca adam bıyıklı, sakkallı yatır.

“Anne anne umbu demiş.”

Gitmiş galdırmış çarşafı, bakmış

“Ne umbusu be demiş gendine saç, sakal bürüdü her tarafını da umbu”

“su demiş” genne

“Ey abba ha su demiş gendine.”

“Su de vereyim sanna?”

Su demiş verdi gendine. Birezden

“Anne mama”

“Ne maması be sen gosgoca adam demiş gendine ekmek deycen ekmek deycen.”

“Ekmek abba.”

“Ha gak yukarı geyin” demiş genne.

“E nere gideyim?”

“Gidecen işe işleycen demiş genne.”

“Nere gideyim?”

“Git demiş gendine halle hamallık et. Ne verirlerse sana sepet verilecek, çanta verecekler götüröcen, getirecen para kazanacan gelecen annen yaşlıdır artık çamaşıra gitmeyecek demiş.”

“E tamam abba” Dedi.

Tarif etti genne yolu sokağı kız çıkıdı bu gitti. E daşıdı onun sepetini götürdü onun çantasını götürdü her neysa birkaç gurus gazandı geldi eve dedi genne al bu paraları git ekmek al, yemek al yemeklik al et al falan al annegde bişirecek yeycek biz bunun içinde senda bize taşıyacan öyle kız yola goydu gendini gider her gün adam onun sepetini götürür falan geldi bir gün eve dedi gendine:

“Abla dedi hacıllar dedi hacce gidecek bir tanesi istedi beni devamlı gideyim gendiynan hem hacı olayım hem yardım edeyim gendine.”

“E tamam söyle gendine dedi ne verecek sana, söyle gendine dedi üç yüz gurus şimdi versin sana hazırlayım elbise falan alayım, üç yüz gurusda geldikten sonra”

“Tamam” dedi.

Gitti hacı gabul etti üç yüz gurus verdi genne geldi evve kız gitti genne pantolon aldı elbise aldı gömlek her neysa. Heybeciğne yemekti, eklmekti peksemeti falan goydu gendilerada ayırdı biraz. Gitti adam giderken yolda bir meyer gelmişler ki sulları bitti hiç sulları galmadı. Bir gyunun başında su yok, endirmişler bir hacı su alsınlar çek diye bir ses gelmiş aşağıdan çekkeler bakalar başı kopuk o çektikleri insanın suya endirdikleri bir daha endirmişler oğlan demiş

“Oğlan demiş endirin beni” demiş.

Endirdiklerinde bakmış ki bir arap bir dudağı yeri süpürür bir dudağı göğü süpürür yanında bir güzel sarışın kız, solundada bir halayık demiş gendine

“Nesden?”

“Su isterim” demiş.

“Tamam “demiş.

“Bu mu güzel, bu mu güzel?” demiş. Oğlan açıkgözdü.

Ahmağdı yatırdı, amma herhalde akıllı biriydi.

“E budur güzel” demiş.

Esmeri göstermiş:

“Sev, seni seveni, yerinan yeksan olsa, sevme seni sevmeyeni mısıra sultan olsa” demiş.

“E çek su istediğin gadar” demiş.

Çekdiler, doldurdurdular hep gaplarını ustasında o gendini götüren bir çarşaf mendil sermiş o da godu topladı para gendine godu çek demiş arap, çekdiler yukarı üç danede nar vermiş arap al demiş genne

“Al demiş bu narları dönüşde demiş genne bana medine hurması getirmeyi unutma.”

“Tamam” demiş.

Oğlan çıktı üç dane nar ustasının topladığı paraları da bağladılar bir boğçacığın içine paketlede, yolladı postacılarınan gızınan anasına gittiler hacce hacı oldular. Genne zaman geçti çünkü develernan gidelerdi evvel dönüşde medine hurması aldı araba genne aynı yere geldiler sulları bitti genna indirdiler adamı guyuya genne sordu genne arap:

“Sarışın mı?”

“Güzel esmerdir güzel, sev seni seveni yerinan yeksan olsa sevme seni sevmeyeni mısıra sultan olsa”

“Çek su” demiş genne.

Çekti istediği gadar genne koydu genne üç dane nar, genne çıktılar bağladılar o şeyleri, oğlan koydu heybeciğine yolla gidecek bu yandan gelelim gıza gız bir gece oturularken annesine nenesine demiş ki o gadına neneciğim demiş:

“Getir o oğlunun yolladığı narlardan keselim bir tanesini bakkalım ne var nasıldır. Ekşi narlar mı, datlı narlar mı?”

Kestiklerinde bakmışlar ki hep cevahir narın daneleri

“Aman demiş bu nar değil cevahırdır al bir daneyi de götür sarrafa bozusun sanna bakkalım demiş ne gadar bozar.”

Almış kadın o saraffı gezmiş öbür guyumcuyu gezmiş. Kimse değerini verememiş.

“Ne verirlerse versinler” demiş, kız gittmiş.

Gittmiş eteği dolu kadının gelmiş bir hayle para:

“Tamam” demiş kızım.

Çağırmış mütahitleri arzacıkları büyüdü de bir odacık vardı hepsi içinde torbadan kapulu evin .mütahitler gelmiş ölçüler alınmış planlar cızılmış:

“Bir güzel saray yapacaksınız.” demiş padişahın gibi.

Padişahın sarayı gibi bir güzel saray yapıldı.Eşyalarının da döşedi kız hazır etti oturular beklerler. E seneler geçti herhalde ta gelsinler hacdan evvelden hacca gitmeye çok zor gidilirdi şimdi nerde uçaklar birden giden gelin. Oğlan gelmiş memleketine torbacıgında vurdu omuzuna gezer, gezer döner mahalleyi evleri yok

“Yahu demiş benim evim buradaydı. Nere gitti bu ev?Gittim geldim kaç gün işe evim buradaydı torbadan kapusu vardı.”

Gız balkondan görmüş:

“Nene demiş çabuk git ta oğlun geldi hacdan demiş genne al genni, getir içeri.”

Gız aldı örtülerin çarşaflanmış örtünmüş, oğlan girmiş içeri

“Nedir bunnar?” Demiş gendine

“Gel aha demiş gendine böyle böyle o getirdiğin narlardan yaptık bunnarı sen artık demiş genne sen hiç işe gitmeyecen galbin temizidi. Git demiş genne berbere traş ol hamma git yıkan elbise hazır etmiş genne gız geyim guşam bastonu alacan bu balkonda oturan artık hiçbir yer gitmeyecen demiş.”

Bir gün oğlan otururken balkonda gız genne okuma alıştırmış. Gonuşmasını alıştırmış her şeyini alıştırmış. Oturuken balkonda bakmış padişah veziriyinan tedbil kıyafet memleketi gezmeye çıktılar demiş genne:

“Bunlar vezirinan, padişahtır çağır gennleri yukarı de gendilerine ben Frendi padişahının güçük oğluyum. Bu evi zevkim için yaptırdım. Gideceğimde bu ülkenin padişahına hediye edeceğim ben bu sarayı.” Çağırdı yukarı:

“Buyurun derviş babalar buyurun.”

Yukarı gelmişler yukarı ağırladı gendilerini neysa gakdı ağırladı demiş

“Nerden geldin, oğlum sen kimsin?”

“Ben demiş Frendi Padişahının gk oğluyum bu memleketi gezmeye geldim zevkim için yaptırdım. Bu evi gideceğimde bu memleketin padişahına hediye edeceğim.”

“E ben bu memleketin padişahıyım” oğlum demiş genne

“E tamam oğlum demiş Öyleysa demiş. Seni yemeğe beklerik demiş gendine gelesin bize.”

“Tamam” demiş oğlan

ıktılar gittiler:

“Yemeğe davet etti padişah seni nasıl yeyecen.”

Durmuş gız tarif etmiş genne:

“Padişahın yanına oturmayacan garşısına oturacan işte çatalı bu elininan bıçağı bu elinan dutacan böyle kesecen böyle yapacan.”

Ondan sonrada yemekten sonrada demiş genne deycen ki:

“Ben da seni beklerim Padişahım Cuma güne tüm vezirlerinin beraber gelesin.”

“Tamam” dedi oğlan

Gnn geldi gitti padişahın evine yedi içti herşeyi padişahın içine oturdu oğlanı çok beğandi. Neysa demiş:

“Padişahım benda sizi beklerim cumaya demiş ama vezirlernan beraber.”

“Tamam oğlum” demiş gendine.

Cuma gün olur gız hep bütün çobanlara guzuları sımarladı fırınları kiraladı dörde bldrd guzuları yemekleri gondı fırınlara geldi vezir vzara yadı vezir vuzara galdı Padişah padişahta oturdu oğlanla yesin. Yediler içtiler son helva getirdi oğlan açmış padişah

“Ha edmiş bu helvayı demiş, sade benim gızım yapabilirdi.”

“E gızın nerde padişahım?” demiş.

“ld demiş” de yaşlar szlmş gözlerinden gız açmış perdeyi:

“Allahda çok babacığım” demiş.

“Allahda çok gızım” demiş genne.

Sarılmış gızın üstüne bu defa gavuştular demiş:

“Babacığım bu oğlan böyle böyleydi. Ben geldimde mama umbu derdi. Sakalıydı falandı. Yolladığı o narlardan yaptım ben demiş bu gadar şeyi” öyleysa demiş:

“Bu oğlan senin kısmetindir kızım” demiş gendine.

Kırk gün düğün yaptırdı evlendirdim gendini oğlanınan. Oğlan padişah oldu yerine kızınan muratlarına erdiler. Ermeyen ersin görmeyen görsün Allah cümlemizinde muradını versinda sizinda.

Ayşe ERGÜVEN

31. ŞABAN

Zamanın birinde bir padişah varmış veziriynan beraber hacca gidecekler onunda ikisinin da birer kızları varmış. Demişler:

“Napacayık sultan hanım çocukları?” demiş Padişah:

“Gelsin senin kızın da benim evime ikisi da beraber galsınlar biz gidelim haççimize gelelim yoldaş olurlar tamam” dediler.

Vezirin kızıda gitti padişahın kızıynan galırlar. Bir gün demiş gendine:

“Tamam” demiş

“Gezdir bana bahçeni, Sultan hanım” demiş genne

Gezelerkan bahçeyi bir memer görmüşler halkalı

“Bu nedir? açalım geçelim görelim.”

Açmışlar bir merdivenin enilir başka havluya geçmişler bakmışlar bir oğlan ancak guş temizler:

“Sen kimsin?” demişler genne

“E siz kimsiniz?”

“E işte bizde misafiriz” demişler kızlar.

“Guş temizlerim.” Demiş.

“E sen gittin da duttun bunnarı?”

“Yok ağam duttu. Ağam avva gider dutar. Getirir benda temizlerim bişiririk yerik, hem satarık.”

“E nedir senin adın?”

“Şaban”

“E Şaban bizada vercen o guşlardan bizada”

“E bişireyimda yeyin.”

Bişirdi yediler, içtiler e Şaban gezdir bize bahçeni gezdirirken bakmışlar bir gazan:

“U gazan nedir Şaban?”

“Gabahat ettiğimde ağam beni gabah ettiğimde bu gazanın altına gorda kapar” demiş.

“E gir bakalım çıkabilirsin.”

Girmiş gazanın altına Şaban kaptılar üstüne gendini gaçtılar gittiler geldi ağası avdan:

“Be Şaban, Be Şaban, Be Şaban, Şaban yok meğer Şabanı gaçırdılar bize böğün.”

“Bundayım, bundayım.”

“Nerdesin be?”

“Gazanın altında.”

“Kim kapadı be seni?”

“Girdim, bakkalım çıkabilirsamda çıkamadım.”

“Tamam demiş öyle olsun.”

Bişirdiler, yediler, yattılar birkaç gün geçti aradan bir hafta.

“E hade gidelim Şabana sultan hanım.”

“E gidelim.

E gideler

“uuuu geldiniz siz genne kapatınız beni gazanın altına da ağam beni hazır öldürsün.”

“E şakka ettik şaban seninan da unuttuk seni.”

Tamam yine bişirdiler guşları yediler içdiler oturdular.

“E gezdir bize eviniz de odalarınızda bakkalım.”

“Ne bu dolap?”

“Ağam gabah ettiğimde beni bu dolabın içine gorda kilitler.”

“E nasıl giren Şaban e sığar seni e gir bakalım sığarsa.”

Kilitlerler Şabanı, Şaban galır dolabın içinde gelir ağası:

“Be Şaban, be Şaban Şabanı genne gaçırdılar ya bir şey oldu gitti.” Yatacak tıkırdar.

“Ağam bunun içindeyim.”

“Nerdesin be Şaban?”

“Dolapda girdim bakayım çıkabilirsem.”

“Nasıl kilitledin be?”

“Girdi bakayım çıkarbilirasam” dedi.

“Beni gandırın, kim godu seni?”

“E bilmem.”

Geldi geçti aradan birkaç hafta genne kızların keyfi geldi

“E gidelim Şabana.”

“Hade gidelim.”

Enneler bu defa içkide getirirler Şabana dökeler, dökeler içdiler. Gendiler birer sönger bağlarlar göğüslerine Şaban içer onlar söngere döker içkileri yeler guşlarıda bitiriler e Şaban uyur. Uyuduğnan Şaban yatırırlar gelinlik geydirirler Şabana, doğak gollar yüzünü turaş ederler ne bıyık ne sakal hepsini dakalar genne elmas küpeleri, gerdanlıkları, bağızlıkları, kırmızılıklarlar, bodurarlarlar, örterler ağasının yatağının içine ağasının yatağna. Gelir ağası Şaban, Şaban, Şaban yok gider yatacak galdırır bakar bir gelin yatağında birde bakar Şaban:

“Be Şaban.”

“Ha”

“Gak be bakayım nedir bu halin? Maymun oldun kim yaptı be sağa bunu.”

“Aha ben bilirim padişahınan vezirin gızı yaptı ama ben onlara göstereceğim.”

“Ha gösterecen dedi genne hade guşlarıda yedi kediler açta galdık, böğün dedi genne neysa napacak?”

“Ben da vermem onlara elmaslarını altınlarını saklaycağım.”

E sultan hanım ağlar.

“Sebep oldun hep mücevherlerim gitti Şabana vermeycek bize.”

“Sen maraz etme ben alırım Sultan Hanım” der genne vezir gızı.

“E nasıl alacan?” der.

Bir gamburcuk gor çaraşaf örtünür sebetciğinin içine gor sakız, baf sakızı, buhur bilmem ne gider.

“Ev sahibi, ev sahibi Şabanın gapısına buhur var kına var ne bileyim ne var niyet açarım, sana yaptıysa biri sana niyetini açayım.”

“Sen kimsin ya oğlum?”

“Benim adım Şaban.”

“E yalnız galın.”

“Ağamınan galırım.”

“Ağam ava gitti.”

“E gel sağa falına bakayım.”

U..... açtı avcunu falına bakar gendine vezirin gızı.

“U.... der genne sağ der genne çok dşmalık yaptılar ama elinde çok değerli şeyler var sakın ha veresin gendilerine.”

“Hiç verir miyim genler?”

“Hiç vermem der gendine.”

“Ben sana büyü yapayım gelsinler, getirsinler.”

“Yr bana bir bardak getir dedi gendine da o elmaslarıda goy iinede getir okuyayam, freyim gendine.”

Getirir bir bardak dolduru içine testinin öyle toprak bardak doldurur içine o elmasları nice okuyacak frecek te ağzını amurunana suvayacak bu defa:

“Git der genne goy gazanı üstüne, yak altını de ben okuyayım atacayık içine gaynasın gaynadık sonra onlar gelecek ateş alacak gelecekler de sen da istediğini yapasın gendilerine.”

Ta o gitsin o ocağı yaksın vezirin gızı boşaltır sebetciğinin içine elmasları, mücevherleri daş doldurur iini bardağın amurunanda suvar genni verir genne:

“At içine der genne yak altınıda gaynasın.”

Yakar altını şaban gaynar gazan dumanlar ortalığı aldı oğlan gördü dağda ağası:

“Benim şabanı galibam bğn yakıyorlar demiş gideyim, bir bakayım.” çıkar gelir.

“Napan be şaban?”

“Bğ yaptım deyor gendilerine gelecekler deyor bura ben da gendilerini onaracağım.”

“Nasıl büyü yaptın oğlum?”

“Aha goydu şeyleri attı bunine da yakıyoruz, gaynadık sonra gelecekler.”

“Devir der genne gazanı.”

Deviriler gazanı, çıkartırlar bardağı boşaltılar daş dolu.

“Ah” demiş.

“Dur da ben onlara göstereceğim.”

Zaten sakallar sıyırılmıştı arşaflandı şaban çıktı gitti.

“amaşırcıyım, amaşırcıyım” diye gezer sokkakta.

Vezirin gızı dedi:

“Sultan hanıma şabandır bu gelecek bizden intikam alsın.”

“Çamaşırcı hanım, çamaşırcı hanım.”

“Ne var?” dedi.

Sıkı sıkı sıkı örtülü:

“Çamaşırımız var gelebilin yıkayasınız?”

“Gelirim dedi.”

Geldi bütün gün godular önüne çamaşırları yıkadı, yıkadı ellerinden ganlar akttı biçerenin öldü bayıldı akşam oldu.”

“Evim uzaktır dedi bunda yatacaım.”

“E yat beniminan der çamaşırcı hanım der gendine e çıkar çarşafında yat.”

“E ben çarşafı yatırım.”

Yattı vezirin gızıynan bütün gece aradı uzansın gızın üstüne yedi çirpiyi, yedi çirpiyi, sabah oldu gene durdu tekneye bütün gün yıkkadı o gecede gene bitiremedi çamaşırları padişahın gızı dedi:

“Bu akşam da beniminan yat çamaşırcı hanım” yattı.

O da iğne arar uzansın gızın üstüne bir şey dutsun soktu iğneyi, soktu iğneyi:

“Bizim ev böyledir. Ah bu misafirleri illa iğnelerler” dedi genne.

“Bazı evin adeti öyledir.” Dedi.

Şaban sabaha gadar yedi iğneleri sabah oldu çıktı, gitti evine ağası dedi genne.

“Ne yaptın? be Şaban.”

“Hiçbir şey yapamadım ağa dedi bütün gecede dedi birinden değnek yedim birindede iğne.”

“Ha dedi genne aklın başına gelsin bundan sonrada goymayasın kimseyi de eve yapmayasında” dedi genne.

Bu yandan vezirinan padişah döneler, gelirler hacdan

“E sultan hanım gūnahtır Şabana gel der genne Ben Şabanı alayım senda ağabeyisini al der genne evlenelim zaten bu mahalelerde öyle güzel erkek yok.”

E tamam gabul ettti anlatılar babalarınada meseleyi bu defa oğlanları aratılar, gonuştular sultan hanım evlendi ağabeyisiynan vezirin gızı da evlendi Şabanınan düğün yaptı gendilerne padişah ömürlerinin sonuna gadar geçindiler benda bıraktımda geldim.

32. PIRATSACI ‘NIN GARISI

Bir zamanlar bir pıratsacı varmış zamanın birinde her gün pıratsalarını satar galanı da getirir eve garısı bişirir bir gün demiş:

“Aman be garı demiş genne canım etinan istedi bu pıratsayı yarın demiş genne et alacağım etli yapasın bu pıratsayı.”

“Tamam be herif” dedi genne.

Bu defa sabah oldu gakdı gadın gitti gomuşusuna:

“Gomuşu bena tencereni veresin da yarın benim adam et alacak pıratsayı bişireceğim etinan.”

Ötekine gitti islimini verisin o zaman islim vardı odunda bişirmeyeyim kokmasın. Biri islimi verdi biri tencereyi oturdu bekler geldi pıratsacı eve attı pırasaları yere:

“Hani be herif et” dedi genne.

“Be garı vallahi düşündüm etli pıratsa yeycemize, daha iyi sana bir gerdanlık alayım.”

“Hah daha iyi be herif.”

Devresi gün oldu aldı elbiseciğini goltuğunun altına gitti gomuşusuna:

“Gomşu bana bu elbisenin bağzını açasın, bana herif gerdanlık alacakta gözüksün.”

Gomuşu keser genne herhalde (benidim o da) keser gendine bağzını açar geydi elbiseyi oturdu bekler.

“Hani be herif gerdanlık dedi

“E... düşündüm dedi sana gerdanlık alacağıma daha iyi dedi gennne altın belezik alayım dedi.”

“E... hade öyle olsun dedi yarın alacan?”

“Alacağım.”

Devresi gün olur pıratsacı gider garı yine entarisini goltuğunun altına alır gider.

“Gomuşu kesesin bu elbisenin gollarını benim adam altın belezik alacak görünsün keser genne gollarını bastırır geyer elbiseyi oturur bekler gelir adam.

“Hani be herif belezikler?”

“E.... belezikmiş, ben sanna halhal alayım şu ayağında şu görünür, yörüdük sonra herkes görsün.”

“Vallahi be herif daha eyi olur.”

Bu defa uzun şalvar geyerdi gadın verdi gomuşusuna kestirdi paçalarını biraz kısaldı geydi bekler:

“Hani be herif dedi halhal? Dedin belezik alacan almadın dedin gerdanlık alacan almadın dedin et almadın halhal alacan dedin almadın.”

“Pü.. onlar hep boş iş be garı dedi. Bir evimiz yok kira verceğimize daha iyi bir ev alalım.”

“Alacan evi?”

“Alacayım.”

Adam gitti pıratsa satmaya dürdü bir yatacıkları varmış, hepsi birde yorgan hasırcığın içine sardı. Yüklendi omuzuna gitti ev sahibine:

“Al anahtarını dedi benim herif böğün ev alacak daşınacayık istemeyik artık senin evini.”

“Tamam gomuşu” dedi genne

Aldı ev sahibi anahtarı giderken yolda baktı

“Pıratsalar, pıratsalar” gocası gelir garşıdan:

“Hani be herif ev?” dedi genne.

“Hı... be gadın dedi genne hiç o gadarcık paraynan ev alınır da uydu” dedi genne.

“Ema ben verdim ev sahibine anahtarı artık gitmem dedi nestersen yap dedi ah ben goyuyorum caminin havlusuna”

Goydu hasırı çilteciğnen oturdu üstüne:

“Gitmem dedi genne utanırım artık dedin onu alacan almadın dedin onu alacan alman dedi onun için dedi genne ben gitmem artık.”

Çağırdı iki kişi boşadı gendini.

“Benden boşolsun” dedi gitti.

“Boşa dedi ben artık gitmem dedi o eve artık.”

Bu defa dellal gezer:

“Üç yüz guruşa ev var.”

Delal da işte bu gadar odası var bu gadar salonu var bilmem ne çağırır delal.
“Getir dedi de alacağım ben o evi.”
“Nerde buldun be kadın parayı akşam oluyor artık?”
“Sana ne dedi gennne bulacağımü, alacağım.”
Ev sahibide geçermiş
“Nesder? Kadın.”
“Ah evi ister” demiş gendine.
“E ver anahtarı genne böycelik yatsın efgarını alsın demiş ev sahibi yarın giden, çıkarın” demiş ev sahibi.
Verdiler genne anahtarı götürür genni dellal yatacığnıda o ev yazdı odanın birine yattı:
“Gakayım demiş bir dolaşayım.”
Gakmış, goşturur aşağı yukarı çağırır:
“Be hizmetçiler seyfolu başka bir yere goyun, be hizmetçiler dolabı falan yere goyun, be hizmetçiler salona falan goltukları goyun.”
Yörüye, yörüye ayağı takıldı bir halkaya düştü.
“Aman bu ne?” demiş.
Galdırdı halkayı çıkarır ener aşağı, bakar zer zemin yer altında altın dolu aldı bir avuç kapattı. Gitti yattı bir güzel uyudu sabah oldu delal geldi kapıya:
“Çık dedi gendine getir çilteni de artık götüreceğim artık.”
“Ne çıkacağım dedi bu evi artık alacağım dedim sağa, ne gadara satacacağın?”
“Üç yüz guruşa.”
“Tamam” dedi genne.
Bağladı mendile attı genne parayı:
“Al dedi genne aha bu evin parasıdır.”
“Nerde buldun parayı?”
“E... param olmasaydı istermizdi evi alayım sana ne dedi genne param vardı da aldım.” dedi gendine.
“Tamam dedi genne başka nesden?”
“Git dedi genne bu evin kağıtlarını ongar, bana al bu parayı dedi genne bana işte ne bileyim? üç dane halayık al, üç danede arap al da gel.”
Gitti onları da aldı getirdi genne git dedi gendine:

“Bana bu eve göre eşya al.”

Gitti adamcık hammal buldu getirdi, dayadılar araplar yıkadılar, döşediler evi oturur kadın onçinde alış veriş eder geçinir. Bir gün bakmış taze pıratsalar ,taze pıratsalar gocası geçer

“Be herif demiş genne gel al bu parayı git demiş genne berbere tıraş ol git elbise, al hamama, git yıkan bir bin fayton gel” demiş genne.

“Benim garı demiş hizmetçi girdi galiba bu eve demiş da bu paraları aldı.”

Gitmiş adam o paraynan:

“Be halyıklar demiş goşturun, alın o pıratsacının pıratsalarını demiş.”
Getirdiler pıratsaları arapları yolladı aldırđı guzu etti pıratsalar doğrandı gondı etlernan goydular gazana bişirirler adamda gitti berber traş oldu, yıkandı, geyindi aldın bastonunu bindi faytona geldi endi kapıda:

“Aha buyurda hanım yukardadır” der halayıklar.

“Nedir bu hal demiş noldu be garı?”

“Hus demiş gece olsun da sağa söyleyeceğim. Bu ev bizim aldım demiş genne her şey bizim araplar halayıklar da hizmetçilerde aldım.”

“Nerden uldun be garı parayı?”

“Hus demiş gene gece olsun.”

Gece olmuş aldı gocasını araplar halayıklar uyuyunca dedi genne:

“Bak benim kalbim temizdi bak Allah bize yolladı, ölene gadar oturacan ne pıratsa satma ne hiç.”

Pıratsaları da etli, etli yediler o gece keyfleri bırakdılar benda bıraktım orda onda geldim sizi buldum bunda.

Ayşe ERGÜVEN

33. BAKLACIK

Bir varmış bir yokmuş inallahdan kimsecikler yokmuş idi bir gocagoriciğnen bir ihtiyarcık varmışdı gocagaricik süpüre süpüre bulmuş bir paklacık o paklacığı

“Napayım?, napayım? ihtiyarım dedi ekeyim genni kapının yanına dedi.”

O paklacık günden, güne günden, güne uzadı, uzadı çıktı gökyüzüne aya eh günün birinde gocgari dedi:

“Be herif çıkayım ağır ağır bakayım bu paklacık ettiysa toplayım.” dedi

Çıktı gocagaricik paklacık yüklü toplarken paklayı bakar ayınan güneş gavga eder.

“Ey ay, ey güneş noldunuz da gavga edersiniz?”

“E..... Teyze gel bura dedi yaz mı, güzel gış mı güzel?” dedi genne.

“Vallahi oğlum dedi genne yazda güzel gışda güzel. yaz olur dedi karpuzlarmız olur, sullu meyvalarmız olur çok güzel. Gış olur yağmurlarmız olur best bereket olur ağaçlarmız yeşerir ekinlerimiz olur hem yazı severi dedi hem gışı.”

“Tamam gel al bu darcıcığıda en aşağı” dedi genne.

Aldı darcıcığı endi.

“Kapan bir yere dedi genne birine göstermede aç darcıcığını.”

Girdiler eve:

“Gel herif bakalım” dedi.

Açtılar kapıyı, girdiler içeri darcıcığı para pul altın püüüü gel herif da zengin olduk dedi derkan gomuşusu geldi vurdu içeri:

“U.... ne böyle” dedi.

“Vallahi dedi aha çıktım dedi, baklacığa dedi ayılan güneş gavga ederdi. Sordular bana yaz mı? güzel gış mı? güzel bu darcıcığı verdiler b ana endim aşağı.”

“Benda çıkacam yarın” dedi.

Gakar ertesi dün oda çıktı baklaya bakar gene ayılan güneş gavga eder

“Gel bakalım teyze yaz mı, güzel gış mı güzel?”

“Vallahi ben ne yazı severim dedi nede gışı severim dedi. Yazda yanarım halayık olurum dedi istemem, gışdada üşürüm çok direklerimi yakarım, mertekleri yakarım istemem dedi ne yazı severim neda gışı.”

“Al bu darcıcığı en aşağı dedi genne huruncuğunuz varsa gir hurun söyle senin herife dedi genne suvasında ağzıcığını kapan onçine aş bu darcıcığı sana gören neler goydum dedi.”

Alır gocagaricik ener:

“Gel be herif de bizede godular bu paralardanda zengin olacayık.” Godu gocagariyi huruna suvadı genni ağzını ihtiyarı, açar gocagari onçinde darcıcığını bir hayle ilanlari ilanzavriler, gurdular, garıncalar, yedi gocagariyi ertesi gün ihtiyar açar birde bakar ne baksın gocagarinin kemikleri galdı.

“Ah gocagarim neler oldu bize gomuşu zengin oldu sen öldün de gittin.”

Deye, deye, deye bende geçerdim oraştan duyarım bir çığlık, bir bağırma derim:

“Noldun ihtiyar? dedim genne.”

“Aha nodayım?”

Böyle, böyle mesele ağılattı gaştım geldim bakdım buldun sizi evde.

Ayşe ERGÜVEN

34. PADİŞAH'IN GELİNİ

Eskiden bir padişah çıkmışlar böyle köyden dışarı, padişahın vezir geçelerken harmanlardan gördüler bir cingane garısı doğurdu çocuğun alnında yazar ki bu çocuk padişahın kızını alacak,

“Padişahm” dedi.

“Ne var dedi bu çocuğun alnında yazar ki senin kızını alacak.”

“Hiç olur mu? dedi be kızımı alacak.”

Yanaşdılar fellah İsa'nın yanına

“Bu çocuğu satan bize?”

“Satmam ole dedi.”

“Neçin satman sana bir galbur altın verecem dedi satarsan bağa.”

“Bir galbur altın vercen? Ama satarım” dedi.

Satmış verdi çocuğu bir galbur altına aldı vezir çocuğu mağranın birine sokmuş bıçağı çocuğun göğsüne bıraktı mağrada o çocuğu bir çoban buldu bağırır:

“Ya çocuk buldu.”

Bıçağı gömeğinde sokullu aldı çocuğu götürdü mandıraya keçi sütüynan besledi ama o bıçağı günde, yarım santim çeker çocuğun göbeğinden öyle, öyle günden güne çeke, çeke bir gün bıçak, çıktı çocuğun yarası da kapandı. Tabi çocuk güzel bir çocuk o padişah hem vezir gitmiş çoban davet etti gendilerini mandıraya yeme, içmeye guzu bazlamışlar oturdular yerkan, içerken vezir bıçağını görmüş adı yazardı üstünde demiş ki:

“Padişahım.”

“Ne var?”

“O çocuk senin güveyin olacak.”

“E yahu kaç tane benim güveyim olacak öbürünü öldürmedin?”

“Öbürünü öldürdüm” dedi.

Ama vezir bıçağını tanıdı ki o bıçaktır. Gagar padişah yazar bir mektup verir çocuğun eline yollar saraya:

“Derhal kızım alın bu oğlanı öldürün.”

E çocuk gez gez ta sarayı bulsun gitti pencerenin altına uyuya galdı oğlan mı güzel mi, güzel kız görmüş genni yukardan balkondan:

“Dedi enin bakın bakayım o oğlanın elinde bir kağıt var alında gelin. enmişler, aldılar çıkttı okudu kız:

“Derhal dedi bu oğlanı öldürün.”

Yırttı o mektubu attı yazdı babasının mektubunu daha farklı ama dedi ki mektupda:

“Derhal kızım bu adamınan evlen.”

Hemendan düğünü gurdular, evlendirdiler genni geldi düğünü gurulu:

“Ne bu?”

“E işte dediler senin yolladığın oğlan dedi mektupda bu yazar dedi genne evlendirdik” dediler.

“Hani mektubu?”

“Aha baba dutarım dedi aha senin imzan aha senin yazdığın mektup.

Bakar gendi imzası evlendiler nihayet bu gadar işte.

Hasan Recep SAYGILI

35. DÜNYA GÜZELİNİN FESLİKANI

Evvel zaman içinde, galbur zaman içinde az gittik uz gittik dere tepe düm düz gittik. Arkamıza baktık arpa danesi gadar yol gittik. Bir padişah varmışdı. Vezir dedi ki gendine:

“Işıkları söndürelim padişahım ki bakalım bu halk seni sever mi? sevmez mi?”

Işıkları söndürdüler gecenin birisinde çıkmışlar, dışarı köyü gezerken biri ııcık evden vurdu dışarı yanaşmışlar buraya üç kız gardaş tezgahın başında hallı dokullar. Birisi demiş tabi konuşma olsun diye:

“Padişahın oğlu alsa beni bir kız çocuğu yaparım” dedi.

Böyük kız gardaş, ortancıl demiş:

“Beni alsa padişahın oğlu bir oğlan çocuğu yaparım.” Küçük kız gardaş demiş ki:

“Beni alırsa padişahın oğlu iki dane ekiz çocuk yaparım biri kız biri oğlan, birinin anlında olsun ay dedi birinin yanağında yıldız”.

Tabi padişah geçti gitti. Ertesi gün bunnarı çağırdı saraya böyük kız gardaşa sormuş:

Güzel olsun dedi dedim ki.

“Ben alırsan oğluna gelin olarak bir kız çocuğu yaparım.”

“Akşam dedi siz üçünüzde birlikte bir şey geçti aranızdan dedi eğer ağınadırsan doğrusu dedi sağa bir galbur altın vereceğim dedi.”

“Vallahi padişahım dedi.”

“Gonuşma tamam dedi geç odaya” dedi.

Çağırdı ortancasını ortancasınada sordu:

Benda bir kız çocuğu yaparım dedi. Senda doğru söyledin çağırdı küçük kız gardaşını:

“Akşam dedi tezgâhın başında dedi, bir şey dokurdunuz dedi ne gonuşurdunuz?”

“Vallahi padişahım dedi söyledim ki eğer beni oğluna gelin olarak alırsan bir oğlan birde kız yaparım birinin alnında olsun dedi ay o birinde alnında yıldız.”

“Ben seni gelinim olarak alırım dedi gabul eden?”

“Ederim” dedi.

Nihayet düğünü gürmuşlar, evlendirdiler bunnarı ama oğlanın babası bir müddet sonra öldü padişahlık, grallık gibin babadan oğla geçer tabi oğulu oldu padişah oğlunu bir yere davet etmişler, savaşa ebede buldu gendine gün bekler hanımı doğursun. Adam gitti tabi o bir iki kız gardaş kıskandı neden?

“Bizi almadı oğluna da güçük kız gardaşı aldı.”

Ebesi ki, o gece sancılandı gıççağız, gider iki dane gulli bulur köpek yani gadın sancılanır doğururken aldılar çocukları gadının altına gullileri ittiler almış ebe çocukları götürdü dağın birine attı kaçtı. Padişah geldiynan sordu çocukları:

“Aha senin hanımın gulli doğurdu iki dane.”

Gadını dört duvar ortasına yaptılar bağzına gadar geçen, giden gadının yüzüne tükürür o çocuklar çobanın birisinin bir çınçnası olur ener mağraya emzirir ikisini da çobanda (Benim gibi çocuk ettmedi)

“Yahu dedi bu bu keçiye kim sağar, hergün sağılmış gelir nasıl olur?”

“Be herif dedi yarın dedi mandıraya gelirken takip edelim” dediler.

Takip ettiler mandıranın yanına yanaşdıyla bir ormana girdi düştü arkasına keçinin bir mağraya girdi iki tane çocuk cak cuk keçinin memesini emer aldı çocukları gelmiş mandıraya:

“Eh gadın dedi çocuğumuz yoktu bir kız buldum birde oğlan, uzun bir zamandan sonra tabi usanacaksınız ama bişey” değil.

Tabi çocuklar büyüdü. Çocuğun babası demiş:

“Bana atım ongar da panayıra gidecem.”

“Baba beni da götürün” dedi.

“E yahu panayır da napacan?” dedi.

Ama çocuk ki dağa çıkardı asıl şu yollarda demirler atılıdır. Nihayet ongardı genne atını heybenin gatına birkaç parça altın koydu gittiler panayıra:

“Ay oğlum dedi git hayvanımızı bağla da gel” dedi.

Gitti çocuk hayvanı bağladı hayvanı bağlayınca aldı, o altınları gitti bir güğümcü buldu:

“Usta dedi bu altınları getirdim satmaya.”

“Pek dedi alırım dedi kaç para isten?”

“Bu gadar yok” dedi.

“Bana bu gadar para verecen” dedi.

“Vereyim, oğlum dedi istediği parayı verdi.”

Çocuğa gitti buldu babasını:

“Nere gittin oğlum da gayboldun?”

“A.... Baba dedi bu halkın çinde gayboldum” dedi.

“Peki” dedi.

Gaçacaklarında bir galabalık görmüşler:

“Baba dedi gel gidelim o galabalığa bakalım” demiş.

Gittiler o galabalığa bir at delalda satılır.

“Baba alan bana bu attı?”

“Ay oğlum ben para dutmam.”

“Ben dutarım” dedi.

“Nerde buldun?”

Yanaşdılar delalcinin yanına o artırır başkası artırır, o artırır başkası artırır at gaşldı çocuğun üstüne verdi parayı babasına ama atı veren delalci demiş ki:

“Bu attı alanda pişman sattanda pişman.”

“Baba dedi ah at bizim onda bağlı, git bin atına ben biniyorum gideyim.”

Yolda giderkan at gonusurmuşudu at demiş oğlana:

“İstersan dedi yelemden üç gurup sök başın sıkıya girdinde gillardan bir taneyi yak ben senin imdatına yetişirim” dedi.

“Peki”

Söktü üç gıl aldı koydu kiprit kutusuna aldı çocuk yolu yaya aldı bir tane tütütü at kişneyerek gelmiş:

“Buyur ağam” dedi.

“Denedim dedi gelirsan”

“Yok dedi gelirim.”

“Söz”

“Söz”

Gitti at etişdi genni babası:

“Ne oğlum dedi genne böyle yayan giden?”

“Vallahi baba dedi at huyluydu dedi beni düşürtü yere gaşttı.”

“Zaten dedi o delalacı söyledi ki atı alanda pişman sattanda pişman ben bilirdim dedi başına iş açacak dedi ama bir şey değil” dedi.

Neysa çocuk o altınları toplar yığar mandıranın yanına bir ormanın içine, gocagari hem ihtiyar mandırada yatırırken:

“Yağu dedi bu çocuklar bizim değil ama gendi çocuğumuzda daha fazla severik.”

Oğlan uyanık duydu bunnarı:

“Ya dedi gocagari benda severim dedi gocagari.”

Kaktı sabahdan ihtiyar çağırdı genne gitsinler davara beraber:

“Baba dedi ben hasta oldum da gitmeycem” dedi.

“Ey oğlumda gal içerde” dedi.

Gız gardaşınada dedi:

“Annem çağırırsa sağa dedi genne gakan oğlaklara gidesin dedi hasta oldum dedi da biz bunnarın evlatları değilik de gaçalım.”

“Peki” dedi.

Çağırdı genne gocagari dedi ki:

“Gız benda hasta oldum dedi abiminan içerde galacam” dedi.

“E... Tamam dedi gızım.”

Ongarılar attı, kılını tütütü at geldi kişneyerek, aldılar o altınlarıda vira çek elini memleket. Gittiler hamama ikandılar, soyundular bulmuşlar bir mühendis:

“Yahu dedi biz bina isterik yapalım sen möhendizsin bize bir arsa bul.”

“Tam padişahın garşısında bir arsa var, aha bir arsada var dedi burda padişahın sarayının garşısında.”

“Kaç para isterler?”

“Bu gadar para.”

“Sen al bize inşahatı da başlatı yalnız bizim yapacağımız bina padişahın binasından daha güzel olsun.”

“Peki.”

Tabi çocuklar güya dediklerine göre eski hikâyeler eski hotelde galırmış nice bircez senede bitti bina. Gakttı padişah bakttı bir gız ayın ondördü gibi balkonda gezer:

“Allah Allah.”

E bu defa padişahın guşkusu gimdir, neyin nesidir?. Yolamış ebeyi ama buyanda oğlan almış bir av tüğeginde gündüzleri ava gider demiş gız gardaşına:

“Sakın kimsesini eve alma”

“Günün birinde dilençi kılığna girermiş gadın tabi ebesi geldi gandırdı gıcağazı girdi evve dedi gene ki?

“Senin abin çıkar dağa dedi genne ki bütün dağda pek dedi abine söyle dedi genne dünya güzelinin feslikanını getirirse sağa dedi dünya güzelinin yaprağını aştığında bin bir çalgı çalar senda eğlenin dedi genne o çalgılarla.”

“Peki.”

Geldi oğlan akşam üstü farketti kapu nişanlıydı.

“Sen kimi aldın dedi genne bugün eve?”

“İşte abi dedi geldi bir gocagari dedi dilenirdi ona para verdim ekmek verdim.”

“E ne söyledi? sağa dedi.”

“Bana dedi dünya güzelinin fislikanını getirirsen yapracığını aştığının bin bir çalgı çalar benda onlarla eğlenirim” dedi.

“Peki dedi yapacan bağa dedi bir fırın ekmek dedi alacam yolumu dedi otuz dokuz, kırk gün gelmezsem bil ki öldüm dedi başının çaresine bak bunnar beni öldürecek dedi.”

Yaptı genne bir fırın ekmek bindi atına aldı yollu gitti. Gitti buldu bir kurtlu dere endi atınida suvardı. Gendi da ekmek yedi geçti derenin o bir tarafına buldu bir köpek bağlı zencirde bir de eşek.

Eşeğin önünde kemik, köpeğin önünde saman, aldı kemiği verdi köpeğe aldı samanda verdi eşeğe bindi atına rabim selamet aldı yolu buldu hızırı hz hızırı

namaz gılar ama ne bilsin ki Hz Hızır'dır endi atında selam verdi aldı selamını ihtiyar:

“Ne evlat dedi buralarda?”

“Vallahi babalık dedi bu yolu aldım dedi dünya güzelinin fislikanını bulmaya gidiyorum.”

“Gideceğin önünde dedi bir bina var dedi. Binanın sağ tarafında dedi delikten deliğe çıkacan pençereye ama dedi fislikanı alırken dedi tikkat et dedi tek bir toprak düşürmeysin dedi. İçinden cinler çıkar seni yer dedi. Çıktı pençereye yavaş yavaş aldı fislikanı endi aşağı bindi atına Rabim Selamet dünya güzel sezdi:

“Genni kes genni köpeğim” dedi.

“Ya ben kırk senelik köpeğdim buraştada saman yerdim.”

“Kes genni eşeğim.”

“Ya ben kırk senelik eşeğidimde buraştada kemik yerdim.”

Oğlan ulaştı evine evve ulaştıktan kelli (hikâye bu ya) aşmışlar fislikanının yaprağını çeşit, çeşit müzik çıktı içinden.

“Ey dedi kız ben bunuynan eğlenirim.”

Baktı padişah hem ebesi ertesi gün sarayda gezer ölmedi dedi ertesi gün genne gandırılar ebesini gitti baktı fislikan evde aman genne tembih ette genne:

“Yok eve birin goyan seni öldürürüm” dedi genne.

Genne demiş genne kadın:

“Sana abin dünya güzelinin dedi saçlarını getirir de saçına goyan o gadar daha güzel olacan dedi.”

Ne amaç öldürsünler ağbisini de padişah'ta kızını garı olarak alsın bilmezler ki şu padişahın gızıdır. Şimdi gocagari kız gördüğünan tahmin etti ki padişahın gızıdır. Gelmiş abisi (hikâye bu ya)

“Birini aldın eve kim aldın?”

“İşte bir gocagaricik böyle, böyle.”

“Sana dedi dünya güzelinin salarını getireceğim dedi bana yapacan dedi bir fırın ekmek otuz dokuz kırk gün gelmezsem bil beni ki öldüm dedi.”

Yaptı kız ertesi gakttı bindi atına genne gitti gene aynı dereden ekmek yedi atını suvardı. Gene geçti baktı köpeğin önünde saman eşeğin önünde kemik

bunnara genne değişti yeyceklerini, geşti genne buldu o adamı namaz gılar, endi atında atının yularını çıkardı. Atını otlatı bekledi bitirdiynan namazı

“Selam selam aleyküm babalık.”

“Aleyküm selam evlat ne böyle buralarda.”

“Vallahi dünya güzelinin saçlarını gidiyom keseyim” dedi.

“O dedi bu iş çok tehlikeli amma her neysa dedi sana tarif edeceğim, varacağın binada dedi genne sağ tarafında dedi kapının dedi bir delik var. O deliğın içinde anahtar var dedi anahtarın üstünde dedi kırk dane düğüm var dedi her düğüm bir kapu açar dedi. Kırk birinci odada yatır dedi dünya güzeli bacakları açık bir mermerin üstündedir. Eğer dedi dünya güzelinin saçlarını kesmeye gidiyorsan dedi gene eğer dedi dünya güzelinin gözleri açığsa dedi iki bacağının arasına gir çek bıçağın kes saçın al, eğer sezerse seni dedi dünya güzeli saçlarını beline iki yura dola dolayamazsan dedi genne tam bacağının arasında kapak var açılır yedi gat yer altına giden dedi gendine ölün. Eğer dedi dünya güzelinin gözleri açıksa kaçamak ara.”

Neysa gitti buldu aldı anahtarı aştı odaları baktı dünya güzelini gözleri fincan daşı gadar par par yanar girdi ki bacağının arasına çekti bıçağın kesin dünya güzelinin saçlarını uyandı dünya güzeli saçlarını beline doladı.

“Ey dedi be adem oğlu dedi sen mi geldin beni almaya?”

“Evet ben geldim dedi. Benim garım olmayı gabul edermen?”

“Ederim dedi ama şu şartla”

“Nedir dedi şartın?”

“Sen burda galacan.”

“Hayır dedi beniminen gidecen dedi gabul edersen.”

“Ederim dedi amma şartlarım var dedi kız.”

“Söyle dedi bakayım şartlarını.”

“Ben senilan gidecem dedi amma benim sözümünden çıkarsan dedi ben geri gelecem dedi.”

“Yok dedi senin emrinden ıkmaycam.”

şimdi Dünya güzeli bilir ki bu kız hem oğlan padişahın gızıdır neysa gittiler vardılar memelkete baktılar ertesi gün sabahtan iki kız balkonda kızlar birbirinden güzel:

“Allah, Allah dedi ölmedi oğlan ama dünya güzelini de getirdi.” genne Gitmiş eve bu defa oğlan evdeydi yine aşılar kapuyu bu defa dünya güzeli aştı kapuyu:

“Ne var annalık?”

“Vallahi demiş sizi padişah davet etti bir akşam padişahın evine misafir olasınız.”

“Peki dedi yarın dedi geleceyik.”

Neysa sabahtan galkılar, ongarıldılar gittiler o dört yol ortasına polisler bunnarı, amma bunnar dört yol ortasına gittiğinan bunnar arabalarından endilerde yayan gelsinler bunnarı polisler goymadı.İlla analarının yüzüne tükürsün dünya güzeli döndüler gittiler evlerine gabul etmedi ertesi gün gocagari geldi:

“Yahu.. dedi sizi davet etti padişah niye gelmediniz?”

“Biz geldik dedi ama biz dedi polisler dedi bırakmadı geçelim illa dedi o gadının yüzüne tükürelim biz gabul etmedik kadının yüzüne tükürelim. Gabul edersa dedi padişah kadının yüzüne tükürmeden geçerik, gelirik pek dedi.” Emir bu ya emir verdiler gittiler ertesi gün geçerkan endiler yayan geçtiler geçtikten geri epeyi bindiler arabalarına gittiler padişahın sarayına

“O hoşgeldiniz buyurun oturun.”

“Dur dedi oturmayacaksınız dedi biz oturmaycayık dedi çıkaracan o gadını duvardan dedi, götürecen hamama yıkaycan, soyacan, geydiren gelsin otursun masaya bizde ona göre oturalım.”

“Peki” dedi.

Bir emir padişah gittiler gadını çıkartılar duvardan göturdüler hamam yıkadılar soydular, geydirdiler bir güzel elbiseleri, evvel kadın oturdu annaları masaya sora oturdu onnar. Şimdi oturdu kız gardaşları da ebe da gelinida kızıda oğluda şimdi padişah bilmez ki bir gelinidir biri oğludur biri kızıdır. Yedikten iştikden kelli demiş padişah:

“Annadın bize dedi bir hikâye ya da masal diğleylim.”

“Ben dedi dünya güzeli çok güzel bir masal bilirim ama tabi dedi işenen varsa ayak yoluna gidecek birisi varsa çünkü kapuyu kilitleyecem anahtarı belime goyacam dedi.”

“Yok dedi hiş biri ne işendik dedi ne tuvalete.”

“Peki” dedi.

Kilitledi kapuyu oturdu kapının arkasına benim aştığım gibi hikâye aştı dünya güzeli padişah dedi anlat yahu bu hikâyeyide bu hikâye benim üstüme gelir, anlatırken demiş:

“Dünya güzeli işte bu oğlun bu kızın ben gelinin ama dedi senin garın köpek doğurmadı aha bu oğlanı doğurdu, hem gızı.”

O vakıt demiş büyük kız demiş:

“Aman ben işendim.”

“Otur dedi genne de işenmedin.” genne

“Ema dedi aman ben tuvalete gideceyim.”

“Otur be goca loto da tuvalete gidemen dedi gendine.”

“At isten dedi gendine seyrana çıkan, yoksa kılıç isten meydana çıkasın.”

“Yok at isterim seyrana çıkayım.”

Getiriler iki dane yabani at bir bacağını, bir ata bir bacağını, bir ata bağladılar bir kırpaşladı atları gocagariyi dövdüler. O bir iki kız gardaşını aynısın yaptı. Kırk gün kırk gece davul zurna yaptılar benda aldım bir kemik yalaya yalaya vurdum Ahmet berberin ayağına rahmetlik kırıldı ben da bıraktım da geldim. gızım.

Hasan Recep SAYGILI

36. ÜÇ TURUNÇLAR

Padişahın oğlu çok zengidir bir gece rüyasında görür üç turunçları görür. Sabah kalkar der ki babasına:

“Ben karar verdim benim kısmetim bu üç turunçlardan biridir, ben gitti bulacam bu üç turunçlar.”

Padişah öyle söyler, böyle söyler oğlunu ikna edemez sonuçta oğlu sabah kalkar ve düşer yoları çünkü rüyasında görür üç turunçları nerde bulacağını görür rüyasında. Gördüğü rüyaya göre hareket eder, gider, gider bulur bir gocagarıcık der ki gendine:

“Teyze der ben seni rüyamda gördüm sen bana üç turunçların yerini tarif edecen.”

“Tamam oğlum der genne. Bak der genne bir yılan çıkacak önüne der genne o yılanı takip edecen o yılan der genne gidecek bir su vardır. Hep böyle içi gurtlu pis bir su, o sudan der genne alacan iki avuç içecen. Sonra der aynı yolu tekrar devam edecen, gidecen yolun kenarında büyük bir guş var, ölü karıncalanmış şey etmiş. Ondan da kesecen bir parça yeyecen, zaten yılan gider, yılanı yine takip edecen, yılan der gendine o turunçların olduğu eve gider. Pencerenin altına yatır, orda uyur, ama gittiği zaman pencerenin altında dev var. Dev pencerenin altında ya pencerenin üstünde üç turunçlar durur der genne eğer der genne. Yanılmasın seni devin gözleri açıgsa uyur, kapılıysa uyanıktır tersdir.”

Gadının söylediği gibi bu hepsini yapar. Sudan içer, guşdan da yer, yılanı da takip eder, gider da sonuçta evda bulur, devı da bulur. Aynen bulur gadının söylediği gibi üç turunçlarıda pencerenin üstünde görür.

“Der genne yavaş, yavaş üç turunçları al.”

Gider, gider devin gözleri açık hatırlar bu devin gözleri açıksa al der genne uyur. Uzanır yavaş, yavaş alır üç dane turunçları. Gider, gider oğlan çok merak eder. Yani içinden bilir kızların içinde üç dane kız olduğunu. Çok merak eder açmak isder. Ama der kadın:

“Üç Turunçları kesinlikle yolda aşma” der gendin.

Ama padişahın oğlu merağna dayanamaz, gider, gider:

“Zaten üç danedir” der.

Açar üç turunçların bir tanesini:

“Aman abi der genne su, su, su”

“Bende su yoktur” der.

Düşer ölür. Ama kadın buna ilkden söyler bir su başında aş genneri. Bu diğnemez. Bu gider, gider tekrar:

“Yok der onu da açacam.”

Açar diğer ikinci turuncuda içinden çok, çok daha güzel çıkar. O da.

“Su, su, su” der.

Düşer ölür. Üçüncüyüde gider babasının havuzunda açar, orda çıkar çok çok güzel kız, suyu bulur, girer, yıkanır, içer sağ galır kız. O saat padişahın oğlu zaten rüyasında gördüydü bir maşa dakar gendine başına

“Bak der gendine bu maşayı saçından çıkartığın anda guş olun. Onçin der genne kesinlikle sasçından çıkartmaycan.”

Çünkü rüyasında öyle gördüydü padişahın oğlu.

“Tamam” der kız.

Padişahın oğluyla kızın bu konuşmasını evde çalışan, bir tane arap kız var hizmetçi o da oğlana aşıktır. gider oğlan içeri o da gelir kızın yanına o kızın başındaki tokayı çıkartır dakar gendi başına bu defa asıl üç turunçlardan çıkan kız guş olur. O diğer çirkin kızda kızın yerine geçer. Başında halayık oğlan gelir:

“Yok der turunçlardan çıkan kız bu değil” der.

Değişir biraz ama anlamaz evde çalışan hizmetçidir. Bu guş olan kızda havuzun başında çok büyük ağaç vardı. O ağacın başına çıkar devamlı der:

“Alan eller gurusun

saran kollar çürüsün.”

Oğlan aldı ya gendini yerinden etti o gurusun, gızı da sarar ya çürüsün oğlan için beddua eder. Gızınan oğlan evleniler, kırk gün, kırk gece düğün edelerhalayınan. Ama her zaman oğlanın içinde bir kuşku var.

“Yani nasıl olur der kız çok güzeldi bu güzel deği?” der.

Bir gün, evlendi ya artık kraliçe oldu halayık kraliçe oldu.. Bilir da o guş her zaman der ya:

“Alan eller gurusun
saran gollar çürüsün.”

“Yok der gocasına ben bu guşdan usandım der genne dut bu guşu kes.”

Dutar padişahın oğlu guşu, keseler keserken ganından damlar toprağa o gan, damlayam gan büyür, büyür çok büyük ağaç olur. Hemen rüzgar çıkar ağaçdan genne o ses çıkar:

“Alan eller gurusun
saran gollar çürüsün.”

Padişahın garısı tekrar der:

Gelir yaşlı bir gocagari tir,tir titrer fakir bir gocagari. Yalvarır evin kahyasına:

“Nolur der gendine bak der gos gocaman ağacı kestiniz der, nolur der padişahın oğlu bana iki dane odun versin da ısınayım der, dondum” der. Yalvarır evin kahyası acır kendini tamam der, al der gendine gocagari gucağını doldurur, gider evine. Yakarken odunları çıkar içinden gız (masal ya) saklanır bir kenara gocagari hemen geçer evden gız çıkar, bütün evi buz gibi eder yalasan toz çıkmaz. O kadar temizler evi. Bir gün padişahın garısının halayığın başındaki tokka çıkar, gadın eski halayığa dönüşür, çirkin halayığa:

“Der genne sen bizim evde çalışansın, üç turunçlardan çıkan gız noldu?”

Bu defa padişahda öğrenir durumu, padişah der ki:

“Deylim ki bu yaştan, bu yaşa kadar genç kızlar bir yarışma düzenlerler, mutlaka padişahın huzuruna çıkacak gelmişini, geçm, işini anlatacak.”

Gocagarinin evine gittiydi ya gız, gocagari şaşar bir gün saklanır eve bulur, tam çokacağı saat çıkmış gibi yapar, döner geri bulur.

“Aman gızım der sen nereden çıktın?”

Gıççık ağlayarak :

“İşte teyze der genne ben üç turunçlardaydım. Böyle, böyle oldu anladır gocagariye başından geçenleri, evin halyığı aldı başından tokayıda geçti yerime.”

Sonra işte padişah böyle bir şey düzenleyince, herkes gider, amacı padişahın gızı bulmaktır. Gider gocagaricik:

“Aradığınız gız benim evimdedir böyle, böyle der gendine.”

Çağırılar gızı tabi bir de ispatlaması lazım o olduğunu, gız anladır başından geçenleri, oğlan nasıl buldu, gendini nasıl etti? Oğlan görünce tabi gızı tanır. Tokkayı tekrar gor başına, kırk gün, kırk gece düğün edeler evleniler mesut yaşalar.

Zehra KAYMAK

37. BALIKÇI

Zamanın birinde bir balıkçı varmış, her gün gidermiş bir kilo balık dutar kismetini o kadar her gün gider bir kilo dutar, satar o balığı geçinir onuynan bir gün bir kız gelmiş.

“Balıkçı, demiş o balıklarını ben alacağım bugün demiş.”

“Tamam” demiş genne.

Almış balıkları gitmiş her gün gelir o alır balıkları. Nihayet demiş gendine:

“Bugün satmayacağım balıkları demiş, ben yeyeceğim bugün satmam.” Demiş.

“Neçün?” demiş genne.

“E satmam bugün” demiş.

“E öyleysa demiş, benim efgarım belik değil ben seni beğendim demiş, senininan evlenmek isderim.” Demiş.

“Sen kimsin?”

“Ben Padişahın kızımı.”

“E ben bir balıkçıyım demiş, seninilan evlenirsem ileride başıma kakmayacakmın, yani sen büyüklenmeyecekmin?”

“Yok hiçbir şey yapmam, benimilan evlen ben seni çok beğendim.”

Evleniler kırk gün, kırk gece düğün yaparlar. Evlenirler geçiniler gideler, balıkçılıktan vazgeçti oğlan padişah damadı oldu. geçiniler gideler. Bir gün o kadar bir acele geyniler düğüne gidecekler, kız geyinir, süslenir, geyinir, süslenir.

“Hade Sultan Hanım.”

“Ey biraz daha,ey biraz daha tamamdır.”

“Hade Sultan Hanım da vakit geçiyor.”

“Hade Sultan Hanım da vakit geçiyor.”

“Ey demiş gendine balık başı değildir ya demiş gendine benim başım gendine ben Sulatan Hanımım demiş gendine.”

“Tamam” demiş.

Hiç seslenmedi. Gittiler düğüne, geldiler oğlan o kadar bir gücüne gitti gışttı evden. Arar, arar gendini Sultan Hanım bulmaz. O kadar yer gezdi, çeşit insanara sordu, balıkçı yok gayboldu. Delalar çağırdı demiş:

“Özür dilerim, pişman oldum yaptığıma, söylemeyeceğim bir kere daha böyle bir şey.”

Balıkçı yok. Oğlan gaşdı gide, gide bir memlekete gitti. İnsannara danıştı ve o memlekette duyduk ki bir padişahın otuz dokuz dane dilsizi var, bir tane eksilir kırk daneye tamamlasın. Oğlan da dilsiz diye gitti o padişaha kendini tanıttı onu da dilsiz yerine goydu. Bu defa gız seyahatte çıktı gocasını arar, geze, geze o memlekete geldi padişah dedi genne ki:

“Gel sana dilsizlerimi da göstereyim. Ben kırk dane dilisizim var, otuz dokuz daneydi fakat kırka tamamladım.”

Gız görüünce gocasını tanıdı. Dedi gendine ki:

“Bu benim gocamdır bu dilsiz değildir.”

Dilsizdir, dilisiz değildir, yarışdılar bahse girdiler. Eğer oğlan dilsizisa padişah gazanacak bütün gızın babasından galan bütün malını alacak o bir padişah. Gonusursa oğlan gız alacak o padişahın bütün malını bu defa anlaşımadılar. Anlaşımadıklarıynan “ne yapalım?” dedi padişah. Dedi ki:

“Cellat edeceyik oğlanı.”

Mahsus bir plan gurdular ki belki gonusur bu defa cellat edecekler oğlanı dilsiz değildir diye, o inat eder dilsizdir deyı, onlar eder dilsiz değildir diye.

“Bu benim gocamdır bırakın gendini alayım gideyim.”

Oğlan da gitmez nihayet bu defa cellat edecekler gızı yalancı çıktı deyı. Gızın bütün malı galacak o padişaha goydular gızı kessinler başını çağırırlar mesesela on dakika galdı, beş dakika galdı. Aha bitiyor kesilecek başı.

“Dikkat edin dedi keseceğniz baş balık başı değildir, padişah gızı başıdır.”

Dedi o zaman belli oldu gonusduğı aldı gocasını gitti ve tövbe etti ki.

“Bir kere daha sana böyle bir şey söylemeyeceğme.”

Ölünceya gadar geçindiler.

Ayşe ERGÜVEN

38. DUZ GADAR SEVERİM

Zamanın birinde bir padişah varmış üç dane gızı varmış. Bir gün padişahın aklına ne estiysa:

“Gelin kızlarım bakayım demiş beni ne gadar seversiniz?”

Böyük gızı demiş:

“Ben seni babacığım şeker gadar severim.”

Ortanca gızı demiş:

“Ben seni dünyalar kadar severim.”

Küçük gızıda demiş.

“Valahi babacığım ben seni duz gadar severim.”

“U demiş onlar beni şeker gadar, Dünyalar gadar sever da sen duz gadar seven. Bunu at demiş adamına bunu götür bir yere cellat et ganlı gömleğini da bana getir.”

Almış cellat gitmiş bir ormana demiş gız:

“Kesme beni cellat etme sana nestersan veririm üzerinde olan bütün elmaslarımı altınlarımı vereyim beni kesme beni” demiş.

“Napacağım, ne cevap vereceğim babana? Sonra beni cellat edecek baban.”

O da demiş gendine:

“Ben bu elbisemi çıkarayım kes bir şey batır ganına götür.”

Öyle yapmış cellat, bir geyik bulmuş ordan kesmiş. gızın elbisesini batırmış ganına, götürmüş, gıza demiş:

“Yolun açık olsun gızım.”

Goyvermiş genni ormanın birine. Ormanın birinde gide, gide gız bakmış ki bir atlı avcı ovada çıkmış ağacın üstüne saklanmış gız görünce at gızı ürkmüş. Ürkünce bakmış yukarı oğlan:

“Sen ne aran o ağacın üstünde?

” demiş.

“Aman ne olur bir zarar getir ben demiş padişah gızıyım böyle, böyle durum oldu sen kimsin?” demiş.

O da demiş:

“O da demiş genne ben da padişah oğluyum demiş genne en aşağıda ben seni götüreyim demiş sen hangi memlekettensin?”

Söylemiş memleketinin adını. Aldı gızı atının arkasına götürdü gızı memleketine, kırk gün düğün yaptılar evlendiler mutlu, mutlu geçiniler üç daneda çocukları olur. Gız bir gün çok ağlamış:

“Noldun sultan hanım da ağlan?” demiş genne.

“Vallahi demiş genne babam beni cellat etirmek istedi ama isteyerek yapmadı herhalde üzgündür demiş özledim babamı” demiş.

“Götüreyim” demiş.

“Yok sabredeceğim biraz daha demiş çocuklar büyüsün” demiş.

Gene zaman geçmiş bakmış ki bir gün iki dane derviş baba geldi o memlekete gezerler padişaha haber geldi ki iki dane misafir vardır gezer. Davet etmiş adam gendilerini:

“Buyurun hoşgeldiniz falan”

Anlaşıldı ki o memleketin veziriyann padişahı, adam söylemedi gızını gaybetti da arar:

“Tebdili gıyafet geziyi çıktık” demiş.

“Yoksa bir üzüntünüz mü var padişahım?” demiş genne oğlan.

“Yok demiş gezerik” demiş.

Gız gördü babasını tanıdı. Yemekler yaptı masaya her çeşit yemek oturdular yesinner ama hepsini duzsuz yapmış, oturmuşlar yemeğe çocuklarda hizmet ederler.

“Çocuklar kimin?”

“Benimdir demiş üç dane çocuğu oldu demiş iki oğlum bir gızım.”

“Allah bağışlasın demiş hanımın nereli?” demiş.

“Bilmem demiş.”

Oturdular yemeği yesinner, padişah açmış bir yemek goymuş, başka bir şey goymuş gene bakmış dadı yok, gene goymuş bakmış genne dadı yok.

“Noldu padişahım yemeklerimizi mi beğenmedin?”

“Beğendim ama demiş yemeklerinizin hiç birinin duzu yok demiş datsız demiş.”

Aşmış gız perdeyi:

“Selam babacığım demiş gendine gördümün?” demiş gendine.

“Aman gızım demiş özür dilerim, senin gıymetini bilmedim demiş, hakikatten demiş duzsuz hiçbir şeyin dadı yokttur demiş.”

Toruncuklarını almış gucağna sevmiş, rahat, rahat yaşadılar geçindiler bu gadar.

Ayşe ERGÜVEN

39. HASAN OĞLU MISIRLI

Bir zamannar bir padişah varmış o padişahın da bir gızı varmış bir tüccarının evlenmiş. Evlendiler çok güzel geçiniler, tüccar git, gide ilerler çok zengin olur.

E mu defa arkadaşları gelir:

“A tüccarım nasılsın? İşte ben da bu falan yere mal götürdüm, filan yere mal götürdüm.”

Onnarı yedirdir, içirdir ahbap çok geleni, yedirdi, gideni yedirdi. İflâs etti hiçbir şeyi galmadı artık mecbur oldu, garısı napsın? Çocuklarna yemek, işmek hiçbir şey yok. Gitmiş bir gün adam iş arar:

“O arkadaşlara git berki sağa verirler” demiş kadın.

“Eh biz nerde bulduk demişler, biz gendi gendimizi geçindiremeyik.”

O bir arkadaşına gitti o da öyle öbür arkadaşına gitti o da öyle. Garısı demiş genne:

“Ben gideyim efendi, demiş genne.”

Örtünmüş çarşafını, çarşaflymış o zaman çıkmış o eski tüccarların şu ahbabıdılar onların hanımların evine gitmiş bir tanesinin demiş:

“Böyle, böyle durumumuz çok kötü çocuklarım aç galdı, mümkünüsa bir şeyler isterim sizden” demiş.

“Tamam” demiş kadın çağırmış bir köfün doldurmuş dadlısından duzlusundan, ekmeğinden, pademinden her şeyinden almış yükletmiş adamına yolladı kız gitti eve oğlan bakmış ki:

“Demek benim sözüm bu gadar geçmez demiş sen kadın olduğun halde, bunnarı getirdin çocuklarmıza da beslen gendilerini, sen besle çocuklarımızı ben başka yere gidip iş arayacağım. Çünkü şerefime yediremem kadın ekmeği yeyim demiş gendine, bekle demiş seni aradacağım.”

Bu defa çıktı oğlan gitti bir yere gitti, gitti bir memlekete nerde yatacak? Gece oldu. duydu ki bir delala çağırır işte bu gadar kiraya ev var falan bakmış delal demiş:

“Bu evde demiş gene her kim yatırsa gece sabahtan başı kesik bulunur.”

“Ben bu evde yatacağım” demiş.

Tüccar arkadaşları sarmış etrafını:

“Sen nerden gelin?”

“İşte falan yerden gelirim işte geldim eşya aldım da eşyam gelecek arkadan da dükkayan açacağım falan.”

“Öyleysa benim evimde gal falan.”

“Yok, yok ben bu evde galacam.”

“E bu evde kim galarsa gece, sabah ölüsü çıkar.”

“Ben yatacağım bu evde” demiş.

Yatmış o gece evde yazmış bir yatacak yatmış, bakmış sabaha yakın:

“Ey Hasan oğlu Ali Mısırlı” demiş bir ses.

“Evet benim demiş” garkmış, oturmuş.

“Sana altın endireyim mi?” demiş.

“Endir, endir” demiş,

Bir damı açılmış, evin altın yığılmış ev.

“Müsaade edersen gidebilir miyim?” demiş.

“Müsaade edemem sen kimsin?” demiş genne.

“Ben bir ecinliyim demiş bu altınların üzerine kefil koydular Hasan oğlu Ali Mısırlı gelecek bu altınlar onundur verecen dediler, beni azad edersen gideceyim demiş.”

“Azad edemem seni demiş” gene.

“Neçün?”

“Benim falan yerde garım var, üç dane çocuğum var gidecen onları da alacan da getiresen bana da seni ona göre azad edecem, hem demiş gene alacan bu altınları da gidecem kırk top kapot bezi, kırk top hümayun, kırk top elbiselik, falan bir tüccarın ne kadar malı varsa o kadar mal alacan develere yüklededen hanımımı da alacan çocuklarmı da alacan gelesin.”

“Ama ben bunnarı bir günde yapamam” demiş.

“Kaç günde yaparsan yap getir demiş gendine ona göre seni azad edecem.”

E tüccarlar bunu alırlar bir gün, birinin evinde yer, bir gün birinin evinde yer dükyan buldular gendine eşyam gelecek malım, gelecek oğlan, Allah yolladı gendine o evi da satın alır altınları da bir zer zemine yığar içeri yığar içeri, kapar satın alır o evi dayar, döşer ona dükyan da bulur arkadaşları onu da satın alır her şeyini hazır eder bir hafta on gün, on beş gün geçer aradan berkide yirmi gün bir gün haber gelir

ki Hasan Oğlu Ali'nin eşyaları geliyor o tüccarların hanımları, tüccarlar hepsi toplanırlar davullarnan, zurnalarnan karşı çıkarlar develernan o eşyaları getirirler, çok güzel garısı çocukları, yerleşirler. Bu defa o tüccarların bir tanesinin oğlu varmış evlendirmek üzereymiş oğlunu da gendine göre bir kız bulamadı oğluna göre. Bunun da bir güzel gızı vardı iki oğlu bir gızı vardı ya o tüccarların biri oğluna istedi kızını bunun kısmet oldu evlendirdiler yuva gurdular işleri da yoluna girdi, bütün nüsübetlikler üzerlerinden gakttı. O vakit ecinliye dedi :

“Seni azad ediyorum istediğin yere gadar git.” dedi. Bu gadar.

Ayşe ERGÜVEN

40. SALMANIM OĞLUM, SALDIRDIM OĞLUM

Bir oğlucuğu vardı gandinın dedi gendine:

“Al destiyi da git dedi da su doldur da getir oğlum dedi gadın gendine her gün ben mi daşıyayım bu suyu?” dedi.

“Tamam” dedi çocuk aldı, gitti giderkan yolda düşürttü destiyi gırdı, ağlar çocuk gorkar eve gelmez. Saklanır bir bucağa gelmez bu defa kız gardaşına der:

“Git dr gendine de çocuk gelmedi al çocuğu da gel gitti su doldursun.”

Gitti der

“Aman oğlum salamanım oğlum,
saldırdım oğlum,
seni soğuk sulara aldirdım oğlum,
gitti arkatan su doldursun,
çocuğmuzu ark aldı gitti” deyzesi ağlayarak gelir.

Babası gelir işden:

“Noldu da ağlar?”

“Çocuğmuz gitti su doldurmaya dereden ve bulamadı genni deyzesi gitti.”

“Gideyim, bende bakayım dedi noldu?”

Git adam da bütün derenin etraflarını aradı bulamadı o da başladı:

“Salmanın oğlum,
saldırdım oğlum,
seni soğuk sulara aldirdım oğlum,
biz şimdi ne yapacayık geldi o da?

Bu defa kardeşini yolladı o da gitti aynı biçimde geldi gadın dedi ki:

“Gideyim bende bakayım n olacak?”

Gitti o da oğlunu bulamadı o da geldi:

“Salmanın oğlum
saldırdım oğlum,
seni soğuk sulara aldirdım oğlum,
biz nerelere gideceyik?”

Hepsi ağlarlarken bir çocuk gelmiş o yandan:

“Noldunuz da ağlarsınız ?” demiş.

Demişler işte çocuğumuz gitti su doldursun ark aldı gendini dere gitti, onun marazını içerik.

“Ben şimdi oğlunuzu gördüm. Falan ağacın altında yatırdı, ağlayarak.”

Bu defa gideler bulurlar çocuğu, ocuk der ki:

“Destiyi gırdım gorktum geleyim size da onun için gelmedim” da huzuru kavuşurlar ben da bıraktım da geldim.

Ayşe ERGÜVEN

41. MURADINA NAİL OLMAYAN DİLBER

Zamanın birinde bir ana gızı vardı her gün gergef işlerlerdi. Çıkırıktaki ip eğirirlerdi böyle geçmilerni buldular. Bir gün bir guş geldi gondur baş ucularına dedi ki:

“Gızım sen kırk gün bir ölü bekleycen, kırk günden sonra muradına erecen.”

“Hayırdır? Demiş gız nölacak, nedir bu gelen?”

Üç gün bu aynı guş gelmiş ve aynı şeyi söylemiş. Nihayet demiş annesine:

“Ben artık gorkarım bu evde galayım, gaçalım anneciğim başka yere gidelim. Gurtulalım berki bulmaz bizi bu guş” demiş.

Çıkılmışlar yolda giderlerken bakmışlar bir büyük sarayın önünden geçerlerken, girmişler içeri su içsinner, gız girmiş girerkanen kapu kapandı. Annesi galdı dışarda imkânı olmadı içerden açılsın kapı galdı onun içinde gız otuz dokuz gün beklemiş o ölüyü. Bakmış ki bir ölü vardır odanın birinde, denize karşıda pencereleri varmış, o odanın hep denize bakar gız hem dua eder Allah’ına gurtarsın genni birde bakmış ki gemide carıye satar bir kaptan geçerken demiş gendine.

“Al bu parayı, bana bir halayık yolla.”

Bağlamış çarşafı birbine, kuşakları her neysa halayığı çekmiş yukarı demiş:

“Ben da biraz bahçeyi gezeyim çiçekleri, meyva bahçelerini sen da bekle”

Demiş halayık beklerken oğlan ansırmış canlandı. Demiş halayığa:

“Kaç gündür demek sensin beni bekleyen” demiş halayığa.

“Evet ağam benim” demiş genne.

“Tamam” demiş. Bu defa evlendi halayığınan geçiniler, geçiniler da dibelik hizmetçi yerine goydu halayık. Onu emreder, bunu emreder gız ona hizmetçi oldu. bir öyle iki öyle epeyi zaman geçindiler öyle ama gız çok eziyetlendi. Bir gün adam sefere gidecek.

“Nesdersiniz getireyim?” demiş.

Halayık demiş:

“Bana demiş çok güzel elmasalar, inciler getiresin, çok severim süsleneyim” demiş.

Gıza demiş “sen nesden ya gızım?” demiş.

“Ben da demiş bir sabır daşı isterim getiresin ama unudursan getiresin yolların kapansın gidemeyesin demiş genne.”

“Tamam” demiş.

Çıktı oğlan gitti aldı halayığa incileri, elmasları her şeyini gızın sabır daşını unuttu yolda gelirken aklına geldi. Gemi gitmez durdru istop etti dümeni.

“Noldu Allahım?” demiş.

Çeşit tayfalar baktı olmadı.

“Ha demiş aklıma geldi sabır daşı istediymiş bizim hizmetçi döneyim alayım.”

Dönmüş almış getirmiş, merak etmiş demiş:

“Aha getirdim hediyelernizi.”

Halayık almış takmış, dakışdırmış incileri, elmasları saltanat sürer gızda bakarmış onda demiş:

“Aha sağa demiş sabır daşı getirdim.”

“Çok teşekkür ederim.”

Almış gız goymuş beklemiş geceye gadar gece olmuş, oğlanda demiş dinleyeceğim bakayım napacak? Halayığı uyuttu, halayık uyuduktan sonra gitti gızın odasının yanına.

“Sabır daşım demiş gendine ben demiş anneminan demiş gergef işlerdim. Ne güzel geçimimizi sağlardık birbirimimizinan çok güzel geçinirdik demiş bir guş geldi demiş, bana dedi ki kırk gün bir ölü bekleycen kırk günden sonra muradına erecen bizda demiş üç gün gelince gaktık gaştık o evden başka memlekete gidelim yolda giderken demiş, bu eve geldik ben girdim annem dışarda galdı demiş, girdiğim içeri çıktım yukarı bir ceset buldum ve o cesedi otuz dokuz gün bekledim. Sen olsan nasıl olurdun sabır daşı?” demiş.

Sabır daşı puf, puf etmiş.

“Otuz dokuz gün bekledim demiş ondan sonra demiş bir gemi geçerdi bir halayık satın aldım. O gün goydum halayığın başına demiş cesedi beklesin demiş. Ben da çıktım bahçeye meyva ağaçlarını göreyim biraz da yüzüm gözüm garardıydı demiş kapalı durmadan ve ceset demiş canlandı baş ucunda bekleyeni halayığı zannetti sen olsan nolurdun sabırm daşı?” demiş. İşte demiş ben bunnara

kanlandım ne yapacağımı, bilmem intihar mı, edeyim nasıl gurtulayum? Bu işden demiş.”

Sabır daşı bat diye patlamış oğlanda girmiş içeri demiş:

“Sen neçün bu gadar zamandır sabrettin da bana söylemedin demiş gendinada halayığı demiş besledim garım oldu da senda hizmetçilik ettin.”

“Söyleyemedim demiş.”

Annesini da getirtmiş oğlan gızın, ferahlarından düğün yapmışlar halayığa da demiş:

“Nesden sen at mı? isden gılınç mı? isden.”

“Gılınç düşman boynuna demiş, at isderim bineyim da seyrana çıkayım.”

“Tamam” demiş.

Bindirmiş genni bir yaban atının sırtına birda dikenli çirpi vurdu, yapan atı aldı dağalara gitti halayığı onlarda rahat, rahat geçindiler.

Ayşe ERGÜVEN

42. PADİŞAH'IN GIZI

Zamanın birinde padişahın bir gızı varmış, nolduysa gonuşmaz gız bütün okumuşları, doktorları getirdi padişah kimse gonuşturmadı. Adamın biri dedi ki:

“Ben gonuşdururum gızı.”

“Eğer bu gızı gonuşdurursan benda vereceğim sana gızı, evlendireceğim sizleri”dedi padişah.

Oturdu oğlan bir gaç gece masal anlattı gıza, gız oralı olmadı bir gece dedi ki uyanık gız dinler gendini.

“Bir zamannar dedi üç arkadaş vardı dedi çıktılar bir yolla gitsinner iş aramaya yolda giderlerken bir tanesi dülger, bir tanesi terzi, birida hoca cami hocası, demişler ki nöbetleşe uyuyalım, ormandan geçeceyik bir gazaya uğramayalım. İkisi uyurken dülger uyanık nöbet bekler demiş ki “Ne oturayım vakit geçsin?” Bir ağaç dalı kesmiş o ağaç dalından, kesmiş, yontmuş bir güzel gız heykeli yapmış. Ta uyuklasın, uyukladığından öteki arkadaşları terzi olan uyandı o aldı nöbedi. Dülger olan yattı uykuya bakmış ki bir gız heykeli yapılmış “o demiş benim arkadaşın uykusu gıştı bu gız heykelini yaptı ben ne yapayım acaba da mahçup olmayım? yanında ben da dikeyim bir elbise gendine geydireyim”

Oradaki olan beraberinde olan kumaşıcılardan bir şeylerden bir elbise yapmış geydirmiş gıza. Onunda vakti gelmiş öteki arkadaşları galkacak yattı. Gakmış hoca dolaşır.

“Uh demiş bu gız nedir? Arkadaşlar yaptı bak onlar mesleği var ben ne yapacağım? demiş biri yaptı heykelini, biri elbise yaptı geydirdi ben ne yapayım Allahım?” demiş.

Abdest almış namaz gılmış Allah'ına yalvarmış ki bir can gelsin bu gıza.

“Ki benda mahçup olmayım arkadaşların yanında.”

Bir can gelmiş o gıza oğlan demiş padişahın gızına:

“Bu gız hangisine düşer sultan hanım demiş gendine o masalı anşadan dülger mi, düşer, terziye mi, düşer, hocaya mı düşer?”

O da demiş:

“Dölger zaten sanat sahibidir yapar, terzida elbise dıker, herhalde dedi hocaya düşer bu gız.”

O vakıt gonusıtu gız gonusıduğunan padişah demiş:

“Tamam dinledim gonusıdu fakat demiş gendine gene kesildi gızın gonusması ne yapacağım?”

Oğlan demiş ki.

“Ben birkaç gece galayım Sultan Hanımın yanında gene tekrar görüşürük, tam gonusmasına açılısın ona göre ver bana gendini.”

Gızın yanında otururken oğlan bakmış ki gız uyurken ağzından bir yılan çıktı gızın ve o yılanıdı gonusma şeyini tutan. Oğlan bekledi tam yılan ağzından tam çıkarken gılincınan gesti ve gız gaktı oturdu ve gonusmaya başladı tamamen. Padişahıa verdi gızı o oğlana evlendirdi gendilerini muratlarna erdiler, gız da gonusıdu benda bıraktım da geldim.

Ayşe ERGÜVEN

43. AKILLI TÜCCAR

Zamanın birinde bir adam varmış köyünde yaşırmış, bir öküzü varmış. Garsına demiş:

“Ben demiş gendine alış, veriş yapacam tüccarlık yapayım.”

“E ne alacan?”

“Alayım bu öküzü gideyim, satayım demiş ona göre alış, veriş yapayım.”

“Tamam” demiş.

Yolda giderken bakmış elinde tekkeynan bir adam geçer, adam demiş:

“Nere giden?”

“Alış, verişe giderim ticaret yapacayım.”

“Ne alıp, ne satacan?”

“Aha bu öküzü götürecem.”

“Bu tekkeynan değişirmin? bağa demiş vereyim tekkeyi da ver bağa kz?”

“Değşirim” demiş.

Verdi tekkeyi aldı öküzü aldı. Tekeyi aldı eline gider, giderken yolda başka bir adm görmüş.

“Nere giden?” demiş.

“Alış verişe giderim” demiş.

“Neyi satacan?” demiş.

“Aha bu tekkeyi satacam demiş.”

“Neyinan? aha benim horozum var demiş o adam gendine, aha vereyim sağ bu horozu bu tekkeyi veririm bağa?” demiş.

“Veririm” demiş.

Tekkeyi verdi horozu aldı giderken yolda bakmış başka bir adam takke başında gider.

“Nere giden arkadaş?” demiş genne.

“Alış verişe giderim tüccarlık yapacağım.”

“Ne alıp, ne satan?” Demiş.

“kz verdim tekkeyi aldım, tekkeyi verdim, bu horozu aldım.”

“Şimdi da demiş bu horozu bağa ver demiş genne bu takkeyi sağa vereyim veririm bağa?” demiş.

“veririm” demiş.

Almış takkeyi geymiş başına horozuda verdi adama gitti geyun başına su çeksin. Su çekerken bakmış tüccarlar, tacirler böyle develernan yüklü, ürkmüş hayvanları, develeri o yükleri hep dağılmış.

“Ne yapan bu geyun başında? demişler gendine da ürkütün bize hayvannarmızı.”

“Ticaret yaparım demiş.”

“Ne ticareti yapan?”

“İşte demiş öküzü verdim, tekkeyi aldım, tekkeyi verdim, horozu aldım, horozu verdim bu takkeyi aldım demiş.”

“Senin garın var mı evlim? demişler gendine.”

“Evliyim ya demiş.”

“Tamam demişler gendine gel gidelim evine, sağa eğer garın, gızmazsa bunnarı yaptın diye, bütün bu malları sağa vereceyik senin olsun garını da bırakacayık sağa. Eğer kızrsa sağa garın demişler gene, garın alacayık senida öldüreceyik demişler gene.”

“Tamam” demiş adam.

Çıktılar gittiler çalmışları kapuyu çıkmış gadın.

“Bu adamı tanır mı?” Demişler.

“Tanırım demiş gocamdır.”

Gocan böyle, böyle yaptı demiş.

“Öküzü verdi, tekkeyi aldı, tekkeyi verdi horozu aldı, horozu verdi, takkeyi aldı demiş napacan?” gendine demiş.

“Çok iyi yaptı demiş öküzü verdi tekkeyi aldı, tekkemiz yoktu demiş keçilerimizi atlasın, tekkeyi verdi, horozu aldı, horozda bizi uyandır sabah gakarık daha iyi demiş. Horozu verdi takkeyi aldı demiş oh daha iyi demiş üşümez gocamın başı” demiş.

Sarılmış gocasının üstüne.

“Tamam hade al demişler, garında senin olsun bu mallarda senin olsun.”

Zengin olmuş adam mahanaynan tüccar oldu hakikâten, istediğine erişdi.
Benda bıraktım da geldi.

Ayşe ERGÜVEN

44. DEĞİRMENCİK

Bir gocagarıcık varmış zamanın birinde, bir da toruncuğu varmış, bir gün süpürürken toruncuğu, bir paklacık bulmuş.

“Nene demiş bu paklacığı ne yapayım?”

“Ne bileyim gızım?”

“Ekeceğim gendini demiş.”

“E ek demiş.”

Ekmiş paklacığı, paklacık büyümüş, büyümüş havalara çıkmış, demiş:

“Nene çıkacağım ben bu paklacığın üstüne gezeyim.”

“E çık gızım” demiş.

Çıkmış bakmış ki yazınan gış gavga ederler yaz demiş genne:

“Yaz mı, eyi gış mı eyi?”

“Yaz eyi demiş denize giderik, ondan sonra meyveler çıkar eyi yaz. Gış da demiş eyidir, yağmurlar yağar ekinlerimiz olur.”

“Tamam” demiş.

Yaz gendine bir değirmencik vermiş, gışda gendine tavucuk vermiş. Almış gız enmiş aşaya.

“Nene demiş bak bana ne verdiler?”

“Kim verdi gızım sağa onları.”

“Yazınana gış yukarda gavga ederlerdi demiş bende onlara söyledim yazda eyi gışda eyi, bana bunnarı verdiler demiş.”

“Getir gızım bir avuç bulgurcuk var, öğüdelim demiş bir pilav yapalım da yeylim.”

Gomuşlar bulguru öğütsünner pişmiş, pişmiş pilavlar çıkmış tabak, tabak o bulgurcuğun yerine.

“U demiş kebabda söyleylim be gızım demiş.”

Öğütmüşler kebablar çıkmış nesterlerse canları değirmencikden o çıkar oturdular, yediler doyurdular garınnarını duramazlar bir yere. Dedi gocagarıcık:

“Hade davet edelim padişahı yemeğe, gelsin yemek yesin bize.”

Davet ederler padişah gelir veziriyann, vüzeresıynan galabalık her ne isdedilerse yemekler çıktı, pişirdiler, godular, yediler, içdiler.

“Git bak dedi vezirine bakalım nerde buldu bu gocagari bu gadar yemeğida çıkarır.”

“Padişahım demiş bir değirmencikden döner çevirirler değirmeni yemekler çıkar demiş.”

“Bakın demiş bir değirmen bulun aynisinden değişelim.”

Bir değirmen bulmuş aynisinden değişmişler değirmeni. Bu defa gadın açkımış onlar gaştıktan sonra hep yemekler bitti.

“Getir gızım demiş bizde goylum birazcık bişey yeylim” demiş.

“Hade kebab çıkar demiş bize.”

Çevirirler gırım, gırım hiç bi şey çıkmaz.

“Aman çaldılar bize padişah bize çaldı değirmenciğimizi napacayık?”

Tavucuk demiş:

“Beni yollada ben bulurum sağa demiş gocagari değirmenini.”

Gitmiş padişahın damına gonmuş.

“Gıt, gıdak demiş, padişahım demiş gocagarının demiş değirmenini veresin çaldınız” demiş.

“Duttun bunu da demiş havuza attın gendini demiş.”

Atmışlar gendini.

“Yut ağzım suları, yut gıçım suları, yut ağzım suları.”

Tavucuk şişmiş, gene çıkmış.

“Gıt, gıdak gocagarının değirmenini veresin padişahım demiş.”

“Duttun be gendini da yakın fırını da attın gendini içine demiş.”

Yakmışlar fırını, fırın gızmış atmışlar tavucuğu içine.

“Çıkar ağzım sulları, çıkart gıçım sulları.”

Püskürtmüş, püskürtmüş hep ateşleri söndürmüş yine çıkmış tavucuk.

“Gıt, gıdak demiş gocagarının değirmenini veresin padişahım demiş.”

“Duttun be genni demiş da attın eşek arılarının içine soksunnar gendini.”

Arıları yuttu tavucuk.

“Attın be yaban atlarının içine dedi gendini, gakmalasınnar, öldürsünner gendini dedi.”

Atalar yaban atlarının içine tavucuk der:

“Çıkar ağzım arıları çıkar gızım arıları.”

Hep çıkarır tavucuk arıları, hep yaban atlarının sokar hep arılar yaban atları
hep ölür, tavucuk gene çıkar.

“Gıt, gıdak der gocagarinin değirmenin veresin padişahım çapuk.”

“Duttun gendini kesin yeyim dedi da başka türlü olmaz kestiler tavucuğu
bişirdiler oturdu padişah yesin, yemiş gendilerini ondan epeyi saat sonra başlamış
tavucuk.

“Aman, ne keskin değirmencikler, ağzının içinde gonusur dişleri ne keskin
değirmencikleri aman ne dar sokacıklar, geçelim sokacıklardan nihayet aman ne
güzel gıcı padişahın.”

Sıkılmış padişah, çıkmış padişahın gıcından tavucuk.

“Padişahın gıcını gördüm ya, padişahın gıcını gördüm ya”

Tavucuk rezil etmiş.

“Ver be genne değirmenini gitsin demiş da ne gıcım galdı, ne başım galdı, ne
bağzım galdı.” Demiş.

Benda bıraktım da geldim.

Ayşe ERGÜVEN

45. HABİS

“Zamanın birinde bir kadın varmış gocasınan geçinirler, kadın yemeğiciğini bişirir eder, o gün gocası et almış demiş gendine:

“Goyum yapayım da yeylim demiş.”

Odunnarıda yaş fakiridi üfürür, üfürürmüş yanmaz odunnar, gocasıda yanında otururken üfürürken ansızdan yelenmiş, osurmuş:

“Aman Allah’ım demiş açıl yerimda al içine beni demiş gocamın önünde rezil oldum uttandum” demiş.

Açılmış yer enmiş yer altına giderkan yolda:

“Noldu kadın demiş gendine yolda?”

“Aman demiş gocamın önünde üfürürken ateşe osurdum demiş. Utandım gocamdan demiş dua ettim açılsın yerde, alsın beni içine de gömsün gocam beni.”

“E git dava et gendini, habisler padişahına.”

“Nerededir?”

Tarif ettiler genne gitti.

“Noldu kadın, demiş genne şikayetini ne?”

“Şikayettim demiş genne osurdum demiş, ocağı üfürürken gocamnın yanında rezil oldum demiş. Açıl yerim al beni içine dedim demiş. Açıldı yer işte sağa geldim dava edeyim.”

“Bre Habis demiş.”

“Efendim padişahım” demiş genne

Orada bitmiş hemen.

“Noldu demiş neçün bu kadını mahcup ettin?” demiş.

“Acele düğünüm vardı padişahım da gideceğdimda onun için demiş.

“Tamam gidin verin kadının hediyesini” demiş.

Bir dağarcık altın doldurmuşlar, vermişler kadına çıkarmışlae yukarı gomuşusu görmüş kıskanmış.

“Nerede buldun, bu gadar altını?”

Demiş genne:

“Gocamın önünde osurdum, açıl yerim al beni dedim, girdim, habisler padişahına habisi dava ettim demiş. gazandım mahkemeyi.”

“Git demiş gocasına çabuk et alda gel demiş.”

Almış gocası et getirmiş, üfürürmüş, üfürürmüş sıkılırmış, sıkılırmış osuramaz garı çünkü yalanda osuracak kısakanmasından.

“Bıııh”

Demiş sesiz bir osurucuk çıkmış.

“Açıl yerim da al benida içine” demiş.

Açılmış yer gitmiş habisler padişahına.

“Ne var kadın?” demiş.

“Geldim habisi dava edeyim sağa demiş.”

“Napdı?”

“Gocamın önünde utandırdı beni” demiş.

“Be habis demiş bir çağır yok bre habis, bre habis, bre habis.”

Nihayet habis.

“Ne var? padişahım” demiş.

Bakmış bir gözü kör, bir ayağı topal eli çolak.

“Noldun? da ezildin elendin demiş, bu kadını rezil ettin gocasının önünde” demiş.

“Gendi zorunan çağırdı beni demiş çok uzak bir yoldaydım” demiş.

“Gidin gene verin hediyesini demiş.”

Gitmişler vermişler bir dağarcık bişey.

“Bunu demiş gene hep kapuyu kapaycan, hep deliği, dirseği hep kapaycan öyle açacan altınnarı hep öyle bulacan.”

Gide kadın deliği dirseği kapar yalnız başına, açar dağarcığı yılanlar, akrepler, böğler, hepsi sokar kadını fenalığından ölür oraşda kadın. Allah daima fenaların cezasını versin benda bıraktım da geldim.

Ayşe ERGÜVEN

46. EŐECİĐİNAN DEVECİK

Evvel zaman çinde galbur saman içinde bir eşeciğnan, devecik varmış eşek arkadaş dev arkadaşā:

“Ben ot ekin buldum gel yeylim dedi.”

Gitti eşecik güçücük boyu sığar deve girmeye çabalar gannar içinde galdı. Bahçe telinan gesiğdi ondan sonra:

“Ben türkü söyleyerek gidecem dedi. Aiiiii, aiiiii.”

“Yapma bana dayak yedirecen.”

Sahıbısı geldi dövdü deveyi bir yıl galdı evinde deve iyleşince.

“ Eşek arkadaş napan?”

“Aha gördüğün gibi ben ekin ot buldum” dedi.

Getirdi gendini büyük derenin yanına ondan sonra derenin içine girdi.

“Ben güçücüğüm girmeme boğulurum.” dedi eşecik.

Deve üstüne bindirdi.

“Benim keyfim geldi oynayacağım.” dedi

Sekdi, sekdi eşeği düşürdü. Boğdu denize gadar o da çıkıdı yedi, gitti.

Taylan YANIK

47. HİYARCI GÜZELİ

Develer tella iken, pireler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır, mıngır salar iken. Bir padişah varmış, bu padişahın hiç çocuğu yokmuş. Bir gün

“Allahım bir oğlum olsun, bir olukta yağ akıtayım, bir olukta bal demiş.”

Bir oğlu olmuş padişahın geli gün, git gün, bir oluktan yağ akıtmış bir olukta bal akıtmış. Herkesde doldurmuş yağı balı daşımış evine bir gocagaricik ta basdoncuğuna dayansın da gelsin çeşmeler böyle çok azacık akarmış iplik gibi sızar. Almış bir yumurta gabucuğu bir de küccük şişecik, doldurmuş yumurta gabucuğunu, döker şişeciğinin içine. Padişahın oğluda pencereden bakarmış, acımış gocagariciği demiş:

“Bir altıncık atayım bu gocagariciğe bozsun ömrü billah yer.” Atmış altını şişeye çarpmış, şişede devrilmiş yumurta gabuğunu gırmış. Dönmüş gocagaricik bakmış pencereye.

“İllahi oğlum hiyarcı güzelinin peşine düşesin” demiş.

Oğlan her gün hasta olur, gittik sonra daha çok hasta olur. Bir gün demiş anasına:

“Anne söyle attımı ongarsınnar, heybemedâ söyle yeycek goysunnar, ben demiş hiyarcı güzelini bulmaya gideceğim.”

Binmiş attına oğlan gitmiş, gitmiş, gitmiş bir gölün başına gelmiş, yatmış uyumuş, hayvanınıda sulamış gendida yatmış uyumuş diğnensin rüyasına bir ihtiyar girmiş demiş genne:

“Oğlum dile benden, ne dilersang” rüyasında görmüş ama oğlanda demiş:

“Ben demiş Hiyarcı güzeline aşık oldum. Hiyarcı güzelini ararım onu bulmama yardım et.”

“Al” demiş. Başından üç dane saç sökmüş vermiş oğlana demiş:

“Bu dağları aşacan bir bostan bulacan, o bostan demiş bir deve aittir. Gidecen demiş eğer gözleri açıksa uyur eğer gözleri kapalıysa çabuk, çabuk demiş. Zaten bir kök hiyar var, üstünde üç dane var kesecen demiş, acele kaçacan, eğer demiş başın sıkıya gelirse, hissedersa dev da düşer peşine demiş gendine, bu gılları birbirine çarp, gurtaracak seni” demiş.

“Tamam demiş oğlan.”

Binmiş atına gidmiş yedi dane dağın aşmış, bakmış yedinci dağın arasında vadide, bostan ekilli. Bakmış oğlan dev gözleri açık uyur, koşa, koşa, koşa kaçarken dev uyanmış, görmüş gendini düşmüş peşine tam böyle yakalayırken gendini saçları birbirine sürmüş. Bir fırtına kopmuş devin gözleri çör, çöp dolmuş, görememiş oğlanı oğlan kaçdı gitti. Gurtulunca devden demiş:

“Bu hiyarın bir tanesini keseyim.”

Biri büyük, biri küçük, biri daha küçük.

“En büyüğünü keseyim bakayım.” Kesmiş çıkmış içinden bir güzel kız.

“Susadım, susadım, susadım” demiş ölmüş.

Biraz daha gitmiş oğlan demiş: “İkinci yıda keseyim.”

Kesmiş yine içinden bir güzel kız çıkmış içinden daha güzel.

“Susadım, susadım, susadım” demiş. O da ölmüş.

Bu defa oğlan demiş: “Gideyim bir su başına susadım deyince atayım gendini suyun içine.”

Gitmiş bir büyük köşk, bir büyükda havuz durmuş havuz başında, kesmiş hiyarı içinden çıkmış dahada güzel bir kız.

“Susadım, susadım, susadım” deyene gadar atmış geni havuzun içine bakmış bir güzel kız, çıplakda kız demiş genne:

“Çıkarayım seni bu ağacın üstüne, otur demiş, ben gideyim saraya düğün dernek halayı gurayım, alayım geleyim sağada gelinlik getireyim, geydireyim, gidelim demiş gelin edeyim seni, alayım, gideyim.”

“Tamam” demiş kız.

Çıkarmış gıcağızı ağaca oğlan binmiş, atına gitmiş, davul, zurna hem gelinlik getirsin gıza giyecek şeyler elbise getirsin. O sarayında hizmetçisi halayık, hanım demiş gendine:

“ Be halayık demiş git havuzdan su doldur, da getir” demiş.

Gitmiş halayık su doldursun, eğilmiş böyle alacak suyu gızın aksini görmüş havuzda demiş:

“Ben hanımımdan güzelda gendi resmini zannetti, hanıma su taşıyacağım” demiş, vurmuş testiyi gırmış.

Hanımı demiş: “Be halayık hani su?”

“Hanımım ben senden güzelda ben sana su mu daşıyacağım?

“Git be bakalım, bak aynaya bakalım demiş güzelmin, çirkinmin?”

Gider halayık bakar aynaya bir dudağı yeri süpürür bir dudağı göğü. Gene yollar halayığı. Almış halayık tenekeyi bu defa gitmiş havuzun başına, eğilmiş su dolduracak, bakmış gene gızın aksini görmüş havuzun içinde genne:

“Ben hanımımdan güzelda, hanımına su mu daşıyacağım?”

Tak, tak vurmaya başlamış tenekeye yere, gıcağazda onun üstünden başlamış gülmeye. Galdırmış gıcağaz başını bakmış, ağaçda bir güzel gız, saçlarıda sırma gibi te ayaklarına gelir.

“Nasıl çıktın gız onun üstüne?” demiş halayık, gıcağazda:

“Yumurta gabuklarını bir, bir dizdim çıktım” demiş.

Halayıkda inanmış gitmiş, doplamış bir hayle yumurta gabuğu dizmiş, dizmiş bir bakmış hepsi gırıldı yumurta gabuklarının, halayık düşmüş yere, genne:

“Gız nasıl çıktın onun üstüne?” demiş.

“İğneleri dizdim, dizdim çıktım” demiş.

Genne bir hayle iğne bulmuş dizmiş, dizmiş, basınca iğneler gömülmüş hep halayığın ayağına. Gız acımış gendini gız demiş:

“Uzadayım sırma saçlarımı sarılda çık.”

Uzatmış saçlarını gıcağaz, halayık sarılmış, çıkmış, biraz oturmuşlar. Gızdı ya gıcağaza:

“Gel demiş birbirimizi bitleylim demiş.”

Eskiden bitde vardı. Gıcağazda inanmış yatmış, halayığın önüne, böyle saçlarını garıştırırken, çıkartmış göğsünden bir iğne bir sokmuş gızın başına. Büyücüydüda herhalde, güvercin olmuş uçmuş gitmiş gıcağaz. Halayık oturmuş ağacın üstünde. Oğlan düğün, dernek gürmüş getirmiş, gelinlikler, elbiseler. Bakmış gız halayık oldu onun üstünde.

“Gız demiş noldun böyle demiş o gadar güzeldin, o gadar beyazdın noldun böyle?”

“Güneşde otur, otur yandım” demiş.

“Dudaklarına noldu?” demiş.

“Gargalara bırr, bırr demeden böyle böyüdü.” Demiş.

Oğlanda inandı gelin etmiş halayığı, almış götürmüş saraya. Güvercinda o yandan her gün gidermiş sarayın has bahçesine, gonarmış bir ağacın üstüne:

“Bahçeci, bahçivancı”

“Buyur efendim” dermiş o da.

“Halayık napar?”

“Uyur”

“Uyusun, uyansında al ganına boyansı”

“Padişah napar?”

“Uyur”

“Uyusun uyansında mis ganberler boyasın, umduğun dallar gurusun.”dermiş bir okkada incir saçarmış, uçar gider.

Her gün öyle, her gün öyle bahçe gurumuş. Bir çağırmış padişah, çıkmış balkona bahçesini seyrederken:

“Allah, Allah demiş noldu benim bahçada gurudu?” Çağırmiş bahcivanı:

“Bre bahcivan demiş nolduda gurudu bu bahçe?”

“Sorma efendim demiş her gün bir güvercin gelir, bir tek ağaç galmış gurumamış. Böyle, böyle söyler bana, umduğun dalar gurusun der uçar gider demiş, yarın demiş bu son ağaç galdı herhalde gelecek bunada” demiş.

Akşam olur çıkmış, oturmuş ağacın üstüne gelmiş güvercin oturmuş başalmış güvercin:

“Oy cici bahcivancı”

“Buyur efendim dermiş.”

“Padişah oğlu napar?”

“Uyur”

“Uytusun, uyansında mis ganberler boyasın.”

“Halayık napar?”

“Uyur.”

“Uyusun uyansında al ganına boyasın” demiş.

Umuduğun dallar gurusun derken oğlan yakalamış gendini padişahın oğlu, götürmüş altın kafes yaptırmış gomuş. O gadar çok severmiş ki gakarkenden güvercinin başında. Halayık kısıkanmış napacak? Demiş:

“Hasta olayım, doktor getireyim, tembihleyim doktorlara söylesin padişah oğluna, bu güvercini kesecen yedirecen ondan sonra iyi olacak bu halayık.”

Yalandan çiltisinin altına goymuş hep peksemetleri, halayık ondan ona döner:

“Amanın kemiklerim ölüyorum, güvercini kesin yeyimda eyi olayım.”

Doktorada para vermiş, doktoru demiş:

“Keseceksiniz güvercini halayık yeycek eyi olacak.”

Kesmişler güvercini halayık yedi eyi oldu. Ama güvercini keserken bir damla ganı damlamış merdiven ayaklarının yanına o ganın damladığı yerde bir gül ağacı bitmiş uzamış, uzamış te Halayığın yatak odası penceresine gadar uzamış. Bir gün Halayık açmış pencereyi böyle bakarken, rüzgar esmiş, gelmişl gül dalı halayığın yüzüne sürünmüş, halayığın parçalamış yüzünü. Halyık iki gözü iki çeşme ağlar, padişah oğlu geldi eve.

“Noldun halyıkda ağlan?” demiş gendine.

“Hiç sorma demiş açtım pencereyi, bu gül dalı parçaladı yüzümü kesecen bu gülü” demiş.

Padişah oğlu marazından ölüyor o gadar güzel gül ağacı.

“Olur mu be halayık?”

“Kesecen” demiş.

Ağlaya, ağalaya padişah oğlu kesmiş ağacı odunlarını bütün fakirlere dağıtmış, galmış bir tek odun havluda onuda bir gocagariciğe vermiş:

“Yak deyzeda gızın soğuk gecelerde.”

Dağıtmış gocagariciğede odunu. Gış gelmiş, havalar soğmuş gocagaricik demiş:

“Bu odunu parçalayımda yakayım, gızınayım” demiş.

Ta almış baltayı kesecek odunu vururmuş oduna bir ses gelir odunun içinden:

“Avv, avv, avv” dermiş.

Yavaş, yavaş parçalamış odunu birda içinden çıkmış bir gız. Ama her gün odunu parçalamadazdan önce, gocagaricik çıkar su doldurmaya gelir, evi buz gibi temizlenmiş yemeğe bişmiş, şaşırmış.

“Kim yapar bağa bu işleri, kim yapar bağa bu işleri?”

Odunu yararken gız çıkmış içinden:

“Deyzeciğim demiş ben senin gızın olayım, sana yapayım işini demiş galayım seninlan” demiş.

“Tamam gızım demiş gocagaricik.”

Padişah oğluda gül kestikden sonrada bir hasta olmuş, bir hasta olmuş herkesler çorba götürür gendine ama gızı ağaca çıkartığında bir yüzük vermiş gendine dakmış barmağına, hasta olunca:

“Nene demiş yapayım benda bir çorbada götüreyim.”

“Aman gızım demiş benim hiç tabağım yok, tavuk saksısında yerim yemeğmi bir tavuk saksım var.”

“Ben ona gorumda, götürürüm” demiş.

Yapmış çorbayı içineda atmış yüzüğü götürmüş padişahın oğluna. Kapudan içeri gomazlar gızı. Padişah oğlu duymuş kapudaki hengameyi.

“Bırakın gelsin” demiş.

Gelen çorbayı döndürür, gelen çorbayı döndürür. Gızı görünca almış çorbayı bir yudum içmiş, bir daha çok lezetli, bir daha, bir daha yüzük gelmiş ağzına. Padişah oğlu canlanmış:

“Ben bu yüzüğü o gızın eline dakdım nerden geldi çorbanın içine, çağırın bağa sahipini gelsin.”

Çağırılmışlar sahibini, tanıdı tabi oğlan gızı. Gitmiş gıcağaz gocagariciğin evine padişah oğlu haber yollar.

“Gelsin” demiş.

“Hayır demiş, saraydan gocagarinin evine gadar halı döşemezsan gelmem” demiş.

Döşemişler halıyı, gıcağaz gelmiş, evlenmiş padişah oğluynan halayığıda çağırılmış demiş:

“Dile benden ne dilersan?”

“At isterim seyrana çıkayım” demiş halayık.

“At isten ha seyrana çıkasın.” Çekmiş iki dane yaban attı padişahın oğlu bir bacağına bir atta öbür, bacağına da öbür atta bağlamış, iki dane gırbaç vurmuş atların kışına atların biri bir tarafa gitmiş, halayığı ayırmışlar orta yerinden atlar, padişah oğluda evlenmiş gızlan, muradına ermiş. Benda bıraktım geldim.

Yıldan ONUR

48. PADİŞAH VE KIZLARI

Bir varmış, bir yokmuş, vaktin birinde bir padişah varmış, bu padişahın üç dane gızı varmış. Bir gün çağırılmış padişah kızlarını:

“Bakın kızlar demiş birer ok atacaksınız kimin başına gidersa onunlan evleneceksiniz.”

Büyük kız bir ok atmış, gitmiş vezirin büyük oğlunun başına, ortancası bir ok atmış, bir taneside atmış, atmış gitmiş bir eşeğin üstüne.

“Bir daha at” demiş babası.

Gene eşeğin üstüne demiş:

“Allahın emri üçdür.” Üç defa atar üçündeda eşeğin üstüne gider.

“Vallahi babacığım demiş benimda herhalde kısmetim bu eşektir. Eşeğin evleneceğim” demiş.

Gitmiş gıcağaz eşeğin yanına eşekten ses çıkar:

“Ben demiş yeşil meleğim sakın beni kimseye söyleme” demiş, gaybolmuş eşek.

“Eğer beni söylersen beni birine, altın babuç yaptıracan, beni bulunacaya gadar bu altın babuçlar delinecek, beni altın dağında bulamaycan, gümüş dağında bulamayacam, cevahr dağında bulacan.”

Gaybolmuş ortadan, her iki günde bir gelir oğlan gıza bir çiçek atar, kimdir, kimdir?, kimse bilmez. Böyük kız gardaşı evlenmiş gıcağazın, düğünde buluşurlar galabalık. Bir oğlan gelirmiş buna, bir gül atar, alay ederlermiş gızınan. Yani eşeğinan nikah olduda oğlanı alamaz diye:

“Ne gülersiniz demiş eşek zanettiniz benim nişanlım?”

Deyinca ortadan gaybolmuş, sormuş, soruşturmuş gıcağaz oğlandan eser yok. Aklına gelmiş oğlanın söylediği gitmiş.

“Babacığım demiş bana altından bir çift babuç yaptır demiş. Ben demiş yeşil meleği aramaya gideceğim.”

Yaptırmış padişah başka çare yok. Geymiş gıcağaz düşmüş yollar, gitmiş altın dağına bakmış bir gıcağaz:

“Altın dağdan inen kız,

altın maşrappadan su içen gız,
Yeşil Meleğin canı için bana bir yudum su ver” demiş.
“Yeşil meleği nerden bilin ya be sen” demiş gendine vermemiş.
Vermemiş su bile gıcağaz bu defa gitmiş gümüş dağına.
“Gümüş dağdan enen gız
gümüş maşrappadan su içen gız
Yeşil meleğin canı için bana bir yudum su ver” demiş.
O da gızmış “Yeşil Meleği nerden bilin sen?”

Gitmiş cevahir dağına almış gıcağaz gendini. Cevahir dağında götürmüş bir dev garısının evine, Yeşil Meleğin annasının evine, dev oğluymuş meğer. Gelmiş Yeşil Melek demiş Gendine:

“Galdır babucunuda bakbakayım demiş ben sana demedim, beni kimseye söylemeyesin?”

Galdırmış gıcağaz babucunun altını bakmış delik.

“Seni buldum ya demiş genne.

Neysa galdı gıcağaz bir iki gün, bir hafta. Bir günm dev garısı demiş gendine

“Ben gidiyorum demiş ben gelene gadar demiş bu evi süpürüp, süpürmeyece.”

Oturmuş gıcağaz ağırlar ya süpürecek, ya süpürmeyecek. Gelmiş oğlan görmüş gendini:

“Noldun gızda ağırlar?” demiş.

“Annan banga böyle, böyle söyledi, gelene gadar bu evi süpürüp, süpürmeyim. ya süpüreceyim, ya süpürmeyeceyim.”

“Ver bana süpürgeyi” demiş oğlan.

Bir yerini süpürülmüş, bir yerini süpürülmemiş, bir yerini süpürülmemiş bitirmiş. Gelmiş akşam dev garısı bakmış ev istediği gibim süpürülmüş.

“Eyicisin, büyücüsün puşt oğlumun öğreticicisin” demiş.

O da demiş: “Ne eyiciyim, ne büyücüyüm, annamın babamın tek kızımı demiş.”

Ertes günü gene çıkacak dev garısı bu defa demiş genne:

“Ben gelene gadar gözyaşınılan bu küpü dolduracan.”

Geçmiş gıcağaz küpün başına ağlar, ağlar, ağlar bir iki damla yaş damlar onuda küp çeker. Genne oturmuş ağlar kız, gelmiş.

“Oğlan noldun gızda ağlan?”

“Annan söyledi bağa bu küpü göyaşımınan doldurayım, ağlarım, ağlarım ağlayanıda küp çeker” demiş gendine.

“Gel kız bura” doldurmuş küpü su bir eyde duz goymuş garıştırmış tamam.

Genne gelmiş dev garısı genne eycisin, büyücüsün bilmem ne?. Ertesi gün gene gidecek demiş genne:

“Ben gelene gadar gidecen demiş genne gız gardaşımnda bir kutu var alıp gelecen.”

Oturdu gız gene ağlar napacak? Gız gardaşının ne evini bilir ne yurdunu genne ağlar, genne geldi oğlan:

“Noldun gızda ağlan?” demiş gız:

“Annan söyledi banga gelene gadar gız gardaşının evine, deyzenin evine gideyim bir kutu varmış alayım, geleyim. Ben demiş ne evini bilirim, ne hiç” demiş.

“Bak demiş genne burdan çıkacan, bakacan bir kapı yatık, kapuyu galdıracan geçecen demiş genne dikecen yukarı, ondan sonra biraz daha gidecen bakacan eşeğin bir köpek, eşeğin önünde kemik, köpeğin önünde saman, samanı alacan demiş, eşeğin önüne goycan, kemiğida alıp köpeğin önüne goycan. Geçecen bakacan demiş bir dere sular akar içeçen üç avuç demiş, elini yüzünü yıkaycan, üç avuçda içeçen demiş. Geçecen demiş bir elma ğacı elmalar gurtlu hep kesecen demiş bir tane bir tanede goynuna goycan demiş. Daha o yanı gidecen demiş bakacan bir fırın dev garısı göğsünan frını siler, çıkaracan başından eşarbını demiş silsin fırını, ondan sonra gidecen bakacam deyzemin evidir demiş genne. Otur deycek sanga deyzem, masanın üstündedir kutu, otur dediğindeda geçecek o öbür odaya demiş gidecek dişlerini bilesin.Sakın en demiş odaya girerkenden al kutuyuda kaç tamam mı?”

“Tamam.”

Dediğini yapmış oğlanın işte gitmiş kapuyu galdırmış, eşeğin önünden almış kemikleri, samanı goymuş, geçmiş, suyu içmiş, elmadan yemiş, goynuna goymuş, geçmiş eşarbını vermiş fırıncıya gitmiş dev garısı demiş:

“Otur beş daga demiş bir işim varda yapayımnda geleyim odada” girmiş.

Girerkandan odaya kapmış gıcağaz kutuyu kaçmış, dev garısıda arkasından:

“Dut fırıncı” demiş.

“Ne dutacayım ya? demiş. Ben bu gadar senir ya demiş göğsümünan fırın silerim, ama o başından bana eşarbını çıkarttı da verdi demiş, sileyim.”

“Dut elma ağacı.”

“Ne dutacayım ya demiş siz demiş basarsınızda geçersiniz. O bir tane yedi, üç daneda goynuna goyududa geçti demiş.”

“Dut derem”

“Ne dutacayım ya demiş, siz kışınızı, başınızı yıkardınız demiş o üç avuç işdida geçti” demiş.

“Dut köpeğim.”

“Dutmam ne dutacayım? Ya demiş ben bu gadar demiş saman mı yerimde saman gorsunuz önüme? O bana kemik goyduda geçti.”

“dut eşeğim.”

“Ne dutacayım ya demiş ben bu gadar senedir kemik mi? Yerimde banga kemik korsunuz. O bana saman goyduda geçti.”

Kapudan oyanı geçememiş artık dev garısı, gıcağaz almış kutuyu gitmiş eve. Yeşil Meleğin anası gelmiş.

“Gız noldu aldımın kutuyu?”

Halbuki yolladıydı gız gardaşı yesin gendini diye. Neysa düğün dernek gurulmuş meğer çalgıymış o kutunun içinde. Gızı gelin ettiler on barmağında onda mum yaktdılar. İki dev garısıda enmiş pencerenin altına yanacak gız mumlarnan küllü düşecek onlarda aşmış ağzını pencerenin altında külü düşecekda külünü olsun yessinler. Neysa oğlan dermiş.

“Gel gız öpeyim seni birda gurtarayım.”

“Beni öpecenda yanağın kül olsunda ananın, teyzen beni yesin benim” dermiş Evlenmeden yok ya eskiden, biraz sonra mumlar bitior.

“Gel gız bir öpeyim seni birda kurtayım.”

“Beni öpecen yanağın kül olsunda deyzenin ananın ağzına uçayım yesinner beni.”

Yeğenida öbür dev garısının deyzesinin gızıda yanlarında demiş gendine:

“Gel beş dakika bu mumları goyum barmaklarına gideyimda geleyim.”

Almış gızın barmaklarından mumları goymuş yeğenin eline, almış gızı gitmiş. Mumlar erimiş tutuşmuş gıcağaz yanmış. Külleri savrulmuş dev garıları yemiş aşağıdan birda çıkıkkalar, bakkalar gendi gızını yed. Düşmüş peşine oğlanınan gızın. Gitmiş, gitmiş oğlanınan gız o yoruldu artık vurdu arkasına gızı artık gider. Birda demiş oğlan:

“Dön gız bak bakayım arakana ne gelir?”

Dönmiş bakmış bir beyaz bulut demiş.

“Gorkama gorkamda anamdır demiş. Bir tokat vurmuş bir bostan etmiş gendini. Gendideda bahçeci gelmiş dev garısı annamış, gızın bostan olduğunu bostancınında oğlu olduğunu.

“Galk oğlum, gidelim oğlum, bu el gızına uyma oğlum.”

“O dermiş domadezler beş gurus, karpuzlar yedi gurus.” Duymaz bile anasını.

“Başına geleni çek” demiş. Çekmiş, gitmiş.

“Garın hamile olmayacak mı? demiş beni çağırmanın doğuramasın inşallah demiş, başına geleni çek” demiş çıkmış gitmiş.

Epeyi sonra demiş: “Ben bir şey yapamadım gız gardaşımı yollayayım.”

Gene epeyi yol gattetmiş gızınan oğlan gene oğlan demiş:

“Dön gız bakbakayım arkana ne gelir?”

Dönmüş bakmış arkasına bir gara bulut.

“Gork gız gorkda deyzemdir.”

Bir tokat vurmuş gıcağaza, bir kaç etmiş gendida üstünde yedi başlı bir ejderha olmuş. Ararmış şey etsin dev garısı saldırırmış oğlan, ejderha. Ondan ararmış çeksin oğlanı saldırırmış gendilerine en sonunda başa çıkamamış bırakmış gışmış. Gel gün git gün evlendi oğlanına gız hamile oldu. Gızda gece doğuramıyor, bu defa anasına haber salmış anası gelmiş yardımcı olmuş, doğurmuş gıcağaz. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine, benda bıraktım geldim.

Yıldan ONUR

49. SİDDİLEYLA

Bir varmış bir yokmuş vaktin birinde bir gadın varmış bunun hiç çocuğu yokmuş, bir gün demiş :

“Allah demiş bir kızım olsun onu kara köpeğe vereyim demiş.”

Ne vâd ettiydi acaba bir gızı olmuş. Tabi olunca gıymadı versin çocuk büyümüş yedi yaşına gittmiş. Bir gün okula giderken gıcağaz gara köpek çıkmış önüne demiş:

“Siddileyla, Siddileyla söyle anana vâdını yerine goysun. Vâdını yerine gomasa yeyeceğim seni” demiş.

Siddileyla gitmiş unutmuş anasına söylemeyi. Ertesi günü gene okuldan döner gıcağaz gara köpek çıkmış önüne.

“Siddileyle, Siddileyla söyle anana vâdını yerine goysun. Vâdını yerine goymasa seni yeyeceğim” demiş genne.

“Gitmiş eve anne demiş her gün demiş bir gara köpek çıkar önüme söyle bana vâdini yerine goysun, gomasa seni yeyeceğim der banga” demiş.

Gadın gapttığı gibi gıcağazı gitmiş, vermiş gara köpeğe, almış gara köpek gızı götürmüş bir dağ başına bir ağaca bağlamış, gendida gitmiş, odun bulsun ateş yaksın Siddileylayı yesin. Tam gitmiş odunnarı toplansın bir kervan geçermiş deve kervanı.

“Görmüş gıcağazı noldu gız sen bunda?” demiş genne.

“Gara köpek bağladı beni buracağa, bişirecekda, yeycek gitti odun toplansın” demiş.

“Nolur gurtar beni” demiş.

Almış gıcağazı goymuş gıcağazı heybesinin içine yüklü giderdi dev kervanı, bir yükün arasına sokmuş gızı. Bu defa gelmiş gara köpek, gara köpekda devdir. Gelmiş gara köpek deveciye demiş:

“Bir gız vardı burda görmedin mi?” demiş.

“Görmedim” demiş.

“Yoklayacağım develer” demiş.

O da “Yokla” demiş.

Gızdırırmış şişi sokarmış her torbanın içine, gızdırırmış şişi sokarmış her devenin üstündeki yükün içine tam gızını şeyine gelince bir ürkütmüş develeri deveci, kervan garıştırmış develeri, gara köpek yine aynı torbalara sokmuş şişi gıcağaz bu defa gıcağaz gurtulmuş. Almış deveci gızı gitmiş, gara köpek döndü geri gitmiş, gitmiş az gitmiş, uz gitmiş dere tepe düz gitmiş, altı aylık yolu bir gün bir gecede gitmiş, gelmiş bir ovaya dağdan tepeden, gitmiş enmiş ovalara bakmış bir bir kulubecik görmüş. Gıcağaza demiş:

“Seni bırakayım burda demiş sen yavaş, yavaş sen git” demiş.

“Tamam amca demiş o da”

Bırakmış gıcağazı ot yeye, yeye acıktıda gıcağaz tabi ne yeyecek. Ot toplamış otları yeye gitmiş kulubeye bakmış, üç dane yatak kimseler yok, yeycek var orda, bir güzel temizlemiş leş gibi evinçi darmadağın. Temizlemiş evinçini yemekda yapmış, yemiş girmiş yatağın bir tanesinin altına yatmış. Akşam üstü gelmiş üç dane oğlan avdan gelmişler, bakmışlar evleri buz gibi tertemiz.

“Allah, Allah kim yaptı bize bu işi”

Bir bakmışlar yemeklerida bişimiş, oturmuşlar yemişler hayır dua goymuşlar.

“Kimdir acaba, kimdir acaba”

Gıcağaz bakmış o zaman zararsızdırlar çıkmış.

“Ben yaptım demiş, kabul edersanız beni gardaşınız olayım demiş. İşleyin ya avdan vurun getirin benda bişireyim size geçinelim gidelim.”

“Tamam” demiş abilerida.

Onlar gidermiş ava vurur gıcağazada bişirir, geçiniller gideller bir gün ateşi bitmiş, kibriti bitmiş nerden bulacak ateşda yemek yapsın. Çünkü eskiden ateşse yapallardı yemeği. Çıkmış dışarı bakmış dağın içinde bir ateş yanar demiş.

“Gideyim koşa, koşa alayım o ateşden bir kömür getreyim benda yapayım yemeğmi.”

Gitmiş dağın üstüne bakmış bir dev garısı golifayı bişirir gazanın içinde.

“Deyze demiş banada bir kömürcük veririm demiş gendine ateşim bitida.”

“Vereyim gızım ya.”

O da gara köpeğin anasıymış meğer. Goymuş gendine bir maşrapanın içine üç dane kömür demiş gıcağaza:

“Aç eteğini demiş gene sana golifada goyumda ye demiş gendine.”

“Tamam demiş o da”

Çevirmiş böyle eteğini dev garısı üç kevgir golifa goymuş eteğine, aşadanda bundan kevgirinan gorken eteğininide aşağıdan delmiş. Gıcağaz hem yer golifaları, hem gider, hemda dökülür yolda golifalar ta gitsin biraz galmış eteğinde, gıcağaz serpmiş eteğindekilerini girmiş içeri. Akşam olmuş gara köpek gelmiş, demiş dev garısı:

“Bak oğlum demiş bir bilsen bugün kim geldi?”

“Kim geldi ana?” demiş

“Siddileyla, Siddileyla dut demiş bu buğdayların yolunu seni götürecektir derdesa.”

Ertesi gün dutmuş buğdayların yolunu gitmiş, bulmuş Siddileyleyi çalmış kapuyu:

“Siddileyla, Siddileyla uzat güçücük barmacığının kapunun altından emeyim demiş, uzatmazsan seni yeyeceğim, aş kapuyu demiş.”

“Aşmam” demiş.”

“Öyleysa uzat güçücük barmacığın kapunun altından emeyim” demiş.

Uzatmış güçücük barmacığını kapunun altından Siddileyle gara köpek emiş, emiş, emiş bütün ganını Siddileyla düşmüş bayılmış gara köpek gaşdı. Akşam olur abileri gelmiş noldu Siddileyla noldu Siddileyla? ayıltmışlar gendini Siddileyleyi demiş:

“Gara köpek demiş beni buldu Siddileyla, Siddileyla uzat güçücük barmacığını kapunun altından emeyim dedi. Benda uzattı demiş emdi, emdi bayıldım demiş.”

Ertesi günü abileri saklanmışlar gara köpek gene gelince.

“Siddileyla, Siddileyla uzat güçücük barmacığını kapunun altından emeyim demiş.”

Siddileyla uzatmış barmacığını vurmuşlara gara köpeği. Gara köpeğin bir damla ganı damlamış kapunun içine ertesi gün Siddileyla gezerken evinçinde, temizlik yapar bir çivi olmuş girmiş ayağına Siddileyla düşmüş, bayılmış abileri gelmiş akşam aramışlar ayırtsın gendini öyle yapmışlar, böyle yapmışlar ayılmaz. Başlamışlar ağlasınar öldü Siddileyla diye.

“Bu gızın bize çok eyliğı tokandı bir çamekan yapalım dört yol ortasına goylum gendini içine giden gelen ziyaret etsin” demişler.

Bir camekân yapmışlar, goymuşalar gızı onuniçine giden gelen ziyaret edermiş. Bir gün annesida geçermiş ordan bir bakmış camın içine gendi gızı, başlamış ağlasın.

“Noldun gızım, noldun gızım?”

Böyle söylerken ayağının altıda çiviye gözü ilişmiş.

“Demiş çekeyim bu çiviye nerden battı gızımın ayağının altına.”

Çekmiş çiviye gıcağazın ayğının altından gız:

“Hapşu, hapşu, hapşu” demiş.

Aşmış gözünü gadın bulmuş gızını, gıcağazda bulmuş annesini. Onnar ermiş muradına bizda çıkalım kerevetine benda bıraktımda geldim.

Yıldan ONUR

SÖZLÜK

A

Aba:Büyük kız kardeş. Abla

Abi:Büyük erkek kardeş. Ağabey

Abiminan:Ağabimle.

Acıgır:Açıkır.

Afı Gafı Yemek:Obur ve boşboğaz insanlar için kullanılan bir deyim.

Ağamınan:Ağamla.

Ağlasınnar:Ağlasınlar.

Ağnamak:Anlamak.

Akar:Akar su, pınar.

Alacayık:Alacığız.

Alahda:Alahta.

Anladayım:Anlatayım.

Añadmak, Ağnadmak:Anlatmak.

Añamaz, Ağnamaz:Anlamaz.

Anamdır:Annemdir.

Añat, Ağnat:Anlat.

Anlaşmadıklarıynan:Anlaşamadıklarıyla.

Annar:Anlar.

Anneminan:Annemle.

Ansızın:Ansızın. Hiç hatıra gelmedik bir sırada birdenbir, anî olarak, anîden

Alacayık:Alacağız.

Arık:Ark. İçinden su akıtmak için toprağı kazarak yapılan açık oluk.

Arkadaşıynan:Arkadaşıyla.

Arşın:Türkçe Sözlük'te "yaklaşık olarak 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü" denilen arşının Kıbıs'ta uzunluğu 60 santimetredir.

Aş:Açmak eylemi.

Aşadanda:Aşağıdanda.
Aşlık:Açlık.
Aşmak:Açmak.
Aştı gabuyu:Açtı kapıyı.
Atacayık:Atacağız. Atmak eylemi.
Ateşda:Ateşte.
Atıynan:Atıyla.

B

Babuç:Pabuç, ayakkabı.
Bağa:Bana.
Bağada:Banada.
Bağız:Boğaz. “Boynun ön kısmı ve bu kısmı meydana getiren organlar.”
Bağzı:Boğazı.
Bahalı:Pahalı.”Pahası yüksek olan.”
Bahça:Bahçe.
Bahçacı:Bahçeci.”Bahçe işi ile uğraşan kimse.”
Bahçemida:Bahçemide.
Bakacayık:Bakacağız. Bakmak eylemi.
Bakdı:Baktı. Bakmak eylemi.
Bakkal ikana:Bakkal olduğu zaman, Bakkaliken.
Baña:Bana
Bango başı durmak: Bango, Meyhane, dükkân, kahvehane vb. Yerlerde iş sahibinin önünde bulunup, müşterinin diğer tarafında kaldığı masa şeklindeki yer. Müşterinin oturduğu kısımdaki oturmağa bango başı oturmak, ayakta durmağa bango başı denilmektedir.
Barmacığını:Parmacığını.
Barmağını:Parmağını.
Barmak:Parmak.

Bastelli(Pastelli):Pekmez ateş üzerinde gereğinden fazla pişirildiğinde konsantre duruma geçmekte: pekleşen pekmez soğurunca pastelli olmakatadır.

Başdan:Baştan.

Bazar:Pazar

Bazlamak:Hayvan ya da insan boğazından keserek öldürmek.

Beklerik:Beklemek eylemi. Bekleriz.

Belezik:Bilezik.

Benda:Bende.

Benimda:Benimde.

Benimilan:Benimle.

Benimnan:Benimle.

Beyidini:Beyitini.Beyit(nazım birimi).

Bırakacayık:Bırakmak eylemi. Bırakacağız.

Bırakdılar:Bıraktılar.

Bidda:Bitta. Oklavı ile açılan ince yuvarlak hamur yaprağı.

Bilirsa:Bilirse.

Binersan:Binmek eylemi. Binersen.

Bir yere gonmak: Bir yere varmak, ulaşmak.

Birbirimizinan:Birbirimizle.

Birceğez: Bircez. Biri, bir tanesi.

Birda bakmış:Birde bakmış.

Birda:Birde.

Birezden:Birazdan.

Birgaç:Birkaç.

Birida:Biri de.

Biriynan:Biriyle.

Bişirecekda:Pişirmek eylemi.Pişirecekte.

Bişiririk:Pişiririz.

Bişirmez:Pişirmez.

Bişmiş:Pişmiş.

Bitior:Bitmek eylemi. Bitiyor.

Bitirdiynan:Bitirdiği zaman.

Bittacık:Pittacık

Bittiñan, Bitiğinan:Bitmek eyelemi. Bittiği zaman.

Bizeda:Bizede.

Boblin:Bir tür kumaş

Botin:Konçusuz ayakkabı.Potin.

Böğ(böyi devekenesi):Zehirli bir cins örümcek.

Böğü:Büyü.

Böğün:Bugün.

Böğür:İnsan ve hayvan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölüm.

Bötün:Bütün.

Böycelik:Bu gecelik.

Böylelikla:Böylelikle.

Böylelikla:Böylelikle.

Böyüdü:Büyümek fiili. Büyüdü.

Böyük:Büyük.

Böyümek:Büyümek eylemi.

Böyün:Bugün.

Bunçine:Bunun içine.

Bunda:Burada.

Bunnarı:Bunları.

Bunnar:Bunlar.

Buracığa:Buraya.

Buraşda:(buraşta)Burada.

Buraşdan:Buradan

Buraşdaydı:Buradaydı.

Buyanda:Bu tarafta.

C

Cızılmış:Çizilmiş.

Cimcik:Çimdik.

Cingâne:Hindistan'dan çıktıkları söylenen, dünyanın çeşitli yerlerinde göçebe olarak yaşayan bir topluluk ya da bu topluluktan olan kimse.

Çabucakdan:Çabucaktan.

Çamaşırcılığnan:Çamaşırcılıkla.

Çenberin içine:(yemenin) Kalıpla basılıp elle boyanan , kadınların başlarına bağladıkları tülbent.

Çentacığın:Çantacığını.

Çeşid:Çeşit.

Çıkarkana:Çıkarken.

Çıkdı:Çıktı.

Çıkrık:İplik bükme, iplik sarmak gibiişlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap.

Çilte:Üstünde oturulan, yatılan, içi yün ve pemukla doldurulmuş döşek. Şilte.

Çine:içine

Çocuklarınan:Çocuklarla.

Çocuklarıynan:Çocuklarıyla.

Çoğdu: Çoktu.

D

Dadlı :Tatlı.

Daga: (Dakka) Dakika.

Dakmak: Takmak eylemi.

Dane: Tane.

Darag:Tarak.

Darcıcık: (dağarcık) meşin torba.

Daş:Taş.

Daşcık:Taşcık.

Daşı:Taşı.

Daşımak:Taşımak eylemi.

Daşınacayık:Taşınacağız.

Dat:Tat.

Datsız:Tatsız.

Davulunan:Davulla.

Deberlenmek:Yuvarlanmak.

Değirmencikden:Değirmencikten.

Değirmeniynan:Değirmeniyle.

Değnelan:Değnekle.

Deliganlı:Delikanlı.

Delikden:Delikten.

Dellâl:Bir şeyin satılacağını veya herhengi bir şeyi halka bildirmek için çarşıda pazarda yüksek sesle bağırان kimse.Tellâl

Derkan:Derken.

Desti: Kulplu, geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli veya emsiksiz oalbilen toprak kap.Testi.

Develernan:Develerle.

Devrisi gün:Ertesi gün.

Deyeceyik:Diyeceğiz, Söyleyeceğiz.

Deylim:Diyelim.

Deyor:Diyor.

Deyze:Teyze.

Deyzeminan:Teyzemle.

Dibelik:1.Daima,2. Zaten, 3. Daha ziyade büsbütün.

Diğnemek:Dinlemek.

Diğnersan:Dinlersen.

Dilediysan:Dilemek eylemi.Dilediysen.

Doğak:Duak, Gelinin başındaki aksesuar.

Doğum günneriymiş:Doğum günleriymiş.

Doğururkana:Doğurduğu zaman.

Dolapda:Dolapta.

Domadez:Domates.

Döblek:(deplek, dömbelek, döplek, dümbelek.)Bir vurmali çalgı. Darbuka.

Dökdü:Döktü.

Dut:Tut.

Dutmak:Tutmak.

Dutmuş:Tutmuş.

Duturdu:Tuturdu.

Duz:Tuz.

Duzlamak:Tuzlamak.

Duzlu:Tuzlu.

Duzusuz:Tusuz.

Düğünner:Düğünler.

Dükkyan:Dükkân.

Dülger:Yapıların kapa ağaç işlerini yapan kimse.

Dümen:Otomobillerde, isteniln doğrultuyu vermek sağa sola döndürülen tekerlekli manivela.Direksiyon.

Düşdü:Düştü.

E

Ecinl: Cinler, Şeytanlar.

Edeceğsañ, Edeceksang: Edeceksen.

Edersa:Ederse.

Efgar:Tasa, kaygı. Efkâr.

Efgarım:Efkârım.

Ekiz:İkiz.

Ekmeğnañ, Ekmeğnang:Ekmekle.

Ekmeklerila:Ekmeklerle.

El pençe divan:Saygılı bir şekilde hazır ol vaziyetinde durmak.

Elinan:Elle.

Elinida:Elinide.

Eneceyik:İnmek eylemi. İneceğiz.

Ener:İner.

Entari:Uzun etekli kadın giyisisi.
Epeyi gitmek:Hepey, bayağı gitmek.
Epeyi sonra:Hepey sonra.
Estiysa:Estiyse.
Eşekda:Eşekte.
Eştahlı gülmek:(İştahlı) istekli arzulu gülmek.
Etdiysa:Ettiye.
Etinan:Etle.
Etışmek:Yetişmek.
Evinçi:Evin içi.
Evlendireceyik:Evlendireceğiz.
Evlenirsam:Evlenirsem.
Eyi:İyi.
Eyiliği tokanmak:İyiliği dokunmak.
Eylik:İyilik.

F

Fareciğinañ, Fareciğnang:Farcikle.
Fasulya:Fasulye.
Fedayi gitmek:Kurban gitmek.
Fıkara:Fakir.
Fislikan(feslikan, festikan):Ballı bagillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yapraklı güzel kokulu, beyaz ve pembe çiçekli, bir yıllık ve otsu süs bitkisi.

G

Gabahat:(kabahat) Uygunsuz hareket, çirki, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet.

Gabuk:Kabuk. Bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkilere karşı koruyan, kendiliğinden oluşmuş, sertçe bölüm.

Gabul edeñ?, Gabul edeng? :Kabul eder misin?

Gabul edermin?:Kabul eder misin?.

Gabul etmek:Kabul etmek.

Gaç gaybol:Kaç kaybol.

Gaç:Kaçmak eylemi.

Gaça?:Kaç?, Ne kadar?.

Gaçacayık:Kaçacağız.

Gadar:Kadar.

Gadın:Kadın.

Gadıncık:Kadıncık.

Gafa:Kafa.

Gafes:Kafes.

Gahve:Kahve.

Gakar:Kalkmak eylemi. Kalkar.

Gakarık:Kalkarız.

Gakarkenden:Kalkarkenden.

Gakmak:Kalkmak eylemi.

Gakmak:Kalmak eylemi

Galabalık:Kalabalık.

Galacayık:Kalacağız.

Galan:Kalın.

Galbur:(kalbur) Tahıl ve başka iri taneli maddeleri elemek için kullanılan büyük delikli veya seyrek delikli elek.

Galın:Kalın.

Galibam:Zannederim ki.

Galkmak:Kalkmak eylemi.

Galp:Kalp.
Gambur:Kambur.
Gan:Kan.
Ganat:Kanat.
Gandırmak: Kandırmak eylemi.
Ganıynan:Kanıyla.
Ganlı:Kanlı.
Ganmak:Kanmak eylemi.
Gap:Kap
Gapanmak:Kapanmak eylemi.
Gapı:Kapı.
Guyruk:Kuyruk.
Gapışmak:Kapışmak, kavga etmek.
Gapmak:Kapmak eylemi.
Gara:Kara.
Garaböcü:Karaböcü.
Garasın:Karasın.
Garanlık:Karanlık.
Garar vermek:Karar vermek.
Gararmak:Kararmak.
Gardaş:Kardeş.
Garga:Karga.
Garı:Karı.
Garın:Karın.
Garısı:Karısı.
Garısıynan:Karısıyla.
Garişmak:Karışmak eylemi.
Gariştirmek:Karıştırmak eylemi.
Garnı:Karnı.
Garşı:Karşı.
Garşınızda:Karşınızda.
Garşısı:Karşısı.

Garyola(gargola):Üzerine yatak yapılıp yatılan taha ya da maden kerevet: yataklık.

Gasaba:Kasaba.

Gasık:Kasık.

Gaş dane?:Kaç tane?

Gaşmak:Kaçmak eylemi.

Geçerlerkan:Geçerlerken.

Gaştı:Kaştı.

Gat:Kat.

Gatmak:Katmak eylemi.

Gaval:Kamıştan yapılan, genellikle çobanların çaldığı, yumuşak sesli, perdeli büyük düdük.Kaval.

Gave:Kahve.

Gaveci:Kahveci.

Gavga etmek:Kavga etmek.

Gavga:Kavga.

Gavun:Kavun.

Gavuşmak:Kavuşmak eylemi.

Gavuşturmak:Kavuşturmak.

Gaybeden:Kaybetmek eylemi. Kaybeden

Gaybolmak:Kaybolmak eylemi.

Gaybolmak:Kaybolmak.

Gayle, maraz:Üzüntü, tasa.

Gayleni çekerim:Üzüntünü, tasanı çekerim.

Gaynadırsa:Kaynatmak eylemi. Kaynatırsa.

Gaynamak:Kaynamak.

Gaynanam:Kaynana, kayınvalde.

Gayrı:Artık.

Gaz: Perde ayaklılardan, uzun, beyaz ve gri boynulu suda ve karada yaşayan, uçan, yabanî veya evcil kuş. Kaz.

Gazan:Kazan.

Gazan:Kazanmak eylemi.

Gazatta:Gazette

Gazdırmak:Kazdırmak eylemi.

Gazık:Kazık.

Geçerik:Geçeriz.

Geçerkana:Geçerken.

Geçindirmeyik:Geçindirmeyiz.

Geçirirsem:Geçirirsem.

Gege:Ona.

Geldiğilan(geldiyinan):Geldiği zaman.

Gelinca:Gelince.

Gelinda:Gelinde.

Gelipta:Gelipte.

Gelirik:Geliriz.

Gelirkan:Gelirken.

Gelmeda:Gelme.

Gendi:Kendi.

Gendida:Kendide.

Gendilerneda:Kendileride.

Gendisi:Kendisi.

Gendiynañ, Gendiynang:Kendiyle.

Genere:Onlara. Ör: Gennere söyledim gelmesinler.

Genler:Onlar.

Genne:Ona.

Genneri:Onları.

Genni:Onu.

Gerdanlık:Kolye.

Gergef:Üzerine kumaş geçirilerek nakış işlemeye yarar, çoğu dikdörtgen biçiminde olan çerçeve.

Geş:Geçmek eylemi.

Geşmek:Geçmek eylem.

Geşti:Geçti.

Getiririk:Getiririz.

Geyim guşam:Giyim, kuşam.

Geyinmek: Giyinmek eylemi.
Geymek: Giymek.
Gezerik: Gezeriz.
Gezerkan: Gezerken.
Gezerlerkan: Gezerlerken.
Gıcağaz(gıccağaz): Kızcağaz
Guli: Köpek yavrusu.
Gıl: Kıl.
Gılıf: Kılıf.
Gılık: Kılık.
Gılınç guşanmak: Kılınç kuşanmak.
Geydirmek: Giydirmek.
Gılınç: Kılınç
Gırbaç: Kırbaç
Gırmak: Kırmak eylemi.
Gıyafet: Kıyafet.
Gardaş: Kardeş.
Gıymak: Kıymak.
Gıymatlı: Kıymetli.
Gıymet: Kıymet.
Gız: Kız.
Gızdırmak: Kızdırmak eylemi.
Gız gardaş: Kızkardeş.
Gızılan (gızınan): Kızla.
Gızıynan: Kızıyla.
Gızmak: Kızmak eylemi.
Gideceyik: Gideceğiz.
Goyun: Koyun.
Giderik: Gideriz.
Giderkan: Giderken.
Gidersa: Giderse.
Gidiyom: Gidiyorum.

Gidiyoruk:Gidiyoruz.

Girerkana:Girerken.

Girerkandan:Girerkenden.

Gişi:Kişi.

Gitmeyinda:Gitmeyin de.

Gitsinner:Gitsinler.

Gitta:Gitte.

Gittiğnan: gittiği zaman.

Gittilersa:Gittilerse.

Gittiysa:Gittiyse.

Goca:Koca.

Gocagarı:Kocakarı.

Gocagariciğnanan:Kocakarıcık ile.

Gocagarida:Kocakarı da.

Gocagaricik:Kocakarı.

Gocaman:Kocaman.

Gocgaricik:Kocakarıcık.

Gokar:Komak eyelmi. Kokar.

Goklamak:Koklamak.

Gol:Kol.

Golay gelsin:Kolay gelsin.

Golay:Kolay.

Golifa:Ayıklandıktan sonra bol suda yumuşayınca dek kaynatılarak suyundan süzdürülen ve içine kuru badem içi, çekirdeksiz kuru üzüm, beyazlandırılan sısam, tatlı nar tanesi eklenen buğdaydan genelde yılbaşlarında yapılan yiycek.

Goltuk altı:Koltuk altı.

Gomak:Koymak eylemi.

Gomazlar:Koymazlar.

Gomşusu:Komşusu.

Gomuşu:Komşu.

Gonaklamak:Konaklamak.

Gonmak:Konmak.

Gonuşma:Konuşmak eylemi.
Gonuşmalarını:Konuşmalarını.
Gordun:Koyardın.
Gorken:Koyarken.
Gorkma:Korkam.
Gorkmak:Korkmak eylemi.
Gorku:Korku.
Gosgoca:Koskoca.
Goşmak:Koşmak.
Goşturmak:Koşturmak.
Govmak:Koymak eylemi.
Govuk:Bir şeyin oyuk durumunda bulunan iç bölümü.Kovuk.
Goyacayık:Koyacağız.
Goyar:Koyar.
Goyun:Koyun.
Goyunnarını:Koyunlarını.
Goyvermek:Koyvermek.
Göğsümnan:Göğsümle.
Göğsüynan:Göğsüyle.
Gördümün?, Gördümüng?:Gördü mün?
Gördünan:Gördüğü zaman.
Görünca:Görünce.
Göşe:Köşe.
Götürüyom:Götürüyorum.
Gövenmek:Güvenmek.
Gövermek:Koyvermek.
Gözyaşıynan:Gözyaşıyla.
Gözyaşıynan:Gözyaşıyla.
Gral:Kral.
Gube:Kube.
Gucak:Kucak.
Gul:Kul.

Gulak gabartmak:Kulak kabartmak.
Gulak:Kulak.
Gulicik:Köpek yavrusu.
Gulübe:Kulube.
Gum:Kum.
Gumarcı:Kumbarcı.
Gurbağı:Kurbağı.
Gurban:Kurban.
Gurdurdu:Kurdurdu.
Gurkuda:Büyük kertenkele.
Gurmak:Kurmak.
Gurt:Kurt.
Gurtarmak:Kurtarmak eylemi.
Gurtlu:Kurtlu.
Gurtulmak:Kurtulmak.
Gurumak:Kurmak.
Guruş:Kuruş.
Gusur:Kusur.
Guş:Kuş.
Guşku:Kuşku.
Guvvet:Kuvvet.
Guvvetli:Kuvvetli.
Guyruk:Kuyruk.
Guyu:Kuyu.
Guyumcu:Kuyumcu.
Guzu:Kuzu.
Güçücük:Küçücük.
Güçük:Küçük.
Günlerin:Günlerle
Güveyi:Evlenmekte olan. bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad.

H

Habis:Osuruk.

Hacdan:Hacdan.

Halayık:1.Kadın köle, cariyе. 2.Koyu esmer ya da kara derili (kadın).

Hancerinan:Hancerle.

Hanımlarınızınan:Hanımlarmızla.

Hapıs:Hapis.

Harb:Harp, savaş.

Havlu:Bir yapının ya da yapı gurubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan, avlı.

Hazırlayacayık:Hazırlayacağız.

Hedaye:Hediye.

Helvaynan:Helvayla.

Heman:Hemen.

Herkeş(Herkez):Herkes.

Hizmetçilernan:Hizmetçilerle.

Horun(Hurun):Fırın.

Hucum:Hücum.

Hus:Sus.

Husun:Susun.

Hümayun:Kapot bezinden daha ak, pamuklu bir cins kumaş.

İ

İçerkan:İçerken.

İkanmak:Yıkanmak eylemi.

İkisida:İkiside.

İkisinida:İkisinide.

İlan:Yılan.

İlanzavri:Yılan türünden bir tür sürüngen hayvan.

İnsanarık:İnsanarız.

İnsannar:İnsanlar.

İnsannardan:İnsanlardan.

İntahar:İntihar.

İraf:Raf.

İrafdan:Raftan.

İsdemek:İstemek.

İsden?:İster misin?

İsder:İster.

İslim:Gövde kısmına gazyağı konulan ve bir pompalam sistemiyle bu gazyağının baş kısmından çıkarılarak yakıldığında gazocaklarında olduğunca çevre ateş veren ocak.

İstediysa:İstediysen.

İstemeyik:İstemeyiz.

İsten?:İster misin?.

İsterlersaydı:İsterlerseydi.

İstermizdi:İster miydi?.

İstersan:İstersen.

İstersanız:İsterseniz.

İstop etmek:Durdurmak. Bir makinenin, herhangi bir taşıtın hızını kesmeğe ya da onu durdurmağa yarayan düzenek.

İşdi:İçti.

İşenmek:Sidik torbasında biriken sidiğin dışarı atılmak istenmesi.

İşlemek:Çalışmak.

İştenda attı:İştende attı.

K

Kahve bişir:Kahve pişir.

Kakma:Ayakla vuruş.Tekme.

Kakmayacak mın?:Kalkmayacak mısın?.

Kapotbezi:Pamukatan düz dokuma: Amerikan bezi.

Kapu:Kapı.

Kapulu:Kapılı.

Kapuma:Kapıma.

Kapunun:Kapının.

Kebabda:Kepapta.

Kef:Keyf.

Kemane:Keman.

Kerata:Sevgiliye söylenen sitem sözü.

Kesdida:Kesdi de.

Kesersa:Keserse.

Kesman yer: İşlek olmayan, تنها yer.

Kevgirinan:Kevgirle.

Kırmızlık:Dudak boyası. Ruj.

Kimseda:Kimsede.

Kismetimingim:Kısmetinim.

Kismetsa:Kısmetse.

Kollandıro(aşotu, gollanduro, kespere):Kıbrıs'ın her yerinde yetişen ve en iyi bal verici bir bitki olan kollandıronun yaprakları hem tohumları çok güzel kokar.

Köfün:Yük taşımağa elverişli: söğüt, hayıt ve başka ağaç dallarıyla dah çok kamıştan yapılan kaba, dayanıklı büyük sepet.

Kölge:Gölge.

Köpeğnan:Köpekle.

Köpekda:Köpekte.

Kötük:Kütük

Kulubecik:Kulübecik.

Küpünan:Küple

L

Lotto(lotta):1.Geniş kalçalı ve şişman kadın. 2.Büyük, şişman (kimse)

Lukadak:Ansızdan

M

Madonoz:Maydanoz.

Mağaş:Maaş.

Mahana:Bahane.

Mahanaynan: Bir şeyin nedeni gizlenerek öne sürülen neden.Bahaneyle.

Mağra:Mağara.

Mandıra:Küçük baş hayvan barınağı.

Maraz içmek:Üzüntü çekmek.

Maşa:Kadınların saçlarını tuturmak için kullandıkları “U”biçimindeki tel. Firkete.

Maşrapasıynan:Maşrapasıyla.

Meçani:Belleş.Meccanî.

Meleklernan:Meleklerle.

Merdiveninan:Merdivenle.

Mesel:Masal.

Meydana vermek:Açıklamak, ortaya çıkartmak.

Meyer:Meğer.

Meyva:Meyve.

Mızırlık:Yaramazlık.

Midem:Madem.

Midera: Bir çeşit bitki.

Misafir savmak:Misafir ağırlamak.

Misli görülmemiş:Görülmemiş, eşi benzeri olmayan.

Möhendiz:Mühendis.

Mubarek:Mübarek.

Mumlarınınan:Mumlarla.

Murad:Murat

Musalat olmak:Baş a bela olmak.

Mühdet:Müddet.

Mümkünsa:Mümkünse.

Müşleri:Müşteri

N

Napa bilirim?:Ne yapabilirim?.

Napacak?:Ne yapacak?

Napacam?:Ne yapacam?.

Napacan?: Ne yapacan?

Napacan?:Ne yapacan?

Napacayık?:Ne yapacağız?.

Napacayık?:Ne yapacağız?.

Napalar?:Ne yaparlar?.

Napalım?:Ne yapalım?.

Napan?:Nasılsın? Ne yapıyorsun?.

Napar?:Ne yapar?.

Napayım?:Ne yapayım?.

Napsın?:Ne yapsın?.

Naptın?:Ne yaptın?.

Ne kadar?:Ne kadar?.

Ne Yapacayık:Ne yapacağız?.

Neçin satman?:Niçin satmıyorsun?.

Neçin?, Neçün?:Niçin?.

Neçun?:Niçin?

Nedeyim?:Ne diyeyim? Ne söyleyeyim?.

Nene:Nine.

Nerdeysa:Nerdeyse.

Nere gidecem?:Nereye gideceğim?

Nere gidiyon?:Nereye gidiyorsun?

Nesden?:Ne istiyorsun?.

Nesder?:Ne ister?.

Nesdersiniz?: Ne istiyorsunuz?.

Nesterlersa:Ne isterlerse.

Nestersen yap:Ne istiyorsan yap.

Neyinan:Neyle, ne ile.
Neysa:Neyse.
Nikah kıymak:Nikah kıymak.
Nişannarım:Nişanlarım.
Nolacak:Ne olacak?
Noldu?:Ne oldu?.
Noldun?:Ne oldun?.
Noldunuz:Ne oldunuz?
Nolduysa?:Ne olduysa?
Nolur?:Ne olur?

O

O su:O şu.
Odunnar:Odunlar.
Ofağım:Ufağım.
Ofak:Ufak.
Onçine:Onun içine.
Oğlanınan:Oğlanla.
Oğluynan:Oğluyla.
Oklarınan:Oklarla.
Onçinde:Onun içinde.
Onçine:Onun içine.
Onçün:Onun için.
Ongarmak:Düzeltmek.
Onlarınan:Onlarla.
Onlucuk:Bir kurşun dörtte biri olan on lira değerindeki para.
Onnar:Onlar.
Onnarda:Onlarda.
Onnarı:Onları.

Onuyla:Onunla.
Oracığa:Oraya.
Oraşda:Orada.
Oraşdan:Oradan.
Ortancıl:Ortanca.
Otladır:Otladır.
Oturmaycayık:Oturmaycağız.
Oynamayık:Oynamayız.
Oynarık:Oynarız.
Oynarkana:Oynarken.

Ö

Öbür:Diğeri.
Öldüğünan:Öldüğü zaman.
Öldüreceyik:Öldüreceğiz.
Ölünceya:Ölünceye.
Ördek geçesi:Gerdek gecesi.
Öyleysa:Öyleyse.

P

Padem: Badem.
Padişahınan:Padişahla.
Pakla:Bakla.
Paklacık etmesi: Bakla bitkisinin bakla vermesi.
Panayır:Belli zamanlarda kurulan, sergi niteliği de taşıyan büyük Pazar.

Paralıyk:Paralıyız.

Paraynan:Parayla.

Parçalamazdan:Parçalamadan önce.

Patladırık:Patlatırız.

Pekilemek:Sürgülemek kapatmak.

Peksemet:Piştirildikten sonra dilimler halinde kesilerek ısıyla kurutulmuş uzun süre dayanabilen ekmek.

Perende almak:Bir engeli ya da uzun atlamada olduğunca atlama çizgisinden önce gerilere çekilerek hız toplama eylemi.

Peşkir:Havlu.

Pıratsacı:Pırasa satan kişi.

Pinti:Cimri.

Piştiririk:Piştiririz.

Popaz:Hiristiyan din adamı, papaz.

Postacılarman:Postacılarla.

Postunçindeydi:Postun içindeydi.

Pölüşmek:Bölüşmek.

R

Reşver:Çiftçi, rençber.

S

Sağa:Sana.

Sağat:Saat.

Saibi:Sahibi.

Saş:Saç.

Satan: Satar mısın?

Satarık:Satarız.

Senda:Sende.

Seniğnan(Senilan,seninan): Seninle.

Serdali:Zerdali.

Seşmek:Seçmek.

Severik:Severiz.

Seversa:Severse.

Seyfol:Cam eşyanın dizildiği, konulduğu boruya benzer üstlük.

Sımarlamak:Bir şeyin yapılmasını ya da getirilmesini bu işlerle uğraşan birisine söylemek.

Sıyrıncak:Üzerinde kolaylıkla sıyrılan,kayılan. Kayacak.

Sini:Fırına konulan tepsi.

Sinsile:Silsile

Sizda:Sizde.

Soksunnar:Soksunlar.

Sönger:Sünger.

Söylemeyik:Söylemeyiz.

Söylerkan:Söylerken.

Söylersan:Söylersen.

Söyleyceyik:Söyleyeceğiz.

Suvarmak:Sulamak.

Suyu aşmak: Suyu açmak.

Suyunan:Suyla.

Süpürülmedik:Süpürülmemiş.

Sütüynan:Sütüyle.

Ş

Şafgarmak:Aydınlanmak.

Şıngırdacık:Bir çeşit çocuk oyuncağı.

T

Tabaklarınan:Tabaklarla.

Tahirinan:Tahirle.

Tahtımdam gakayım:Tahtımdan kalkayım.

Taksim Etmek:Bölüştürmek, paylaşmak.

Tamamık:Tamamız.

Tavuk saksısı:Tavukları içinden yem yedikleri tabak.

Tebsilernan:Tepsilerle.

Tepsisiynan:Tepsiyle.

Tesdi:Testi.

Tiken:Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu gibi bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri batıcı çıkıntılardan her biri. Diken

Tikkat:Dikkat.

Tomofil:Otomobil.

Toplarkana:Toplarken.

Toplu: Toplu iğne.

Torunlarıynan:Torunlarıyla.

U

Ukarda:Yukarıda.

Ukardaki:Yukarıdaki.

Ukarı gakmak:Yukarı kalkmak.

Ukarı:Yukarı.

Unudmak:Unutmak.

Uruba:Çamaşırın üstüne giyilen her türlü şey.

Urumca:Kıbrıs'ta rumların konuştuğu "Kipriaka" denilen dil.

Uyuduğunun:Uyduğu zaman.

Ü

Üzmek:Yüzmek(deri yüzmek).

V

Vahdın(vaht, vakıt): Vakıt.

Vahıtan sonra:Vakitten sonra.

Vahtın birinde:Vaktin birinde.

Vakıt:Vakit

Vakıttan sonra:Vakitten sonra.

Valağa:Vallaha.

Varıl(varel): Çoğunlukla sıvı maddeleri koymak için kullanılan, metalden ya da tahtadan yapılmış, silindir biçiminde, üstü kapalı kap.

Vazgeşmek:Vazgeçmek.

Vereceyik:Vereceğiz.

Verirsanız:Verirseniz.

Vermesan:Vermezsen.

Veziriyman:Veziriyle.

Vezirlernan:Vezirlerle.

Y

Yağnışdır:Yaklaştır.

Yakana Gadar:Yakan kadar.

Yakıyoruk:Yakıyoruz.

Yanaşdığıyla:Yakalaştığı zaman.

Yanaşdılar:Yanaştılar.

Yanlışığınan: Yanlışıklıkla.
Yapabilirik: Yapabiliriz.
Yapacayık: Yapacağız.
Yapıourlar: Yapıyorlar.
Yaralandığıylan: Yaralandığı zaman.
Yayan: Yürüyerek, yaya.
Yazınan: Yaz ile.
Yemek bişirmek: Yemek pişirmek.
Yemekda: Yemekte.
Yemeni: Kalıpla basılıp elle boyanan kadınların başlarına bağladıkları tülbent.
Yenersa: Yenerse.
Yerik: Yeriz
Yerkan: Yemek eylemi. Yerken.
Yerkana: Yemek eylemi. Yiyorken.
Yesinner: Yemek eylemi. Yesinler.
Yesinner: Yesinler.
Yeyecek: Yiyecek.
Yeyemezda: Yiyemezde.
Yiro, yiro: Daire, değirmi.
Yoğdu: Yoktu.
Yoğdunuz: Oktunuz.
Yoğmuş: Yokmuş.
Yoğum: Yokum.
Yokdur: Yoktur.
Yörü: Yürü.
Yörümek: Yürümek.
Yörütmek: Yürütmek.
Yörüyüş: Yürüyüş.
Yuro dolamak: Etrafında dolaşmak.
Yügselmek: Yükselmek.
Yüzümlü: Üzümlü.

Z

Zamannar:Zamanlar.

Zamnnardan sonra:Zamanlardan sonra.

Zelzele:Deprem.

Zencir:Zincir.

Zevcesiynan:Zevcesiyle.

Zorunan:Zorla.

Zühreda:Zühre de.

Zühreynan:Zühreyle.

KAYNAK KİŞİLER

- 1-Soyadı Adı.
- 2-Doğum Yeri ve Yılı.
- 3-Eğitimi Durumu.
- 4-Mesleği.
- 5-Anlattığı Masalların Numaraları.
- 6-Derlemenin Yapıldığı Tarih ve Yer.
- 7-Kimden Öğrendiği.

- 1-Akbenli, İlmiye.
- 2-1927 Aytottoro (Yeşil köy).
- 3-Okuma yazması yok biraz Eski Türkçe biliyor.
- 4-Ev hanımı.
- 5-22.
- 6-23-5-2004 Yeniboğaziçi Köyü-Gazi Mağusa.
- 7-Büyüklerinden Öğrenmiş.

- 1-Akim, Muharem.
- 2-1943 Bladenisya (Çamlıca).
- 3-Okuma yazması var.
- 4-Rençber.
- 5-2,3, 4, 5, 8, 9.
- 6-25-4-2004 Çayönü Köyü-Gazi Mağusa.
- 7-Babasından öğrenmiş.

1-Akim, Remziye.
2-1950.
3-İlkokul mezunu.
4-Üniversitede Temizlik görevlisi.
5-26, 27.
6-12-12-2003 Çayönü Köyü-Gazi Mağusa.
7-Büyüklerinden öğrenmiş.

1-Dede, Emine.
2-1916 Aleminyo (Larnaka).
3-Okuma yazması yok, biraz Eski Türkçe biliyor.
4-Ev hanımı.
5-21.
6-23-5-2004 Yeniboğaziçi Köyü-Gazi Mağusa.
7-Büyüklerinden öğrenmiş.

1-Eloğlu, Durmuş.
2-1929 Limasol.
3-Okuma yazması var.
4-Rençber.
5-15, 16, 17.
6-8-5-2004 Aslanköy-Lefkoşa.
7-Büyüklerinden öğrenmiş.

1-Ergüven, Ayşe.
2-1918 İskele.
3-Okuma yazması var.
4-Terzi.

5-10, 11, 12, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45.

6-1-5-2004 / 15-12-2003 Gazi Mağusa.

7-Annesinden öğrenmiş.

1-İlman, Dudu.

2-1935 Dohni (Taşkent).

3-Okuma yazması var.

4-Ev hanımı.

5-13, 14.

6- 8-5-2004 Aslanköy-Lefkoşa.

7-Büyüklerinden öğrenmiş.

1-Kaymak, Zehra.

2-1964.

3-Ortaokul mezunu.

4-Ev hanımı.

5-1, 36.

6-23-6-2004 Gazi Mağusa.

7-Büyüklerinden öğrenmiş.

1-Onur, Yıldan.

2-1947 Ozanköy-Girne.

3-İlkokul mezunu.

4-Ev hanımı.

5-47, 48, 49.

6-24-12-2004 Küçükkaymaklı-Lefkoşa.

7-Annesinden öğrenmiş.

1-Özokutan, Aşkın.

2-1956 İskele.

3-Kız Enstitüsü Mezunu.

4-Üniversite elemanı.

5-25.

6-Aralık 2003 Gazi Mağusa

7-Büyüklerinden öğrenmiş.

1-Saygılı, Recep Hasan.

2-1939.

3-İlkokul mezunu.

4-Çiftçi.

5-34, 35.

6-29-2-2004 Türkmenköy-Gazi Mağusa.

7-Büyüklerinden öğrenmiş.

1-Taş, Şerife.

2-1962.

3-Lise Mezunu.

4-Üniversite Elemanı.

5-23, 24.

6- 5-10-2003 Yeni İskele-Gazi Mağusa.

7-Annesinden Öğrenmiş.

1-Yanık, Ali.
2-1955 Aleminyo (Larnaka).
3-İlokul mezunu.
4-Postacı.
5-18, 19, 20.
6-15-5-2004 Cihangir Köyü- Lefkoşa.
7-Annesinden öğrenmiş.

1-Yanık, Taylan.
2-1997.
3-İlkokul birinci sınıf öğrencisi.
4-Öğrenci.
5-46.
6-15-5-2005 Abohor (Cihangir).
7-Babasından öğrenmiş.

1-Yonca, Faize.
2-1914.
3-Okuma Yazması var.
4-Ev hanımı.
5-6,7.
6-25-4-2004 Türkmenköy-Gazi Mağusa.
7-Büyüklerinden öğrenmiş.

KAYNAKÇA

Alptekin, Ali Berat: (2002), **Taşeli Masalları**, Ankara, Akçağ Yayınları.

Alptekin, Ali Berat: (1999), Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, Güz 1999, sayı, 8.

Bakırcı, Nedim: (2000), **Niğde Masalları**, Niğde, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Bilkan, Ali Fuat: (2001), **Masal Estetiği**, 1.bs., İstanbul, Timaş Yayınları.

Boratav, Pertev Naili: (1988), **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, İstanbul, Gerçek Yayınevi.

Çırak, Zehra: (1997), **Kıbrıs Türk Masallarının İncelenmesi**, Adana, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

Çobanoğlu, Özkul: (1999), **Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş**, Ankara, Folkloristik Dizisi-1, Akçağ Yayınları-310

Dağlı, Ayşen: (1995), **Her Şey Olacağına Varır Ülkesi**.

Develioğlu, Ferit (Haz.): (1963), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara.

Elçin, Şükrü: (1993), **Halk Edebiyatına Giriş**, Ankara, Akçağ Yayınları.

Ertizman, Ayşe Arzu: (2003), **Türk Masalları İle İlgili Kitapların Halkbilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilemesi** (1928-2002), İstanbul, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Ertuğ, Memet: (2002), **Bit Hanım, Pire Kadın**, Lefkoşa, Ertuğ Yayınları: 10, Kıbrıs Türk Mesel Dizisi:1.

Gökçeoğlu, Mustafa: (1997), **Bir Varmış İki Yokmuş**, Lefkoşa, Er Reklam Yayınları:1

Gökçeoğlu, Mustafa: (2000), **Masal Ağacı-1/ Kıbrıs Masalları**, Girne, Girne Belediyesi Yayınları: no.3.

Gökçeoğlu, Mustafa: Mertan, Biran: Atakan, Ruzen: (1997b), **Cihan Şah**, Lefkoşa Gökçeoğlu Yayınları.

Hakkeri Hakkı: (2003), **Hakeri'nin Kıbrıs Türkçesi Sözlüğü**, Mağusa Tarihini Araştırma ve Yazın Vakfı Yayını:8

Karasu, Cihat: (2002), **Bolu Masalları Üzerine Bir Araştırma**, Van, (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi)

Özçelik, Mehmet: (2004), **Afyonkarhisar Masalları Araştırma İnceleme-Metin**, Fakülte Kitabevi, Isparta.

Sakaoğlu, Saim: (1983), **Kıbrıs Türk Masalları**, 1.bs., Ankara, T.C. Turizim ve Kültür Bakanlığı.

Sakaoğlu, Saim: (1999), **Masal Araştırmaları**, Ankara, Akçağ Yayınları.

Sakaoğlu, Saim: (2002), **Gümüşhane ve Bayburt Masalları**, Ankara Akçağ Yayınları.

Sayın, Mustafa Kemal: (2003), **Kıbrıs'ın Eski Masalları**, Girne, Şadi Kültür ve Sanat Yayınları.

Sayın, Mustafa Kemal: (2003), **Deli Gardaş İle Akıllı Gardaş'ın Meselidir**, 1 . bs., Girne, Şadi Kültür Sanat Yayınları.

Seyidoğlu, Bilge: (1975), **Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar**, Atatürk Üniversitesi yay., Ankara.

Şimşek, Esmâ: (1990), Yukarıçukurova Masalarında Motif Ve Tip Araştırması, Elazığ, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Veliyeva, Fatma Hanım: (2000), **Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, K.K.T.C. cilt IV.**

Yardımcı, Mehmet: (1996), Yaşayan Malatya Masaları/ Metinleri Ve İncelemeleri, Malatya, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Yorgancıoğlu, Oğuz M.: (1998), **Masallar/ Kıbrıs Türk Folklorunda Derlemeler**, 1bs., Mağusa, Arif Basımevi.

Ziya, Hüseyin: (1973), **Girne Kazası (Templos)Köyü Masalları**, Erzurum, (Yayınlanmamış Lisans Tezi)